Uppsala Universitets Bibliotek
Sv. avd.
Sv. litt.
Rom.
Saml.

GUSTAV OXENSTIERNA

BIBL·REG·UNIV·UPSAL.

Original-bibliothek, 10[:1]

SYSKONBARNEN

ELLER

HOFGUNST OCH FOLKGUNST.

BERÄTTELSE

AF

KARL KULLBERG.

NORRKÖPING.
ÖSTLUND & BERLING,
1846.

FÖRSTA KAPITLET.

En bland de vackraste skärgårdar i Sverige är utan tvifvel den, som slingrar sig längs kusten af de begge Tjust-Häraderne. Den har intet af det flacka, öde uttryck, som kringströdda nakna klippgrupper, som en färglös vid graniten med möda sig fasthållande vegetation, som en stel och hård natur skänker åt Bohusläns långa, öde strandsträckor, der smugglarbåten och storm-fogeln åt den ängsliga taflan ge dess enda omvexling. Tjust-skärgården är mera storartad än Blekinges täcka löfholmar, som, likt smyckade lustjagter, vagga på vågen, någon gång med en kronslup förtöjd i den djupa, svalkande grönskan, och den tretungade örlogsflaggan sakta vajande för luftdraget, någon gång med grupper af gladt fiskar-folk hvimlande af och an på stranden, under det den stora åttabords-ekan göres klar till torskfisket, och de rosenkindade skärgårdsflickorna med runda, solbrända armar lägga näten tillsamman. Inom vikarne af Tjust spegla sig präktiga ekskogar i den blanka vattenytan; emellanåt dyker en ståtlig, hvitmenad herregårds-byggnad upp ur det rika löfverk, hvari vegetationen slösande skrudat sig; brädjagter, som lasta här och hvar vid de nyckfullt kringströdda öarne, ge åt taflan en glad omvexling, full af lif och verksamhet; längre bort, utåt öppna sjön, när friheten från holmar och skär händelsevis lemnar en öppen synvidd, ser man ett ångfartyg, som lugnt och majestätiskt, utan synbar ansträngning, ilar fram öfver vågen, till dess slutligen endast lätta rökmoln beteckna den kosa det tagit. Lotsen, som, för att betrakta ångbåten, i endast skjorta och bussaronger, visar sig på tröskeln af sin ensliga öboning med den höga flaggstången spirande upp öfver det låga, förfallna taket, ruskar betänksamt på hufvudet åt sjövidundret, som, med sitt plaskande, jagar fisken från stränderna, och, i viss mån, äfven inkräktar på lotspenningarne.

Vid en af de otaliga bugter, som svenska stranden slår i denna trakt, hade på en temligen enslig punkt, ett par mil söder om Westervik, en i viss mån gåtlik personlighet fästat sin bostad. Han var utlänning, talade språket serdeles illa, och stod, isynnerhet bland allmogen, i tvetydigt rykte. Så snart någon fremling inträffar på en ort, från hvars lefnadsvanor hans egna i betydligare mån skilja sig, kan man nästan vara säker, att han af sqvallret för dagen blir framhållen i en mera eller mindre konstig dager. Giuseppe Sarponi — sådant var fremlingens namn — gick nästan ständigt beväpnad; en dubbelbössa och en stor jagtknif voro hans oskiljaktiga följeslagare; han åt sin middag, då andra gingo till sängs, klockan åtta, nio om aftnarne, och under natten stöfvade han, i stället för att sofva, omkring skogarne vid kusten; hans rullgardiner stego i höjden med middags-solen och klockan tre eftermiddagen hade nyfikne, som tittat in genom stakett-spjelorne i hans trädgård, sett honom under löfverket af en boské i god ro förtära sin frukost. Ett dylikt, efter alla svenska begrepp, upp och nedvändt lefnadssätt kunde icke annat än alstra de ofördelaktigaste omdömen om fremlingen, som dessutom påstods icke vara rätt kristen. Han gick aldrig i kyrkan, utan tillbad hemma hos sig helgonbilder, dem han hade förstuckna i det innersta af sina rum, hvilka i öfrigt mera liknade en arsenal, än en ärlig och fridsam menniskas boning. Der hängde gevär tillräckliga att dermed förse ett helt korpralskap; krokiga turkiska sablar, med hvilkas skarpslipade egg man kunnat skära af en hals, utan att dithörande hufvud, förrän allt redan var skedt, derom skulle haft aning; stickertar att begagna, då man, bröst mot bröst, kämpar vid äntringen af ett fartyg; ja, en kammarjungfru på en närgränsande herregård, som gått längst i nyfikenhet och under förevändning af ett ärende smugit sig fram ända till tröskeln af denna mystiska kammare, trodde sig verkligen der ha sett ett benrangel, stående raklångt i ett hörn! Kanske någon arm syndare, hvars kött den gamle sjökaptenen, på vildarnes sätt, förtärt, och sedermera hos sig förvarat benen.

Giuseppe Sarponi syntes ofta på strandningsauktionerna i grannskapet, der han vanligen dref en ganska liflig och lönande handel. Men i öfrigt föreföll det med mycken svårighet förenadt att uppge hans egentliga stånd och yrke. Hans lefnadssätt gaf tillkänna välstånd; han reste aldrig in till Westervik att låna penningar, och Häradshöfdingen — det visste man bestämdt — hade icke någonsin åt honom utfärdat vederhäftighetsbevis för lån i diskonten. Man gissade, att han var en slags agent för lurendrejeriet i dessa trakter. Hans nattliga ströftåg gåfvo åtminstone häråt någon sannolikhet. Mot midnatten tillbakavändande fiskare hade, vid skenet af sina ljustringsbloss, hos styrmannen för en båt, lastad med kollys och fastager, trott sig igenkänna Giuseppe Sarponis svarta öga och violetta skäggbotten. Ett par bygdens tärnor, som, en vacker midsommarsafton, begifvit sig ut, för att plocka fyrväppling, hade sett den sträfve, vresige Italienaren, barnsligt nog, sysselsatt att kasta raketer på hafsstranden. Från en af öarne hade svarats med en annan raket och flickorna kort derefter varsnat den mörka, för skärgårdsögon lätt igenkännliga konturen af en lastad båt tydligen teckna sig i den mörka linea vattenytan drar mot en ljus sommarhimmel. En gång hade en temligen hetsig skärmytsling emellan smugglare och Douaniérer egt rum nedåt trakten af Gamlebyn, och de sistnämde, sedan till deras hjelp kommit en behjertad, jättelik smed, lyckats behålla valplatsen. Men segern hade egentligen blifvit afgjord, sedan smeden, med den jernstång, som utgjorde hans enda vapen, krossat högra handlofven på Lurendrejar-chefen, hvilken dymedelst blef tvungen att draga sig tillbaka. En lång tid härefter led Giuseppe Sarponi af odrägliga gikt-plågor i sin högra arm, och bar den städse omlindad på ett sätt, som mera liknade ett bandage, än ett stöd endast för den lidande kroppsdelen.

Kanske böra vi äfven ej heller för våra läsare förtiga ett rygte, som gick temligen allmänt i grannskapet, men som antagligen räknade sin hufvudsakliga upprinnelse från en halt häst, hvilken i någon slags trotjenare-egenskap, ensam af sitt slägte, plägades i Giuseppe Sarponis stall, och der åtnjöt ett afundsvärdt sällskap af två kor och en gumse. Man ville nemligen veta, att i stormiga höstnätter, då östersjön piskade sina korta, uddiga, ilskna vågor mot den fragghöljda stranden, och ekarne, knakande, böjde sig under en sydvestlig storms gnisslande raseri, och dofva nödskott emellanåt ljödo från vilseförda, allt närmare stranden kastade seglare, att i dylika hemska nätter Giuseppe Sarponi brukade lägga sadeln på sin spatthalta krake, och med en lykta i handen, i sakta lunk, rida längs kusten, hvars bränningar, vid ett eller annat våldsamt vindens andetag, fräsande slogo öfver honom. Den halta hästens ojemna rörelse och det dymedelst gungande, bleka skenet från lycktan var beräknadt att, åtminstone för en hufvudyr skeppare, framkalla illusionen af en blänkfyr, och att sålunda locka honom än djupare in i dessa trånga, klippiga farvatten, hvilka så ofta i råa, kalla höstmorgnar, kläda stränderna med troféer från dessa nattens hemska triumfer, då, vid ett enda skri af förtviflan och, ångest, vågen äntrar den länge kämpande farkosten och utan förbarmande, ohjelpligt drar den åt djupet. Sedan Giuseppe Sarponi, på dylikt illistigt vis, fått en olycka att inträffa, skall han dock mera än en gång visat sig aldeles outtröttlig att berga, fastän icke för de skeppsbrutnes räkning, utan för sin egen. Emedlertid anse vi oss förbundne att lemna dessa landsbygdens uppgifter i sitt värde. Man vet, huru rygtet, då det satt trumpeten till munnen, blåser omkull alla murar af rimlighet och sundt förnuft; och troligen skall flertalet af våra läsare finna den i Tjust gängse mythen om den halta hästen, lycktan och höststormarne aldeles för vågad att just förtjena förtroende.

Då hålla vi oss heldre till hvad man med någon säkerhet trodde sig veta om Giuseppe Sarponi. Bördig från Venedig hade han vext upp på ett kustfartyg, som brukade göra resor deremellan och Triest. Småningom hade han blifvit djerfvare och till och med vågat sig utom Adriatiska hafvets område. Han hade skeppat frukt och vin emellan Sicilien och kustlandet af Illyrien. Ännu förtäljde han gerna från sitt vistande i Messina om den store Sicilianske röfvaranföraren Luigi Lana, som, på vägen till Palermo, med den mest förekommande artighet brukade beskatta alla resande, och hände det någon gång, att den gamle sjögasten, vid en flaska af hans hemlands eldiga viner, började blifva mera än vanligt upplifvad, brukade han oftast med en basstämma, sådan som endast Italien ammar, stämma upp något qväde af Siciliens Anakreon, af Abbé Meli. Under en af Giuseppe Sarponis ofta upprepade vistelser i Messina, hade dit anländt ett Svenskt fartyg, destineradt från Alesandria till fäderneslandet, men som i gula febern förlorat större delen af sin besättning, och nu måst anlöpa Sicilien. Sarponi, af naturen äfventyrare, lät förhyra sig som styrman på detta fartyg. Han längtade att se menniskor, seder, förhållanden, så skilda från dem han redan sett, som antagligen den högsta, evigt isbelagda Nordens. Han såg redan i andanom konungen för dessa barbarer, insvept i renhudar, åka efter ett spann af tama björnar. Han tänkte sig Svenskarnes vilda, nationella dansar, utförde under den blåa stjerne-himmeln vid klangen af bardernas harpor. Hans fantasi målade för honom renhjordarne betande utanför Stockholms tullar — och stadens unga eleganter rännande på skidor ut till Blå porten och Djurgården. Han längtade rigtigt att på isjakt göra en lustfart uppåt Bottniska viken. Det ges ingenting så vidunderligt, att icke en Italienare tänker det om Sverige. Till och med, då de fransyska journalisterna, som ändå ligga oss betydligt närmare, vilja ljuga rätt kapitalt, förlägga de vanligen scenen inom våra gränser, hvilka en gång för alla tyckas bestämda att omgjorda vidunderlighetens förlofvade land. Sålunda bildades emedlertid Giuseppe Sarponis första bekantskap med Sverige, fastän dervid måhända verkligheten icke på långt när motsvarade hans inbillnings högt flygande förhoppningar.

Nu infaller en temligen dunkel period i Sarponis lif. Man vill veta, att han, half smugglare, half sjöröfvare, kringströfvat Medelhafvet. Man tror sig ha sett honom, som befälhafvare på en lätt, snabbseglande, kanonförsedd brigg, än anlöpa Calabriens småhamnar, och än, spårande efter rof, styra fram emellan Grekiska Archipelagens undersköna öar. Någon gång skulle han till och med ha kryssat sig ned ända under Syriska kusten, och, jagad af Engelska krigsfartyg, räddat sig längs den låggrunda stranden af Afrika, der de tunga djupgående örlogsmännen icke vidare vågade följa den snabba flyende hafs-stöfvaren. Men detta vilda äfventyrarlif måtte, efter några år, antingen hafva förlorat sin tjusningskraft för Sarponi, eller hade han, af de allt mera sig hopande vådorna, kommit till besinning af det öde, som oblidkeligt hotar sjöröfvaren. Kanske ansåg han det mindre välbetänkt att längre stanna qvar i en fädernesstad, som måhända redan kände honom för väl att icke misstänksamt ha ögonen fästade på honom. En vacker dag se vi honom alltså inflytta till Sverige och i trakten af Westervik, på en der inköpt jordrymd, åt sig uppföra ett vackert tvåvånings hus, hvilket sedan dess, såsom vi ofvanföre sökt antyda, blef ett central-föremål för ortens sqvaller. Byggnaden, omgifven af sin trädgård och skild från den öfriga verlden genom ett högt, med omsorg underhållet stakett, låg, i en romantiskt vacker trakt, på en af dessa mildt docerande kullar, hvilka utgöra en egendomlighet för naturen i vissa nejder af Tjust. Vid foten af sjelfva kullen, på yttersta gränslinien af den temligen vidlyftiga trädgården slingrade en liten å sitt glittrande silfverband mellan den skiftande grönskan af alar och pilar, hvilka svalkade grenarne i det sagta framporlande vattnet, och emellanåt böjde sig till grottor, till löfsalar öfver en eller annan fördjupning i strandbädden, der fantasien älskade att drömma sig en badande nymf eller en spelande sjögud. En qvarn vände långsamt sin glittrande båge vid en stendamm, som af fotgångare vanligen begagnades i egenskap af en slags genstig upp till "Kaptenens," ty först något längre ner gick häradsvägen, på en prydlig, rödmålad trädbro, öfver vattendraget och skickade sedermera en biväg upp till Giuseppe Sarponis boning med dess Sydländskt öfver fönstren sänkta markiser, med dess för en Nordisk byggnad mindre vanliga Veranda. På ungefär en fjerdingsvägs afstånd lyftade, till höger om denna bostad, ett anspråklöst träd-kapell sin dunkelfärgade klockstapel mot skyn, men endast hvarannan Söndag kallade sammanringningen kapell-laget till gudstjenst. Moderkyrkan skulle i första rummet ta ut sina rättigheter. Åt venster försvann utsigten i ett af dessa haf af rik och liflig grönska, hvilka en af yxan skonad Svensk urskog, i vexlande schatteringar, i ömsom höjda, ömsom sänkta våglinier, erbjuder för blicken. Skogsödarvurmen, detta oäkta barn af Civilisationen, hade ännu icke här börjat sitt rastlösa utrotningskrig mot de resliga ättlingarne af Svensk jord, mot furan och eken. Det var blott undantagsvis yx-huggen afbröto det enformiga, men melodiska suset i de djupa, dunkla skogssnåren. Ej ens från det platta taket af Sarponis bostad kunde man skönja hafvet, men från baksidan af huset ledde en skogs-stig på mindre, än en qvart, ned till stranden, der Italienaren, vid en temligen vårdslöst af sten uppkastad brygga, vanligtvis brukade ha ett par båtar förtöjda. Den gamle sjömannen, hettes det, älskade för mycket sitt fordna element, att nu alldeles öfverge det. Mera än en gång, fräste också vågen, skummande, kring kölen af hans farkost, då han ej sällan aldeles ensam, brukade styra ut till den mängd små öar, hvilka stå nästan som skildtvakter längs hafsbandet och brottas med vågorna.

Att de likväl icke, med hänseende till lurendrejeriet, tjenstgöra som skildtvakter, skulle kanske ingen bättre än Sarponi kunnat upplysa.

Sarponis hushåll utgjordes, honom sjelf oberäknad, af trenne personer: af hans dotter, en ännu knappt utbildad flicka om femton år, af hans Italienska hushållerska, en käring på ett halft sekel med ett verkligt megära-ansigte, samt slutligen af en nära nog som fånig ansedd uppassar-pojke, hvilken äfven af sådan anledning inom socknen bar namnet: fjant-Olle. I åtskilliga bondstugor påstods om aftnarne vid spiselden, att Sarponi skaffat sig Provincial-Läkarens intyg, att Olle vore galen, hvilket borde stänga honom från att vittna emot Sarponi, derest något sådant, af en eller annan anledning, skulle kunna komma i fråga.

Den gamle Sarponi undvek i allmänhet sällskaper, och endast några skeppare från Westervik kunde skryta af att ha gästat i hans boning. Han gjorde inga besök och emottog antagligen icke andra än dem, som rörde affärer. De visiter komministern och Länsmannen hos honom aflagt genast vid hans inflyttning å orten, hade han lemnat obesvarade, men till den förra, som klagade öfver dålig mage, öfversändt några buteljer utsökt Mallaga, och till den sednare, som yttrat fruktan för distriktboarnes närgångenhet, ett par ypperliga pistoler.

I ett fullt lika från verlden afskildt förhållande lefde dock icke Sarponis dotter, den till skönhet mer och mer mognande Olimpia. Man såg henne någon gång, åtföljd af den gamla Italienska hushållerskan, promenera vägen nedåt kapellet, och vid ett par tillfällen hade hon, såsom åskådarinna, bivistat de på Slaghamra Bruk vanliga Söndagsdansarna, då godsets underhafvande, vid musiken af ett par fioler och traktaten af ett halfankare öl, på logen muntert brukade svänga omkring i lifliga Smålandspolskor. Hon hade till och med en gång emottagit en invitation till prestgården, och då, till verklig bestörtning för de närvarande, så till vida höjt sig öfver polskans, ja till och med kadrillens regioner, att hon för häpnande smålands-ögon dansat både Boleron och Gitanan. Med en öppenhet, som om hon icke skämts det minsta att vara dotter till en dansös, hade hon, på förfrågningarna öfver denna sällsynta färdighet, utan ringaste skymt af rodnad svarat, att hon af sin mor, figurantska vid Theatern San Benedetto i Venedig, redan som fyra års barn blifvit invigd i dansens mysterier, och sedan ofta på marmor-trapporna vid stora kanalen, på stranden af Lido, i alleerna af St. Giorgios trädgårdar offentligen visat sin skicklighet för en ej sällan applåderande krets. Intet kan jemföras med den baxnande förvåning denna bekännelse väckte, om icke möjligen det lugn, den likgiltighet, hvarmed den aflades. Dottern af Södern fann det allsicke vanhederligt, att, medan hennes far på äfventyr jagade hafvet omkring, medan hennes mor på San Benedettos tiljor svettades för sitt dagliga bröd, deras barn under öppen himmel dansade sin lilla dans och i belöning, nigande, emottog sin ringa skärf. Men än värre blef det, då hon, med denna för Italienskan egna naiveté, som kom henne att stanna vid åsynen af en vacker karl och att betrakta honom liksom hon betraktade en vacker häst eller en vacker hund, slutligen förtrodde de närvarande flickorna, att hon länge sett på en student i sällskapet och att hon fann honom skön som "il Dio Apollo." Italienskan sjönk i deras ögon till vildinna, och den äldsta af prestgårds-döttrarna lade, skrattande, handen öfver den lilla pratmakerskans mun, på det hon icke skulle få tillfälle att, högljuddare än redan skett, proklamera sina åsigter rörande studenten.

Emellertid gick ryktet om Olimpias dans-konst som en löp-eld genom trakten. Hvar och en ville se den unga flickan, som knäppt sina kastanjetter på gatorna i Venedig, som kunde både Boleron och Gitanan, Tarantellan och Seguedillan. Hon blef en gäst till och med på herrgårdarna; aristokratien letar någon gång upp konsten. Man drog sig visserligen för det tvetydiga af hennes härkomst, för det misstänkta i hennes fars ställning, men man borde roa sin societé, och lättare ilade ännu aldrig en elfva i månskenet öfver den dagg-glittrande gräsplanen, än Olimpia rörde sina små fötter öfver det bonade golfvet i de närgränsande Tjustegendomarnes salar. Hon kostade dessutom endast konfekt och bakelser och beröm; penningar kunde man icke gerna erbjuda dottern till en person, som, åtminstone för verldens ögon, lefde i ett visst välstånd.

En vacker höstafton befunno sig tvenne personer, den ene den andre ovetande, inom begränsningen af den lilla park med trädgård, som närmast omgaf Giuseppe Sarponis boning. Hvar och en hade de på serskilda, blott för dem kända ställen dit banat sig ingång, och smögo nu, sagta och försigtigt, emellan prasslande buskar, öfver mjuka sandgångar, upp till en del af byggnaden, hvarifrån ur ett par fönster, hvilkas jalousier man förgätit tillsluta, strömmade ett rikt och klart ljussken. Utan att ömsesidigt ana hvarandras närvaro hade de fattat posto i skyggdet af hvar sitt resligt päronträd och observerade från denna ståndpunkt hvad som tilldrog sig i det rum, hvilket nu, utan misstanka, låg klart och öppet för deras spejande blickar, och, liksom i en slags tablå vivant, visade dem den rikt upplysta bilden af en dansande flicka, medan, längre i fonden, en gammal qvinna med stora, skarpa, sydländskt preglade drag ackompagnerade henne vid en uråldrig klavecin, och en sexton års pojke, sittande på en dragkista, med fånigt uttryck gapande betraktade den vackra danserskan.

Hon tycktes redan med stora steg närma sig slutpunkten af den period, då flickan öfvergår till qvinna. Hennes former hade väl icke ännu alldeles hunnit den fylliga kontur, som endast tillhör den utbildade qvinligheten, men man såg likväl tydligen rosen svälla i sin knopp och hennes bara, marmorhvita armar hade redan en rundning, en sjelfständighet i form, som bevisade, att den täcka dansösen till god del lemnat efter sig slynårens magra gänglighet i hållning, jemte den blekmörka, tvinsjuka färg, som denna period vanligen ger åt den sedermera allt mera klarnande hyn hos en ung flicka. Kinden hade redan börjat rundat sig till ros och dansen nu gifvit den en högre färg än vanligt. En mörk rand drog sig under det stora, svarta ögat, hvars pupill simmade i den egna, sentimentalt fuktiga glans, som de femton åren ej sällan tända under en ung flickas långa, silkesfransade ögonhår. Det rika blonda håret, på antikt sätt endast fasthållet med ett silfverband, fladdrade vid dansen af och an kring danserskans blottade skuldror, medan hon i graciöst uppburna händer knäppte sina kastanjetter och emellanåt, vid ett vågadt steg, kastande dem i luften, triumferande återtog dem.

En skärande kontrast, sådan som de Italienska målarne älska att framställa, då de på duken bilda en ung skönhet rådfrågande en skrynklig spåqvinna, eller en förälskad Signora, bigtande sin kärlek för en tand- och trolös Duenna, erbjöd här, i bredd med den hulda, tjusande danserskan, det af skenet från lampan vid klavecinen skarpt upplysta ansigtet af den spelande gumman, hvars groteska, grofva drag framträdde i ljuset liksom för att parodiera den ungdomligt behagliga varelse, som sväfvade omkring henne, lik en sylfid kring en hexa.

En tredje person, icke utan betydelse för taflan i sin helhet, var den i dumt, stirrande åskådande försjunkne "fjant-Olle," hvilken, med båda händerna stödjande sitt tunga, blekpussiga ansigte, hade sjunkit tillhopa på den dragkista, der han tagit plats, och nu, gungande sin fyrkantiga lekamen fram och tillbaka, gladde sig åt de lätta viga sprången, liksom han skulle gladt sig åt en lekande katt-unge eller hundhvalp.

Så hade de båda fremlingarne, hvilka vi sett smyga in i Sarponis trädgård, hvar på sin post, tillbragt kanske omtrent fem minuter, begge fördjupade i åskådningen af dansen, af den egna, effektfulla taflan, som låg framför dem, då plötsligen ett och samma utrop halfhögt undföll dem båda, och båda i ett ögonblick gjordes sinsemellan uppmärksamma på hvarandras närvaro. Från det ena päronträdet, som från det andra, ljöd nemligen aldeles samstämmigt: "Ha! hon är förtjusande!" Begge de förstuckne tänkte i första ögonblicket på ett nära till hands liggande echo; minuten derefter trädde de båda fram hvar och en ur sitt gömställe. Ljusskenet från fönstret föll klart och stadigt på deras ansigten.

"Sture Engelbrecht!" hviskade den ene. "Carl Gustaf!" hviskade den andre.

ANDRA KAPITLET.

På stora Surringe bodde Sekreteraren Wikingschöld. Han hade i all sin dag varit litet hvad man kallar fantast, i öfrigt en hederlig och oförarglig herre, som samvetsgrannt for i kyrkan hvar Söndag och läste tidningar hvar Tisdag och Fredag. Han skötte sin egendom med förstånd och drift; pålade icke sina underhafvande mera, än han ansåg dem jemt kunna släpa fram, grälade gerna på Socknestämmor och intrigerade utomordentligt vid alla prestval, icke derföre att han mycket brydde sig om hvem han fick till prest, men derföre att han icke ville ha någon annan prest än den han sjelf satt till. "Nå! men fantasten hvar ligger den?" frågar läsaren säkert vid denna enkla skildring af en ganska vanlig typ för landtjunkare-naturer. Jo! fantasten ligger "in politicis." Sekreteraren, som försynen visst icke annars skapat till hjelte, hade slagit sig på den vurmen att bli frihetshjelte. Han var republikan i allt sitt görande och låtande, fördömde gerna styrelserna och svor öfver kamarillorna; han ansåg alla folk för förtryckta och alla Embetsmän för bofvar; vid början af hvarenda Riksdag hotade han att resa upp ock förkrossa konservatismen på

Riddarhuset; han hade verkligen en gång, för detta ändamål, tillhandlat sig en fullmagt af en f. d. fändrik vid landtvärnet, som bodde inom församlingen, men i detsamma började en boskapssjuka, som Sekreteraren icke kunde fara ifrån, att grassera inom Stora Surringe ladugård, och konservatismen blef således för denna gången räddad af boskaps-sjukan. Sekreteraren vurmade för Nord-Amerikanska fristaterna och uppmanade flera af sina undehafvande, dem han ville bli af med, att med första emigrera till stränderna af Orinoko. Han intresserade sig lifligt för en representations-förändring och gick omkring i bondgårdarna med en petition, som borde hos konungen förorda denna åtgärd. Sekreteraren Wikingschöld samlade dymedelst ett respektabelt antal underskrifter och blef i Läns-tidningen omnämnd med beröm.

Sekreteraren hade en enda son, den han, efter våra båda största frihets-hjeltar ur folket, uppkallat till Sture Engelbrecht. Herr Sture Engelbrecht hade från sina spädaste år varit faderns afgud. Han ärade i sonen sina begge frihets-idealer sammansmälta till ett. Och det lilla idealet njöt också i fullt mått af de friheter man tillät honom. Han växte upp i all den vådliga sjelfständighet, som ytterlig föräldra-svaghet kan bibringa.

Sedan kopporna väl slagit an, företog sig Sekreteraren genast att på sin son inympa sina något narragtigt öfverdrifna, politiska ideer. Han deklamerade för den lille, som dervid på honom spände sina stora ögon, öfver frihet och menskorätt, öfver förtryck och tyranni. Sekreteraren begick utan tvifvel ett utomordentligt misstag, då han glömde sig ända derhän att söka hos ett barn rotfästa en politisk öfvertygelse. Men huru ofta har icke inom familjerna, samtals- och resonnementsvis, samma misstag, fastän mindre i ögonen fallande, blifvit begånget! Man har trädt den egna pröfningen i förväg och påtvingat det späda begreppet hvad det mera utvecklade, under ständig kamp med sig sjelf, under verkliga själs-strider, sedermera måst, punkt för punkt, förkasta. Man har, fastän utan elak afsigt, lagt grunden till sönderslitande, inre disharmonier, som, med klokare behandling, bordt kunna förekommas.

Mycket fria uppfostrings-principer hafva ej sällan för produkt ett slags litterata vildar, som med en viss förståndets bildning förena ett obegränsadt viljans och fantasiens sjelfsvåld. Så blef äfven Herr Sture Engelbrecht, som med sitt af naturen skarpa och fyndiga hufvud snart förvärfvade ett någorlunda mått användbara kunskaper, nu och framgent samma häftiga, passionerade natur, hvartill man danat honom genom det blinda exalterandet af hans känslor och det lika blinda villfarandet af hans begär, utan att den bildning han vunnit, annorlunda än undantagsvis, medlande trädde emellan hans stormande lynne och de förflugna utbrotten deraf. Han affekterade att vara en man för sig, men så snart hans blod kom i svallning, var han hel och hållen sin passions.

Emellertid hade fadren i så måtto lyckats på sonen öfverflytta flägten af sin anda, att den sednare, om möjligt lifligare än den förre, anslöt sig till den sväfvande politiska tro, som vanligen uttalar sig i ett obetingadt missnöje med allt.

Sekreteraren Wikingschöld hade haft en enda bror, Majoren Wikingschöld, en bland dessa tappra, loyala, föga för egen räkning tänkande, men efter gifna order kraftfullt handlande krigare, af hvilken egna militäriska typ ett förflutet tidehvarf hade att uppvisa åtskilliga praktexemplar. Han var uppfödd i den fromma och fasta öfvertygelse, att en officerare borde dricka något, spela temligen, och svärja betydligt; att på gräl adelsmän emellan det icke fanns mera än ett slut: duell; att ett ord, utom måhända till fruntimmer, måste stå fast, som en klippa och ett handslag vara mera bindande, än en jernkedja; att en svensk officerare icke fick blinka, då ljungeldarne från ett under stormning varande batteri på tjugu stegs afstånd slogo honom i ögonen. Han hade tidigt gift sig, men stupade också tidigt, endast några och trettio år gammal, vid stormningen af Leipzig. Just då svenskarne segrande inträngt genom Gubener-port, träffades han från ett vindsfönster af en fransysk kula, som genast lade honom död för fronten af den tappra bataljon han med utmärkelse fört under hela denna qvalmigt blodiga dag. Han efterlemnade en enda späd son, efter Sveriges största konunganamn loyalt uppkallad till Carl Gustaf. Majoren hade, såsom mängden af den tidens unga officerare, temligen raskt igenomlefvat sina subaltern-år och således på ett nog eftertänkligt sätt kringskurit sin ärfda förmögenhet. Hans högsinnade begrepp om kamratskapets helgd, hans ärliga, orubbliga tro på en krigares hedersord hade dessutom, äfven under en mera framskriden period, inledt honom i borgensförbindelser af äfventyrlig natur, hvilka, vid skedd undersökning, befunnos hafva alldeles undergräft hans välstånd och nu för enka och barn endast visade den bedröfliga utsigten af den djupaste fattigdom. Enkan flyttade, med den ringa pension hennes mans hjeltedöd på slagfältet beredt henne, till en undangömd, aflägsen småstad. Sonen upptogs, som eget barn, af generalen grefve Segersäll, svåger till aflidne major Wikingschöld och befälhafvare i ett af rikets sydligare militär-distrikter.

Grefve Segersäll var en sträf, men äfven i vissa fall ädel aristokrat. Född fattig, alltjemt vorden fattig, utan att någonsin i sitt lif ega andra tillgångar än sin lön, hade han med värjan uppehållit sin urgamla slägts ära, kämpat på en gång mot fienden och behofvet, med plats hållit begge från lifvet på sig, fått blessyrer i mängd och lidit brist i öfvermått, tilldess han slutligen, redan en half invalid, med sönderskjuten och giktbruten kropp, efter hela drabbningar och långa fälttåg, hunnit den upphöjda plats han nu, utan egentliga snillegåfvor, men med utmärkt redlighet och opartiskhet beklädde, på en gång öm om sin rang och om sina underhafvande, högdragen som aristokrat, men nitfull som embetsman, med en axelryckning indignerande sig öfver svenska bondhopens växande anspråk, men färdig att, när som helst, ge sitt lif för Sverige.

Grefve Segersäll, som från sitt fjortonde år varit i statens tjenst, hade knappt kommit att tänka på möjligheten af någon annan verksamhetskrets än den embetsmanliga. Han bestämde derföre genast sin unge, upptagne frände till embetsman — om till krigare eller civil skulle hans anlag, i den mån de utvecklade sig, få bestämma. Mycken förkärlek för den krigiska banan hyste i öfrigt icke den gamle soldaten, då han alltför väl insåg att, i en period af djupaste lugn, detta kall var nära att så småningom nedsjunka till det mest fridsamma af alla. Men grefve Segersäll älskade yrken, som buro syn för sagen, som motsvarade sin bestämmelse. Hvad som emellertid den ädle grefven tyckte sig, utan afseende på framtida val af yrke, kunna med godt samvete inpregla hos sin unge skyddling, var hans egen inrotade förkärlek för bördens företräden, hvilka måhända, just genom de svårigheter han haft att uppehålla dem, blifvit honom desto mera dyrbara och för hans sjelfkärlek desto mera smickrande. Ofta lät han alltså vid vinterbrasan sin lyssnande myndling erfara hvilka glänsande slägtskaper han kunde räkna bland rikets mest högättade familjer; "vårt hus," yttrade vid sådana tillfällen den gamle generalen med en alldeles utomordentlig tonvigt på orden, och kanske ville han dermed utmärka, att detta "hus" var det enda inom ätten; han förde gerna talet tillbaka på de tider, då svenska generaler, som han sjelf, äktade Tysklands furstedöttrar och temligen vårdslöst behandlade Tysklands furstar. Hade den unge Wikingschöld vetat sig vara arftagare till en stor förmögenhet, sett för sig en möjlighet att lysa åt annat håll än anornas, hade han kanske icke med så mycken liflighet omfattat detta förmenta, sociala företräde, hvilket nu, i egenskap af hans enda, blef honom dubbelt kärt, dubbelt betydelsefullt.

Med dessa åsigter kom den unge aristokraten till akademien. Anspråk af dylik natur saknade ej heller der, åtminstone inom några kretsar, en viss uppmuntran. Hos en eller annan professor qvarlefde ännu en helig, traditionell vördnad för adelskapet, och det fanns akademiska lärare, som villigt gjorde sig till Seïder åt rikets första grefvar, stadda i sina första studentår. Äfven om Wikingschöld således, gång efter annan, fick hos kamraterna röna en viss opposition mot sina aristokratiska läror, äfven om hans försök i denna anda med temlig enhet och eftertrycklighet afslogos, hade han dock den tillfredsställelsen att tagas under armarna både af de akademiska institutionerna och de akademiska fäderna, af hvilka de förra, emot någon förhöjd skattskyldighet till universitetets fiscus, skänka adelsmän åtskilliga företrädesrättigheter, och de sednare, vid tentamina, inrymma soffan åt riddarhuset, medan plebejerna placeras på stolar. Småsaker visserligen alltsammans, af ringa vigt och värde, fragmenter allena af ett längesedan förbrukadt ceremoniel! Men det unga sinnet fäster dock dervid en slags betydelse. Det finner deri, om icke något mera, åtminstone en näring för förutfattade illusioner.

Efter fulländade studier hade nu, vid ett och tjugu års ålder, de begge Wikingschöldarne sammanträffat på stora Surringe hos Sture Engelbrechts fader, Sekreteraren Wikingschöld. Carl Gustaf hade nemligen blifvit anmodad att tillbringa sommaren hos sin faderbroder, på hans egendom i Tjust, och äfven begagnat sig af denna gästfria inbjudning för den tid general Segersäll var upptagen af inspektioner inom distriktet. De båda kusinerna möttes temligen kallt; de hade redan vid akademien i heta dispyter pröfvat oförenligheten af hvarandras åsigter; tydligen fann ingendera nöje i den andras sällskap, utan begge genomströfvade vanligen, hvar och en åt sitt håll, de undersköna nejderna kring Surringe. Ödet, som ibland är försmädligt, ville nu, att de framför fönstret till Olimpia Sarponis kammare, skulle ömsesidigt öfverraska hvarandra.

”Min aristokratiska kusin,” hviskade Sture Engelbrecht, ”täckes således ändå sänka sin blick ned till en ringa, namnlös utländska och aktar icke ens för rof att, undanstucken som en tjuf, försåtligt bespeja henne.”

”Jag vet icke, om det är endast slägt-tycke,” gemälte Carl Gustaf, ”men nog finner jag hos dig en öfverraskande likhet med mig i detta hänseende. Måhända är det likväl endast af kärlek till den fria konsten, som du så här ligger ”bag busken og lurer”, ty man måste erkänna, att hon dansar som en sylf.”

"Kanske träffar man dock icke nog adel i hennes rörelser. Jag fruktar, att hon icke ens nyttjar snörlif."

"Snörlif eller icke, så tror jag, att vårt samtal skulle lämpligare kunna fullföljas på hvilket annat ställe än här. Den gamle sjöröfvaren kunde möjligen behaga att i oss se ett par äppeltjufvar — att förbjuden frukt här kommit i fråga är också icke alldeles oantagligt — han kunde i öfvermåttet af sin godhet, skicka oss ett par kulor till välkomsthelsning. Vore det icke under sådana förhållanden rådligast, att vi tills vidare bjöde hans område farväl och på neutral grund och botten fullföljde vår dispyt? Om du icke skulle vilja anförtro mig hemligheten af din in- och utgång här på stället, så är jag ingalunda obenägen att göra dig förtrogen med den breche i trädgårdspallisaderingen, hvaraf jag begagnat mig."

"Nå väl! gå förut! jag träder i dina fotspår, fastän endast i ordens mest bokstafliga mening."

På slingrande, gräsbevätxa gångar, under träd, hvilkas frukttyngda grenar slogo dem i ansigtet, smögo de begge äfventyrarne sakta och försigtigt mot en punkt af trädgårdsplanket, der tvenne lösa slåar lemnade möjlighet till genomgång. Snart stodo de i skygd af den dunkla ekskog, som närmast omgaf Giuseppe Sarponis eremitiska boning, och kastade begge en blick tillbaka till Olimpias fönster, från hvilket, genom trädgårdens grönska, en blek, darrande ljusstråle smög sig fram ända till de begge spejarne.

"Trädde jag dig måhända i vägen?" yttrade först Carl Gustaf efter den långa tystnad, som under hela återtåget strängt blifvit iakttagen; "kanske ett redan bestämdt och aftaladt möte?"

"Jag skulle möjligen kunna göra mig samma skrupler med hänseende till dig," mumlade Sture Engelbrecht Wikingschöld.

"Du begagnar dig af monologer, Sture Engelbrecht! På grund deraf skulle jag nästan misstänka, att du vore litet förtjust i de der stora, katholska ögonen! Alla älskare hafva för sed att tala med sig sjelfva, då de icke få tala med sin utvalda."

"Det roar någon gång en qvinna eller en pojke att bli hvad man kallar brydd. En eller annan sträng af fåfänga anslås derigenom behagligt, och i våra dagar är just icke blygsamheten så öfvervägande, att den rodnad, som vid ett dylikt tillfälle möjligen purprar kinden, hos de flesta egentligen kännes smärtsamt het. Men, hvad mig angår, försäkrar jag dig, att jag redan vid tjugo års ålder vuxit förbi alla dylika barnsligheter och skulle ingalunda taga illa, om jag från dem blefve förskonad."

"Jag lyder, men misstänker. Jag behåller min tro, och utfäster mig blott att icke proklamera den. Jag fruktar likväl, att min unge frihetshjelte till kusin icke mera kan i den triumferande tonvigten af stolt sjelfmedvetande, entusiastiskt utropa: "Jag är fri," utan att en ljuf stämma kommer att, på flytande italienska, lifligt opponera sig emot ett sådant påstående."

"Jag ber dig icke reta mig, Carl Gustaf!" utbrast Sture Engelbrecht med ohejdad häftighet i tonen; "nog med detta samtals-ämne! Välj ett annat, om du behagar, eller låtom oss tiga."

"Grobian!" mumlade Carl Gustaf mellan tänderna.

De begge kusinerna vandrade några ögonblick, tigande, bredvid hvarandra.

"Ernar du dig till Stockholm i höst," frågade Carl Gustaf, efter någon stund återtagande det afbrutna samtalet.

"Min far har velat, att jag skulle stanna här nere och slå mig på landtbruk, men jag ernar icke, som Kettil Okristen, gå i hög, innan jag dör. Jag skall egna mig åt den publicistiska banan. Ädlare finnes icke att beträda."

"Hå! tidningsredaktör! Och antagligen icke af en Tidning, som för styrelsens talan, som kämpar i dess intressen, utan af ett ultra-liberalt, stormigt, tumultuariserande blad, som antingen lefver på fraser om förtryck och rättskränkning, eller också dör i brist på prenumeranter."

"Du torde förgäta, att jag efter min mor har rikedom nog, att, om det gäller, hålla upp en Tidning äfven utan någon enda betalande prenumerant. Jag begär icke vedergällning, jag begär endast rättvisa åt mina bemödanden."

"Du begär rättvisa — och af hvem? af det gröfsta vidunder i otacksamhet, som ännu någonsin funnits — af folket, som, utan serdeles samvetsförebråelser, skulle ena dagen kunna afguda, den andra massakrera sig. Lär af historien, huru folket lönat ochlönar! Härutinnan har det gått tillväga med sträng konseqvens — vid ostracismen, som vid guillotinen i Athén, som i Paris."

"Du åberopar Paris. Tillåt mig att föra dig dit en dag i April månad år 1791, framför ett hus vid Chaussée-d'Antin. Gatan är höljd med halm; en i dyster tystnad försänkt folkskara böljar sakta af och an framför ett hus med djupt nedfällda rullgardiner; i detta hus brottas Mirabeau, gigant mot gigant, med döden. I revolutionens exalterade språk erbjuder en yngling att låta öppna sina ådror, för att med deras friska lifskraft rikta den redan döendes förskämda blod. Man känner, att det icke allenast gäller en mans lif eller död, utan måhända ett helt folks. Då ändtligen dödsposten, den länge fruktade, förkunnas, vrider en hel hufvudstad händerna i förtviflan, en hel population kläder sig, utan annan väckelse än sin egen känsla, i sorg-drägt. Nationalförsamlingens president föreslår afsändandet af en deputation, för att ansluta sig till begrafnings-tåget efter den aflidne. "Vi gå alla," ropas med en mun från alla hörn af samlings-salen — denna gång, denna enda, fanns der hvarken höger eller venster eller center. Och Mirabeau begrofs, med Voltaire och Rousseau till grannar, i Pantheon, i det tempel, som "ett tacksamt fädernesland" helgat till hvilopats åt "store män."

"Du glömmer, att Mirabeau var en af revolutionens despoter. Folket hade lärt sig akta honom, emedan han visste konsten att tyrannisera det. Hade han varit en af dessa vanliga hofmän, hvilka folket eger så väl som konungarne, skulle han icke undgått dessas vanliga öde, onåden, om ej möjligen landsflygten eller schavotten."

"Och tror du måhända, att jag ernar åtaga mig folkets sak, endast för att bli slaf af folket? Jag går icke så långt i liberalism, att jag binder händerna på mig sjelf. Jag behöfver magt. Åh! en mängd planer hvälfva sig ännu helt kaotiska i min hjerna, och, för att realisera dem, behöfver jag magt. Det är folket, som härmed skall gå mig tillhanda. Höga embeten, inflytelserika befattningar ligga under min ärelystnad. Jag är för stolt, att räkna såsom ära beklädandet af en plats, der före mig suttit nollor i mångtal, dit blotta oförskämdheten, blotta börden svingat sig upp, der sjelfva vingleriet vunnit fotfäste och sjelfva medelmåttan skördat bifall. Nej! denna väg till glans och lycka är för lumpen, för utsliten; millioner gräshoppor hafva tågat fram i samma rigtning. Jag har då i mina drömmar tänkt mig något helt annat, något högre, något mera betydelsefullt! Ser du, för min inbillning har någon gång stått en egen, en fängslande tafla. Taflan har två hufvudfigurer. På den ena sidan en man med krona och mantel, med svärd och spira omgifven af sina ministrar, uppvaktad af sitt hof — på den andra en man i svarta kläder och hvit halsduk, utan ett ordenstecken, utan en skymt till yttre utmärkelse. Den ene är kungen, den andre är folket, representeradt i den varmaste, den verksammaste, den mägtigaste af dess försvarare. Mannen med kronan underhandlar med den svartklädde mannen; han erbjuder honom koncessioner; han talar till honom som suverän till suverän, och ministrarne lyssna och hoffolket bugar. Det flyger mig örnar genom själen, Carl Gustaf! då jag tänker på denna fantasi-bild. För ett sådant mål är icke ett helt lif för mycket vågadt."

"Och huru mycket får man icke, för ett sådant mål, dansa på intrigens lina, med listens balancérstång i handen, alltid bäfvande att misshaga sin publik, hvarje ögonblick färdig att förlora jemnvigten och slutligen slå ner som ett spektakel?"

"Och har du väl ännu räknat försakelserna på den bana du sjelf ernar bekläda, som kallar sig embetsmannens, men någon gång närmar sig drängens. Med huru många små, tysta förödmjukelser är icke denna väg makadamiserad? Hvilken hånande öfverlägsenhet i detta "min vän," "mon cher," i detta "ni," som du, bland andra dumheter, får höra från dina beskyddares läppar. Med hvilken ton af natur, af tillbörlighet man ger dig arbetet, och behåller sjelf äran. Man smyckar sig i dina fjädrar, liksom hade du aldrig kommit till verlden för annat ändamål, än att plockas. Du användes att skrifva åt herrarne, att rita mönster åt fruarna, att dansa med döttrarna. Äro döttrarna många, är det sednare ensamt tillräckligt att utrötta en fakir. Vill du någon gång, i känslan af ditt eget värde, resa upp hufvudet, har man alltid någon behändig utväg att åter tvinga ner det. Den skylt af ett brödstycke, som är gemensam för de högmögendes löften till sina klienter och för bagar-bodarna, drages då för tillfället in; man rycker på axlarna, och erinrar om det vilkorliga i sina åtagna förbindelser. Endast krypande, på dina fyra, kommer du kanske slutligen fram till ett länge väntadt oberoende, men när du då reser dig, finner du med fasa, att benen icke längre vilja bära dig; du har förgätit konsten att, efter Ovidii ord, "gå upprätt och betrakta stjernorna." Vänd om, medan ännu tid är; afstå från ett förslag, som aldrig kan medföra någon verklig lycka! Hvarföre sjelfmant flyga i buren, då man ännu kan sträcka vingarne till friaste flygt, då verlden ligger öppen och solbeglänst för den spanande blicken."

"Det är en adelsmans pligt att tjena sitt land. Fäderneslandet eger i främsta rummet anspråk på hans hufvud, hans arm. Han har redan i födseln tagit på hand af samhällets utmärkelser och måste alltså städse vara färdig att häfda sin rätt till dessa företräden. Gamla sedvänjor, uråldriga ceremonier inrymma åt Ridderskapet och Adeln, framför hvarje annat stånd, platsen närmast thronen; häri ligger klart och tydligen förvaradt programmet för vår medborgsmanna-verksamhet. Och hvad särskildt angår dina förespeglingar om embetsmanna-banans alla törnen, om de försakelser, de förödmjukelser man der måste underkasta sig, tro mig! jag skulle börja med att göra mig angenäm och sluta med att göra mig nödvändig, jag skulle veta att, ännu i tjenarens gestalt, vara herre. Kanske skall min vilja bli den lag, som leder dessa schack-dockors gång; måhända skall jag lyckas bemägtiga mig trådarna till marionettspelet, och, med en tryckning af mitt finger, blindt bestämma deröfver! Det är också en ärelystnad, Sture Engelbrecht!"

Ett dylikt samtal, vexladt mellan tvenne tjugoårs ynglingar, måste billigtvis väcka förundran. Häri röjer sig ingen af de ädlare, oegennyttiga drifter, som i denna entusiasmens ålder oftast höja ynglingens bröst; ingen flägt af verkligt, oförfalskadt frihetssinne, af innerlig känsla för mennisko-rätt och mennisko-värde spelar, lefvande och varm, genom dessa kalla, egoistiska resonnementer; hvar och en af de talande afslöjar en fruktansvärd beräkning, en fruktansvärd depravation i åsigter. Det är nittonde seklets grofva sjelfkärlek i dess krassaste, mest förolämpade form. Med en öppenhjertighet, som man vanligen endast möter i lastens dunkla skrymslen, bigta de begge kusinerne otvunget för hvarandra sitt fullkomliga oberoende af allt hvad grundsats heter, af allt hvad politiskt samvete kallas. Begge äro magtlystne; begge vilja stiga. På hvad sätt, genom hvilket medel, synes dem temligen likgiltigt. Men — äfven antaget, att de hinna den ståndpunkt, hvilken tjent deras ärelystnad till ögonmärke — synas de icke för sig hafva uppgjordt ringaste klara bild öfver hvad de på denna punkt vilja företaga eller uträtta. Deras planer hafva i sin högsta utsträckning aldrig gått längre, än till gränsen af personlig utmärkelse, personligt inflytande. Hvartill denna utmärkelse, detta inflytande kunde komma att slutligen begagnas, hvad byggnad, som på denna grund borde uppföras, hvilka frukter för samhället, som möjligen, vid sådant förhållande, vore att skörda — se der allt frågor, dem man lemnat åt slumpen och framtiden att besvara, utan att till en början bekymra sig om annat, än sig sjelf.

Möjligheten af ett dylikt samtal emellan två ännu knappt myndiga ynglingar finner dock en förklaring i tidehvarfvets sträft praktiska syftning, och särskildt i det sätt, hvarpå begge dessa ynglingar blifvit uppfostrade. Man satte dem politiken och ABC-boken nästan samtidigt i händerna. Man sökte uppföda dem för vissa politiska åsigter, till lärjungar af olika skolor i detta hänseende. Men politik enas illa med barnasinnet. Hvad den fullvexte någon gång utan våda kan förtära, är gift för öfvermagen. De begge kusinerna hårdnade till i dessa sterotypa, politiska begrepp, dem man sökt bibringa en hvar af dem; de bearbetade dem måhända något efter tillfälle och behof, men endast i sin egenkärleks intresse; de slutade ändtligen med att förblanda person och åsigter, att, i kraft af sina politiska åsigter, äfven anse sig för politiska personer. Deraf, i viss mån, det verkligen mera än naiva sjelfförtroende, den obeslöjade, naket framträdande fåfänga, den löjligt öfverdrifna förtröstan till egna krafter, som de i nyss återgifna samtal så oblygt lade i dagen. Emellertid skall vår berättelse för det kommande visa, att en dylik blind eller åtminstone enögd sjelfförtröstan, understödd af äfven en underordnad talang, kan, vid gynnsamma förhållanden i öfrigt, föra ganska långt, längre än ofta en högre förmåga, uppburen af mindre personlig säkerhet.

TREDJE KAPITLET.

Det var en af dessa vackra sommaraftnar, vid hvilka fantasien, serdeles vintertiden, så gerna dröjer. Ty aldrig finnes något angenämare, något mera epikureiskt njutningsfullt, än att, då snön slår prasslande på rutan, då Nordanstormen tjuter i gathörnen, vällustigt drömma sig under skuggan af doftande träd, i hvilkas skugga man, utsträckt på det mjuka gräset, mellan gröna galler af rikt löfverk, har utsigt åt en högblå molnfri himmel, der solen strålar och foglarna qvittra, eller också, med sänkt syn-vinkel, låter ögat irra längs en sakta framslingrande å, vid hvars bugtiga stränder hövolmarne dofta och aspen släpar sina slokiga grenar i den grunda vattenfåran. I en sådan sommarqväll — solen speglade just för sista gången för dagen fulla rundningen af sin skifva i det blanka hafvet — vandrade Olimpia Sarponi med lätta fjät igenom den ekskog, som närmast, åt strandsidan till, omgaf hennes boning. Hennes blonda lockar, trötta vid att bära upp sin egen tyngd, hade sjunkit ner på hennes skuldror och hvilade ut der, innan de, i yppig rikedom, rullade vidare. Med halföppnade läppar, med skygg blick såg hon sig omkring; det var som om den femtonåriga af skogens nymfer väntade ett svar på sitt klappande hjertas blyga frågor. En hög, orolig rodnad stod, glödande, på hennes kind, och kastade återskenet af sina flammor in i djupet af hennes mörka, uttrycksfulla öga. I hennes hand fladdrade en slöja, hvarmed hon antagligen ernat mot den sjunkande solens strålar skydda sitt friska, ungdomliga ansigte, men en mägtigare, en mera inkräktande tanka, än tankan på sig sjelf, hade kommit henne att förgäta både sin hy och sin slöja, hvilken sednare endast som ett signaltecken flägtade ut för den lätta bris, som det närbelägna hafvet skickade till aftonhelsning mot stranden. Hennes något framåtlutade ställning var oändligt graciös. Hon liknade, i sin lätta sommardrägt, med de fritt svallande lockarne, en skogsnymf, som spejar stegen af en jägare.

Också visade sig snart en åtminstone dermed närbeslägtad gestalt. Med bössan öfver axeln, jagtväskan hängande vid sidan, framträdde, mellan de rasslande löfven, Sture Engelbrecht Wikingschöld. Olimpia föll i hans armar.

"Jag har väntat dig, som Venedig, en qvalmig Augusti-afton, väntar hafsvinden," hviskade hon och stödde sin glödande kind mot Wikingschölds bröst.

"Jag hade gått vilse på den nästan spårlösa skogsstigen. Jag visste icke mera, hvarest jag skulle vända mina fjät. Jag kastade blicken, forskande, kring himlen. Då såg jag der ett lätt purpurmoln; en helsning från Olimpia, tänkte jag; i den rigtningen måste jag vandra. Jag följde min ledstjernas ingifvelse, och jag kom hit."

Detta är icke mera den rena kärlekens enkla språk. Det är kurtisens, och kurtis är redan fallen kärlek. Oskulden är företegen eller talar poesi. Sinnligheten talar floskler."

"Men det var icke rätt af dig att ej komma i förgårs afton. Jag väntade dig så säkert. Jag förde mera än en gång min hand till hjertat, ty jag tyckte det klappade för hårdt. Minut efter minut lutade jag mitt öra till fönstret, och jag darrade, då jag tyckte mig höra ljudet af dina steg i trädgården. Jag såg utåt, men jag såg icke annat än Johannismaskarne, som glänste på gräsvallen. Det var blott min inbillning, som härmat dina steg. För att förströ mig, dansade jag Boleron för Margareta och Olle. Jag trodde alltjemt, att jag snart skulle få höra det aftalade tecknet. Då, midt i min dans, såg jag, vid ljusskenet från fönstret, din bild. Inbillning, bara inbillning! Ögonblicket derefter var du försvunnen."

"Och det var ändå jag — men jag träffade i er trädgård min kusin, som jag icke kunde öfvergifva utan att väcka hans misstankar. Se der, ljufva Olimpia! hvarföre jag tvangs lemna paradiset bakom mig. Nu har jag dock återfunnit det."

Och Vikingschöld tryckte en kyss på Italienskans skuldra. Han varseblef dervid en svart silkes-snodd, som slutligen försvann der endast fantasien vågade följa den.

"Ha en souvenir! Du har minnen redan vid femton år. Då får likväl man endast ha förhoppningar," utbrast Wikingschöld och ryckte med en viss oro på den enkla, anspråkslösa silkes-snodden. Någon hemlig motståndskraft hindrade honom likväl att kalla i dagen det dolda föremålet för hans nyfikenhet.

"Rör icke min Amulet! den är helig," ropade Venitianskan, "min mor fästade den vid min hals ögonblicket förrän hon dog. Så länge den hvilar vid mitt hjerta står hennes skugga, skyddande, bredvid mig. "Latino di fratre" *) har blifvit sjunget öfver den; den är doppad i vigvatten, som påfven sjelf, i Sankt Peters-kyrkan välsignat. Det är min enda klenod; det är allt hvad jag har qvar af min mor."

"Då den är helig för dig, är den det äfven för mig; jag älskar dig för mycket att icke älska äfven dina fördomar."

"Säg icke fördomar, Engelbrecht! Hvarföre kalla fördomar hvad som dock är skönt och upplyftande. Man säger också, att icke de döda gå igen. Skulle någon våga betvifla detta påstående, rycker man på axlarna och ropar: fördom. Och ändå — hur mången gång har jag icke sett min mors vålnad stå framför mig, hur mången månskensnatt har hon icke suttit vid min säng, hur ofta har jag icke hört hennes stämma sagta susa genom rymden? I Venedig sågo vi ju ständigt i den djupa natten gondoler sagta glida fram öfver vatten-ytan, utan åror, utan roddare, med släckta lyktor, tysta och hemlighetsfulla, som gengångare. Och gengångare voro de äfven och försvunno, som en dunst, i Lagunernas dimmor. Huru ofta hände det icke, just som det sista tolfslaget ljudat ut i Santi Giovanni e Paolos torn, att i ett af dessa palatser, som icke varit bebodda under sekler, till sin prakt palatser för féer, till sin storlek för kungar, plötsligen våning efter våning syntes upplyst, och mantelhöljda gestalter hvimlade af och an i de höga, stolta salarna. Hvilken fiskare, hvilken gondolier har icke, då hanen gol för första gången, sett Riddaren med den blodiga kappan ljudlöst skynda öfver Rialto-bron? Och gondolieren gjorde korsstecknet och smög fort till

---

*) Latinska böner, som dels sjungas, dels läsas framför helgonbilderna i Italien.

sin flicka, men han nämnde aldrig ett ord om fördom."

"Nå väl! med undantag af korstecknet skall jag till alla delar följa hans exempel. — Hvad din hals är hvit, Olimpia! Men i marmorn springer der en mörk ådra. Ett ärr! Hvem har kunnat vara nog mycket kannibal att sarga detta lena hull?"

"Der står minnet af en fars misshandling. Engelbrecht! Ack om du visste, hvad min mor och jag hafva fått lida, huru vi ibland darrat för våra egna lif, då i Venedig vinet och blodet steg min far åt hufvudet. Emellanåt midt i natten kunde han, hälften yrslig, hälften rusig, störta upp ur sin säng; öfverallt såg han gestalter, som hotade och förföljde honom; han stötte efter dem med blottad värja, stötte i väggarna vid våra bäddar, en tumsbredd öfver våra hufvuden; han slungade stolar efter dessa fantasiskepnader och stolarna föllo ned öfver oss; han skrek och förbannade, åkallade på samma gång Astaroth och den heliga Jungfrun. Hu! den var ryslig, denna sjukdom af rus och visioner! En gång, i en sådan paroxysm, sårade han mig med en knif i nacken och återkom först till sansning, då han kände sitt barns, sitt eget blod rinna öfver sina fingrar. Kyss detta ärr, Engelbrecht! det är i alla fall dig, som Madonnan gifvit att vara balsam för mina sår, ersättningen för hvad jag lidit!"

"Och vara alltjemt dessa vilda anfall? Kanske äfventyrar du ännu hvarje ögonblick denna vansinniga behandling? Du måste fly, Olimpia! Kärleken skall bereda dig en lugnare tillflygtsort än slägtskapen! Du älskar icke din far, men du älskar mig. Följ mig till Stockholm! Der skall jag veta gömma dig så tyst som den girige sin skatt. Ingen skall ana, hvar du finnes — och vår lycka!"

Olimpia skakade på hufvudet.

"Jag lofvade," sade hon, "min mor på hennes dödssäng, att icke öfvergifva min far. Och, ehuru jag älskar dig, Engelbrecht! måste jag dröja qvar här, äfven då din väg går åt andra bygder. Det är icke med oss, qvinnor i Södern, som med dessa Nordens bleka döttrar, hvilka knappt ega kraft att lefva, om ej under vår sydliga himmel, i Nizza eller Florens. De darra och tveka ständigt. Vårt ord är vår boja, och ett löfte, som någon tagit med sig i grafven, kan aldrig återkallas. Först då jag icke mera har någon far, är jag helt och hållet din."

"Olimpia! har min kusin någonsin talat till dig om kärlek?" inföll plötsligt Wikingschöld, som under hela sednare delen af Olimpias yttrande suttit försänkt i tankar.

"Aldrig!"

"Och ändå vågade han bespeja ditt fönster. Han är i sanning djerf, min kusin! Du måste hädanefter fälla ned dina rull-gardiner, Olimpia! Der kan komma någon fremmande, och jag är svarsjuk nog, att icke unna någon annan än mig sjelf att ens förstulet beskåda dig."

"Men tänk om jag sänker rullgardinen för dig också!" Man bör vara blygsam äfven mot sin älskare," sade alltid min kusin Giovannina och svepte sig in i sin fazzoleta *), då hennes fästman kom roende kanalen uppåt. "Stackars Giovannina! det slutade icke bra."

Fästmannen tyckte kanske, att det såg alltför skenheligt ut, att fästmön städse tog slöjan, så snart han visade sig."

---

*) Så kallas den slöja, som de Venetianska qvinnorna bruka.

"Han var en rask och säker gondol-förare. När de unga signori ernade sig på något rätt hemlighetsfullt äfventyr, då ropades det alltid nere vid kanalkajen på Pietro Seppi. Hon förde nålen väl och flitigt. När något af Helgonen i St. Giacomo del Orio skulle ha sig en ny rock eller klädning, var det alltid Giovannina, som fick beställningen. Hon och Pietro borde således begge kunna slå sig bra ut, och flyttade derföre tillsamman i en liten vindskupa vid Corte Minelli. Men här blef det jemmer och elände. Till slut slog han henne. Att mörda den man älskar kan någon gång vara stort; att slå henne — är uselt! Giovannina kastade sig i kanalen."

"Och hennes man"...

"Hennes man! De voro icke gifta. De fattigare i Venedig gifta sig sällan. Det lär ska vara dyra Ceromonier, och presten gör alltid anspråk på en gåfva. Jag hörde min far och min mor öfverlägga länge, innan de beslöto sig till äktenskap, och min far hade ändå någon förmögenhet."

Wikingschöld kunde icke annat än inom sig erfara en viss förundran öfver denna skefhet i de vanligaste samhällsbegrepp, denna öppenhjertliga, naiva råhet bredvid den egna glans i uttrycket, den poësi i ordställningen, som är Sydländningen medfödd och hvaraf Olimpia ej sällan visade sig mägtig.

"Men min mor," fortfor Olimpia, "ångrade sedan, mera än en gång, att hon gifvit sitt bifall. Min far skulle ha varit bättre emot henne, om hon icke i sin godtrogenhet blifvit hans hustru. Nu fick han en herres myndighet öfver henne. Förut hade han åtminstone någon gång visat ett blidt ansigte. Sedermera var han ständigt sträng och vred. "Sådana," sade min mor, "äro alltid männerna. Krypande, för att nå sitt mål; tyranner, sedan de hunnit det."

Wikingschöld hade sina skäl att icke med någon serdeles ifver motarbeta Olimpias från barndomen inrotade misstroende mot äktenskapet. Han halkade således utan anmärkning förbi egenheten af denna lifliga antipathi, men yttrade i förbigående sin förundran deröfver, att, oaktadt den tydliga obenägenhet Olimpias mor hyste för sin make, hon likväl kunnat genom en ed vilja binda sin dotters öde vid den vilde äfventyrarens, icke dragit i betänkande att aftvinga den misshandlade ett löfte att aldrig öfverge sin plågare."

"Min far gret, gret verkligt vid min mors dödsbädd, och då vaknade i hennes redan kallnande hjerta den gamla tillgifvenheten. Hon visste, huru väl han behöfde någon, som lugnande stod bredvid honom, som höll handen för hans mun i ögonblicken af dessa vilda anfall, då bekännelser om gräsligheter, om blod och mord, fraggade från hans läppar. Men om angenämare föremål kunna vi dock tala, min Engelbrecht! Hör du, hur vackert vallhornet ljuder ned ifrån kapellbygden? Vet du, jag har trott mig märka, att hvarje trakt har sina serskilda harmonier, sin klagan, sina hemlighetsfulla hviskningar. Den, som ändå förstode hvad naturen säger? Hur mången afton har jag icke gått, lyssnande, vid hafsstranden för att leta ut orden till böljans sång? Hur ofta har jag icke sökt att lägga en mening i vindens dofva suckar dernere bland de gamla kloster-ruinerna? Hur mången het middags-stund, då åskmoln tågade öfver rymden och qvalm stod i luften, har jag icke spetsat örat efter trädens hviskningar sinsemellan, och velat tyda gåtan af deras rädda samspråk? Men sedan jag lärde känna dig, Sture Engelbrecht, sjunger vågen, suckar vinden, hviska träden endast ditt namn! De förr så vexlande ljuden ha nu förvandlat sig till ensamt detta."

Med det öppna sinne för naturen, liksom för konsten, hvilket man i så hög grad återfinner hos Söderns kraftfulla, poëtiska organisationer, hade Olimpia framställt dessa sina natur-filosofiska svärmerier, och med den oförställda passion, som äfven är en egendomlighet för södern, slog hon nu sina armar kring Wikingschölds hals och tryckte en Italienskt brännhet kyss på hans panna.

"Engelbrecht!" ropade hon med ett hastigt tankesprång och såg honom med de stora, inquisitoriska ögonen djupt i ansigtet, "skulle du någonsin kunna glömma mig för någon annan?"

"Förr glömmer jorden sin bana kring solen, än jag min pligt mot dig. Du är min ledstjerna till Bethlehem, till min enda tysta verkliga sällhet! Jag följer blind, förbländad, dit du för mig!"

"Om du sveke mig, Engelbrecht! skulle jag hämna mig och dö. Jag har ärft en dolk efter min mor; detta vapen har jag bestämt åt dens bröst, som förråder hennes dotters kärlek. Jag skall lemna dig dolken. Ve dig, om jag någonsin återfordrar den!"

"Behåll den! När blott en fiber af detta hjerta har affallit från dig, drag den då ur slidan. Då är det tid, att du hämnar dig."

Litet och kanske icke så litet fraser äro oskiljaktiga från kärleken. Den lefver, till en ej ovigtig del, på exklamationer. Likväl — hvad, som här hos Olimpia var allvar, var hos Wikingschöld theatereffekt.

"Men," återtog han, "kanske är det dock sannt, hvad man säger, att frånvaron är farlig. Var derföre sjelf min skyddsengel! Följ mig till Stockholm! Fly härifrån!"

"Och eden, som jag svor vid min mors dödssäng! Det är omöjligt! Ingen magt i verlden kan, så länge min far lefver, skilja mig från honom. Tror du icke att jag med glädje följde dig, derest det lät sig göra, utan att lasta en förbannelse på mitt hufvud?"

Och anar du icke, att ditt beslut, att saknaden efter dig lastar en förbannelse på mitt hufvud? Ha! jag vill icke dröja vid denna tanke! Jag svindlar vid den! Så långt skiljd från det ljufvaste jag tänkt, det dyrbaraste jag eger!"

"Men du återvänder ju till Olimpia om somrarna. Det har alltid varit min käraste årstid. Hädanefter blir den mig än kärare."

"För din kärlek är en enda årstid ännu nog. För min är hela lifvet för kort."

"Låtom oss icke tvista, der all tvist är förgäfves. Jag måste handla, som jag gör! Men redan strålar aftonrodnaden eldröd mellan träden, och skymningen står färdig att stiga ned öfver dalarna. Om min far saknar mig vid sin måltid, kan han dra misstankar. Farväl derföre, Engelbrecht, farväl, jag måste skynda hem."

"Och du tillåter icke mig att ledsaga dig," frågade Engelbrecht och fasthöll, smekande, den hand hon till afsked sträckt honom.

"Nej, Engelbrecht! Här skiljas våra stigar, för att snart åter mötas. Jag väntar dig i morgon, vid samma timma, på samma ställe! Ah! återigen ett dygn af längtan! Så några minuter af sällhet. Och ny längtan och ny sällhet, tills den kulna dag, då du reser, och jag endast här får stämma möten med mina minnen!"

"Men fatte mig vansinne, om jag icke mer längtansfull, mer älskande, än någonsin, återvänder till dina fötter!" ropade Wikingschöld och häftade en brinnande kyss på den elektriska, skimrande ytan af Olimpias lockar.

"Ingen ed," hviskade Italienskan och lade sin hand på den älskades läppar; "det måste vara din kärlek, icke ditt löfte, som för dig tillbaka."

Och de skildes, hvar och en åt sitt håll. Att de ofta, vinkande och helsande, vände sig om, behöfva vi ej förtälja för de läsare, som varit kära och haft älskogsmöten.

Olimpia hade redan hunnit slutet af skogen och såg redan fädernehyddan fridsamt skymta fram ur sommargrönskan, då plötsligen, från ett busksnår vid gångstigen, en man trädde i vägen för henne. Det var Carl Gustaf Wikingschöld.

"Ah! så kommer Ni då ändtligen, vackra skogsnymf; men ni har dröjt bra länge i djupet af edra domäner," började han i den ironiska begabbande ton, som genom vanan, kanske äfven genom erfarenheten af det öfverlag man dymedelst i ett samtal kan vinna, redan från pojkåren blifvit honom kär, "skön, som en Diana, om ni också måhända vid det här tillfället icke gått i Dianas fotspår! Ni, skogarnes drottning, kan utan tvifvel säga mig, i hvilken vrå af edra lydländer min stackars kusin är förstucken. Vi ha letat honom i ett par timmar, men förgäfves! Det är personer der hemma, som önska tala vid honom, ståtliga Douaniérer, tappra strandriddare, afsuttna grefvar, som suttit upp i egenskap af kustsergeanter! Nå, förtjusande tigerska! — för er, som icke är rätt hemma i språket, bör jag nämma, att jag för ingen del menar tigrinna — tala då ut, säg åtminstone ett enda ord! återge mig min stackars kusin, som har lupit till skogs!"

"Hvad kan berättiga er, Herr Wikingschöld, att nyttja denna ton till mig? Så vågar icke den stoltaste Nobili i Venedig tala till en dotter af folket. En fars, en brors, en älskares stilett skulle hämna henne.''

''Förlåt mig, om jag säger er, att min kusin icke har någon stilett. Er far deremot tror jag om att ha många, men jag ärnar icke blottställa mig för dem. Jag vill heldre försona mig med er. Se så, Signora Olimpia, ge mig er hand! En vackrare hand har ännu icke delat ut priserna vid ett Riddarspel. Nå, hvarföre blicka så förkrossande stolt? Den tvära öfvergången från uttrycket af smägtande innerlighet till kallt, frånstötande förakt är skadlig för ögonen! Fastän ni trifs i skogarna, skall ni icke vara grym, som ett vilddjur! Er hand, vackra Olimpia! er hand som en underpant af förlikning!''

''Jag ber er, Herr Wikingschöld! stäng icke min väg! Jag trodde den skulle vara fri i ett land, som kallar sig fritt, och minst förmodar jag, att en Riddersman skulle spärra den för en värnlös flicka.''

''Ni värnlös, Olimpia, värnlös med sådana ögon! Ni har ju Jupiters blixt, när ni vill, till er tjenst! Skulle någon vilja stänga er väg, kunde han endast våga det — på knä!''

''Nog, mer än nog, Herr Wikingschöld, med vackra fraser!'' Nu endast så mycket handling, att ni ger mig rum att komma fram.''

''Oförsonlig således?''

''Kanske har jag litet svårt att försona mig med så mycket hvardagligheter från en annars så vältalig mun. I öfrigt anhåller jag med fridsammaste sinne i verlden att få gå vidare.''

''Nå väl! Olimpia, få se, om icke den tid kommer, då ni bättre skall veta att värdera mig. För öfrigt tar jag åtminstone med mig en visshet, den, att ni älskar min kusin. Kom ihåg, det är ett påstående, som, ehuru jag ofta upprepat det, ni ändå icke med ett enda ord sökt vederlägga. Och, allvarsamt taladt, hade ni icke vetat er alltid kunna påräkna skydd af en Wikingschöld, skulle ni icke hafva försmått den andra. Farväl, Signora Olimpia!"

"Det rätta sättet," mumlade Wikingschöld under hemvandringen för sig sjelf, "blir i alla fall att ta flickor af hennes klass litet nonchalant, för att sedan surprenera dem med en öfvergång på den sentimentala bogen. De inbilla sig då, att hvad som i sin början endast var lystnad, så småningom öfvergått i kärlek. Synd endast, att jag så snart måste resa härifrån. Annars skulle jag visa min kära republikanare, att det ändå är aristokraterna, som priset tillkommer, när det gäller att sköfla hjertan och röfva tycken. Den der talangen har gått i arf hos oss alltsedan rofriddarnes tider.

FJERDE KAPITLET.

Då Sture Engelbrecht Wikingsköld, från sin erotiska skogsvandring varm och upphettad ankom till Stora Surringe, rådde der en mindre vanlig, krigisk liflighet. Vid gårdsstaketet stodo fyra sadlade, med militär-schabraker försedda hästar, makligt tuggande ur sina tornistrar, och genom fönstren till salen skymtade åtskilliga personer i uniform, som lifligt rörde sig kring ett midt på golfvet dukadt bord, hvilket uppbar en af de rundliga, bastanta aftonmåltider, dem svenska landtbygdens gästfrihet älskar gifva, men som vanligen kostar den dervid ovane hans nattsömn. Redan på farstugubron möttes Wikingschöld med öppna armar af en bland dessa uniformerade. Det var kustsergeanten, f. d. Löjtnanten, grefve Klöfverfält.

Douaniérerne äro eller, kanske egentligast sagdt, voro en besynnerligt organiserad corps. De rekryterades för ett tiotal af år tillbaka, till ej ringa del bland ekonomiskt fallna, militäriska storheter. Det fanns mången douaniér, som fört sqvadron eller åtminstone expedition. I deras rullor blixtrade namn, som, på Polens och Tysklands bataljfält, slagit verlden med häpnad, och om denna corps icke, såsom Svea garde, var en plantskola för uteslutande adlig förträfflighet, kunde den dock uppvisa "sköldar" och "borgar" nog till åtminstone en sköld-borg. Äfven grefve Klöfverfält, en ej alltför aflägsen slägting till Wikingschöldska familjen, hade, sedan han, af mellankommande skäl, afbrutit sin krigiska bana såsom officerare vid ett husar-regemente, funnit sig föranlåten fortsätta den som kust-sergeant. Hans åsigter, hvilka vid husar-regementet voro strängt aristokratiska, hade, under tjenstgöringen vid douaniérerna, fått en starkt demokratisk anstrykning, och nu dref han satser af den i ögonen fallande borgerlighet, som t. ex. att en bra karl föder sig sjelf; att det är icke titeln, utan dugligheten, som gör mannen; att en kust-sergeant i tjenst är så god som en afskedad general, med flera, dem vi, med hänseende till lärornas vådlighet och vilseförande egenskap, icke anse oss böra vidare i tryck återgifva. Dessa vackra satser, frimodigt yttrade vid både bröllop och begrafningar, hade äfven förskaffat grefve Klöfverfält sekreteraren Wikingschölds bevågenhet, hvilken, såsom läsaren från början af vår berättelse torde erinra sig, var en varm och stortalig frihetsvän. Också försummade sällan vår grefve, att vid tiden för sexan, hvilken plägsed ännu icke, oansedt nykterhetsföreningarna, synes i dessa trakter vara i utdöende, till häst infinna sig hos Farbror Wikingschöld, för att med honom antingen resonera politik och peka fingret åt grannen i öster eller spela bräde och förtala presterskapet.

"Nå ändtligen," började Douaniéren, "vi ha länge väntat på dig, och din kusin är visst ute och söker dig. Du har flere gånger yttrat den önskan att vara med vid någon af våra små demeléer med smugglarne. Nu yppar sig, om du så vill, ett ypperligt tillfälle! Vi ha af goda vänner fått goda underrättelser och äro packet med full säkerhet på spåren. Tag du dig derföre i afton en häst och följ med oss! Du skall måhända få se, hur det går till i krig, ty det kan hampa sig så, att vi måste dra blankt. Vi ha att göra med obstinata kanaljer, som icke släppa sitt bett, utan att en eller annan af tänderna följa med."

"Bär det af långt?"

"Endast en half mil härifrån. Nere vid kusten! Man tror oss vara på bakslag, men vi skola visa dem motsatsen, då våra pistoler sveda öronen på dem."

"Nå topp! jag följer med! Jag har alltid önskat att bli vittne till en dylik liten strand-batalj! Men jag vill icke gerna, att gubben skall ana något. Vänta mig derföre nere i backen vid helgonkällan. Jag sadlar i tysthet en häst och är hos er några minuter efter det j ridit från gården. Men stig in min bror, stig in! Låt mig icke längre afbryta en så aktningsvärd förrättning, som en påbegynt aftonmåltid.

Inkommen i salen blef Wikingschöld hjertligt helsad och manneligen handkramad af de öfrige douaniererna, som ännu buro fraggan af Sekreterarens gästfritt kredensade öl i mustacherna.

"Bror har varit länge på jagt," anmärkte alla med en mun, och började krama och tumma på jagtväskan, hvilken icke för undersökningen erbjöd ringaste, fasta kontur, utan motståndslöst föll tillsamman under fingrarna.

"Aldrig ett guds skapande grand! Tom, som en tiggarpåse," skrek en af strand-ridarne.

"Icke ens en sparf eller en ekorre," ropade en annan.

"Åh! jag har varit olycklig," utbrast Wikingschöld med en viss, butter min.

"Eller kanske alltför lycklig," inföll Klöfverfält.

"Lycklig eller olycklig, så tag dig en sup, Sture Engelbrecht!" yttrade fadern, hvilken hade fördjupat sig i ett förträffligt, rökt svinhufvud och med rörande vettgirighet tillegnade sig dess innehåll.

"Vet du, Sture Engelbrecht," fortsatte gubben Wikingschöld och slets alltjemt med svinhufvudet, "Polignac får visst lägga sitt hufvud på stupstocken. Så låter det åtminstone med posten i dag. Men hvad hade karlen med näfven i qvarn-hackan att göra? Tycker du icke, att Franska folket bör offra honom åt sin rättvisa ovilja?"

"Jag skulle skona honom. Ett stort folk bör visa sig storsinnadt," svarade den tilltalade och bredde på en stor smörgås.

"Jag skulle knycka honom. Ett styft folk bör hålla sig styft in i sista minuten," anmärkte en serdeles hes stämma bland douaniérerne. Den hade redan för många år sedan blifvit spräckt i Upsala, vid afsjungandet i stor chorus af: "Wikingasäten, åldriga lunder."

"Hvad har de egentligen för mening, farbror, med den der Juli-revolutionen?" frågade Grefve Klöfverfält.

"De stora idéernas seger, min bror! en hårdt omkämpad, men snart sig förklarande seger," svarade den gamle Wikingschöld och gjorde alldeles förtviflade ansträngningar för att afgnaga det rökta svinhufvudet några ytterligare atomer kött; "det skall lyckas; vid Gud, skall det icke lyckas, ehvad hinder en hjertlös politik också må söka lägga i vägen för andens fria utveckling! Ogräset skall rensas bort med rötterna. Hvartenda strå skall falla. Och en ny sakernas ordning skall höja sig på ruinerna af det gamla, tillintetgjorda! En tår bränvin på fisken, bror Klöfverfält!"

"Men skall det någonsin bli allvar med allt det der, farbror?" sporde den hese douaniéren. "Är det icke, så till sägandes, bara talesätt för att pudra palt i de lättrogna?"

"Drar du mensklighetens bestämmelse i tvifvelsmål, menniska?" ropade Sekreteraren i vredesmode.

"Jag gör så fan heller, farbror lilla! Jag vet, att vi alla skola döden dö, men nu har jag hört så mycket visor sjungas om framskridande till fullkomlighet, om stundande, lyckliga dagar, om rättvisans, om frihetens seger, att jag väl ville ha litet svart på hvitt på de der Evangelierna. Det är sannt, att vi i fjol fingo fyratio Riksdalers påökning på lönen, och att modellen till våra sadlar blifvit något förbättrad, men visa mig i öfrigt ett spår af framskridande till fullkomlighet, en skymt till kommande lyckliga dagar — man vill ju icke ens unna oss pension — en stymmelse bara till frihetens och rättvisans seger — vi ha säkert innan kort ett nytt reglemente på halsen. Nej, jag tror icke mera än jemt på de der vackra orden, som kanske bli verklighet, då vi väl äro döda och begrafna. Jag tror, att man bara vill slå blå dunster i synen på oss och...."

"Tror du icke hvad farbror säger," ropade nu i sin ordning Grefve Klöfverfält.

"Och om du också icke tror det," inföll en annan af douaniérerna, "så fordrar artigheten, att man icke motsäger värden på stället."

"Den, som är under en fri mans tak, har rätt att säga hvad han vill," afbröt gamle Wikingschöld; "bevare mig Gud från att hindra ideernas fria utbyte!"

"Jag fruktar dock, att vår välvise väns idéer äro redan bortbytta förut," anmärkte Klöfverfält med en försmädlig blick på sin hese krigskamrat.

"Hör du, Klöfverfält!" inföll nu Sture Engelbrecht Wikingschöld, som hela tiden varit stillatigande sysselsatt med sin aftonmåltid, "är det din häst, den der magra, som står närmast grinden. Han är just nu i beråd att äta upp bottnen i tornistern."

"Alldeles! den der halfblodingen, med den raka ryggen och de fina benen. Jag har haft åtskilliga anbud på honom ända från Skåne och Mechlenburg, men man skiljes icke så lätt från ett kräk, som man älskar."

"Jag tycker bara, att ditt älskade kräk borde hålla sig vid litet bättre hull. Du, som har sådana foder-tillgångar! När hästen blir hungrig, behöfver han ju endast vända sig direkte till dig."

"Nu blef Klöfverfält litet mejad, tror jag," anmärkte den hese douaniéren med ett temligen rått skratt.

"Det är bara synd, mine herrar!" invände Klöfverfält sjelf, någorlunda otvunget, "att jag, liksom så många andra, alldeles icke gör skäl för namnet. Jag har mången gång varit frestad att utbyta det helt och hållet mot ett ärligt pund hårdvalls-hö."

"Bravo, Klöfverfält!" utbrast gamle Wikingschöld; "det kallar man frihet från fördomar. På sådana tänkesätt är något att bygga."

"Jag fruktar bara, att vi bygga för länge," inföll den hese strandridaren och såg på klockan, "hon är redan nio. Och vi få icke, för farbrors delikata svinhufvud, släppa syltfötterna dernere ur händerna. Hvad säger Klöfverfält? Vore det icke tid att blåsa till oppsittning?"

"Åh! först måsten J dricka ett glas punsch eller två!" afbröt gubben Wikingschöld; "ingenting är helsosammare för hjeltemodet än punsch. Det ordinera ju våra regements-läkare för alla sjukdomskriser, som omedelbart föregå en batalj, till och med om bataljen står på blanka förmiddagen."

Anbudet var för lockande, att icke, för ögonblicket åtminstone, stäfja Douaniérernes stridslust. De tömde alltså ännu några glas för deras gästfrie värds välgång, stego derefter, under många segerönskningar, till häst, och aflägsnade sig slutligen, i chorus sjungande: "det gamla Götha Lejon hvilar."

I en skogsbacke några stenkast endast från Surringe gjorde de halt, undersökte sina vapen, laddade sina pistoler, och eftersågo sadlingen, De tycktes förvänta sig en allvarsammare affär än de, som vanligen, mera demonstrationsvis än egentligen allvarsamt, på kusten plägade förefalla emellan tull-lagarnes handhafvare å ena sidan, och förbrytarne emot dem å den andra.

I detsamma hördes de taktfulla, jemna slagen af en häst, framjagad i starkaste galopp. Ögonblicket derefter stannade Sture Engelbrecht hos de rastande, med två väldiga pistoler instuckna i hölstren, sabeln skramlande tungt vid sidan, rocken redan stänkt med skum från den hårdt ansträngda hästens läppar.

"Har jag låtit vänta på mig?" frågade den vilde ryttaren med en viss triumferande ton.

"Nej, du har ärligt, innan bataljens början, stött till hufvudstyrkan, och icke, som visst folk, afvaktat segern, för att inställa dig på valplatsen. Vi skola rekommendera dig hos Tulldistricts-Chefen."

"Vi få icke glömma, att vi ännu ha nära en halfmil till stranden," afbröt Klöfverfält, "till häst, till häst!"

Och i den allt mera tilltagande skymningen trafvade det lilla detaschementet fram på den hårda, svagt dammande skogsvägen. Echot af hofslagen återljöd harmoniskt mot den nakna bergsträcka, som höjde sig på ena sidan om de ridande, och som, i sin tvära resning, fullkomligt erbjöd bilden af en forntida ättestupa. I en och annan af de kojor, som passerades, flammade ännu den muntra, sprakande lågan på spishärden, och dess innebyggare tittade, vid det ovana ljudet af häst-stampet, nyfiket ut genom de små, dunkla fönster-rutorna och betraktade uppmärksamt det framskridande tåget. På ett ställe glänste, fjerran i skogen, en kolmila, som emellanåt skymdes af de närmast landsvägen vexande trädgrupperna, emellanåt åter framträdde som ett dunkelt lysande, hemlighetsfullt järtecken. Och till allt detta sjöng, i den fagra sommarnatten, talltrasten sin klagande sång, och redan kunde man, ehuru på afstånd, uppfatta det egna, högtidliga suset af ett haf, som sakta och allvarligt, utan upprusning, utan vrede, vaggar sina tunga böljor mot stranden.

Den ojemna, steniga och trånga vägen slutade i en vidlyftig men kal beteshage, som sträckte sig längs det nu i vid utsträckning synliga, obeströdda hafvet. Här befunno sig tvenne bönder, jemte en tvåspänd lastvagn, Strandridarne till möte.

"Nå!" yttrade Klöfverfält till den ene af bönderna, "är du nu säker på ditt slag, ty skaffar du oss för intet en sömnlös natt, så kommer flatan af min sabel att, till ersättning, hålla vaktombyte på din rygg."

"Åh! vilja bara nådig krigs-officerarne följa min underdåniga anvisning, skall det väl, skam till sägandes, hampa sig som det bör med den här saken. Jag förstår mig också litet på tagena, och har emellanåt ögat öppet, äfven om jag låtsar att blunda," svarade den tilltalade, en stark reslig man, som på breda skuldror bar ett klippskt, förslaget ansigte, ur hvilket han, med en athletiskt bildad hand, undanströk det långa, undfallande håret.

"Men hör nu, Lutnanterna!" invände körsvennen, "det kan väl icke komma något ondt vid mina kreatur? Tänk, om en af de der beckbyxorna rände en båtshake i Perlan, eller slog Putte i skallen med en åra! det kan jag icke ansvara för inför lefvande lifvet! Jag och syskona ha ärft kreaturen efter far, och skifte är ännu icke hållet, så sannerligen jag vet hvem de tillhöra. Men händer dem något, så ä' vi alla olyckliga. Ja! jag kör icke, innan jag har säker "kumsion", att det icke gäller lif eller lem hvarken för mig eller öken."

"Ah! din klippare! sök icke nu att preja oss mera än du redan har gjort," genmälde den hese douaniéren, "du vill försöka att lura dig till några tolfskillingar ytterligare, men vi känna den der visan se'n gammalt. Rör du bara på piskan; annars ska' vi göra det, och då kommer kanske någon annan, än "Perlan" och "Putte" att sitta emellan."

"Nånå! efter herrarne nödvändigt så vill, får jag väl våga på med kräken, men reelt okristligt är det," mumlade körsvennen och kastade sig upp på åkdonet.

Under ledning af den andre bonden satte sig den lilla karavanen i rörelse. Framskridandet längs efter den tufviga kusten var här och hvar förenadt med svårigheter. Hästarna trampade ner sig i den sumpiga jordmånen och vagnen höll vid mera än ett tillfälle på att välta. Tillika steg en fuktig dimma ifrån hafvet och svepte alla föremål i sin täta, ogenomskådliga slöja. Härtill kom, att man måste framtränga med yttersta försigtighet, på det att icke dånet af hofslagen eller skramlet af vagnen måtte i förtid väcka smugglarnes uppmärksamhet. Alltemellanåt gjordes halt för att lyssna, men den lätta hafsvinden förde icke andra ljud till våra äfventyrares öron än det gälla skriket af någon sjöfogel och vågens entoniga svall mot stranden. Så skred man framåt vid pass en fjerdedels mil, försigtigt rekognoskerande hvarje föremål, med kikare spanande utåt den dimm-omhöljda hafsytan. Vägvisaren begärde, att man måtte rasta ett ögonblick vid en utskjutande bergsudde, der en riklig samling uppfamnad ved tycktes vänta på embarkering, och åtskilliga djupa fåror i stranden gåfvo tillkänna en vanlig upplags-plats för båtar. Sjelf klättrade han, med all en van bergstigares spänstighet och kraft, uppför branten och försvann i de täta talldungar, som slöto sig till en krona omkring den.

"Kanske börjar han misströsta och tar nu till benen, men vi hitta dig väl, patron!" utbrast Klöfverfält och klappade, uppmuntrande, sin häst på halsen.

"Det tycks, som fan alltid hjelpte de här tulltjufvarne vid deras expeditioner. Är det icke en dimma, så tjock, att en hederlig karl kan storkna i den," anmärkte den hese douaniéren, för tillfället hesare än någonsin.

"De skulle kunna lurendreja på tio steg ifrån oss, utan att vi märkte det," tillade en annan af strandridarne.

"Nej! då gnäggade allt Perlan," inföll Körsvennen; "hon har af gammalt väder på sådant gods. Det är icke första expedition hon gör i qväll!"

"Jaha! det här är verkligen mindre fägnesamt," yttrade Wikingschöld och gäspade; "lika trefligt kunde jag nästan ha haft i min säng. Jag, som hade tänkt mig en rangerad batalj, med infanteri, kavalleri och trossvagnar, med härrop och vapenklang, blessyrer och ära — åh! det är hårdt att gå miste om allt det der."

I samma ögonblick kom vägvisaren mera åkande, än gående, utför bergsklinten, der han rekognoskerat terrängen. Till tecken af tystnad höll han fingret på läpparne.

"Nu ha vi dem," hviskade han; "de komma roende just i rigtningen hitåt. De äro i endast ett par hundrade famnar från land. Jag har känt igen dem på två antända cigarrer, som stå, likt stjernor, ur dimman. En af besättningen slog till och med eld på sjön. Birfilare till lurendrejare, som så sjelfva signalisera sin ankomst."

"Det blir bäst att angripa dem till fot," yttrade Klöfverfält; "vi binda våra hästar vid vagnen. Och sedan, i detsamma kölen skrapar mot land, hufvudstupa öfver dem med sablar och pistoler! Vi ha åtskilliga sömnlösa nätter att ta revange för och i öfrigt behöfver samtliges vår kassa en förstärkning. Kommen ihåg! Westerviksboarne betala bra på tullauktioner!"

Ryttarne kastade sig ur sadlarna.

"Men," återtog Klöfverfält och stack sina pistoler i bältet, "sedan vi väl fått händer med godset, så ingenting extra för äran! Då dra vi oss i god ordning tillbaka."

Och nu förfogade sig det lilla detachementet i skuggan af den längs stranden uppfamnade veden, hvilken omständighet, serdeles i den för ögonblicket rådande djupa dimman, skyddade detsamma från vådan att bemärkas af de ankommande lurendrejarne. Bakom veden, på vid pass tjugo stegs afstånd från stranden, befann sig vagnen, som skulle afhämta nattens byte. Vägvisaren hade tagit plats på ungefär halfva höjden af den bergsudde, hvarifrån han först upptäckt de roende, och spejade nu, med handen öfver ögonen, utåt det flacka, dunkla vattenfältet, för att, ifall kosan förändrades, derom kunna underrätta sina principaler.

Men med säker, orubbad fart styrde båten till sitt förderf. Redan kunde man höra de lätta slagen af fyra kraftfullt förda åror, hvilka dock, just till dämmande af ljudet, blifvit omlindade med dref. Allt närmare, allt klarare glänste de båda cigarrerna, som gifvit vägvisaren första ledningen till hans upptäckt, och redan tyckte sig en af Douaniérerne skåda de lätt igenkännliga konturerna af en framstäf, som tydligt tecknade sig mot den ljusare grunden af dimman och den dunklare af hafs-spegeln. Ung Wikingschölds hjerta slog temligen oroligt. Han erfor de första känningarna af den välbekanta, så kallade kanonfebern, ty fastän han visst icke saknade personligt mod, få äro väl dock de, som med den adertonårige Nelson uppRigtigt kunna fråga, hvad fruktan är.

Men denna känsla förgick i samma ögonblick, som farkostens köl stötte, skrapande, mot stranden, och en båtshake tog i marken nästan invid Douaniérernas fötter. Med ett härskri, sådant som endast strandridare kunna åstadkomma, störtade de öfver sina fiender, hvilka likväl genast voro redo att möta dem. Förgäfves erbjöd dem Klöfverfält att fly och lemna godset i sticket. Man svarade med ett pistol-skott, som dock icke träffade. Man sökte återigen göra båten flott, men ett vedträd, slungadt af den nu på valplatsen ankomne vägvisaren, träffade den lurendrejare, som härvid förde båtshaken, häftigt i hufvudet, och han störtade, plaskande, i det alnshöga vattnet. Nu drog sig skärmytslingen uppåt stranden. Lurendrejarne måtte ha funnit för sig fördelagtigare att der utkämpa striden, än på den trånga, tungt lastade båten, der de ömsesidigt hindrade och voro hvarandra i vägen. Sablar korsades, pistolskott smällde. Styrkan var ungefär lika på begge sidor; Douaniérerne hade fördelen af en fullständigare beväpning lurendrejarne måhända af en stridbarare natur. Såsom vid alla skärmytslingar sönderföll striden snart i envigen. Hvar och en hade valt sin motståndare; hvar och en sökte bli herre på sin lilla trånga valplats.

Wikingschöld hade på sin lott fått en lurendrejare, så vidt skymningen och dimman tillät urskilja, af låg, men kraftfull kroppsbyggnad, hvilken sednare egenskap ej heller jäfvades af de hugg, dem han i skurar lät falla öfver sin motståndare, och som endast med möda af denne parerades. Wikingschöld återkallade förgäfves all sin på fäktsalen i Upsala inhämtade skicklighet; han gjorde fruktlöst åtskilliga lika djerfva, som välberäknade utfall; hans motkämpe hade i sin öfverlägsna, fysiska styrka, i sitt orubbliga lugn ett fruktansvärdt, allt för märkbart öfvertag.

Den smala landtungan emellan vedstaplarne och stranden erbjöd emellertid ett ganska eget, krigiskt skådespel. På dessa snart räknade fot jord stridde nu med yttersta förbittring tio menniskor, fem mot fem, man mot man, ty efter sin bragd med vedträdet och sedan han sålunda jemkat de stridandes antal, hade vägvisaren försigtigt dragit sig tillbaka och höll sig fullkomligt neutral vid vagnen för att, i händelse af olycklig utgång, kunna med densamma skyndsamt anträda återtåget. Emedlertid tycktes dock segern småningom börja förklara sig på rättvisans sida. Den hese douaniéren hade redan lyckats nedlägga sin motståndare, medan Klöfverfälts var synbarligen uttröttad och tydligen sökte endast vinna det fria, för att desto lättare kunna taga till flykten. Wikingschöld ensam hade en förtviflad kamp att bestå; den lurendrejare, som, med blankhatten djupt nedskjuten i pannan, var hans motkämpe, hade lyckats tränga in honom mellan tvenne hvarannan korsande vedstaplar och beräknade att troligtvis der med ett enda säkert hugg afgöra striden. Wikingschöld såg, att han var ohjelpligt förlorad, så vida han icke lyckades, att med en utomordentlig ansträngning skaffa sig luft. Kanske allt för mycket blottställande sig sjelf, måttade han alltså ett förfärligt hugg, ett hugg, på hvilket vägde lif och död, mot sin motståndares hufvud. Då blankhatten, vid denna våldsamma påkänning, föll af, forssade blodet ymnigt utåt lurendrejarens ansigte, men emellan blodströmmarna igenkände Wikingschöld Giuseppe Sarponis barska hårda drag. Stönande sjönk den sårade till marken. Sabeln gled honom ur handen. Han grep med fingrarne konvulsiviskt i sanden.

"Hollah! Wikingschöld! hitåt, hitåt!" ljöd i detsamma Klöfverfälts ropande stämma.

Med all den skicklighet och vana en lång öfning förlänar, hade redan Douaniérerne, sedan deras motståndare lemnat fältet, konstkunnigt lastat de kollys och packor, som befunnos i båten, på den för yttermera beqvämlighet i vattnet nedkörda vagnen. I stället för att skynda sin ännu kämpande stridskamrat till hjelp, hade de egnat sig åt detta med mera säkerhet vinstbringande göromål, och först när allt var färdigt till aftåg, föll det dem ändtligen in, att Wikingschöld saknades. Han inställde sig dock snart till åtlydnad af Klöfverfälts anrop, och torkade, med ett visst militäriskt koketteri, sin blodiga klinga mot gräset, innan han lät den, skramlande, falla tillbaka i slidan. Ett ögonblick kände han hos sig en vaknande drift att vända tillbaka till den sårade, att bistå honom, att förbinda honom. Men då hviskade en svart fogel i hans öra samma ord, som Olimpia några timmar förut, vid aftonens älskogsmöte, yttrat:

"Först då jag icke mer har någon far, är jag helt och hållet din." "Må han förblöda," sade Wikingschöld kallt till sig sjelf; "han har tusenfaldigt förtjent det, och, i öfrigt, hvem vet, om ej hans medbrottslige taga vård om honom." Hos mullvaden ligger icke en mera utbildad instinkt att finna kryphål än hos brottslingen, som dagtingar med samvetet.

Sedan Wikingschöld nere på skogsvägen vexlat ett handslag med deltagarne i detta nattliga äfventyr, red han tyst alléen till sin fädernegård framåt, ställde hästen in i stallet, och smög, genom städse olästa dörrar, till sitt sofrum. Här väntade dock honom mera en brokig kedja af vilda, oroliga, blodiga drömmar, än någon sund stärkande hvila. Han sof icke som segraren sofver på sin vunna drabbning: ljuft och djupt efter tunga, bragdfulla ansträngningar. För hans fantasi spökade ohyggliga bilder, dem han yrvaken knappt mägtade förjaga. Än tyckte han sig sitta bredvid Olimpia på det vanliga mötesstället i skogen, då plötsligen ett svartmuskigt gubbhufvud, ombundet med ett blodfläckadt bandage, hotande stirrade emot dem mellan löfven och i vredesmode skakade sina gråsprängda lockar. Än satt han redan i vagnen med Olimpia, för att föra sitt sköna byte till Stockholm, då plötsligen hästarne stegrade sig högt i vädret, en förfärlig stämma ropade: håll mördare! och framför tistelstången, handen med jättekraft sluten om tyglarna, stod Giuseppe Sarponis dystra, hotfulla gestalt. Än flyttade Wikingschölds inbillning honom tillbaka på den dimhöljda valplatsen för striden; han smög bäfvande fram öfver de små rännilar af blod, som genom sanden sakta banade sig en väg till hafvet; han såg Giuseppe Sarponi långsamt resa sig mot den vedtrafve, vid hvilken han fallit, handen hårdt tryckt mot det gapande såret, förbannelsen på de färglösa läpparna; mera död än lefvande släpar han sig genom skogen till hemmet, tecknande sin väg med sitt blod, ur tömda ådror kallande till verksamhet sista gnistan af sin lifskraft; med en hand, redan knuten i dödskampen, slår han, konvulsiviskt, på porten till sin boning; darrande skjuter hans dotter de tunga riglarna tillbaka, Sarponi vacklar in och störtar, uttömd af ansträngningar, till golfvet; "Wikingschöld är min baneman," ropar han högt och dör.

Kastad af och an mellan dylika, skakande drömmar, såg Wikingschöld de första morgonstrålarna teckna sitt glada, lekande skimmer öfver den sänkta rullgardinen. Han steg opp och öppade fönstret. Vänligt doftade ångorna från trädgårdens daggbeglänsta blomsterterrasser mot honom; ingen fot hade ännu tryckt sitt spår på de fuktiga nyss ansade gångarna, som labyrinthiskt slingrade sig kring svala bersåer och glänsande vattendrag; de utlagda väfvarna glänste silfverhvita på den höggröna gräsmattan, och deras väktare, en stor, lurfvig hund, hade ändtligen på morgonen tillåtit sig en lur, ehuru med de grofva tassarna alltjemt utsträckta öfver det bevakade godset; väderflöjeln på lilla lusthuset stod overksam och stillatigande i den lugna söndagsmorgonen, och en ladugårdspiga var den enda representanten af menskligt lif på den stilla fredliga taflan, der hon syntes ifrigt sysselsatt att af trädgårdens vackraste blommor i smyg förse sig med en ståtlig kryddqvast för dagens kyrkogång.

Vid lugnare besinning fann Wikingschöld det näppeligen troligt, att Sarponi skulle, i dimman och dunklet, kunnat igenkänna honom, särdeles som de endast vid några få tillfällen råkats, och Itålienaren dessutom näppeligen bordt kunna ana, det han i en så beskaffad strid skulle träffa Wikingschöld, som motståndare. Emellertid fattades Wikingschöld af en qväljande oro att härutinnan lära känna förhållandet. Han ville, på ett eller annat sätt, göra sig underrättad om den sårades tillstånd. Han tog, vid närmare eftertanka, för gifvet, att denne af sina kamrater blifvit transporterad till sitt hemvist, och innan kort återfinna vi således Wikingschöld på den knappt banade, villande skogstig, som öfver träsk och bergklintar letade sig fram emellan hans boning och Olimpias. Han leddes nu af en lyckligare stjerna än gårdagen och ankom, utan att en enda gång ha förirrat sig, ända under hägnaden kring den ensliga rödmålade byggnad, der Sarponi gömde sina lurendrejerier och sin dotter, brottet bredvid skönheten. Wikingschöld tvekade att försöka den vanliga ingången genom trädgården; möjligen kunde en och annan af nattens stallbröder ännu gästa qvar hos den sårade Sarponi. Wikingschölds närvaro vid en så ovanlig timma skulle dessutom, i hvad fall som heldst, ge grundad anledning till misstanka; något annat sätt att göra sig bemärkt måste således utfinnas. Wikingschöld steg upp på den skogskulle, vid hvars fot Sarponis bostad var belägen och hvarifrån den vackra utsigten öppnade sig öfver den underliggande dalen och kapellet. Här afskjöt han i luften sin bössa, som han sällan vid dylika tillfällen lemnade hemma, och sjöng derefter med en mera stark, än behaglig röst, några strofer ur Atterboms sköna romans:

"Ungmön i lunden på jagtnätet band
Morgonfrisk, morgontäck," &c.

Den åsyftade signalen hade icke blifvit oanmärkt. Med uttryck mera af bestörtning än sorg i sitt regelbundet vackra ansigte, med spår mera af vaka och trötthet än af tårar och förgråtenhet i de stora, Italienska ögonen, närmade sig efter några ögonblick Olimpia på den gamla, välkända stigen till det vanliga mötesstället, och fattade, med tyst allvar, Wikingschölds hand.

"Nu är jag din," sade hon utan märkbarare darrning i tonen, "min far dog i morgons klockan fyra. Från i dag är du min beskyddare."

"Din far död!" ropade Wikingschöld med lyckligt spelad bestörtning.

"Några män, som jag vid ett par tillfällen förut sett hos min far, bragte honom hem en timma efter midnatt. Han var illa sårad och utan sansning. Han igenkände ingen af oss. Han återfick aldrig målet."

Wikingschöld drog en suck af lättnad.

"Min far," återtog Olimpia, "har utan tvifvel varit i strid med strand-ridarne. Han brukade ofta nattetid aflägsna sig tillsamman med sjömansklädda personer, som här med mycken hemlighetsfullhet afhämtade honom; mera än en gång såg jag lyktor skimra i trädgården, då man der i yttersta tysthet nedgräfde packor och fastager; i källaren funno vi om morgnarna allehanda varor, till hvilka vi aftonen förut icke sett ringaste spår. Frågade vi något härom, fingo vi korta, snäsande svar. I går aflägsnade sig min far strax efter solnedgången. Troligtvis har han stött tillsamman med sina gamla förtrogna, och en Douaniérs sabel har gifvit honom dödshugget. Men, Wikingschöld! Icke en hviskning härom öfver dina läppar! Vi ämna säga, att han slagit ihjäl sig, då han skulle från vinden, på den smala stegen, nedbära några snickare-verktyg; han halkade, verktygen gledo honom ur händerna, och i fallet stötte han tinningen mot ett jern, som dervid inträngt djupt i hufvudet. Jag har kommit öfverens med gamla Margaretha att så berätta historien, och vi ha redan lärt bort den åt vår stackars, fjåskige

Olle. Ty, ser du, finge länsmannen veta sanningen, lät han kanske begrafva min far, som en hund, på galgbacken."

"Du uppmanar mig till tystlåtenhet, och är det icke din far frågan gäller? Bör väl jag vara mindre mån än du, att rädda hans rykte från vanära? Emellertid inträder jag nu i den ljufva rättigheten att vara ditt stöd, ditt beskydd. Från i dag har hvarje oförrätt, hvarje misskännande, som rigtas emot dig, en hämnare i mig. Men härnere får du icke dröja, bland menniskor, som icke förstå dig, som i dig endast se ett föremål för sin lystna nyfikenhet. Här kan jag för dig endast ofullkomligt vara hvad jag bör. Jag måste söka dig en tillflygtsort i Stockholm."

"Jag följer blindt din ledning. Du är mitt öde, Engelbrecht!" svarade Olimpia.

"Ännu har jag icke hunnit rätt bestämma, hur vår plan bör kunna sättas i verket, med full säkerhet att ej tillika draga bysqvallret omkring oss in i förtroendet. Men ditt aflägsnande får under intet vilkor synas stå i sammanhang med mitt; en aning derom vore nog att till ädel täflan väcka alla ortens elaka tungor."

"Jag har ju dig, Engelbrecht!" sade Olimpia och lutade förtroendefullt sitt hufvud emot den älskades skuldra; "hvad röra mig deras elaka tungor?"

"I sådant hänseende bör en qvinna icke trotsa! Men jag skall emellertid närmare öfvertänka saken och sednare på qvällen meddela dig mitt förslag. Då, Olimpia, vill jag, att du emottager mig i din egen lilla kammare; jag vill vara helt och hållet hos dig. Du nekar ju mig icke denna bön?"

"Min tröskel skall vara stolt att trampas af din fot. Du kommer ju, som fader, till den faderlösa."

"Så alldeles får du icke förstå det," svarade Wikingschöld leende, "jag har mycket att säga dig; jag ville tala vid dig utan vittnen. Jag begär ett fullkomligt enskildt, hemligt möte! Gamla Margaretha bör icke få se mig. Det kunde ge anledning till rykten, som vi måste undvika, Men det är ju lätt att aflägsna henne, att skicka bort henne i något ärende?"

"Din vilja skall efterkommas. Jag väntar dig ensam," sade Olimpia och lade, med en naiv åtbörd af lydnad, sina armar i kors öfver bröstet.

"Men," återtog hon efter ett ögonblick, "låt mig icke vänta för länge, i den djupa skymningen, ensam — med ett lik. Jag känner, att jag kommer att darra."

Ett spasmodiskt drag af obehag ryckte i Wikingschölds anlete vid det, blodiga erinringar uppkallande, ordet: lik, men beherrskande denna ögonblickliga känning af samvetets håll och stygn, slöt han Olimpia häftigt i sina armar och hviskade: "Tror du, att jag sjelf skulle ha mod att låta dig vänta, att försumma en sekund, då det är dina armar, som sträckas emot mig? Du får icke tillmäta mig för mycken stoicism, Olimpia! Ah! jorden skall bränna under mina fötter, innan, nästa gång, mina läppar bränna mot dina. Farväl emellertid! Då qvällen kyler, se vi hvarandra åter."

FEMTE KAPITLET.

"Se här, min bäste Wikingschöld," yttrade Excellensen Grefve Ekekrans och lutade sig ynnestfullt öfver sin vid skrifbordet sittande Sekreterare, "har jag satt upp några hufvudpunkter att användas i det svar vi äro skyldiga Er kusin för hans sista frenetiska utfall, hans galna, liberala exklamationer, hans högförrädiska anspelningar på en möjligen våldsam reaktion. Se här — det är inga dåliga källor, skulle jag tro — ett utdrag af ett Ludvig XIV:s bref till sin son år 1666, der den store Regenten yttrar: "Konungarne äro absoluta herrskare; dem tillkommer fri och fullkomlig dispositions-rätt öfver all egendom, presterlig, så väl som lekmäns; de kunna, när som heldst, efter mogen beräkning, använda densamma i och för statens behofver." Vidare ur min Fransyska öfversättning af Tacitus, en liten nyttig vink för herrar orolighetsmakare: "Menniskan eger att vörda det förflutna och underkasta sig det närvarande; henne tillkommer att bedja Försynen om goda Furstar och att fördraga dem, sådana de äro." Hm! det skadar icke att slå dessa romantiserande villhjernor litet klassicitet i synen! Sedermera ur Machiavells "afhandling om sammansvärjningar och kungamord" dessa tänkvärda rader: "En sammansvärjning omgifves på alla sidor af faror; också vittnar historien, att af den oändlighet dylika, som egt rum; endast ganska få haft lycka. — — — — Antingen må derföre medlemmarne af en sammansvärjning förstå att iakttaga mera försigtighet — eller, hvad som utan tvifvel är lyckligast, undersåtarne förstå att lefva belåtna under de furstar försynen gifvit dem."

"Jag hemställer till Ers Excellens!" invände Carl Gustaf Wikingschöld leende, "om vi böra citera en så i allmänhet illa känd författare, som "Nicolo Machiavelli," till bekämpande af hvars satser till och med ett krönt hufvud, Fredrik II i Preussen, skrifvit en "Anti-Machiavel." Åtminstone fruktar jag, att vi då genast ha att påräkna till svar ett litet epigram i denna syftning."

"Bah! Fredrik var icke något krönt hufvud, då han skref sin "Anti-Machiavel." Med kronan följa serskilda, temligen konungska åsigter, som inympas på det konungsliga hufvudet med sjelfva kröningsceremonien. Fredrik var endast Kronprins och slöt sig, lik mängden af kronprinsar, litet till oppositionen. Han stod dessutom då under inflytelsen af den olycksfogeln Voltaire, som ju också skref företalet till afhandlingen, gick framföre och svängde rökelse-karet vid dess tåg ut i det allmänna. Härefter önskar jag, att ni ville — likväl på ett humant sätt, ty jag sätter värde på humanitet — och med den glans i stilen, hvaraf Ni visat Er mägtig, utveckla ett par satser, hvilka jag blott helt lösligt antecknat. Patrioten illfänas städse med sin "jemlikhet" — han påstår, att alla menniskor äro jemlika — mät en tambour-major och en trumslagare-pojke får han väl se, om hans beräkning håller måttet! Det är just brist på jemlikhet, som utgör karaktéren af mennisko-lifvet. Finns det någon menniska, som i tycken, passioner, talanger, åsigter är en annan fullkomligt jemlik? Har Ni någonsin ens emellan ansigten sett en full öfverensstämmelse? Det fordras minst att vara tvillingar för att blott komma så långt. För en möjlig realisation af begreppet: jemlikheten, måste alla öfverlägsenheter tryckas ner, alla nulliteter höjas upp. Men är det icke ett onaturligt våld att förbjuda snillet att vara snille, att säga till dumheten: "du eger att vara lika qvick, som snillet!" Förstår herrn, på det viset blefve menskligheten blott en öken, utan höjder, utan dalar, det ena sandkornet precist lika godt som det andra. Och hvad är egentligen driffjädern till denna oro, denna äflan, som skriker sig hes på frihet och jemlikhet? Vill man icke nedbryta en makt endast för att komma till en annan. — Makt är ett tyst, djupt, hemligt behof hos de flesta menniskor — min makt i stället för den som är, så heter, i förtroende sagdt, revolutionsmannens grund-tanka. Vidare — monarkien är den enda naturliga makt; typen derför återfinna vi, klar och omisskännelig, i familjen. Hvar söka typen för republiken? Måhända i ett hushåll, der man, hustru och barn ligga i lufven på hvarandra? — — — Så der ungefär ville jag ha artikeln uppställd. En liten gliring skulle vi dessutom ge patrioten för hans liknelse, att hvarje förtryck går hafvande med en revolution, hvilket alltför mycket faller in på "Pro Patrias" område. Man kan ju, till exempel, yttra en förmodan, att Patrioten säkert icke vid förlossningen lärer undandraga sitt benägna biträde, men detta likväl utan all personlig hänsyftning. Jag hatar personligheter, men Patrioten tål alltför väl hvad han får."

"Ers Excellens' befallningar skola blifva åtlydda," yttrade Wikingschöld och emottog papperet, på hvilket denna egna grund för en tidnings-artikel blifvit, med citater till hörnstenar, uppritad af en Minister.

"Likväl, Ers Excellens!" återtog Sekreteraren, "må det tillåtas mig att yttra några skrupler mot den förutsättning af konspirativa afsigter hos motpartiet, hvilken Ers Excellens här synes vilja hafva uttryckt. Kanske skulle vi ändå kunna tillerkänna våra vedersakare så mycket sens-commun, att vi icke öppet beskyllde dem för galenskaper — — — —"

"Galenskaper — mon Dieu — min vän! hvar ligger gränsen emellan fönster-utslagning och revolt? Alla tecken, som föregå stormen, ha redan visat sig. Det skulle vara surprenant, om stormen uteblefve. Jag säger icke dermed, att vi icke göra oss till herrar deröfver. Men oväder är i luften, det är säkert. Apropos det! Er kusin bör framställas såsom en farlig person i och för sitt skriftställeri, men derjemte böra vi ådagalägga, att hans skrifställeri icke är farligt, att ingen förståndig menniska fäster sig dervid, att man anser detsamma utan all betydelse."

"Ers Excellens befaller således, att jag på samma gång skall bevisa, att min kusin är farlig och att han icke är farlig."

"Nå! med liten böjlighet i Er logik måtte det väl icke vara omöjligt. Kom ihåg, att publiken bara läser. Vi ha, Gud ske lof! för många tidningar, att den skulle kunna tänka öfver hvad den läser. Åtskilligt låter våga sig på det gifna faktum af ett sådant förhållande."

"Men månne icke detta vore för mycket vågadt?"

"Ni är ännu endast embryonen till en statsman, min bäste Wikingschöld! Tro mig! Djerft vågadt är säkert vunnet, så snart det gäller massorna. Hade icke Rom först en Senat, som gjorde gudar och sedan en konklav, som gjorde helgon? Drog någonsin folket detta privilegium i tvifvelsmål? Åh! till och med vi skulle kunna göra helgon bara icke tryckfriheten kommit emellan. Nu få vi nöja oss med att tillverka djeflar, och i sådant afseende ha vi ett förträffligt rå-ämne i er kusin. Jag tycker mig redan finna, att han med en viss andfåddhet följer gången af de liberala idéerna — nu gäller det att falla öfver honom som med Herkules' Cester, att döfva, att tillintetgöra honom under slagen."

"Och det är åt en slägting Ers Excellens lemnar detta blodiga uppdrag, åt en slägting, som icke rättvisligen kan beskylla sin befryndade motståndare för det ringaste, politiska förräderi, för ens ett ögonblickligt affall från någon af de läror han förfäktar. Det är mera än svårt att här träffa en verkligt sårbar sida."

Excellensen, som, vid ett par vändpunkter i sitt statsmanna-lif, vinglat öfver åt oppositionens sida, var således, för egen del, ingalunda något mönster af politisk konseqvens. Han hade också till ursäkt och ledning härutinnan bildat sig en alldeles egen theori, hvaraf ett fragment antagligen innehölls i följande icke utan en viss snäf ton yttrade, svar. "Att berömma en person för stadgan och orubbligheten i hans politiska åsigter, är detsamma som att berömma ett träsk för det dess vatten står stilla. En klok man blir, Gud ske lof! klokare med hvar dag och jemkar derefter sina åsigter. Konseqvensen måtte väl icke fordra, att, om jag börjat gå snedt på ett par stöflor, jag af sådan anledning också skall fortsätta dermed. Det är ju knappt antagligt, att jag kan hysa samma tankar om min hustru, då jag träder i brudstol med henne, som då jag lagligen skiljs ifrån henne; är det väl antagligare, att jag in politicis skall hylla samma åsigter, då jag kastar mig in på denna bana, som då jag afgår ifrån den? Men nog härom. Det var sannt — jag kom i går att i en Fransysk tidning få se en rätt löjlig anekdot, som vi skola använda. Påfven hade, som ni erinrar er, förklarat kejsar Fredrik Barbarossa i bann. Bannlysningen skulle i samtliga det kristna Europas kyrkor kungöras. En prest, som ogerna ville stöta sig med någon af dessa begge potentater, med den andlige lika litet som med den verldslige, tillkännagaf från predikstolen, att han fått i uppdrag att offentligen exkommunicera Tyska rikets öfverhufvud, men, då han deraf tydligen kunde finna, att en vidtutseende tvist uppstått emellan kejsaren och påfven, ansåg han sig handla pligtenligast, då han nu bannlyste — den af de begge, som hade orätt. Det der blir en passande släng åt vår haltande och balancerande juste-milieu, som, då det ena partiet ropar, att två gånger två är fyra, det andra, att två gånger två är fem, endast funderar öfver ett passande medeltal, som på koncessionens väg kan förena de begge stridiga åsigterna."

"Men anser icke ers Excellens det måhända vara rådligare att, så mycket som möjligt, skona Juste-milieun, för att i nödfall ega den att pliéra på. Juste-milieun är svag för jemkningar, och kanske skulle man, med några koncessioner mera till skenet än till verkligheten, kunna deraf skapa sig en reserv, som icke vore att förakta."

"Vi strida, som Spartanerna, utan reserver. Desto mera äggas en hvar till hjeltemod och till förtroende på egna krafter. Ah! jag kommer ihåg något! I morgon föredrages den nya bank-oktrojen i Statsrådet. Sätt upp åt mig några rader i det der ämnet. Det roar Konungen att se det approfonderadt, och jag gäller der oppe, skam till sägandes, för att vara bank-karl. Jag har alla de nyaste skrifterna öfver denna detalj aflagda på mitt skrifbord, och ni kan efter behag begagna en deraf. Likvisst ingenting efter Schwerin! Jag tålte aldrig den karlen. Deremot ett par citationer ur Malthus eller Ricardo, för att ge fasthet åt det hela och så några pathetiska drag i slutet. Man har blifvit van vid dylikt i Statsrådet. Men jag kom att tänka på något, som kunde vara af vigt för Wikingschölds framtid. Få saker ligga mig så om hjertat som mina verkliga vänners bästa, och till dessas antal räknar jag, på goda skäl, Wikingschöld. Vi ha fått en härolds-ledighet vid Nordstjerne-Orden. Hvad säger Wikingschöld om en dekoration? Visserligen endast en gryning till blifvande, mera kombinerade konstellatjoner, men likväl, på ett tjugofyra-årigt bröst, alltid en utmärkelse! Det skiljer en ändå ifrån hopen, och skulle ni vilja utse er någon kontant ledsagerska genom lifvet, slår det i ögonen på skeppsbro-damerna. För att sedermera komplettera samlingen, skola vi söka arrangera, så att Wikingschöld med någon note eller dylikt kan komma att afresa till Köpenhamn och Berlin. Det gör ändå uppseende, då en ung man presenterar sig med Dannebrogen och Johanniter-stjernan."

"Jag har nog, öfvernog, så länge min lyckliga stjerna i ers Excellens' person lyser öfver mig," svarade Wikingschöld med en ton af på en gång blygsamhet och tillgifvenhet.

"Nå! men om nu er lyckliga stjerna skulle vilja återspeglas i en officiant-stjerna, så har ni säkert ingenting att deremot invända."

"Ers Excellens' vilja är min lag. Allt är mig dyrbart, som kommer från Ers Excellens."

"Nå väl! då är stjernan klar! Allt har redan på förhand blifvit planeradt. Dekorationen skall ofördröjligen till er blifva öfversänd. Men glöm icke min lilla promemoria om bankväsendet! Jag ville gerna ha den så utförlig som möjligt! Och framför allt, bra med citationer! Det är den enda bevisning man erkänner nu för tiden! Nå! mitt uppdrag hvilar i goda händer, då det hvilar hos er. Farväl så länge, herr Wikingschöld! jag måste fara ut till Smedjegården, för att bese häktet. Nu vurmas icke för annat än fängelser. Farväl! farväl!"

Excellensen aflägsnade sig. Wikingschöld ledsagade honom, med en djup bugning, ända till tröskeln.

Scenen för det uppträde vi i det föregående beskrifvit, var ett par elegant möblerade rum i Excellensen grefve Ekekrans' våning, för tillfället upplåtna åt hans handsekreterare, Carl Gustaf Wikingschöld. Vi äro inga vänner af de inventarie-listor i detalj, som den nyare novellen tagit för sed att uppduka, så snart den för läsaren under tak, af dessa långdragna möbelskildringar, hvilka lemnas oss med en samvetsgrannhet, som om det gällde att beskrifva en ny-uppfunnen verld. Vi skola derföre endast här anmärka, att allt i denna höga, luftiga, ljusa boning bar pregeln af komfort och behaglig njutning af lifvet, utan anstrykning af beräknad prakt, af åsyftad ståtlighet. Man kunde icke annat än känna högaktning för en herre, så väl logerad som innehafvaren af denna bostad. I smaken att möblera, att klokt ordna hemlifvets accessorier hafva utan tvifvel Svenskarne på de sednare decennierna gått framåt.

Wikingschöld kastade sig i en fåtölj à la Voltaire, förfärdigad af en snickare för "gamla möbler på nyaste modet," och genomläste uppmärksamt den honom af grefve Ekekrans lemnade promemorian. Flere gånger spelade, under läsningen, ett halft satiriskt leende på hans läppar. Till slut knycklade han tillsammans uppsatsen och kastade den i en papperskorg, som postade vid skrifbordet.

"Det skulle bli en förträfflig tidningsartikel," yttrade han för sig sjelf, "detta röriga frikassé på hvad han under de sista dagarna andligen förtärt och nu vill låta komma allmänheten till godo. Nej! vi skola begagna ett par fraser för att lemna hans Excellens den fåfänga njutningen att ett ögonblick känna igen sig sjelf, men i öfrigt måste vi anlita vår egen fatabur."

"Det är ändå ett besynnerligt förhållande," fullföljde han efter ett ögonblicks stillatigande, "så mycken oreda, så mycken förvirring i ett hufvud, som ändå icke är dåligt. Mångläsning utan grund att bygga på, utan åtminstone några förut bestämda principer, måtte ur mera än en syn-punkt vara vådlig. Hans Excellens läser, studerar, tömmer innehållet af bok efter bok, tjogtals, öfver sitt hufvud, men, Herre min Skapare! sådana promemorier! Hvilken babylonisk förbistring! Och emellertid har han anseende för en slags mångsidighet. Nå, nå! befängdheten är också mångsidig. Men hvad är det då, som satt vingar under detta ofjädrade rykte, hvar finnes locomotiven, som gifvit fart åt denna tunga maschin? Han har gjort sig ett namn vid riksdagarna, svaras det, men att till en början läsa innantill på Riddarhuset, lärer väl icke vara svårare än att, längre fram, läsa innantill i Stats-rådet. Hans bank-anförande i morgon är icke den första bastard han, med bästa smak i verlden, legitimerar."

"Likvisst är det allt litet hårdt att plocka af sig sina vackraste fjädrar, endast för att dermed skruda en annan. Det svider i skinnet, då man tänker derpå. Han emottar, deroppe, handtryckningar och komplimenter, dem jag, härnere, borde få mig tillgodo. Han anses för en stjerna af första ordningen, och jag får en liten, så kallad officiant-stjerna. Man fattas nästan af lust att filosofera öfver ett sådant ämne. Huru ofta är det icke just ifrån stoftet, som de upphöjde ta sina impulser; den åska, som går i skyarne, har sugit sin näring af dalens dunster. Ett anförande, som kanske bestämmer hela konseljens mening, som kraftigt ingriper i Sveriges framtida öden, som evinnerligen skyldrar i Stats-råds-protokollerna och lefver genom sekler i riks-archivet, detta anförande har flutit ur den här pennan, är uppsatt af den här handen. O lurendrejeri på samhällets höjder! O smugglare i Rådsherre purpur!"

"Nå, nå! tiden nalkas väl att uttaga min lott i bytet. Jag kommer icke alltid att nöjas med hvad man kastar åt mig. En stjerna, en titel kan vara bra tills vidare, men jag vet för mycket för att icke vara farlig, att ej mäkta, ifall jag finner det lämpligt, från supplik öfvergå till hat. Jag har icke dragit vagnen utan beräkning att också, i min tur, få åka."

"Men," fullföljde Wikingschöld, i det han sprang upp ur fåtöljen och liksom med våld ryckte sig lös från de tankar, hvilka bemägtigat sig honom, "man måste väl litet ironiskt bemöta patriotens lättförklarliga beundran för vår nya dansös — nå! hon är vacker som en engel, men hon hör icke derföre till skyarne, dit patrioten med all gewalt vill ställa henne. Och dessutom är detta ett särdeles sårbart ställe! Min käre kusin skall känna djupt hvarje ditåt rigtadt anfall. Hon är ju hans förklarade älskarinna! Likvisst, jag minns henne nästan som barn, den svartögda O–

limpia Sarponi, då smugglaredotter i Tjust, nu premier-dansös i Stockholm. Skall jag nännas skrifva ner henne? Det är något inom mig, som talar till hennes förmån. Barnsligheter! dumma barnsligheter!" Ingen skall kunna säga, icke ens mitt eget samvete, att jag, då det gällt sak, gifvit vika för ögonblickets intryck."

Wikingschöld satte sig beslutsamt ned vid skrifbordet och fattade pennan.

Efter någon stunds förlopp uppläste han för sig sjelf följande rader:

"Patrioten, som väl till sin natur är litet dansmästare, har icke, vid anblicken af den nyligen debuterade dansösen, Mamsell Sarponi, kunnat undertrycka ett lifligt utbrott af sina sympathier. Efter en detaljerad granskning har han hos henne, ifrån hufvudet ända till fotabjellet, icke funnit annat än föremål för sin beundran; han har, på knä, för henne dansat en solo af verklig afgudadyrkan, hvilken torde vara så mycket mindre patriotisk, som Mamsell Sarponi, derest vi ej alldeles misstaga oss, är född Italienska. Möjligen har dock patrioten, för att freda sitt samvete i detta hänseende, gjort något försök att naturalisera henne, i hvilken öfvertygelse vi stärkas deraf, att hennes hemfödda titel: Signora, blifvit på affischen utbytt mot det gamla, välkända, svenska ordet: mamsell. För vår del finna vi hos denna dansös ett ganska vackert hufvud och en figur, som är allt utom etherisk, täcka fötter, men föga talang. Amfiteaterns halmgula handskar, för nittonde seklet hvad "le talon rouge" var för det sjuttonde, befunno sig emellertid lifligt i rörelse, antagligen mera för att beundra skönheten än konsten, och en temligen manstark claque hade på tredje radens ena sida blifvit organiserad af någon anonym beskyddare till debutanten. Emellertid bör theater-direktionen så mycket som möjligt hindra Mamsell Sarponi att visa sig ute på gatorna, ty utan tvifvel blir det hufvudsakligen nyfikenheten att se hennes mindre vanliga fägring, som framdeles lockar till spektaklet alla, hvilka icke deraf varit i tillfälle."

"Åh! ja! så der! det kan vara lagom," yttrade Wikingschöld för sig sjelf och drog på klocksträngen.

En betjent inträdde.

"Till tryckeriet!" befallde Wikingschöld och lemnade honom papperet.

SJETTE KAPITLET.

Vi föra den benägne läsaren till patriotens byrå.

Trogen sin redan tidigt fattade föresats hade Sture Engelbrecht Wikingschöld nedlagt sin förmögenhet i ett tidningsföretag, hvilket lyckats öfver förväntan. Han hade vetat att med sig förena åtskilliga personer af talang, och så väl genom ett klokt användande af dessa resurser, som medelst fint anlagd beräkning på allmänhetens tycken och svagheter, förstått att åt sin tidning inkräkta en ej obetydlig popularitét. I början litet ovan i sin nya rol af dagbladsfurste, hade han dock småningom börjat deraf uppfatta de särskilda nyanserna, och efter tre års vunnen erfarenhet förde han sig icke utan värdighet, såsom gerant af ett bland rikets mest lästa blad. Han representerade ett af publicitétens välden med mera säkerhet, mera sjelfförtroende, än man skulle tilltrott en ännu knappt till man vorden yngling, och i hans ton röjde sig ej omärkligen en vana att skrifva lagar, som medvetandet af ett par tusende prenumeranter ofta nog skänker. Sture Engelbrecht Wikingschöld hade redan i fullt mått erfarit hvad publicist-kallet för ett ungt sinne har retande och lockelsefullt. Han hade smakat sötman af att ega en klientel, att höra sig åberopas som beskyddare — ingen titel klingar ljufvare för tjugu-åriga öron — han hade, då han om morgonen trädde ut ur sin sängkammare, sett sitt förmak befolkadt af författare, som öfverräckte honom sina arbeten för att recenseras, af konstnärer, som begärde en mention honorable i hans tidning, af skådespelare, som ville göra honom till skiljedomare emellan dem och en otacksam publik, af restauratriser, som på knä bådo om ett vänligt berömmande ord för deras kafféer, af mångelskor, som angående sina rättigheter vädjade från polisen till publicitéten, af e. o. vaktmästare, som utan dom och ransakning blifvit skilda från deras platser i de respektive verkens förmaker, af patentsökande, som tiggde en puff, af tiggare, som tiggde om kostnadsfritt införande af sina hjertnjupna vädjanden till allmänna välgörandet. Han hade i fulla drag insupit bouqueten af en rusande öfvertygelse om makt och betydenhet. Han hade aldrig känt den tunga men någon gång helsosamma inflytelsen af tvång och lydnad; för att komma sin väg framåt, hade han aldrig behöft kifvas med någon tillbakahållande boja. Han var nästan att förlikna vid en ung furste, som, kommen ur barnaåren, genast fattar spiran.

Det var den tid på dagen, då redaktören af patrioten emottog de besök, som egnades honom. Till den publicistiska representationen höra äfven audienserna.

Inom lästa dörrar var Wikingschöld invecklad i samtal med en embetsman, som nu för honom i förtroende utvecklade skälen till åtskilliga af sina officiella åtgöranden. Denne embetsman hade en panisk förskräckelse för tidningarnas klander. Måhända kunde han icke vederlägga dess befogenhet. Emellertid hade han beslutat, att ett sådant klander aldrig skulle få öppna munnen. Han hade beslutat att vara vän med alla tidnings-redaktörer. Han slingrade derföre, smidig som en orm, emellan dem, var mot hvar och en serskild bland dem öppenheten sjelf, gaf skäl för allt sitt görande och låtande, beklagade här sin oförmåga att kämpa mot strömmen, gaf der en vink, hurusom det varit honom ensam möjligt att åstadkomma ett önskadt resultat. Han ihågkom icke, att rolen af kameleont endast så länge låter med fördel spela sig, till dess man upptäckt, att skinnet skiftar, hvilken upptäckt vid längre sammanvaro icke kan länge uteblifva. Lyckligtvis äro sådana embetsmän hos oss så ytterst sällsynta, att icke säga okända. Vi skola derföre äfven åt den ifrågavarande embetsmannen skänka signaturen af en alldeles okänd storhet och kalla honom X.

"Jag försäkrar herr Wikingschöld," yttrade baron X. med handen på hjertat, "att jag gjort allt hvad i min förmåga stått för att afböja denna åtgärd, den jag, fastän jag kontrasignerat den, gerna erkänner vara en dumhet. Men när man står ensam i ovädret, hvem böjer sig icke ett grand efter vinden, i synnerhet sedan man, för att göra sig hörd, förgäfves skrikit sig hes. Under sådana förhållanden ser det alltid litet kitsligt, litet pojkaktigt ut, att tvärt bryta, att genast vända vederbörande ryggen, men jag vågar försäkra herr Wikingschöld, att, skulle något dylikt ännu en gång inträffa, vidtager jag bestämdt allvarligare åtgärder, mera än nu positiva mått och steg. Jag har redan genom min slutförklaring i ämnet, der jag temligen oförställdt, måhända till och med något skarpt, talat sanningens språk, satt mig i en vördnadsbjudande ställning till mina herrar kolleger och dermed afgörande antydt, huru litet jag i en framtid är böjd för ytterligare koncessioner åt deras trångbröstade och antinationella åsigter. Så står nu saken. Jag lemnar åt herr Wikingschöld sjelf att bedömma, om jag kunnat annorlunda, än som skedt är, förfara? Näst mitt eget samvetes vittnesbörd, vet jag ingens, som jag häldre ville ha på min sida än den unge, snillrike förfäktaren af nationens sak."

"Vid slikt förevetande," återtog Wikingschöld med mycken värdighet, "kan jag icke annat än gilla herr barons åtgärd härutinnan, ehuru — jag fäster med afsigt herr barons uppmärksamhet derpå — en dubbeltydning af herr barons handlingssätt i detta hänseende alltför väl är möjlig. Man gör sig vissa anspråk på en embetsman, som med prononcerade liberala åsigter tillträdt en af samhällets vigtigare befattningar. Man fordrar af honom ett friare språk, en säkrare hållning än af en bland dessa, fullkomligt betydelselösa automater, som endast jakat sig fram till sin höga plats i staten."

"Sannt, oändligt sannt! Men jag anser det bättre, att någon gång falla undan än att, genom ett tvärt afträdande, göra för sig rakt omöjligt att framdeles från denna högre ståndpunkt gagna den sak, hvars fana man svurit. Tro icke, att det är enskilda bevekelsegrunder, en småaktig fåfänga, en låg egennytta, som hållit mig qvar; det är endast utsigten att för framtiden kunna uträtta något i vårt gemensamma intresse, som i detta hänseende dikterat mitt beslut."

"Herr barons fosterländska sympathier har jag aldrig satt i fråga, och herr baron torde också benäget medgifva, att patrioten städse egnat all rättvisa åt herr barons erkändt redbara karakter och åt den frisinnade tendens man mera än en gång kunnat skönja i herr barons statsmanna-beteenden. Har patrioten någon gång funnit sig föranledd till ett klander emot herr baron, så måste anledningen dertill sökas i det något antiamikala af vår ömsesida position, hvilken tvingat mig in i polemik äfven mot personer, dem jag önskat skona. Men i hvad fall som häldst har jag alltid vid dylika tillfällen betjenat mig af vapen utaf temligen oskadlig beskaffenhet, mera beräknade på att synas än att såra."

"Nå, nå! det bevisas ju bäst af den vänskap, som vi, till utseendet åtminstone, posterade i tvenne fiendliga läger, så länge utan afbrott egnat hvarandra. För mig skall det alltid bli en glädje att erkänna förtjensten äfven hos en motståndare."

"Förlåt mig, herr baron, men tillfället är för inbjudande att icke af er utbe mig en liten tjenst. Den gäller egentligen vår vackra debutant, dansösen Olimpia Sarponi. Hon är icke ännu rätt ense med theater-direktionen om vilkoren för sitt engagement. Hon fordrar en recett, hvilken, såsom något alldeles oerhördt för en nyinträdande, lifligt bestrides henne. Jag har sett henne från barnaåren och intresserar mig af sådan anledning för henne. Skulle icke herr baron, med sitt kända inflytande, kunna bemedla ett lyckligt slut på denna lilla underhandling? Jag stannade för en sådan åtgärd å herr barons sida i största förbindelse och förklarar mig villig till hvarje återtjenst, som min ringa förmåga och mitt blads spalter mäkta prestera."

"Men är icke Sarponis anspråk på recett ändå litet tilltagset? Då jag så talar till er, herr Wikingschöld, betraktar jag er endast i den kalla rolen af hennes beskyddare; jag låtsar mig vara fullkomligt okunnig om den varmare titel sqvallret i detta hänseende äflas tillägga er. Skall verkligen hennes talang kunna uppväga ett sådant offer af följda principer, af häfdvunna grundsatser? Recett vid det första steg man tar på tiljan! Man skall vara så vacker som Olimpia Sarponi för att icke väcka ovilja genom en sådan fordran."

"Men hon är utländska, hon har utseende. Två egenskaper, som alltid ge folk! Och hvad är recetten annat än en ersättning för de fulla hus man skänker theatern, en ringa procent af det guld man fiskar upp för dess räkning. Dessutom — ju högre vilkor man lemnar en artist, desto lifligare rigtar man på honom den allmänna uppmärksamheten; man visar ju publiken kontant och tydligt, att han är en talang, och publiken springer efter talanger."

"Och efter kjortlar, serdeles då de äro så korta som dansösernas. Låtom oss således endast komma öfverens derom, att den begärda recetten är en orättvisa. En annan fråga blir, huruvida den, detta oansedt, icke skulle kunna tillvägabringas. För min del får jag icke neka, att jag ju ej känner mig svag för en förespråkare sådan som ni, och att jag ej möjligen kunde med ena ögat blunda för bristen på den större förtjenst, som bör rättvisa erhållandet af en dylik förmån, medan jag spärrade det andra vidt ut i vädret för att rätt kunna uppskatta värdet och omfånget af en vacker, en retande gestalt. Emedan ni önskar det, skall hon ha recetten, men, jag upprepar det än en gång, fördömme mig är det icke en orättvisa. Farväl, herr Wikingschöld!"

Statsmannen gick. Tidningsredaktören värmde, med ett synbart uttryck af belåtenhet, sina händer framför en ännu i kakelugnen kolnande brasa.

Ifrån denna hemligare sammankomst, hållen i byråens aldraheligaste, gick Wikingschöld ut i ett yttre rum, som begagnades till mottagning af mindre mysteriösa gäster än den sednast undansmugne.

Här voro åtskilliga personer församlade, hvilka genast, helsande, reste sig från sina platser, då patriotens gerant, lekande med sin urkedja, inträdde i rummet.

Men knappt hade han satt foten inom tröskeln, förrän en liten ångvagn i miniatyr plötsligen började att rulla sin kretsbana kring golfvet.

"Mais voyez donc, monsieur!" skrek en stämma, "ça va bara med vapörer. Ah! quel drole de genre! Visa i Humlegården! Trés-gentil, ma foi! Säga godt ord i Journal! Ge två representations för Prins Carls Inrättning. Quel amour d' equipage!"

"Min herre! jag är en hederlig mans barn," började en annan af de tillstädesvarande och närmade sig, med en bugning, Wikingschöld, "men jag har detta oaktadt, blifvit satt på högvakten och behandlad som en sämre bandit. Jag är skymfad för hela min lifstid. En patrull träffade mig i förgårs natt i hörnet af Gustaf Adolfs torg och regeringsgatan, der jag väntade på dagens inträffande för att göra några uppköp i herr Utterbecks bod. Jag hade emellertid lagt mig vid sjelfva kanten af rännstenen och betraktade den vackra utsigten åt torget, med bron och slottet i fonden. Man frågade mig, hvar jag bodde, hvem jag var, m. m. Jag kunde eller ville icke svara. Bums förde man af mig till Corps-de-gardet och lät mig icke slippa ut förrän påföljande morgonen. Är det ett bemötande medborgare emellan? Är det så den beväpnade styrkan upprätthåller principen af fri och ostörd sjelfverksamhet? Hela min familj, far, mor och syskon, är försänkt i tårar öfver den inträffade händelsen. Och sjelf är jag ytterst upprörd. Men ni skall skaffa mig rättvisa, herr Wikingschöld. Ni försvarar folkets sak mot hvarje angrepp af militär-despotismen. Och hur försåtligt, hur falskt sedan, att föra folk i kurran nattetid, då man icke har någon lefvande menniska att appellera till, då ingen ser eller hör ens oförrätt, ens lidande! Till sina andra goda egenskaper lägga nu auktoriteterna äfven — fegheten."

"Med anledning af en öfver mig i Patrioten influten recension," inföll en tredje person, i detsamma "det hederlige mans barnet" tycktes på god väg att mista andan, "anhåller jag nu få upplysa, att min emploj vid Theatern bokstafligen endast omfattar tyranner och dumma bond-drängar. Men nu låter man mig likväl uppträda som ung hofman. Är det reson i dylikt? Enligt naturen af min emploj skulle jag således antingen spela hofman som bond-dräng eller som tyrann. Tit. låter i sin recension påskina, att jag tagit rolen ur den förstnämda synpunkten. Skulle det kanske ha varit bättre, om jag der nedlagt mitt rent tyranniska element? Jag tror det näppeligen. Jag är visst icke ovan vid klander, herr Wikingschöld! Eskilstuna-bladet yttrade en gång om mig, i Philip II:s rol, att jag föreföll Referenten mera full än egentligen inspirerad. Skenninge "Sanning och Lögn" påstod, angående min mimik, som Pelle i: "Tillfället gör tjufven," att jag aldrig kunde hålla medelvägen emellan apa och staty. Men vid dessa tillfällen var jag åtminstone inne i min emploj. Nu klandras jag för brister i utförandet af en rol, som jag aldrig åtagit mig att spela. Det är orättvist, det är grymt, herr Wikingschöld! Jag har ju icke af egen drift slutit mig till hofvet. Det är Theater-Direktionen, som tvungit mig dit. För min enskilda del finnes det intet jag sätter mera värde på än dumma bonddrängar. Se! det är något att göra af! För dem har publiken nästan alltid sympathier! Men hofmän! Jag hatar hofmän! I våra liberala tider behöfver en skådespelare endast spela hofman för att alldeles förstöra sitt rykte! Jag anhåller om plats i morgondagens blad för detta mitt berigtigande."

"Jag har," vidtog nu en temligen gäll fruntimmers-stämma," etablerat ett charcuteri vid gåsgränden, och jag skulle för detta mitt fosterländska företag utbe mig ett gynnsamt ord i Patrioten. Jag tror mig kunna tillfredsställa alla den bildade smakens billiga fordringar, i synnerhet hvad rökta varor angår, och genom mina relationer direkte med Sicilien bör jag, i afseende på frukt och fukt — jag har en ypperlig Syrakusa — kunna täfla med hvem som häldst af respektive konkurrenter. Jag har just som prof med mig en korg renetter, i fall herr Wikingschöld skulle täckas hålla tillgodo. Vore det icke möjligt, herr Wikingschöld, att få en liten novell skrifven för följetongen, der handlingen föreginge i mitt charcuteri. Jag har en systerdotter, som hjelper mig i boden. Hon lämpar sig, skam till sägandes, icke illa för romanen — hon har långt ljust hår och blåa ögon — och på manliga karakterer, som luta sig framstupa öfver disken och leka med Sofis förklädesband, ha vi verklig uppsjö i charcuteriet. Skulle det således icke gå an att få en liten novell på oss? Det vore rätta knepet för att sätta vår handel i kredit. God rekommendation är någon gång mera rekommenderande än god vara."

"Mitt namn är Winding," yttrade sig vidare en af sällskapet; "jag har den äran anmäla mig som sökande till någon plats inom patriotens redaktion. Det är den enda Tidning, hvars åsigter fullt öfverensstämma med mina egna, och det skulle vara för mig särdeles glädjande att i min ringa mån kunna bidraga till bladets framgång och lycka. En viss erfarenhet af lifvet bör jag åtminstone, med något skäl, kunna tillmäta mig, enär jag, hvar efter annan, försökt åtskilliga olika lefnadsbanor, krigarens som litteratörens, industri-idkarens som advokatens. I öfrigt och churu det politiska skriftställeriet är min egentliga styrka, författar jag noveller öfver hvilket tillständigt ämne som häldst, och skrifver äfven, om så påfordras, vers, ej mindre rimmad än orimmad, med eller utan allitterationer. Jag har haft lysande anbud från landsorten att der öfvertaga redaktionen af åtskilliga mera betydande tidningsblad, men jag hyser en oöfvervinnelig motvilja att aflägsna mig från hufvudstaden, hvilken dock ostridigt är brännpunkten för en nations politiska lif, och har således icke velat lyssna till dessa för min egenkärlek ganska smickrande, för min egennytta ganska frestande förespeglingar. Sedan flere år har det utgjort föremålet för min ärelystnad att en gång få kämpa i Patriotens leder. Aldrig anmäler sig måhända hos herr Wikingschöld en redligare och trofastare medkämpe än jag. Låt derföre icke detta tillfälle till förstärkning gå ur händerna. Fatta det förbi flygande ögonblicket beslutsamt i vingen. Jag begär icke mera än två R:dr Riksgälds om dagen; en vaktmästare har tre R:dr B:ko endast för att passa upp på en supé. Jag åtar mig att i hvarje vecka leverera fyra mindre poëmer, två statsekonomiska uppsatser, två noveller och så mycket polemik herrn vill. I polemik har jag alltid varit känd som en uthalare. I den delen har jag för sed att som vildarne rent af äta upp mina fiender."

"Återigen orättvisa vid Kämnersrättens norra afdelning," skrek en gammal, outtröttlig rättegångerska, som åtminstone två gångor i veckan brukade besöka Wikingschölds byrå, "men jag sade Lagmannen midt i synen, att han hade stått i patrioten en gång förr och att han ej heller nu skulle bli lottlös. Att gå till Justitie-Ombudsmannen lönar sig alls icke, det vet jag sedan gammalt, då jag slet ut känga efter känga i gamla Bankens trappor. Nej, kungen och herrn äro de enda jag tror på i hela Sverige. Skaffar icke herrn mig rättvisa, får jag den icke förrän nya lagen blir införd. Och dermed kan det stå an ännu ett par tusen år. Söta, nådiga herr Wikingschöld, ta gumman under armarna! Låt icke kämnersrätten dra ner mig i vaken. Jag är ju ett Guds skapade kreatur, jag så väl som någon af kämnärerne.”

Vi förskona läsaren från Wikingschölds svar på alla dessa, mer eller mindre vidunderliga, andragånden och låta svärmen af uppvaktande i god ordning draga sig tillbaka.

Kort derefter inträdde i rummet en ung, vid redaktionen anställd Litteratör och öfverandtvardade Wikingschöld manuskriptet till en följetongs-artikel. Den unga litteratören hade bildat sig i den nya Fransyska litteraturens skola. Han älskade mörka karakterer, grymma uppträden, stora ord. Han hade kallat sitt arbete: ”Fadern mördad, dottren förförd.” Så har äfven Victor Hugo skrifvit öfver ”en dödsfånges sista stunder,” och Frederic Soulié öfver ”tvenne lik.”

Först sedan författaren redan afläsnat sig, vecklade Wikingschöld upp manuskriptet och läste den besynnerliga titeln. Han lade hastigt papperet ifrån sig och tycktes försjunka i betraktelser. Men endast några ögonblick hade han tillbragt i denna ställning, förrän han plötsligen sprang upp och började att med långa, fasta steg mäta golfvet.

”Nej,” ropade han, ”det var nödvärn, nödvärn, så vidt ännu en handling förtjent detta namn. Det gällde mitt lif eller hans. Endera måste bli på platsen. Den eviga rättvisan bestämde till förmån för sin kämpe. Lurendrejaren föll. Det vore en dårskap att här tillräkna mig ringaste skuld. Jag var endast ett verktyg för försynens vilja. Men om min hand sålunda begagnades att rödja en brottslig far ur verlden, skulle den derföre vara mindre egnad att skänka stöd och skygd åt dottren? Skulle jag derföre rygga mina eder, dra mig fegt och skamligt tillbaka? Må titlarna af faderns baneman och dottrens älskare sinsemellan klinga litet kontrasterande, vid närmare öfvervägande skall den rättvisan tillerkännas mig, att jag svårligen kunnat handla annorlunda, att den väg jag hade att taga låg för mig omisskänneligen utstakad af ödet."

Man träffar icke sällan på Jesuiter äfven bland protestanterna, och samvetet kan någon gång hålla till godo kapitulationer af vidunderlig beskaffenhet.

SJUNDE KAPITLET.

Vi vända härefter tillbaka till en af de äldre bekantskaperna i vår berättelse, till Olimpia Sarponi. Vi sågo henne sist som en ung flicka, vidskeplig och passionerad som hvarje sydländska, men med ännu några ädla, rent qvinliga drifter. Vi återfinna henne mycket förändrad, depraverad genom sin ställning, depraverad genom sitt yrke. Dansös utan högre talang och förklarad mätress — det är prostitutionen i sin fullhet. Visserligen hade hon genom Wikingschölds försorg erhållit en slags hvad Napoleon kallade "education de la peau;" hon hade lärt ett par språk och i viss mån gjort sig till herrskarinna öfver de vanliga fraserna i en konversation. Men kulisserna hade på henne inympat den der gångbara smittan af småaktighet och afundsjuka; det låga i hennes ställning som qvinna hade försonat henne med en mängd låga begrepp och gjort henne förtrolig med ränker och konstgrepp, dem en ädlare natur aktat vida under sin värdighet. Hennes bättre anlag hade sjunkit ner i försoffning, medan hennes lägre menniska fruktansvärdt växt till sig med sin lättja och sin sinnlighet, sin afundsjuka och sin förställning, sin fåfänga och sin sjelfviskhet.

Olimpia Sarponi bebodde ett hus vid riddargatan på Ladugårdslandet. Vi veta ej, om det var nyck eller beräkning af den vackra dansösen att der välja sin bostad, att i denna aflägsna trakt af hufvudstaden, omgifven af allvarsamma murar eller anspråkslösa kojor, grundlägga ett litet tempel åt sina trenne afgudar, behagsjukan, yppigheten och nöjet. Kanske ville hon gömma äfventyr, som skydde offentligheten, undan ett folkrikt och lifligt qvartérs spionerande ögon och tadlande tungor. Kanske ville hon kokettera med anspråkslöshet, då hon sålunda, blyg och försagd, drog sig tillbaka från de gator och torg, dem modet adlat, och förstack sig, lik en näktergal i sitt bo, fjerran från bullret och folkhvimlet. Detta hindrade dock icke, att mera än en lysande officerare vid hästgardet alltid tog sin väg till Fredrikshof förbi den vackra dansösens fönster, och en skygg, betydelsefull blick uppåt, besvarades ej sällan med ett tjusande leende nedåt. De af harmoniska sällskapets vackra och glada röster, som våraftnarna, något mulna i tonerna, återvände från B'å Porten eller Franska värdshuset, försummade sällan att i en serenad låta sången hembära dansen sin hyllning, och dansen tackade sången med sin vackra hand tryckt mot det sydländskt formyppiga skötet, med en erkänsam åtbörd af den blottade armen, som kom den löst fladdrande sidenblusen att förrädiskt halka ned utåt skuldrorna. De mest upprymda af sångarne brukade då hurra, de öfriga upptogo Atterboms tjusande inspiration: "Hulda Rosa!" Mera än en gång rördes den i Rococo-stil af bronz arbetade portklappen till det hus, der dansösen lefde klosterligt instängd, om också icke klosterligt indraget, af ögonblickets politiska och litterära notabiliteter, som i Olimpia Sarponis salong, i hennes lifliga, någongång förflugna konversation, i hennes graciösa koketterier funno en glad ersättning för Riddarhus-grälet och Tidnings-polemiken. Må man således icke tro, att aflägsenheten från hufvudstadens egentliga medelpunkt gjorde denna fjerran bostad till något eremitage. Begreppet enslighet förstods här endast i dubbel mening — såsom "tête-à-tête."

Emellertid inträffade det verkligen en kall och blåsig vår-afton, att Olimpia befann sig allena i sin sängkammare. Olimpia var Italienska och således, ehuru utan mycken urskiljning, i viss mån passionerad för konsten. Detta röjdes äfven i anordningen, i amöblemanget, i prydnaderna af det rum, der hon befann sig. Framför hennes bönestol, klädd med rödt schagg, var uppslaget ett slags altarskåp, hvars nu utåt vända dörrar återgåfvo bilderna af Maria Magdalena och den heliga Cecilia, medan Madonnan, i sjelfva fonden af Altar-skåpet, thronade midt emellan begge. Det var likväl ingen Madonna med den höga, rena, innerliga oskuld, med det uttryck af på en gång gudomligt majestät och qvinligt behag, hvartill Rafael gifvit den, sedermera småningom förlorade, typen. Det var en af dessa jordiskt sköna madonnor efter förebilder hämtade från Rom eller Campagnan, som nu så riktigt befolka de Italienska Målarnes atelierer — det var en svartögd och högbröstad madonna, i hvars lockar man endast behöfver fästa de korslagda, gyllne pilarna, för att deraf skapa en bastant bondpiga från kyrkostaten. Ett christus-hufvud efter Guido Reni var uppsatt öfver altar-skåpet, men det milda, ljufva i denne mästares konstnärskap hade, under kopistens händer, fått en teint af sirap, som nästan litet gick i det äckliga. Hällre stannade då ögat vid en präktig Venetiansk vy af Canaletto. Månan speglar sig skälfvande i kanalens vatten. Sakta framskjuter öfver den lugna ytan en gondol med den vanliga i fören befintliga lyktan utsläckt — ett osvikligt tecken till ett af dessa äfventyr, dem det Venetianska folkspråket, uttrycksfullt nog, benämner: "kappans och svärdets." Bakom en pelare står en mörk gestalt, spejande förstucken. På en marmor-trappa, som sänker sig ned till kanalen, spisar en gondolier, "Bianco, crespo e grasotto," sina "fiore di mare," såsom Venedig poëtiskt benämner hafs-skaldjur, hvilka utgöra en hufvudsaklig del af den fattigare befolkningens dagliga föda. Denna kraftfulla, behagligt utsträckta Italienskt ädla gestalt betraktas uppmärksamt från en balkon af ett maskeradt fruntimmer, hvars hvita marmorhand stödjer sig mot den ännu af aftondaggen fuktiga balustraden.

Två steg från altar-skåpet uppbar en, i silfver mästerligt arbetad, kolossal Amor den spegel, framför hvilken signora Olimpia brukade profva sina leenden och öfverväga dispositionen af sina lockar. Några doft af det finaste, vegetala smink lågo strödda öfver den blanka spegel-ytan, som ännu stod tillbakalutad efter besvarandet af den sista tystlåtna fråga hans egarinna ställt till honom. En svan af silfver, motstycke till Amouren, vaggade på spetsen af sina höjda vingar den förgyllda, med figurer ur Trojanska kriget rikt sirade, antika skål, i hvars parfymerade vatten dansösen vätte spetsen af sina fingrar, sedan de rodnat vid allt det smink de öfverflyttat på hennes kinder. I en alkov, mystiskt omhöljd af hvita draperier, stod på en Leopard-hud den bädd, der signora Olimpia i drömmen firade om sina triumfer på scenen. Vid sängfötterna låg utsträckt på en sammetskudde en liten, långhårig spansk hund, det kloka hufvudet hvilande mellan framtassarna, svansen sakta svängd i ljuf känsla af lugn och belåtenhet. Troheten får, åtminstone symboliserad, icke fattas i en dansös' sängkammare.

I en liggsoffa, skjuten nära intill den i kakelugnen redan kolnande brasan, med en svart sammetskudde under hufvudet, mot hvilken de blottade skuldrornas snö gjorde ett kanske icke oberäknadt afbrott, hvilade Signora Olimpia, den ena handen lekande med en luktflaska af kristall, den andra inveckiad i de blonda vågorna af hennes för tillfället lösta lockar. Dansösens andalusiskt finbildade fot hade, för att uppfånga den ur kakelugnen urångande värmen, vårdslöst blifvit framsträckt ur svallet af det siden, som i rika veck harmoniskt slöt sig efter hennes bildsköna former. Signora Olimpia var nu — det är tre år sedan vi sist råkade henne — en sydländskt utvecklad qvinna. Hennes bara armar hade en fyllighet, som för qvinnor af hennes ålder i norden hör till undantagen. Hennes mjellhvita hals, med sina begge gropar i grannskapet af hvardera skuldran, skulle ha kunnat kallas för fet, så vida anmärkaren vid en sådan granskning icke alldeles försvunnit i betraktaren och ensemblen af det hela icke förqväft hvarje tadel af enskildheter. Hennes mörka öga blickade, i en vällustig afdomning midt emellan dröm och vaka, halflyckt omkring sig i det endast af den slocknande brasan svagt upplysta rummet; genom de, medelst löfverket från en mängd träd och blomkrukor, liksom af naturliga jalousier, förbyggda fönstren förmådde ej heller den tynande dagen skicka in en matt och flämtande afskedsstråle. Olimpia stänkte ur kristall flaskan några droppar Eau-de-Cologne öfver sin panna och blåste sedan, med en barnsligt graciös åtbörd, några andedrag uppåt ansigtet, liksom ville hon svalka värman af sina egna fantasier. Glöden från elden skimrade åter i de klara dropparna på hennes panna, der de hvilade som daggperlor på den hvita pannan, tills de slutligen förrunno vid den vågigt uppdragna randen af hårfästet. En lätt gäspning, som mera uttryckte behaget än behofvet af hvila, kom i detsamma läpparnes tvillingrosor att för ett ögonblick skiljas, kanske hufvudsakligen för att visa en rad perlor, sådana man upptäcker dem vid norra bugten af Adriatiska hafvet, vid leendet från en Venetianskas mun, vid hennes bön framför bilden af Madonnan, vid en förstulen blick in i fönstren af Sancta Chiaras Nunne-kloster. Olimpia löste en kedja af mosaiker från sin hals, med ena handen sträckte hon den längs golfvet och drog den sålunda några gånger fram och tillbaka, under det hon i motsatta handen stödde sitt lockiga hufvud. Hunden måtte ha förstått att denna egna utmaning var ställd till honom, ty han störtade genast med ett vänligt småmorrande öfver kedjan och sökte, kastande sig fram och tillbaka, att taga den mellan tänderna, men nu fattade honom hans herrskarinna behändigt öfver hufvudet, och lade honom, smekande, vid sitt sköte.

I denna tête-à-tête befann sig dansösen, då en kammarjungfru på tå inträdde och med en min, så på en gång vördnadsfull och skälmaktig, som någonsin en af Marivaux' subretter, anmälde herr Sture Engelbrecht Wikingschöld.

"För honom in och tänd ljus," yttrade Olimpia, som nu släppte ner hunden på golfvet. Det var med lätt hörbar möda hon, från barndomen van vid en dialekt af nästan endast vokal-ljud, kämpade sig genom svenskens tunga, dubbla konsonanter, hvilka dock, sedan ett decennium, bordt vara henne förtrogna. Den, som redan finner "Signor" för hårdt, och deraf skapar "Sior," hvad marter skall han icke erfara, då han måste tala om "hyrkusk-taxan" och befalla körning till "Ladugårdsgärdet?"

Wikingschöld inträdde i dansösens sängkammare. Hon vinkade honom med handen ett matt men vänligt välkommen och drog klädningen med en mera kokett, än blygsam åtbörd, ned omkring sina fötter, i det hon leende anvisade honom plats i motsatta hörnet af den soffa, der hon sjelf hvilade.

"Hvit, som snön på Montblanc!" yttrade Wikingschöld och kysste hennes skuldra.

"Gör mig den tjensten och slå igen dörrarna om madonna-bilden," hviskade Olimpia; "om så varma kyssar — den bränner ännu på min axel — får icke madonnan ha någon aning."

"Och icke Maria Magdalena heller," fortsatte Wikingschöld, i det han fällde igen altarskåpet; "dylika reminiscenser äro mera än vådliga för ett helgons lugn, som icke alltid varit helgon."

"Och nu, Olimpia!" fortfor Wikingschöld och tog plats i soffan, vid dansösens fötter, "då ingen mera ser, ingen mera afundas oss, hvad är det, som i dag har penslat ett så tankfullt uttryck kring dina vackra läppar? Hvad för dystra tankar ha, i min frånvaro, vågat smyga sig öfver dig?

"Jag har tänkt på det käraste jag eger — på dig och Venedig," svarade dansösen; "jag har tänkt på möjligheten att en gång, som flyttfogeln, sjungande draga mot söder! Hvad jag skulle känna mig stolt och glad att föra dig omkring i min sköna prägtiga fäderneslad, att från gondolen utpeka för dig palats efter palats, kupol efter kupol, småningom, den ena vid den andra, förbleknande i fjerran; jag skulle, stödd på din arm, vandra längs stranden af Lido, der jag så ofta som barn plockat snäckor; på marmor-trappan vid kanalen skulle vi lyssna till Improvisatorens lifliga, inspirerade föredrag och du skulle le med mig åt Brighellas kostliga personager, åt "l'avocato, il Tedesco e il Diavolo." Ack! hvad man behöfver litet för att vara glad i Södern! Mannen vänder, för att rätt pusslustigt fira karnavalen, ut och in på sin rock, qvinnan fäster en bandvippa i sina lockar, och kostymen är färdig, och glädjen står högt som stjernehvalfvet. Ack, Engelbrecht, känner du icke, vid tanken på den solbeglänsta södern, ett ovillkorligt behof att lyfta vingen till flygt — att jublande lemna bakom dig den dimmiga, kalla atmosfér, som här lägger is på lagunerna och frost i själen. Hu, det är kallt i Norden!"

Och dansösen blåste i sina små händer, liksom hade hennes egen beskrifning andats köld öfver hennes retliga nerver.

Längtan till södern var en af de vanligaste volter, som den vackra Venetianskans koketteri slog för hennes beundrare. Det låg något intressant i denna halft melankoliska, halft patriotiskt stolta hemsjuka. Den gaf henne tillfälle att framhålla de poëtiska, fantasirika sidorna af den ostridigt mest originella stad i verlden, Venedig.

"Du fryser och har ändå ett hjerta, som brinner för dig så nära," hviskade Republikanaren; "det kan endast vara af brist på förtroende!"

"Jag vill bevisa dig motsatsen," svarade dansösen och, med en graciös ändring af ställning, lutade hon sitt hufvud mot Wikingschölds axel.

"Så här ville jag, stödd mot din skuldra, i en gondol med mystiskt nedfällda gardiner, sakta sväfva "il Canal Grande" framåt och lyssna till gondolierernas sånger och till de mot kanalens vatten och murarnes marmor gällt återljudande samtalen från vinrankskläddа balkonger, hvilka, om den förtegna stenen finge tunga, skulle kunna förtälja romaner, och som ännu tala till inbillningen om kärleksklagande serenader och ljufva månskensäfventyr."

"Du förirrar dig i labyrinthen af dina minnen. Jag måste ge dig ledtråden tillbaka till det närvarande," yttrade Wikingschöld leende, och, med handen fattande en rik, fyllig lock af hennes hår, förde han den till sina läppar.

"Min själs barn!" hviskade Olimpia med en öfversättning af det poetiskt vackra smek-ord, som i Italien äfven användes älskande emellan, "den tid skall kanske komma, då jag endast får räkna dig, liksom Venedig nu, till mina minnen. Då klär mitt hjerta sig i sorg. Då blir min kärlek enka intill döden."

"Skulle jag någonsin försöka fly undan trollkretsen af ditt herrskar-välde, en vink af denna hand vore nog att oemotståndligt med magisk kraft kalla mig tillbaka. Den, som en gång erfarit det ljufva förtrycket af din kärlek, lär sig snart att med passiòn älska sin boja."

"Du förnekar din Gud, Republikanare," varnade Olimpia och slog en lock af sitt glänsande lösta hår, lik en kedja, kring Wikingschölds hals; "huru ofta eger jag dina tankar, jemförelsevis med de stolta, äregiriga planer, som bygga och bo under denna höga, ädla panna? Skall icke ärelystnaden, med sin jernskodda fot, ohjelpligt trampa ned den låga blomsterhydda, som kärleken, i menlös förhoppning, byggde till skydd för stormarna. Bekänn, trolöse, du ser redan med längtan upp emot de fjerran dunkla branterna med sina stolta, men bedrägliga luftslott, — du börjar känna dig mätt på den låga dalens tysta, förtegna fröjder. Du är mera politiker, än älskare. Du börjar rycka på bojan, Engelbrecht!"

"Tror du jag nånnes förorsaka dig ett ögonblicks smärta? Hade jag icke att anklaga mig sjelf för helgerån, om, genom en aldrig så litet våldsam ryckning på den ljufvaste af bojor, blott ett enda af dessa silkeslena, guldskimrande hår upprycktes från sin rot i ett hufvud, skönare, än Madonnans."

"Ingen hädelse! Kanske hör hon oss!" hviskade Italienskan med en skygg, nästan fruktande blick åt altarskåpet och drog i luften ett korsstecken.

"Ett korsstecken emellan dig och mig," anmärkte Wikingschöld leende;" jag har redan fallit mycket i dina tankar."

"Mins du icke vår öfverenskommelse," erinrade Olimpia och höjde, varnande, på fingret, "Sancta Magdalena har jag lemnat dig till pris, men du får icke skämta öfver Madonnan och öfver mitt skyddshelgon, Sancta Cecilia. Det är i hennes kapell jag är döpt i kyrkan Mendicanti, och hennes beskydd har en gång räddat mig, då jag höll på att drunkna vid Lido. Det bringar olycka att likna menniskor vid de heliga."

"Du måste förlåta min förtjusning, om den stormar himlarna för att finna likneiser till det oförlikneliga, "utbrast Wikingschöld och sände en förvägen, brännande blick öfver de skatter af behag, som hvilade vid hans bröst.

"Jag tycker icke om detta exalterade språk, dessa förflugna bilder, hvilka, liksom stjernan, sväfva darrande emellan himlen och jorden utan att rätt tillhöra någondera. Jag vill icke, att din tillgifvenhet skall vara ett rus, en flygtig enthusiasm — jag ser i den icke en dröm, utan en sanning — den får ej flyga på sinnesyrslans öfverspända vingar, den skall gå med förtroendets, med det ömsesidiga tillitets säkra, lugna gång. Jag vill vara din ovigda hustru, Engelbrecht! Aldrig skall jag låta dig erfara tyngden af privilegierade anspråk, af de vigda bojor, hvarmed den gifta qvinnan utan appell drar sin make till sig! Jag vill icke känna någon af en makas fordringar, endast hennes skyldigheter. Som en hustru vill jag dela ditt förtroende, dina bekymmer — jag vill stiga med dina förhoppningar, jag vill gå på djupet med dina grubblerier — äfven jag vill släpa min sten till byggnaden af dina planer — och när ditt oroliga, arbetande hufvud behöfver hvila, då skall Olimpias skuldra vara ditt örngått. O, min Engelbrecht, öppna ditt hjerta för mig! Frukta icke, att jag ej skall förstå dig! Jag älskar dig för högt, för innerligt, att icke känna mig beslägtad med hvarje tanke, sprungen från dig. Du behöfver någon, som delar bördan af din själs rastlösa arbete — låt oss derföre icke längre hvila här vekliga och förälskade — låt oss tala lugnt och klokt om dina angelägenheter — om våra, ty der du är, der är ock jag — jag följer dig som din skugga och har, liksom den, endast genom dig min varelse."

"Välan! Engelbrecht!" fortfor hon med ett tjusande småleende, "lemna nu åt min armbåge stödet af din hand! det är så Venedigs patricier biträda sina damer vid nedstigandet i gondolen! Vi måste slita oss lösa ur våra gyllne drömmar för att lugnt taga verkligheten i ögonsigte. Men jag är icke lugn, så länge jag känner flamman af din andedrägt på min kind. Qvinnohjertat har sina svagheter derför — du hvilar qvar på causeusen. Jag tar min plats här."

Och på ett mellanting emellan dyna och pall tog dansösen plats vid den älskades fötter. Med en åtbörd af obeskrifligt behag strök hon tillbaka sina rika lockar, som under nyssbeskrifna scen något råkat i oordning, och med armarna korslagda öfver bröstet yttrade hon: "Min själs konung! tala till din slafvinna! Säg henne hvad det är, som emellanåt gör din uppsyn så tankfull? Hvad det är, som någon gång äfven under Olimpias kyssar drar din höga panna i veck? Icke sannt, herrskare, du är äregirig? Ack, Engelbrecht! Olimpia är det äfven — för din skull."

"Ja, Olimpia, jag är äregirig, men ädelt, men fosterländskt äregirig! Jag vill återvinna åt de förtrampade, de förtryckta deras rättigheter. Jag ikläder mig rustningen som folkets kämpe, inför fosterlandets altare. Jag sträfvar efter en lager, men denna lager heter medborgarens."

Många politiska karakterer äro sjelfbedragare. De taga för inre enthusiasm hvad som oftast är en vresig retlighet för motsägelser. De tro sig lifvade för stora, allmänna ändamål, då de, noga sedt, gå de småagtigaste, enskilda afsigters ärender. De ha så införlifvat sig i sin antagna, uppoffrande rol, att de förblanda skylt med verkligheten, och, pösande af egoism, tro sig färdiga att spricka af bara patriotism. Den som något handskats med politik blir ej sällan i längden deraf smutsig. Det är en vetenskap, som öfverhufvud ammar sjelfkärlek, ensidighet och intolerans, i samma ögonblick man söker göra praktik af theorierna. Derföre äro äfven fullt rena politiska karakterer så ytterst sällsynta.

Sture Engelbrecht Wikingschöld inbillade sig äfven, med samma öfliga sjelfbedrägeri, midt i sina skimrande luftslott till eget bruk och begagnande, att han var en folkets man, att han fullt gjorde skäl för sitt vördnadsvärda förnamn. Han hade så länge, för att öfverskyla djupet af sitt egenkära hjerta, fört klingande, fosterländska fraser på tungan, att han slutligen lyckats öfvertala sig sjelf om deras sanning.

Det var i denna sjelfpådyflade öfvertygelse, som han, med handen på hjertat, fortfor: "Jag vet, att man från ett visst håll hatar mig med all den låghet och småagtighet, hvaraf parti-hatet är mägtigt. Man anser mig för en öfverlöpare, en fältflygting från min vapensköld på Riddarhuset, från mina anor, från min ätts feodala traditioner. Och hvad är det då jag öfvergifvit? Vanvettiga anspråk, hemtade från ett multnadt förflutet, dumma fördomar, inympade på menskligbetens barndom och vanärande dess manna-ålder, orättvisa företräden, gifna åt slumpen, åt födseln att utdela. Jag har exilerat från Riddarhuset — till Sverige. Hvem vågar derföre på mig kasta första stenen? Och ändå — hvad skändligheter har man icke uppdukat om mig i dessa lejda tidningar, der galéren dag ut och dag in ros blindt af styrelsens slafvar. Har man icke bit för bit sköflat mitt rykte, kosackmässigt utplundrat mitt anseende som medborgare och författare. Och ändå behöfde jag endast sträcka ut min hand, uttala det enkla ordet försoning för att höra detta band af publicistiska chorister i massa skräna mitt lof, för att se dem nedfalla i afgudadyrkan inför den så nedrigt skändade. Men, må de smickra sig med en dylik förhoppning, de högvälborne, som släppt bandhundarna lösa — må de inbilla sig, att min själskraft slutligen skall duka under för deras sinnrikt uttänkta torturer — må de redan i aningen fira denna länge väntade triumf — den skall aldrig komma att finnas annorstädes, än der; jag kan falla, lönnmördad som min namne vid Göksholm — men jag kan icke falla mutad, förledd, en ny politisk öfverlöpare, falla ohjelpligt inför hvarje sedligt omdöme, i hvarje svenskt sinne."

"Fortfar, Engelbrecht! aldrig har jag sett dig så skön som i detta ögonblick. Enthusiasmen förklarar som en gloria ditt anlete. Ah, hvad jag känner mig stolt öfver din kärlek."

I en plötslig inspiration af ömhet och beundran förde Olimpia Engelbrechts hand till sina läppar.

"Hur litet väger för mig allt mina fienders oförsonliga, vilda hat emot din ömhet, Olimpia!" utbrast Engelbrecht, betydligt smickrad af den undergifna hyllning dansösen hembar åt hans politiska storhet.

"Och de hata dig verkligen, de leja kanske Bravo's, för att slå efter ditt lif? I afton får du icke lemna mig, Engelbrecht! De ödsliga gatorna, den svaga upplysningen — allt spelar brottet i händerna. Om du icke vill, att jag i mina drömmar tusen gånger skall lida döden, så blif qvar!"

"Jag är beredd på deras anfall," svarade Wikingschöld och, med åtbörden af en ägta politisk theaterhjelte, slog han upp sin rock och visade, framskjutande ur bröstfickan, det glänsande handtaget till en dolk.

"Ah, det är förfärligt att vara drifven till sådana ytterligheter," utropade Olimpia och förde handen till ögonen, liksom för att skydda sig från den pinande åsynen af vapnet, "och ändå, mötte jag en af dessa stolta Nobili, som stämpla emot dig, jag skulle nästan ha mod att draga det skarpa stålet ur sin slida; jag skulle ha kraft att säkert träffa din fiende."

"Ja, de hata mig dödligt, derföre att jag dragit slöjan af deras machinationer, derföre att jag, sjelf en af dem, sprungen från samma stam som de, vågat visa verlden det murkna, det maskstungna i sjelfva den rot, från hvilken deras allt öfverskyggande anspråk suga sin matta näring, derföre att jag dristat förutsäga detta träd på godt och ondt, der numera det onda förfärligt tagit öfverhand, samma sorgliga öde som Jonas' kurbits, att en gång förtorka öfver en filosoferande genealogists hufvud. Hu, dessa ädlingar skulle döda mig med sina värjor: deras fruar och döttrar med stygnen af sina synålar, om de icke visste, att folket, för hvilket jag offrat allt, skulle affordra dem en förfärlig, en blodig räkenskap."

"Ha, hvad jag hatar dessa stolta patriciskor," utbrast nu Olimpia och gaf luft åt den egna antipathi hvarje individ af hennes kast egnar den ärbara, gifta qvinnan, en antipathi af afund och sjelfördömmelse, som just ur dessa källor strömmar desto bittrare och oförsonligare; de mäta qvinnors dygd efter längden af deras kjortlar och på sådan grund stanna vi, stackars dansöser, städse i litanian. Åt oss vända de med förnämt förakt sina höfter af bomull, då vi visa för en hel publik hvad de endast visa för några utvalda, rundningen af våra vador, böjningen af våra knän. Vi slösa öppet med våra behag, vi breda ut dem för hela verlden, ty det hör till vårt yrke — de göra allt, endast i tysthet, förstulet, fegt, ty att hyckla dygd tillhör glansen af deras stånd. Ah, Engelbrecht, jag delar med dig deras hat. Ännu har aldrig en parerad dam på första raden, då hon sett sin mans, sin älskares kikare med någorlunda beständighet rigtas på Olimpia Sarponi, i sin själ förlåtit henne hennes retande attityder, hennes fagra leenden. Men vi skola sätta hat mot hat. Vi skola i vår ordning förödmjukas och förkrossa. Huru lätt kan du ej kasta en gnista bland dessa eldfängda massor, som kallas folket? Brand griper omkring sig med förfärlig, ilande fart; bålverken för patriciernas anspråk bränna ner i grund. Undan elden hinna de icke ens rädda beslutet att söka stäfja den" — — —

"Du har blickat ner i min själ, Olimpia!" utropade Politikern och sprang upp från soffan, "ja! den tid skall komma, då jag hämnas bittert alla de förolämpningar, de förödmjukelser man låtit mig undergå. Som herrskare skall jag träda på deras nackar, hvilka nu stolt blicka ner på mig och med förakt peka fingret åt folkgunstjägaren. De skola erfara, dessa kortsynte, hvad folkgunst vill säga, hvart folkgunst kan föra. Det finns ej ett mål så högt, att folkgunst ej lyfter dit, endast man rätt lär sig handtera det vilddjur, som kallas massan. En politisk Cartér måste man ömsom smeka, ömsom tyrannisera det, lemna det i ovisshet, om det är herre eller slaf. Och ruskar det på gallren, tjuter det af hunger, vill det ha blod — Gud ske lof, min hämd har många offer att välja på."

I häftig sinnesrörelse gående fram och tillbaka på golfvet, nästan förgätande Olimpias närvaro, hade Wikingschöld gifvit luft åt denna politiskt-kannibaliska utgjutelse.

"En gång spådde mig en Zingara på "Corti di Minelli," att jag skulle hvila vid en mans bröst, som, fastän okrönt, var mägtigare, än en konung. Man sade, att hon aldrig spått falskt — — ha, ser du, Dogen var ej heller krönt, men hafvet var hans ringfästade brud och Konungar af Cypern hans vasaller. Ah, jag svindlar vid denna tanke, Engelbrecht!"

"Ännu några steg och jag står vid målet," fullföljde Wikingschöld i farten af sina politiska drömmerier; "jag har skapat mig en krets af vänner, hvilkas orakel jag är, hvilka, blindare än slafven, lyda min vink. Likväl — vännen är endast titeln; verktyg heter befattningen. När det behöfs, låter jag machineriet spela; jag ger tecken åt mina bälgtrampare och slår an på tangenterna den ton jag vill ha fram. Jag har lyckats vinna en popularitét, som längesedan vuxit hvarje annans öfver hufvudet. I de tidningar, som varit mig länspligtiga, har jag slösat mera smicker på min läsande pöbel än en hofman någonsin på sin kung — jag har tändt rökoffer för dessa smutsiga trashankar, dem jag icke vågar släppa mig in på lifvet utan att förut dränka dem i Eau de Cologne — jag har krupit för att hinna den herrskande plats jag nu innehar. Och för hvad ändamål har jag underkastat mig detta lumpna hykleri, denna smilande förställning, dessa inre förödmjukelser — för den, kanske gäckade, illusionen att en gång se mitt fädernesland stärkt och lyckligt — att se fördomarna falla som dimmor och de gamla, genomruttna formerna som instörtande ruiner — för att bereda väg åt sann förtjenst, åt verklig duglighet — för att återskänka åt samhällets parias en del af de rättigheter man undansnillat dem, en del af det menniskovärde man förvägrat dem. Aldrig har min tanke, under dessa sträfvanden, ett ögonblick hvilat på mig sjelf; som korsriddaren kämpade för Palestina har jag kämpat för Sverige, stolt att blöda, att, om så fordras, falla för denna heliga jord. Jag står ren från hvarje fläck af egoism — ingen biafsigt har ledt mig en hårsmån från målet. — — Men nog härom; låtom oss öfvergå till ämnen af gladare natur! Vet du, jag har de bästa förhoppningar att kunna skaffa dig recett. Jag har redan vidtalt flere personer af inflytande. Men hvad tyckte du om recensionen öfver ditt uppträdande i balletten ur Gustaf III? Jag hade anbefallt H. att för dig strö sina vackraste blommor. Berodde det på mig, skulle din fot aldrig trampa på annat!"

"Åh! hvad mig angår," svarade Olimpia, som redan började tröttna vid den uppskrufvade, poëtiska tonen i deras föregående samtal, "hade jag visserligen icke skäl att vara missnöjd. Men han påstod ju, att Amalia * * * var behaglig i sin dans. Den magra, skuttande gräshoppan, gul i hyn som ett kyrkljus, med ben som trumpinnar, med armar som stearinljus, notabene efter sex stycken på skålpundet. Min Gud; huru kan du anhvärfva en Theater-Recensent med så litet smak? Men hon har väl komplimenterat honom i kulissen, gifvit honom några dussin af dessa "doux yeux," som göra Tidningarnes rofdjur till lam. Det är likvisst ett misskännande af konstens, af konstomdömets helgd. Muta som muta! Det är detsamma, om man mutar med en kyss eller med en börs; om man sticker föremålet för sin bearbetning en hårlock eller en louisdor i handen!"

I sin yrkesmessiga afundsjuka emot en rival inom konsten — detta ogräs omslingrar med sina vilda rankor alla småtalanger på en theater — förgat Signora Olimpia alldeles, huru hennes eget rykte som dansös länge stått på utfodring inom spalterna af hennes älskares tidning, huru sinnrikt han städse vetat tyda hvarje bifallsyttring af de unga, erfarna konstdomarne härutinnan, hemburen åt hennes vackra skuldror, åt hennes tjusande lilla fot, som en hyllning åt behaget och styrkan i hennes dans, huru han, på hennes hedersdagar, skickat sin kohort af konstförvandter på andra raden, med tillsägelse för dem, som hade de snyggaste handskarne, att sätta sig främst och att, i samma ögonblick Olimpia Sarponi lyftade foten till dans, unisont lyfta händerne till applåd. Ty, gå vi verkligheten djerft in på lifvet, skola vi finna, att Olimpia, hvilkens dans i barndomen var graciös, men som utvecklat sig i alltför tunga former, i ej ringa mån var en af dessa recensions-storheter, som välvilliga granskare skapat af intet eller föga, och som publiken, ännu öfvermaga i konst-hänseende, på sina litterära förmyndares blotta ord erkänt och hyllat. Sverige har haft godt om dylika företeelser — i solstrålarne af tidningarnes gunst hafva artistiska torndyflar kläckts fram ur dyn af den fullkomligaste obetydlighet — och allmänna opinionen har, på god tro, betraktat dem som underdjur. Olimpia Sarponi egde hvad gamla rouéer sinsemellan kalla "en syperb figur," d. v. s. en sinnligt fängslande gestalt, yppiga Sydländska former, mjellhvit, bländande hy, såsom man ej sällan anträffar den vid norra kusten af Adriatiska hafvet. Men det lätta, sylfidiska behag, den smidiga elasticitet, den eleganta gänglighet, som man så gerna tänker sig under de fladdrande gazerna af en danserskas luftiga kostym, ville icke rätt stå i harmoni med Olimpias majestätiska former, som mera voro en Junos, än en Ptersikores, och det retande minspel, det sinnrika koketteri, hvaraf Italienskan i dess högsta utveckling var mägtig, hindrade dock ej tiljorna att doft sucka under tyngden af hennes entrechats, nedtystade ej den bekännelse, som öfveransträngningens violetta färg, skimrande under sminket, offentligt aflade, att hennes konst var nog mycket arbete, hennes talang ej obetydligt dagsverke. Hvad som på bondlandet i Tjust, presteradt af ett barn, ansågs oöfverträffligt, blef, betraktadt som konstprof för hufvudstadens theater-tilja, helt annorlunda bedömdt. Emellertid hade Wikingschölds liberala blad tagit dansösens förträfflighet på sitt litterära ansvar, och det föll endast få personer in, att mot en sådan konstdom apell kunde gifvas. Publiken fann sig alltså föranlåten att anse Signora Olimpia för en af sina favoriter; femte raden var outtröttlig i handgriplig beundran, och innan någon visste ordet af, hade femte raden, med sina applådissementer, öfvertygat den första om dansösens förträfflighet; hon hade blifvit på modet och mera behöfs icke för att omskapa en markatta till en Engel. Visserligen tyckte en och annan recensent, serdeles i de Tidningar, som befunno sig i polemisk ställning mot Wikingschöld, att detta rykte var så der temligen usurperadt, att det mera föreföll graderadt på viktualie-våg än på den gullvåg, hvarmed konsten väger de sina, och man yttrade äfven temligen öppet denna mening, men allmänna opinionen hade redan stadgat sig till Olimpias förmån, och de ropandes röster kunde endast svagt göra sig hörda. Kanske med undantag dock af Carl Gustaf Wikingschölds, hvilken, såsom vi i det föregående haft tillfälle erfara, temligen bittert hemsökte den vackra dansösens artistiska rykte och dymedelst lyckades få en del af skrattarne på sin sida. Men då emellertid den mest envist tjurhufvade beundran ur oxögonen blickade ned på Signorans äfventyrliga balancéer; då konstdomarne i höjden råmade sin förtjusning öfver de kanor hon slog vid sina glissader; då alltemellanåt rosenqvastar regnade vid hennes fötter och tacksamt uppfiskades af hennes rosenfingrar, var det förlåtligt, om den vackra dansösen såg allt i "rose" och någongång i en hastig vändning, tänkte på odödligheten bredvid Camargo och Sallé, Taglioni och Elsler.

"Nej!" återtog Olimpia, "det är obeskedligt af dig, att genom dylika recensioner låta mig frukta, att jag icke mera är för dig densamma som förr. Då hade ditt blad blommor endast för mig. Nu låter du dela på dem, och det väcker min svartsjuka, Engelbrecht! Om du icke vill göra mig till spion på hvarje af dina fjät, måste du svärja mig att icke mera svänga rökelsekaret för den der lilla onosliga Amalia . . . . Jag vill ensam vara vacker både i ditt tycke och i din tidning. Se så! kom hit och svär! svär med din hand tryckt mot mitt hjerta! En sådan ed skall du icke våga bryta."

"Herrsklystna!" svarade Engelbrecht; "låter icke aftonstjernan de öfriga stjernorna glänsa i bredd med sig, lugn i medvetandet att öfverglänsa dem alla? Hvad har du att frukta af Amalia . . . .? Hvarföre icke unna äfven henne ett snart förklingande, sparsamt loford, ett doft af den manna, som regnar öfver dig? Hvem vågar, i alla fall, förvägra dig att vara vår sceniska himmels Venus? Om ett blekt stjernljus skulle för ett ögonblick skilja sig från vintergatan och med detsamma rita en flyktig stråle uti skyn, är icke din glans, din höjd densamma, äfven om ett eller annat öga nyfiket följde det försvinnande fenomenet, endast för att sedermera återvända blicken till ditt klara, lugna, vänliga ljus."

"Ha! smickrare! du vill med fraser komma undan den ed jag fordrat — du vill ha dig öppet att alltjemt martera min svartsjuka genom att loforda mina medtäflerskor — medtäflerskor icke allenast i dans, men i kärlek, ty de täfla alla om din bevågenhet — men så lätt undkommer du mig icke — svärj eller jag anser också mina eder lösta och flyttar ut ur ditt hjerta i ett annat."

"Mera genomskinligt hvit är säkert icke marmorn i Sankt Peters högaltar, än här i det altar, öfver hvilket du fordrar min ed. Tackom emellertid försynen, Olimpia! att den är af en mindre hård stenart!"

"Ha! vid l'Orco! *) du skämtar med Olimpia som med en vanlig, soldad Amarosa, en af dessa arma, som ännu i "St. Giorgio Maggiores" trädgårdar, på "Piazza a la Castello," för att väcka uppseende, bära "la Vesta de zendale". Gå ifrån mig, Engelbrecht!"

Olimpia, som redan mognat och utbildat sig i theaterns skola, visste alltför väl, att, i förhållan-

---

*) Lagunernes ande.

den, som hennes, "litet gnabb ibland skadar intet grand."

"Du hånar," återtog hon, "ting, som äro mig heliga, och hånar mig sjelf, då du förebrår mig en svaghet, hvars ovärdiga föremål är — du. Det är grymt att så triumfera, Engelbrecht!"

Att dansösen icke var utan anlag äfven för skådespelare-konsten röjde en i gråt sväfvande darrning på rösten. Hon förde en lock af sitt hår till sina ögon och blickade tigande nedåt golfvet.

"Du är täck, då du ler; du är förtjusande, då du gråter. Jag kan icke neka dina tårar, hvad jag kanske haft mod att förvägra' dina leenden. Nå väl! jag svär, att Amalia * * * aldrig mera skall heta vacker i min tidning. Jag begår en orättvisa — en grym orättvisa — men jag blidkar din vrede, den enda vrede i verlden, som jag icke vågar trotsa. Jag kysser altaret till bekräftelse af min ed."

"Åter min Engelbrecht! Det är endast för ögonblick du kan förirra dig."

"Här skulle jag kunna förirra mig i sekler," svarade Engelbrecht och slog sin arm om Olimpias lif.

"Det dröjer således bra länge, innan du hinner stadga dig. Ett elakt tecken, i sanning! Men, om jag också vid din sida glömmer allt annat, får jag icke glömma en värdinnas plikter! Jag skall bjuda dig "Frittole della Quaresima", lagade af min egen hand och ett glas äkta Cypervin. Ädlare drufva pressades aldrig på den kungliga ön."

Och återgående till den mindre poetiska, men måhända icke mindre fängslande rolen af en älskvärd, beställsam husmoder, kastade Olimpia en snöhvit duk öfver ett bord af cederträd. Hon lemnade derefter på ett par ögonblick rummet och återkom med en korg, ur hvilken hon snart, med snabba händer, framtrollade en liten retande uppställd anrättning.

"Tag plats, min Engelbrecht!" yttrade Olimpia; "rättigheten att betjena dig förbehåller jag åt ingen annan än mig sjelf. Här kredensar jag dig bägarn. En skål för glansen af din framtid!"

ÅTTONDE KAPITLET.

Kongl. Theatern gaf en utomordentligt besökt maskeradbal. En mängd orsaker hade förenat sig att i denna rigtning locka den allmänna nyfikenheten och jagten efter förströelser. I första rummet var, med klok beräkning, egennyttan tagen i anspråk. Man hade satt maskeraden i sammanhang med ett lotteri, hvars högsta vinst utgjordes af en studsare. Ordet tillät, såsom lätt kan märkas, en dubbeltydning, och vinsten blef således ett föremål för balgästernas af begge könen lifliga och oförställda önskningar. "Får jag den," yttrade en dominerad, eller kanske rättare sagdt, dominoserad mamsell från kimstugugatan, "skall den för mig endast utpeka glada timmar." "Vinner jag honom," jublade en sjöman, "skall han kosta mer än en skjälhund lifvet." "Jag undrar, om den slår halftimmar," frågade en stämma; "den är väl med knallhattslås," sporde en annan; "förlåt mig! är det dubbla pipor?" questionerade en tredje; "den lärer icke behöfva dragas upp mera än en gång i veckan," underrättade en fjerde. Med ett ord, högsta vinsten hade blifvit styliserad i så listiga ordalag, att ensam den skaffat halft hus. Härtill kom ytterligare ett af dessa vaga rykten, hvilkas upphof man ej rätt känner, men de der liksom af sig sjelfva hafva varelse och, emellanåt litet påspädda, vandra ifrån hand till hand, ett rykte nemligen, att flere theaterns sujetter skulle, för tillfället ombedda, uppträda i åtskilliga, lämpliga karakters-roler. Så skulle Herr A. spela kärring och Fru B. Maltheser-Riddare; Mamsell C. sin tids magraste dansös, skulle visa sig som Pomona, och Herr D., den grannaste slagtar-figur man kunde tänka sig, som Don Quixotte. Dessutom hade blifvit från trovärdig hand försäkradt, att en stor del af "la haute volée" ernade hedra maskeraden med sin närvaro; helt andra ekipager än de öfriga hyrvagnarna, skulle bli sedda vid uppgången till theatern; helt andra jägare än de sedvanligen vid maskeraden synliga, skulle knyta upp damernas lappskor, ordentliga, gröna jägare med hirschsvängare vid sidan och plymager i hatten; den renaste fransyska skulle susa i logegångarna, tjusande herdinnor och retande amazoner kokettera på hög-svenska, men herdinnor med äkta perlor i håret och amazoner med kammarduks-näsdukar i händerna, icke några af dessa tvetydiga, qvinnliga existenser, som på värdshus och restaurationer hela dagen sälja sina blickar för en biffstek eller ett glas sockervatten, och sedermera, om aftonen, åka i en hyrvagn, i lånta kläder fara på maskeraden. Alla dessa sammanlagda omständigheter, lotteriet, karaktersrolerna och den utlofvade uppenbarelsen af "la haute volée" hade emellertid åstadkommit ett uttomordentligt tillopp af menniskor. Man trängdes och svettades, knuffades och trampades, dansade och sparkades. Några vandrade, för att svalka sig, ner i hästtrappan; andra anlitade i sådant hänseende, restaurationerna. De få karaktersmasker, som funnos, skreko och hojtade, men ville icke inlåta sig i några så pass artikulerade ljud, som fordras för en konversation. En Arlequin tycktes ha i uppdrag att afbasa hela sällskapet, ty han bara slog, med sitt trädsvärd, till höger och venster, karlar och fruntimmer, maskerade och omaskerade. Från en Indianska började man att plocka fjädrarne i hennes drägt. Ur sprundet på en bondflickas klädning hade man lyckats i största tysthet uppfånga ändan af ett snörband och nu fästades detta helt omärkligt vid en Turks sabel, som, oberedd på hvarje dylikt tilltag, i lugn lorgnerade raderna. Under allmänt skratt lades, då Turken skulle sätta sig i rörelse, sympathierna emellan honom och hans bondflicka i dagen. Begge partierna anklagade i sin häpenhet ömsesidigt hvarandra, hvaröfver i synnerhet damen fann sig ytterligt indignerad. Till en figurantska af nog kolossala dimensioner framställdes af en ämabel kavaljer den förfrågan, om theater-direktionen snart ämnade låta Obelisken eller Upsala-diligensen debutera, och till en dam med mycket raka lockar gjordes den hemställan, huruvida hon bure omkring prof på pendlar till den under bortlottning varande studsaren. En herre lånade en dam en opera-kikare, men bad henne att varligen dermed förfara, ty den förstorade föremålen fyratiofyra gånger och kunde lätteligen, om den behandlades oförsigtigt, spränga operahuset. Med ett ord, hvad som på denna maskerad icke hade en karakter af tråkighet, hade det af grofkornighet, om ej af råhet.

Ungefär omkring klockan half till tolf på natten genomskars detta hvimmel, från salens öfra ända till dess nedra, af en person i svart domino, som, någon gång till och med litet häftigt, banade sig väg emellan de hårdt packade grupperna. Uppkommen till tredje kulissen från orchestern räknadt gled han in i den der befintliga genomgången, smög sedan med vana fjät uppför en närbelägen trappa, passerade en lång, endast af en lampa upplyst korridor och stannade slutligen framför en dörr, på hvilken han, för syns skull, knackade ett par slag med fingret, men sedermera, utan att afvakta svar, steg in.

Vi veta icke, om vi skola våga släppa läsaren samma väg. Rummet är en klädloge, det vill säga en asyl, något heligt, skönhetens och talangens innersta tillflygtsort, en arsenal och en vapensmedja på samma gång. Der hänga minnen af lysande triumfer, tjusande höfter af bomull, bröst, som klappat högt af kärlek och förtviflan; der ligga reliker af blygsamma rodnader, af ädel stolthets rodnader, nu i smulor strödda på golfvet; der hvilar en näsduk fuktad af dygdens tårar: dygdens tårar heta någon gång Eau-de-Cologne; kakelungsnischen är fullproppad af lagerkransar, dem en beundrande publik kastat öfver sin gunstling: utaf lagerkransar, som torkas väl, bli lagerbärsblad. Men vidare, för att sluta liknelsen om arsenalen och fullfölja den af vapensmedjan: framför denna spegel smides dessa olösligt kedjande leenden, som lägga resensenter i bojor för lifstiden; här ordnas dessa lockar, dem sjelfve Tegnér icke kunnat undgå att likna vid nät och hvarpå kanske någon gång fångats till och med hvalfiskar; här instuderas dessa attityder af förkrossande höghet, som komma sufflören att ta af sig mössan i sin lucka, af smägtande innerlighet, som bringa lampänderskans förkläde i ljuf beröring med hennes surnade ögon. O, tysta boning för gratier och amouren! Skall jag våga afslöja förlåten till ditt aldraheligaste? Men kanske har jag redan i min öppenhjertighet lemnat dörren alltför mycket på glänt, att icke nu, för konsequensens skull, slå upp den på vid gafvel. Vi följa derföre Wikingschöld på spåren, ty det var ingen annan än han, som, efter den tomma ceremonien med knackningen, temligen hemmastadd inträdde i Signora Olimpias klädloge.

I en ställning af kreolsk sorglöshet och matt känsla af lifvet låg hon utsträckt på divanen och betraktade för ögonblicket, i en handspegel af perlemor, icke utan tillfredsställe Olimpia Sarponis regelbundna, ännu af ålderns hand oberörda drag. Hon var klädd i en ljusblå sidendomino, som blifvit lossad kring halsen och nu lät under en snöhvit beklädnad framskymta konturerna af hennes sydländskt fylliga barm. Hennes ena, bara arm stödde det matt nedfallande hufvudet, hvars konstmessigt utförda chevelyr hon dock icke vågade anförtro åt den nyckfulla behandlingen af divanens kuddar, hvilka lätt kunnat rubba en lock, draga ett hårstrå ur det med så mycken omsorg rätade ledet. På ett litet förgyldt bord hvilade bredvid henne några tomer af Parnys, Dorats och Gentil-Bernards arbeten i den grundliga utstyrsel af pressade, granna skinnband, som ett förflutet tidehvarf bestod äfven åt sina mest legéra författare. En sorbet, marasquin och vanille-glace, sammanblandadt till ett helt, hade fått sin plats i bredd med dessa produkter af kallt lättsinne och eldig qvickhet.

"Åh! angenämt sysselsatt, ser jag, sysselsatt med spegeln," började Sture Engelbrecht Wikingschöld, sedan han tagit af sig masken.

"Hvarföre förebrå mig, att jag sköter mitt yrke? Det är qvinnans yrke att vara vacker," svarade Olimpia utan att ändra ställning. Hon förde till och med spegeln närmare sitt i behagsjuk fägring spelande ansigte.

"Du är litet uppbragt öfver att jag kommer sent. Men nu" — han torkade med sin näsduk de klara svettperlorna ur pannan — "är jag, efter huddrade kontusioner, ändtligen här; huru mycket jag blifvit knuffad, har jag dock slutligt hunnit min lycka.”

’Ifall du dermed menar mig, hade det lätteligen kunnat hända, att du, som man säger, kommit öfver din lycka sofvande. Jag har ständigt kännt mina ögon beredda att falla igen, och ändå stod i hoppet din bild framför dem.”

”Jag känner i sådant fall vissa troll-formler för att väcka min lycka. En kyss till exempel.”

”Men om nu dessa trollformler skulle ha förlorat sin magiska förmåga, om jag skulle vara allvarsamt ond öfver att på detta vis bli gäckad. Jag har ju färdigklädd väntat dig i tvenne timmar. Det der är att vårdslösa mig alltför uppenbart.”

”En sammankomst, min lilla Olimpia, med några politiska vänner. Det var mig omöjligt att slita mig lös!”

”Politik och alltid politik! Aldrig hör man någon karl erkänna, att det är kärleken, som kommit honom att fördröja sig.”

”Man vill så gerna undvika att rodna. Men spela nu icke längre den tyckmyckna! Jaga molnen från din vackra panna! Försök bara i spegeln, skall du få se, hvad det klär dig.”

”Du har alltför öfverdrifna pretentioner, min goda Engelbrecht! Du tror dig ha solens gamla högtidsrättighet att jaga bort molnen, men jag fruktar, att du missräknat dig.”

”Du vill således icke anta min arm för en promenad nere i salongen?” frågade Wikingschöld och tycktes göra sig beredd att gå.

”Åh! hvem har sagt det? Musiken ljuder ju, så vidt den uppför trappan längs korridoren hinner hit, ganska munter och inbjudande. Hvarföre skulle man försumma tillfället just då det yppar sig. Nå, vackra domino, er arm! Du ser dig omkring helt svartsjukt i min stackars klädloge, men jag svär, Engelbrecht!" — Olimpia gjorde en högtidlig gest, samt tillade derefter skrattande: — "Och ändå har denna klädloge varit Mamsell * * * s. Hvilket fruktansvärdt påbrå!"

Snart befunno sig de begge älskande nere i salongen. Olimpia tycktes i hvimlet, trängseln, bullret återfå allt sitt goda lynne, medan Engelbrecht kände sig nästan ängslig midt i denna brokiga, böljande, larmande massa, som omgaf honom. Man måste ihågkomma, att det var Nord och Söder, som här gingo arm i arm.

"Ser du den der Turken med Blekingsflickan under armen," hviskade Olimpia; "han är en af våra dekoratörer, som gör skogar och berg för en Riksdaler om dagen; han har dödligt förälskat sig i en sylfid, som jag tror, med både barn och barnbarn, och ärnar gifta sig, så fort hans tillgångar tillåta honom en sådan lyx. Det tyckes annars, som om fyratio år vore kärlekens konkurs-tid, men den der Blekingsflickan tror sig visst om att kunna trotsa sekler. Ser du, med hvilken studerad elegans hon sätter fram sin fot! Den gamla markattan! hvad hon skulle bli på en gång smickrad och flat, om hon en vacker dag såg sig nödsakad att hos direktionen begära en "Congé d' urgence." Ah! der kommer vår nya debutant. Han ger sig ut för att vara nitton år, men i det fallet måtte han, liksom hofpredikanterna, ha räknat dubbla år, ty han skulle, när som heldst, utan mycken maskering kunna spela gubbe. Stackars flickor, som nu i alla efterpjeser ska' ha en sådan älskare! Emellertid är han lycklig nog att anse sig för den störste skådespelare i de begge hemisfererna, och han skulle säkert ropa in sig sjelf, om han endast på samma gång kunde vara på theatern och i salongen. Ser du der, i den chära dominon, Fru Y.? Jag känner igen henne på hennes stora guld-kedja, af hvilken hon, vid alla högtidliga tillfällen, ger verlden förtroende. Du vet, att hos alla civiliserade nationer brukar mannen alltid kalla sin hustru för engel, men jag har varit närvarande, då Fru Ys man, just här i kulissen, kallat henne för djefvul. Kan du tänka dig något ohyggligare? Vi sprungo alla, skrikande, vår väg, och regissören vinkade förgäfves för att få tystnad."

Olimpia Sarponi var mera karaktersvag än elak, men vanan hade så införlifvat henne med ett slag, vid theatrar ofta vanligt, småaktigt, naggande förtal, att, så snart hon bemödade sig att lysa, dessa en låg bitterhets turnyrer halft omedvetet kröpo henne öfverläpparna och der togo sig ut ungefär som svarta maskar i en blomkalk.

Efter en stunds kringirrande i den öfverfulla salongen yttrade Olimpia sin önskan att taga plats i en loge, den hon utpekade som lämplig att derifrån öfverse det hela. Wikingschöld förde henne dit. Sjelf aflägsnade han sig på några ögonblick för att tala med ett par bekanta, som vinkade honom ifrån trappan ner till salongen, på hvars platform deroade sig att betrakta hvimlet nedanom dem.

Olimpia hade knappt hunnit intaga en position, värdig en dansös, då en brun domino, som befann sig i logen bredvid, med henne inledde följande samtal:

"Var det Er man, som aflägsnade sig?" frågade Dominon förbindligt, men lugnt.

"Nej, min herre! mitt öde har ännu icke gått in i kräftans vändkrets," svarade Olimpia.

"Ni tycks sluta Er till de fria qvinnorna," anmärkte Dominon med en blick på en svärm temligen högljudda fruntimmers-masker nere i salongen, "och ändå höjer ni Er öfver dem."

"Ser ni — jag har en enda sak emot äktenskapet — att det är byggdt på enkammar-systém. Det för alltid till split och oenighet. Låt två de bästa vänner flytta tillsamman, och de skola gräla, om icke — — — men jag vill vara så diskret som möjligt i mina uttryck."

"Tillåt mig säga, att ni talar som ni redan vore enka. Enkeståndet är en juste-milieu emellan det äkta ståndet och det ogifta, liksom för dödsfången fästningen är det emellan lifvet och friheten. Man har på detta studium tid att filosofera öfver sina öden. Edra öden ha säkert varit mycket romantiska? Ni har utan tvifvel älskat?"

"Ni menar, att jag med någon person af ert kön har först utbytt blickar, så tecken, sedan löften. Nå! det är möjligt!"

"Och ni medger, att det är en stor, en sublim passion."

"Ja! jag har läst, att Petrarca dog af kärlek till Laura, sedan han hunnit fyllda sextiosex år."

"Ni tycks i qväll vara i lynne att gäckas med allt! Men säg mig då åtminstone något, som ni finner skönt, som ni finner värdt er beundran."

"Jag skall säga er det, min herre! Prinsen af Conti — så förmäler sagan — hade gifvit en festmåltid för sin suverän. Allt hade varit utsökt, alla anrättningar utomordentligt lyckade. Men på bordet hade icke funnits ett enda fat saltsjö-fisk. Det bud man till anskaffande af denna för en dylik tillställning oundgängliga förnödenhet i god tid afsändt till Havre, hade icke, af ett eller annat skäl, återkommit.

Måltiden hade måst försiggå med bara insjö-fisk. När serveringen slutat, när gästerna redan lemnat matsalen för att taga sitt kaffe, tar Prinsens af Conti hushofmästare sitt svärd. Med romerskt hjeltemod genombårar han dermed sitt bröst. Hans ära var fläckad, han kunde icke lefva längre! Se, min herre! det kallar jag, som fruntimmer, stort! Jag är stolt att återfinna det sublima ännu i köket!"

"Får jag af allt detta sluta, att ni är huslig. Ach! jag söker just huslighet!"

"Då bör ni bestämdt vända er till någon annan loge. Den enda af husliga insigter jag kunnat uppsnappa, är den, att köttet är svagt. En ung fru, som nyss satt hushåll, beklagade sig mycket deröfver."

"Min nådiga! vore jag icke blygsam som en skolgosse, skulle jag i någon mån våga räkna mig denna er försäkran tillgodo."

"Åh! alltför gerna! Utan tvifvel sannar sig den unga fruns utlåtelse äfven på er! Litet svagt är det allt att icke kunna lemna i lugn en stackars flicka, hvilken, storögd och förvånad, betraktar ett så för henne fremmande skådespel som en maskerad."

"Håller er förvåning så väl i storhet som i andra hänseenden steg med edra ögon, så är det utan tvifvel en ganska stor, en ganska vacker förvåning. Men större skulle den kanske bli, om ni, så oerfaren, så föga bekant med theatern, sutte här i morgon, i stället för i dag, finge byta ut anblicken af småfolket dernere mot anblicken af den fagraste bland de fagra, af Olimpia Sarponi."

"Känner ni Olimpia Sarponi," frågade dansösen med orubbligt lugn.

"Fråga mig, om jag känner sol, måne och stjernor, men fråga mig icke, om jag känner Olimpia Sarponi."

"Astronomien lärer emellertid vara en ganska invecklad vettenskap," anmärkte Olimpia, liksom i förbigående, men återtog sedermera: "likväl har ju Sarponis dans med mycken stränghet blifvit tillrättavisad af någon dansmästare i ett af bladen, af hofvets Wikingschöld, tror jag, man brukar kalla honom."

"Han börjar utan tvifvel att, med hvarje ögonblick, alltmera inse sitt misstag," invände Dominon och gjorde mine af att fatta Olimpias hand.

"Ni tyckes plädera lifligt för Wikingschöld," anmärkte dansösen, skrattande under masken.

"Ja! jag har af honom fått ett besynnerligt uppdrag till Olimpia Sarponi. Jag vet endast icke, huru jag skall kunna framföra det? Jag känner icke kanalerna."

"Åh! säg till mig. Jag känner kanalerna sedan barndomen."

"Likvisst! hans begäran är bra platt. Jag kan omöjligen ge den den ringaste poetiska form! Kort och godt! Han önskar dansa en vals med Olimpia Sarponi."

"Beviljas i nåder!" yttrade dansösen skrattande och lade sin hand i Dominons, som genast förde henne ner i salongen, der just nu vals uppspelades af de båda dubbel-orchestrarne. Olimpia och Wikingschöld hade begge, redan innan början af samtalet, igenkänt hvarandra.

Olimpia var af tvenne skäl missnöjd med Sture Engelbrecht Wikingschöld. Först hade han i nära tvenne timmar låtit henne klädd och parerad vänta hans ankomst; sedermera hade han, med ett i ögonen fallande vårdslösande af hennes person, lemnat henne ensam i sin loge för att deltaga i några rustande vänners samqväm. Behofvet af repressalier gjorde sig gällande hos den retade qvinnan. Hon ville hämnas, ställa förbiseende mot förbiseende. Och å en annan sida var det henne icke ovälkommet, att ändtligen ha bringat inom trollkretsen af sina behag den recensent, som bittrast och mest hårdnackadt sökt göra henne stridig hvarje tumsbredds framgång på theater-tiljan. Det gällde att återföra denne protestant till den i sinom tid saliggörande tron på Signora Olimpias mimiskt-plastiska fullkomlighet, och när detta lät sig verkställa i jembredd med en förtjent lexa åt en mindre påpasslig kavaljer, störtade sig Olimpia med brännande ifver in i försöket.

Måhända befann sig Carl Gustaf Wikingschöld på sätt och vis under den magnetiska inflytelsen af ett gammalt tycke. Då Olimpia ännu var nästan barn, hade hennes skönhet väckt hans uppmärksamhet och med hans minnen från Småland förband sig alltid i hans fantasi bilden af den tjusande skogsnymf, som han ett par gånger påträffat under de täta kronorna af Tjusts majestätiska ekar. Mera än en gång hade hans drömmar återspeglat den täcka dans, hvartill han, aftonen af sitt sammanträffande i Sarponis trädgård med Sture Engelbrecht Wikingschöld, var ett förstulet, men beundrande vittne. Hans politiska förhållanden, hans politiska ställning till Patrioten, hvilken genast förklarade sig som en beskyddare af Olimpias talang, hade satt honom i en slags nödvändighet — i en af dessa nödvändigheter, som baseras på den slippriga grunden af "la force des choses" — att draga Olimpias kallelse till dansös i tvifvelsmål, att skärmytsla mot det uppseende hennes första uppträdande, kanske egentligen i och för hennes skönhet, väckte. Men detta hindrade dock icke Wikingschöld att på spektaklet med oafvänd uppmärksamhet, med aldrig från ögonen sänkt binokel, följa hvarje den vackra dansösens rörelse, att, med förgätande af all konseqvens i egenskap af recensent, som åskådare deltaga i åskådarnes bifalls-yttringar. För den fåfänge, vid det yttre skenet lifligt fästade Sture Engelbrecht Wikingschöld hade dessutom den på sitt vis ryktbara, firade och lysande dansösen ett bestämdt företräde framför den i en bondkoja undangömda, oerfarna och solbrända Olimpia Sarponi — lyxens och glansens företräde framför dunklet och anspråkslösheten. Sture Engelbrecht Wikingschöld hade så införlifvat sig med former, att han nästan lika lätt skulle kunnat bli kär i en klädning, som i en person.

"Så skulle jag ändå, efter många år, sammanträffa med er," hviskade Wikingschöld, "mins ni vårt sista möte?"

"Och det vågar ni påminna om? Vid detta tillfälle var ni just icke, om jag rätt erinrar mig, öfverdrifvet chevaleresk."

"Ah! om ni visste hvad tiderna ha förändrat sig?"

"Och ni trifs väl i ert nya fosterland, jag menar här, — på tiljan."

"Kanske skulle jag utan alltför stark hemsjuka kunna lemna den."

"Fjärilen flyger från blomma till blomma, den stora talangen från theater till theater. Ni har gifvit mig förklaringen, Signora! på den fransyska termen: "bruler les planches." Först när jag såg edra fötter sväfva öfver golfvet, började jag rätt ana betydelsen deraf."

"För himlens skull, herr Wikingschöld! gör mig icke i öfvermåttet af er artighet till en stryksticka. Se icke i mig någon skott-tafla för brandservisens verksamhet. Jag vågar försäkra er, att jag icke på långt när är så eldfarlig som ni synes vilja förespegla."

"Nå, men alla hjertan, som ni skjutit i brand — all enthusiasm, som ert uppträdande satt i lågor, hvar har ni lånat eld till allt detta?"

"Bara chinesiskt fyrverkeri utan en gnista verklig eld, en optisk synvilla! Publiken applåderar, och vi le tacksammast åt publiken, se der alltsammans, som sedermera måste arbetas ut till historier för att ge litet relief åt en odödligt tråkig supé! Man vill veta, att vi flickor vid theatern sällan bli skyldiga repliken till någon ung välklädd man, som talar till oss om kärlek — och sedermera heter det, att vi skjuta hjertan i brand, att vi sätta enthusiasmen i lågor. Äro måhända icke vi sjelfva de i första handen brandskadade?"

Nu yppade sig en lucka i raden af de dansande paren, och Wikingschöld föll med sin dansös in i valsen.

När de återvände ur dansen, yttrade Wikingschöld till Olimpia: "Ni nekar således icke en bekant från barndomen att hos er aflägga sitt besök."

"Åh! endast han icke uppträder med samma grymma uppsyn han förut visat som recensent, ty då gömmer jag mig bestämdt i min toilett.

"Så afundsvärdt det än vore att der öfverraska er, lofvar jag, att aldrig, äfven som recensent, visa mig inför er utan att till försoningsoffer medföra en blomma."

"Jag antar förslaget, herr Wikingschöld! De tider äro förbi, då man samlade sina vänner kring sin petit-lever. Hu! det skulle för närvarande förefalla ganska oanständigt. Men försmår ni icke, någon afton, en kopp thé hos en stackars dansös, som annars, i förhållande till sitt yrke, är bra mycket eremit, så grip till vandrinsstafven och sök upp mitt lilla, fjerran fogelbo på ladugårdslandet."

"Jag kommer — med oliv-qvisten, ty ni har rätt att vara uppbragt på mig, men på knä skall jag afbörda mig hvad jag brutit."

"Intet på knä! Jag vet icke något mera handfallet än en karl på knä! Besynnerligt nog, jag har aldrig varit svag för knäfall! När min goda kamrat * * * vid Kongl. Corps de ballet, i den urgamla, "nya Narciss," med sitt vanliga leende på ressorter, med sina merinos-race-ögon, gör mig denna hedersbevisning, har jag vanligen varit i begrepp att qväfvas af skratt."

"Ni ler åt honom, då han — — — —"

"grinar åt mig. Det är ju endast svar på tal."

Carl Gustaf Wikingschöld öppnade dörren till logen. Der satt redan, väntande, hans kusin, som dock icke i ringaste mån under den bruna dominon anade en frände.

"Jag tackar er, min herre!" yttrade mycket högtidigt Signora Olimpia och flyktade sig, under en djup ceremoniös nigning, emellan ingången till logen och sin moitie, hvilken sednare tycktes ha beräknat att ända in i densamma göra henne sällskap, men som nu, bugande, drog sig tillbaka.

"Du har dansat, Olimpia," sade Sture Engelbrecht Wikingschöld, utan att med ett ord, en åtbörd välkomna den återvändande.

"Det tyckes vara ganska naturligt för en dansös, att hon dansar," svarade Olimpia vårdslöst och tog plats i det motsatta hörnet af logen.

"Man vågar icke fråga, med hvem du har dansat?"

"Med den dominon, som du sjelf såg ledsaga mig hit till dörren."

"Var han älskvärd?"

"Åh! så älskvärd en brun domino kan vara."

"Han sade dig utan tvifvel artigheter?"

"Ja! mera än i qväll någon annan domino."

"Och hvad sade han dig, till exempel?"

"Engelbrecht! låtom oss förvisa de muntliga förhören till polisen."

"Så vidt jag kunde finna, var herrskapet inveckladt i en märkvärdigt enig konversation. För så långa samtal förslår endast ett ämne — det var om kärleken J taladen!"

"Nå väl! jag sade honom, att kärlek är koketteri å ena sidan, och han sade mig, att kärlek är fåfänga å den andra. Vi utbytte ömsesidigt våra erfarenheter."

"Nå! vidare!"

"Han frågade mig, om jag trodde, att två beslägtade själar skulle en gång råkas ofvan molnen. Jag svarade honom, att idéen är icke ny, men den är tröstrik."

"Olimpia! du vågar gäckas med mig."

"Jag vågar det lika litet som att bära en brandgul klädning. Hvarken det ena eller andra skulle passa mig. Men säkert inser du sjelf orimligheten af en dylik inqvisition. Jag fruktar nästan, att du med förhör som dessa mera plågar dig sjelf än mig."

"Vet du, Olimpia! hvad en fransysk författare, som förtjenade att vara mera känd än han är, hvad Arnaud de Baculard på något ställe yttrade. Han säger, att qvinnorna behandla sina älskare såsom spelarne sina kort. Sedan de haft lycka med dem, kasta de bort dem och begära nya. Kom ihåg, Olimpia! att jag, för min del, icke vill veta af någon "adorateur en second."

"Det der var mera städadt, än ädelt sagdt min bästa Wikingschöld! Skall då ingen man ha nog mycket förtroende till sig sjelf för att icke vara svartsjuk?" Skola aldrig de tider af verkligt chevaleri återkomma, då männerna i qvinnan sågo något annat än en skott-tafla för deras dåliga lynne, då, för att blott åberopa ett exempel, Mamsell Guimards beundrare, efter det den vackra dansösen brutit sitt ben, föranstaltade läsandet af en högtidlig messa för hennes återställande? Vår tids beundrare inskränka sig till att endast läsa lagen för vår tids dansöser."

"De bruna dominorna ha så uteslutande tagit evangelierna för sin räkning, att det blott är lagen, som återstår för oss svarta, men på det att äfven vi må bli i tillfälle visa vår älskvärdhet, skulle det icke täckas dig agréera en liten supé, sådan det tumultuariska köket vid en maskeradbals restauration kan prestera den. Må de bruna triumfera i dansen, endast vi svarta få triumfera vid supén!"

"Nå! ändtligen en solglimt emellan molnen! Ändtligen en skymt af den fordne Sture Engelbrecht Wikingschöld. Vet du, du har varit bra retsam i afton, men för ett af de der gamla, vänliga ögonkasten förlåter jag dig allt."

Olimpia flyttade sig från hörnet af logen till ungefär midten af densamma, och förkortade dymedelst till en knapp aln afståndet emellan henne och Wikingschöld.

"Och du, Olimpia! har denna qväll mera än lofligt visat ditt påbrå på Evas fåfänga, koketta slägte. Jag har hos dig upptäckt en viss böjelse för suveräniteten, den, att lik en drottning emottaga allas hyllningar, blåas, så väl som grönas, brunas så väl som svartas. Men då du gör det med så mycket behag, att sjelfve "le Dieu de la danse," sjelfve Vestris, om han lefde, skulle derföre hembära dig sin kompliment, så får jag väl blanda och beundra."

Äfven Wikingschöld ryckte fram från sin nog isolerade position i hörnet af logen och avancerade sålunda till ungefär ett qvarters afstånd från Olimpia.

"Man måste ändå medge," anmärkte Olimpia leende, "att till och med missförstånd, förutsatt att de kunna häfvas, hafva sitt lilla behag, sin egna retelse."

"Och hvilket då, vackra sierska?" frågade Wikingschöld, som sökte fatta Olimpias hand.

"Närmandet," svarade Olimpia, i detsamma hon, med en knappt märkbar flyttning af sin person, gjorde om intet det sista ringa afstånd, som skilde henne och hennes beundrare.

Försoningen var således sluten. Men för första gången på trenne år hade Wikingschöld och Olimpia känt sig allvarsamt missnöjda med hvarandra, hade de med harmen i hjertat stått den ena mot den andra. Och det inställer sig vanligen i framtiden reminiscenser af en dylik, en gång erfaren känsla.

NIONDE KAPITLET.

Vår berättelse leder oss återigen tillbaka till Signora Olimpias bostad. Hastigare än någon ångvagn föra vi derföre vår läsare till Ladugårds-landet, till Riddargatan, smyga den mattbelagda trappan uppföre, dröja ett ögonblick vid en kopia i marmor af "fjäril-fångerskan," som man förstuckit i en nisch af trappan, och inträda, med ett sjelfförtroende, som vore vi gamla bekanta på stället, i dansösens stora, glada salong, der dagen inströmmar genom fyra höga, af lätta, hvita gardiner luftigt draperade fönster, der väggarne, målade i hvitt och blått, ge en egen karakter af klarhet och ljus åt hela det med utsökt lyx dekorerade rummet. En slumrande bacchant, efter Carraggio, hvilar sitt vackra, öfverlyckliga hufvud i skuggan af några undersköna kamelier, och det rika löfverket låter den hvita, fylliga marmorn framträda i en desto mera förförisk dager. En statuett af Taglioni och en af Elsler pryda hvar sitt bord af mosaik, — medan en Venus af Rubens, — en af dessa yppiga, gullhåriga, obeslöjade qvinnor, dem den store konstnären så företrädesvis älskade att afbilda på duken, — såsom det vill synas under inflytelsen af en qvalmigt het dag smägtande utsträckt på en purpur-kudde, lyfter sin matta blick från ett perlband, med hvilket hon leker, till en på motsatta väggen befintlig bild af Simson slumrande i Delilas knä. Denna salong var kanske den enda i Stockholm, hvilken befann sig i fullkomligaste okunnighet om hvad en så ful möbel som stolar, ville säga. Ett par låga, men breda divaner af ljusblått siden följde här och hvar rundningen af väggarne. Annars endast marmor, blommor, vaser, konststycken! Men äfven här, midt i detta improviserade tempel åt en glad och otvungen njutning af lifvet, stannade ögat vid ett eget tortur-instrument, som en grym ironi tycktes med afsigt ha förstuckit ibland de hopade skatterna af konst och lyx. Värdaste läsare! har ni någonsin sett ett bräde, med tvenne åt hvar sin sida paralelt löpande slåar, skiljda af ett tillräckligt afstånd, för att deri med yttersta möda kunna inpressa en liten fot af ett tums åtta liniers bredd? I ett dylikt tillbringar en samvetsgrann dansös blomman af sin ungdom. Har ni någonsin i en vägg sett inpassad en slags ledstång af bronz? Med begge händerna stödd mot en sådan, repeterade just nu Signora Olimpia några af sina vackraste entrechats.

Hon bar för tillfället en sidenblus af den ljusgröna färg, hvari just hennes fädernestads målare så gerna drapera sina qvinnofiguıer. Hennes midja, icke fängslad i något snörlif, erinrade i sina dimensioner om den Mediciska skönhets-gudinnans. Den var, liksom gudinnans, formskön, utan den våldsamt tillkonstlade smärthet, som köpes med kammarjungfrurs mest förtviflade ansträngningar, med scener, som i mindre skala återge bilden af firnings-arbeten om bord på fartyg. Hennes hår hade, med en läggning, lånad från antiken, blifvit vid halfva dess längd uppviket och med ett smalt purpur-band åter fästadt i nacken. Den enda, rika lock det således formerade öfver hennes mjellhvita nacke, darrade oroligt vid hennes danssteg, höjde och sänkte sig med hennes piruetter. Hennes chaussyr bestod i ett par mjuka, hvita sockor, som, nästan att förlikna vid två små, lekande killingar i miniatyr, ystert hoppade och rörde sig på den tjocka, mörkgröna, Turkiska matta, som utgjorde valplatsen för de skärmytslingar, i hvilka dansösen lärde sig att segra på scenen. Mot den mörka, antikt arbetade bronzen, som tjenade henne till stöd vid dessa öfningar, gjorde hennes hvita händer, kraftfullt omfattande ledstången, ett ögat smekande afbrott, så mycket mera som de vida blusärmarne, när de af någon häftig rörelse flägtades tillbaka, tilläto de beryktadt vackra armarna att framskymta i all deras harmoniska fulländning.

Kanske hade dansösen ungefär en qvart fortsatt denna sin vanliga förmiddagsöfning, som redan på hennes panna framkallat en lätt fuktighet och kommit hennes andedrägt att gå en grad häftigare än vanligt, då, utan föregående anmälan, en lång, svartklädd man inträdde i rummet.

Det var Pater Giordano Saverio Stechi, katholsk prest i Stockholm och dansösens bigtfader. Hans ansigte bar icke pregeln af någon sträng, asketisk försakelse, icke ens af försök att hyckla en dylik lefnads-åsigt. Hans kind bar en stark, manlig rodnad; hans öga ett klokt men vänligt uttryck. Hans klädsel visade icke ringaste spår af verldsförsmående vårdslöshet eller munklig osnygghet. Den var tvertom med omsorg vårdad. Trogen sitt lands och sitt stånds vanor, nyttjade han, oaktadt den ännu kyliga årstiden, silkesstrumpor och skor, måhända dock icke utan en nog verldslig tanka att få visa verlden den kraftfulla byggnaden af vador, dem en athlet skulle afundats honom. Hans kolsvarta hår låg omsorgsfullt kammadt å ömse sidor af en hög, vacker panna. Kanske var härmed beräknadt att ge ansigtet ett apostoliskt uttryck — i sådant afseende hade det dock endast lyckats till hälften. Det sinnliga var icke tillräckligt trängdt tillbaka i skuggan.

Ett företräde, måhända det enda, eger katholska presterskapet vanligen framför vårt — en djup menniskokännedom, en säker blick i mennisko-hjertat. I samtal med katholske andlige öfverraskas man ej sällan af vinkar, som förråda noggrann bekantskap med själens doldaste vrår; kanske gifva dem bigtstolens hemligheter, jemförda, sammanlagda, kombinerade, pröfvade, en dyrbar klav till gåtor, som för mången annan ligga olösta — de blifva måhända dymedelst tidigt vane att gå ut och in genom hjertan och njurar, att ransaka, utforska och finna — dessutom hafva icke få af dem, serdeles i de högre graderna, först vid något framskriden ålder, iklädt sig "Soutanen" eller munkkåpan — de svepa den ej sällan öfver bedragna förhoppningar, öfver politiskt missnöje, öfver gäckad kärlek — och veta sig till nytta använda de skarpa lexor lifvet redan gifvit dem. Af samma orsak träffar man så ofta bland katholska presterskapet fulländade verldsmän, hvilka man skulle tilltro att, med lika värdighet som de bära monstransen i en procession, föra en Furstinna i en angläs.

Vi hafva velat förutskicka denna anmärkning för att antyda den synpunkt, ur hvilken vi önska framställa Pater Saverio Stechi; det är ingen katholsk kristi-kavaljer vi föra fram på scenen; en verldsman har, äfven som prestvigd, för mycken takt och urskiljning att någonsin uppträda i en så föga tillständig, så pass åtlöjet utmanande gestalt; Pater Saverio visste förena lätthet med värdighet, elegansen i manér med det vördnadsbjudande i hållning.

"Ah! Sior Abbote," ropade Olimpia mot den inträdande och afbröt sin dans midt i ett vågadt "Jeté." Hon skyndade fram och fattade Paterns hvita, med synbar omsorg vårdade hand, liksom för att föra den till sina läppar. Han lade den i stället, välsignande, på hennes hufvud.

"Esto benedicta, filia!" yttrade han med låg, afmätt röst.

Olimpia förde honom till divanen, der han tog plats. "Tacka och lofva din Gud, min dotter!" fortfor Patern högtidligt, "vår heliga lära inkräktar allt flera och flera själar ibland detta kätterska folk. Nådehugnande tränga de sig kring tröskeln af vårt altare, den allena saliggörande trons altare; dem göres längtan i deras villfarelses öcken efter den sanna lärans ljufliga manna. Man för till mig barn, hvilka redan hört den heliga röstens rop i sitt inre och med knäppta händer bedja att varda upptagna i den katholska församlingens gemenskap, på det att de icke må förvilla sig under vandringen, utan en gång med fröjd vinna herrlighetens krona. Äfven för de fattiga, de förtryckta tänder sig nådens stråle och visar dem djupet af det egyptiska mörker, hvari de famlat. Dagligen vandra till mig män och qvinnor af den ringa, tjenande klassen, de der slå sig för sitt bröst i fruktan för sin salighet och med ånger och rörelse omfatta det enda, sanna korset. Så bereder Herren, i sin outransakliga nåd, en herrlig seger åt sin hårdt pröfvade församling, och hans kyrka står i ljus midt bland kätteriets dimmor. Vid vår högtidliga gudstjenst, girigt lyssnande till den heliga kyrkosången, girigt inandande doftet från de vigda rökelse-karen, har redan mera än en protestant kännt sitt hjerta röras, sitt öga tåras. Herren har klappat på hans förstockade hjerta, och det har öppnat sig för att tacksamt emottaga Honom. Just nyss, min dotter! innan jag anträdde vandringen till din boning, var mig den saliga tillfredsställelse förunnad att i vår heliga kyrkas gemenskap upptaga en hel familj, från mannen och hustrun ända ned till dibarnet. De skola måhända lida smälek och förföljelse. Svenska lagen belägger med landsflygt ett sådant afsvärjande af gamla irrläror. Men sälle i sin nya tro, voro de gladt beredde, att för den, när så påfordrades, lemna sina fäders land, att vandra, husville, men kristligt undergifne, ut i verlden, och, om så var Herrans vilja, Herran till ära, lida brist och förödmjukelse."

"Ack! min far! hvad ert kall är stort och ädelt! För dygder såsom edra, förlåter Försynen brister som mina, men ändå stiger ofta misströstan ned i min själ, då jag tänker på det förflutna, på det närvarande, och mest, Pater! på det tillkommande! Hu! min skärseld blir förfärlig! Tanken derpå jagar ibland, under sömnlösa nätter, kallsvetten på min panna. Är det endast säkert, att messor minska skärseldens pina? Jag har i min byrå aflagt en sparpenning till messor för sådant ändamål, men jag bäfvar ändå hvar gång jag lägger dit en ny penning. Jag känner mig annars så lätt, så upprymd, när jag bigtat och fått absolution, men alltemellanåt stå för min fantasi, likt återskenet från en fjerran vådeld, skärseldens tröga, dunkla lågor — jag hör jemmer och klagan gnissla ur det rykande eldhafvet — jag ser armar, som bedjande sträckas derur. Ach! Pater! hvad skall jag göra för att förjaga dessa dystra bilder?"

"Visserligen, min dotter, är ditt lif nog mycket egnadt åt det jordiska. Syndens stråt går gerna öfver skådeplatsens tiljor. Dansen, i fordna tider en religionsöfning, har nu sjunkit ner till en retelse endast för begären. Men äfven på denna slippriga bana är du den goda sakens tjenarinna. Från din mun förnimmer ju jag hvad kättarena säga om oss, hvad rådslag de lägga emot oss. Du synes offra åt Baal, men helgar Herranom offret ..... Har du sedermera lyckats sammanträffa med den der andre Wikingschöld, med profeten för styrelsens läror? Det är af vigt att vi fullt känna dem båda för att kunna ömsesidigt granska och jemföra. En hvar af dem är ett temligen troget uttryck af hvart sitt partis planer och sträfvanden; begge är oss fiendtliga. Det är måhända den enda punkt, hvari de mötas enigt."

"För ett par dagar sedan, på den stora operamaskeraden kom jag att passera förbi Carl Gustaf Wikingschöld just då han i theaterförstugan påtog sin mask. Jag igenkände honom genast. Jag förmådde min kavaljer att föra mig till en loge, närbelägen den, der han, någon stund derefter, maskerad tagit plats. Efter ett litet åtbörds-spel från min sida, inledde han samtalet. Jag gaf honom tillstånd att besöka mig."

"Godt!" återtog abbéen, "gå nu endast försigtigt tillväga, så att han icke i otid misstänker någon snara. Led honom först omkring öfver allmänna ämnen och utforska sedermera, utan att brådstörta, hans tankar öfver vår religionsöfning, våra rättigheter såsom främmande folk, våra utsigter att i framtiden utbreda oss och mera sjelfständigt organisera vår kyrka. Kom ihåg, att hvarje ord är vigtigt! Han är antagligen en organ af de styrandes innersta mening! Ser du, mitt barn! Jag fruktar att det är en stor anläggning å bane mot vår lilla församling, som står isolerad midt i kättarenas läger. Man forskar i mörkret; man gräfver efter bevis; man önskar sig endast ett faktum för att öppet anklaga oss för proselytism. Man retar med afsigt massorna emot oss; man har måhända för ögonmärke att åstadkomma skandal; att, vid en af våra fredliga, stilla gudstjenster, göra vårt tempel till en röfvarekula, låta våldet spränga åtskils vår församling. Vi böra derföre vara beredda på allt, färdiga att med klar och öppen panna, med oförfärad blick, möta det annalkande ovädret."

"Du förskräcker mig, min far! Menar du något sådant, grymt, förskräckligt, som . . . som Bartholomeinatten."

"Väl icke så blodigt, men beräknadt på samma verkan! Här är icke fråga om att döda, men att förlöjliga, att göra det heliga till pöbelspektakel. — Har du annars hört Sture Engelbrecht Wikingschöld yttra sig något om vår älskade kyrkas förhållanden?"

"Då jag någon gång ledt samtalet åt detta håll, har han farit ut i dunkla hotelser, att han, genom ett djerft, afgörande slag, ernade ställa sig i vägen för det allt mera omkring sig gripande proselyt-makeriet, att han skulle rycka slöjan från de intriger, dem vår religion, efter hans utsago, vore sysselsatt att i mörkret sammanspinna, att han hade för afsigt demaskera Jesuitismen, der den lönnligt framsmög, äfven inom Sverige, och förstulet värfvade anhängare åt sina farliga läror. Men ifrån dessa utflygter i andra rigtningar återvänder han alltid till sin själs älsklingstanke — sin framtida storhet och ära, sina fienders förödmjukelse, sitt partis triumf.

Han glömmer, detta brushufvud "de primo cartello," att endast några steg skilde Kapitolium från Tarpejiska klippan . . . . Ett ord, Olimpia! älskar du denne Sture Engelbrecht Wikingschöld? Kom ihåg, att du står inför din bigtfar, och att en osanning här vore en dödssynd!"

"Icke nu mera, min far! Jag spelar med honom min gamla rol ur minnet, men den fordna elden är slocknad. Jag önskar någon gång, att den aldrig funnits. Utan honom hade mycket kunnat vara annorlunda. Ibland stiger i mitt bröst en känsla af ovilja, då jag betraktar honom. Men jag behöfver hans beskydd, hans frikostighet."

"Så, Olimpia! hade jag önskat att finna dig. Behåll honom qvar i dina nät, men härda din själ vid tankan, att han är dig likgiltig. Glöm icke, att hans första handling emot dig var ett bedrägeri, ett gäckande af din oerfarenhet. Ty det kan komma en tid, då du måste bryta med honom, bryta förfärligt — du minns Judith och Holofernes! Men emellertid söf, som Judith, vår tros fiende in i vällustens säkerhet; när tid blir att handla, skall du höra af mig."

Patern reste sig i märkbar sinnesrörelse upp från divanen. Med venstra handens hvita fingrar vred han omkring signet-ringen på den högra, liksom behöfde hans inre oro denna yttre afledning.

"Ack, min far!" inföll Olimpia, "jag hade en liten anhållan hos er. Jag är om fredag inviterad till middag hos en af mina kamrater. Skulle ni icke för den dagen vilja meddela mig dispens från fastans föreskrifter? Man skrattar åt mig, om jag icke äter kött. Ni vet, huru kättarne förhålla sig vid dylika tillfällen."

"Emedan du har så svårt att bära åtlöjet, äfven när det drabbar dig orättvist, må då din anhållan varda dig beviljad. Men betänk väl hvad jag sagt dig! Kanske har Försynen, i sin vishet, utsett dig, en svag tjenarinna, till mäktiga värf i Herrans tjenst."

Abbéen aflägsnade sig, sedan han gifvit Olimpia sin välsignelse.

TIONDE KAPITLET.

Det var afton, och skymningen hade redan gjort sitt intåg genom de höga fönstren i Carl Gustaf Wikingschölds rum, då denne, klädd i adelsuniform, värjan vid sidan, den trekantiga hatten ännu på hufvudet, galonerna slingrande sitt guld längs de spända patalongerna, temligen bullersamt der inträdde och hastigt frigjorde sig från sina öfverplagg. Tillfredsställelse lyste i hans ögon och purprade hans kinder; han bar i sitt ansigte det uttryck af lycklig menniska, som man hos nyktra personer så ytterst sällan anträffar. Han tände genast upp ljus och utan att tillsäga om rullgardinernas nedfällande, utan att ens ge sig tid att aftaga värjan, kastade han sig i sin skrifstol och började särdeles uppmärksamt skärskåda en präktig, juvelgnistrande gulddosa, som han uppdragit ur bröstfickan. På locket fanns anbragt porträttet af en man i generals-uniform med skarpa och åldrade, men stolta och uttrycksfulla drag, med örnnäsa och örnblick, med en ytterst originell ansigtspregel af förslagen djerfhet och befallande kraft. En krans af ädelstenar slöt sig kring denna ädla bild, och gnistrade yppigt mot den gyllne bottnen, der en mängd emblemer af vitterhet och skön konst funnos icke utan talang graverade i en fantastiskt fortlöpande kedja. Wikingschöld förde dosan till sina läppar.

"Och leendet, med hvilket han öfverräckte den till mig," yttrade han halfhögt för sig sjelf, "endast hans läppar kunna framtrolla ett sådant leende. Nu förstår jag den egna tjusningskraft han som fältherre utöfvade öfver sina soldater! Hvem tvekade väl att, lyst af en sådan blick, gå i döden! Hvad eld, hvad lif i hans föredrag! Ömsom dånar åskan, ömsom lyser solen öfver orden! Hvilken gigant! Ja! så måste försynen skapa den man hon utsåg att krossa Napoleon."

Wikingschöld försjönk åter i tankar. Han vände, granskande, dosan i ljusskenet och tycktes finna behag i den gyllne återglans den i alla riktningar spridde.

"Detta är det första beviset af kunglig nåd," mumlade han; "hvar bör min aning förlägga det sista? En hel menniskoålder ligger framför mig, och de första, de svåraste stegen äro redan tagna. Högt, högt måste jag stiga — jag bör vänja mig vid tanken för att icke svindla vid verkligheten. Thronen sprider en egen glans — rikare, klarare, ju närmare man står den, svagare, dunklare, ju mera man aflägsnas derifrån! Jag vill ur första hand njuta denna glans till godo. Och det skall lyckas mig, jag känner det. Mina vingar vexa, mina krafter stiga; det beror blott på mig sjelf att flyga högt. "Ni har rätt att vända er till mig, i allt hvad som ligger er på hjertat," voro ju hans sista ord, när jag skildes från honom. Nå väl! hvad behöfver jag då utom tid för att så småningom vinna åren för mig, för att ändtligen kunna köpa vitsordet, att jag trampat ut barnskorna."

Och i äregiriga drömmar gned Wikingschöld händerna.

Emellertid," återtog han, "måste jag så snart som möjligt, emancipera mig från den beroende ställning, hvars bojor jag börjar finna alltmera och mera tryckande. Handsekreterare hos en minister — nå ja! det kan vara bra till en viss tid, men det blir tröttsamt i längden, serdeles om man känner sig skapad till något sjelfständigare än till sufflör. Det skulle vara intressant att observera Grefve Ekekrans lemnad ensam åt sitt eget snilles inspirationer, att se hans promemorior under hans egen bearbetning bli anföranden. Hans Excellens har tillräckligt länge gjort tjenst som transparent för lånta ljus; det kunde vara tid på, att Hans Excellens sjelf började lysa. Jag fruktar endast, att det blefve ett irrsken af första rangen."

I detsamma öppnades dörrarna. Det var irrskenet, som visade sig.

"Har ni hört på fan förr," började Excellensen utan vidare företal, "den här hopptossan Olimpia Sarponi har fått recett innan hon ännu i theaterns tjenst slitit ut ett par skor, då deremot min lilla Desirée dansat der nu snart i tjugo år för trettio Riksdaler i månaden. Är sådant rättvisa mot den grånade förtjensten? Är det christligt att på dylikt manér piruettera omkull anciennitet och meriter? Är icke hvad här tilldrar sig på skådebanan nästan att betrakta som ett prejudikat, inverkande äfven på embetsmannabanan?"

"Jag visste icke, Ers Excellens! att det gafs recetter på embetsmannabanan."

"För hin! herrn skulle bara ha varit med under kriget. Men lika mycket — hvad förtjenster har Mamsell Sarponi utvecklat för att komma i åtnjutande af recett? Har ni icke sjelf på öfvertygande skäl ådagalagt hennes oförmåga som dansös? Det är sannt, att aldrig hafva, sedan kanonerna i Föreningen kördes kring theatergolfvet, tiljorna deri svigtat så våldsamt, som under henne. Det är oförnekligt, att, sedan högtsalig Aslögs tider, näppeligen något fruntimmer visat sig legérare än hon inför publiken, men börjar man att vedergälla dylika popularitetsfång med recetter, kunde vi en vacker dag upplefva den skandalen att se baletten rycka fram "tout-à-fait nu." Den, som egentligen drifvit spelet, lär vara den här göken X., som jag för min del icke tror mera än jemnt. Man har observerat honom slinka ut och in ur patriotens byrå och på Norrbro sett honom helsa på herrns kusin. Det der låter hin så misstänkt.

"Troligtvis äro väl baron X. och min kusin bekanta."

"Bekanta — vore er kusin min egen bror, så helsade jag icke på honom. Jag gick förbi honom utan att låtsa se honom. Men i hvad fall som helst, herr Wikingschöld, böra vi icke låta recetten passera utan anmärkning. Det ger alltid ett slags utseende af sjelfständighet att för en gång så der halft ogillande vidröra en af vederbörande vidtagen åtgärd. Man skulle kunna se saken ur en blott och bart skämtsam synpunkt, raljera litet öfver den svaghet man lägger i dagen för Terpsichores döttrar."

"Ett sådant yttrande, Ers Excellens! skulle kunna tydas i flere rigtningar och möjligen tillämpas på personer, mot hvilka min penna aldrig utan grof otacksamhet kunde komma att spetsas."

"Åh! personen, som saken gäller, skulle alltid så pass tydligt skizzeras, att någon förblandning i detta hänseende icke vore möjlig. Hon är icke svår att känna igen. Hennes porträtt låter göra sig med ett par penndrag. I öfrigt och då er kusin utöfvar ett slags "jus patronatus" öfver Signora Olimpia, är det också vår pligt emot patrioten, att, så vidt i vår förmåga står, förbittra sötman af hans triumf, att ge honom litet medikamenter ofvanpå konfekten. Det lättar digestionen.

"Jag fruktar, Ers Excellens, att ett sådant förfarande skulle sätta oss i en skef ställning till den fraktion, som tidningen representerar. Det är väl icke vederbörandes blad det tillhör att klandra vederbörandes åtgärder."

"Bah! här är ju endast frågan om en liten sjelfständig knyck på hufvudet, om några fullkomligt tillfälligt framkastade ord af oberoende. Det är ju ingen stats-aktion att dra på munnen åt en tanklöst medgifven recett. Man ligger väl icke så afgudiskt beundrande på knä för sina principaler, att man ej kan våga egna ett småleende åt deras misstag."

"Det smärtar mig, Ers Excellens! men det är mig omöjligt att härutinnan gå Ers Excellens' afsigter till möte. Jag anser det stridande mot all klokhet, mot all konseqvens att så föga påkalladt vända tadlet emot sitt eget parti."

"Omöjligt, säger ni, men förstå mig då rätt. Jag får icke ett ögonblicks lugn för Desirée, om det här passerar oanmärkt. Hvad rör mig i det hela recetten, men det gäller min husfred. Det gäller orkaner af jemmer och störtsjöar af tårar. Tar ingen de förorättades försvar, är det jag, som i min ordning blir anfallen. För tusan, herre! vi måste på ett eller annat sätt arrangera den här saken."

"Ers Excellens har att dervid förfara huru det ers Excellens täckes. För min del måste jag afsäga mig allt deltagande i den föreslagna åtgärden."

"Ni talar ur en nog mycket deciderad ton, herr Wikingschöld. Jag hade annars hoppats, att min handsekreterare icke skulle vägra att gå mig tillhanda med en så ringa tjenst, som den nu begärda. Jag hade trott att, åtminstone så länge ni bär den der stjernan på ert bröst, ni skulle inom det bära minnet af hvem ni derföre har att tacka."

"Samma hand, som i dag gaf mig den här gulddosan, gaf mig för några veckor sedan officiantstjernan. Jag skall alltid veta vara tacksam för denna höga nåd, och bland tacksamhetspligter räknar jag främst att icke onödigtvis klandra någon handling af en person, till hvilken jag står i djup, vördnadsfullt erkänd förbindelse.

Med en åtbörd, som ej var alldeles fri från en anstrykning af stolthet, öfverräckte Wikingschöld dosan till Excellensen, som något storögd emottog den."

"Ah! så att det var meningen med audiensen," utropade Grefve Ekekrans; "ett verkligen vackert arbete; större juveler än vanligen bruka vankas! Jojo! min kära Wikingschöld! det lönar sig att skrifva öfver 1812 års politik. Det var en krabat till att vara stor den der mellersta briljanten. Men jag fruktar likvisst, att det bara är en rosensten."

"Jag har sett på porträttet. Jag har icke kommit att betrakta juvelerna," sade Wikingschöld med ett slags tillkonstlad vårdslöshet i tonen.

"Nå ja! men ett porträtt framstår alltid i vackrare dager ur en infattning af diamanter än med en simpel guldskolla till ram. Det är alldeles ostridigt, att en bild blir dyrbarare, ju rikare den monteras. Men med den smickrande presenten följde väl också smickrande ord? Den, som gaf er dosan, har äfven, då han vill, förmågan att med talang ge beröm. Ni ser, fördömme mig, helt strålande ut, herr Wikingschöld."

"Jag har allt skäl att vara belåten. Mig visades mera nåd, än jag någonsin vågat hoppas."

"Det verkligen gläder mig å edra vägnar; det glädjer mig så mycket mera, som jag med en slags stolthet kan kalla er för min elev, utgången ur min statsmannaskola. Huru ofta, då jag sett er orättvist frenetiskt anfallen af våra motståndare, har jag icke på samma gång tackat försynen, att ni kommit i tillfälle att tidigt stålsätta ert sinne mot dylika anfall, och tillika önskat till himlen, att den måtte vedergälla er för alla edra uppoffringar för den goda saken. Mina böner ha icke varit förgäfves. Ni har i dag skördat ett prof af kunglig bevågenhet, som mången äldre än ni skulle afundas er. Men ni får icke derföre öfverge edra gamla vänner. Gör mig nu den tjensten att endast med ett par ord stöta på orimligheten af den Signora Sarponi tillagde recetten! Jag räknar på Er, Wikingschöld!"

"Det är mig omöjligt, Ers Excellens! Befall hvad annat som hälst, men" ......

"Men ni måtte väl icke för hin i våld sjelf vara förtjust i den der skuttande kolossen. Jag begär ju icke något affall från åsigter, som ni förut hyllat, endast konseqvens i dem ni redan yttrat. Ni har en gång förklarat ert misstroende till Sarponis förmåga som dansös. Det är ju då icke mera än er skyldighet att reservera er emot hennes erhållande af recett. Eller ernar ni stillatigande medgifva, att oförmågan måste uppmuntras."

"Klandret skulle här återfalla på en helt annan personlighet än Olimpia Sarponi. Jag har redan förut tagat mig friheten göra Ers Excellens derpå uppmärksam."

"Ni vägrar således min begäran?" utropade Excellensen. Wikingschöld gjorde en stum bugning. "Såå! ni tror er kanske redan i stånd att flyga med egna vingar. Ni inbillar er måhända, att ni, med den der guld-dosan, bär hela er framtid fullfärdig på fickan. Ni tycker er på denna sista timman i en hastig vändning ha vuxit från dverg till gigant. Men öfverila er endast icke! Skatta icke en flygtig ynnestbevisning högre, än den förtjenar! Bygg icke på denna svigtande grund några luftslott, som störta in öfver er, innan ni ens hunnit taga dem i besittning. Vare detta sagdt som en varning, icke som ett uttryck af enskildt missnöje. Organer för att uttrycka min obelåtenhet med recetten, behöfde jag dem än i tusental, skola visserligen icke fattas mig. Men jag hade, måhända icke utan skäl, af herr Wikingschöld väntat mera afseende på mina önskningar. Det är icke er vägran utan er otacksamhet, som gör mig ondt."

Excellensen slog med en viss fart igen dörrarna, i det han, synbarligen vredgad, aflägsnade sig ur rummet.

Wikingschöld såg temligen spotskt efter honom.

"Otacksamhet," mumlade han; "jag undrar, hvem af oss begge, som minst står i förbindelse den ene till den andre, Ministern eller Handsekreteraren? Jag har lånat honom mina vingar till flygt — han har i ersättning skaffat mig en stjerna. Jag har gifvit honom hvad bäst jag kunde åstadkomma, mina ljusaste tankar, mina klyftigaste erfarenheter — han har gifvit mig husrum och föda. Jag fruktar, att vi minst kunna qvitta, Ers Excellens! Och kanske är det i alla fall åt Hand-Sekreterarens sida som vågskålen lutar. Likvisst är det ännu icke tid att bryta; ännu må min lyckas julle någon tid vaggas fram i släptåg; men länge skall det icke dröja, innan jag kapar linan, och, med ledning af den erfarenhet jag redan förvärfvat, med kompassen af sak- och person-kännedom i handen, styr min egen oberoende kurs mellan bränningarne..... Jag kan omöjligen villfara Excellencens önskan att med anledning af recetten skrifva ner Olimpia Sarponi, hvilken, hvad häldst man må invända, ändå är en ganska älskvärd qvinna. Det skulle för mycket gripa in i gången af mina enskilda afsigter, ohjelpligt fjerma mig från det mål, dit jag vill. Men något försonings-offer måste jag ändå bringa Excellencen. Han aflägsnade sig nästan tumultuariskt uppbragt. Otacksamhet, var ju det sista ordet på hans läppar! Ah! någonting faller mig in. På det viset kunna båda de fientliga intressena gemensamt ses till godo, och begge partierna, åtminstone enligt egen öfvertygelse, gå segrande ur striden."

Han satte sig ned och skref följande: "Mamsell Olimpia Sarponi, som på den sednare tiden gjort mindre vanliga framsteg så väl i sin konst som i allmänhetens bevågenhet, har nyligen blifvit hugnad med recett. Med stöd af den erfarenhet vi under de sednaste representationerna kommit i tillfälle göra, måste vi i betydlig mån mildra vårt första, kanske nog kärfva omdöme om denna intressanta konstnärinna, hvars älskvärda talang, i likhet med all verklig såndan, långt ifrån att förlora vid ett närmare nagelfarande, tvertom ständigt visar nya, pikanta och lysande sidor. Utan tvifvel skall denna, emot all vana, tidigt erhållna recett för den unga artisten bli en utmärkelse, som lifvar till förhöjda ansträngningar, en underpant för framtida glänsande framgångar. För vår del sluta vi oss nemligen icke till dem, som med uppmuntringarnes njugghet söka framkalla en stel och listräf förmåga; vi anse till och med härutinnan ett tet slöseri hvarken skadligt eller motarbetande ändamålet. Just detta sätt att förtroendefullt ge sin hand åt en gryende talang har någon gång med stormsteg utvecklat den, och drifvit rikare, skönare blommor, än de, som mödosamt uppspira ur likgiltighetens kalla jordmån. Emellertid, liksom vi lyckönska theatern till acqvisitionen af en konstnärinna sådan som mamsell Sarponi, kunna vi icke annat än lyckönska Sarponi till det smickrande erkännande hennes talang, genom den medgifna recetten, omedelbart vid hennes sista framträdande fått röna.

Men är det vissa förmågors öde, att genast bli framdragna och hyllade, att andra från första steget finna sin väg strödd med rosor, gifves det återigen andra, dem en orättvis Norna tyckes ha dömt till glömska, hvilka, oansedt aktningsvärda sträfvanden, oansedt ganska antagliga prestationer, städse blifva förbisedda och förgätna. I detta hänseende tyckes ett slags obevekligt fatum herrska öfver theatertiljorna och icke lätteligen låta sig derifrån besvärja. Vi ledas ovilkorligen in på dessa betraktelser hvarje gång vi se Mamsell Desirées behagliga och eleganta, men af allmänheten städse med köld upptagna dans. Redan i en följd af år har hon med serdeles samvetsgrannhet, med ett studium, som förtjenade ett bättre öde, med en gratie, deri hon torde ega få medtäflarinnor, egnat sig åt alla de ofta tunga pligterna af sin emploj. Men publiken har blundat; recensenterna ha blundat. Den rättvisa hon så väl förtjent har uteblifvit, eller, rättare sagdt, är vorden fördröjd. Ty, för vår del anse vi som ett heligt åliggande att hällre sent än aldrig bryta denna nog långa tystnad, att högtidligen förklara, det vi alltid med nöje åsett Mamsell Desirées dans, äfven då den funnits skymd bakom talanger, hvilka icke förtjenat detta företräde, då den synts nog afsigtlig tillbakasatt af de Triumvirer, hvilka, hufvud bredvid hufvud, skapa vår scens öden. Vi äro öfvertygade, att detta missförhållande icke kan länge fortfara, och att den undangömda förmågan innan kort kommer att tillerkännas den rätt, som henne tillhör, att bli bemärkt.

Vi hafva från tillförlitlig källa erfarit, att Mamsell Desirées appointement af theatern endast skall belöpa sig till trettio R:dr i månaden. Detta är att visa mera än njugghet emot talanger. Under sådana vilkor synes det föga undransvärdt, om vägen till konstens tempel, liksom den för fransyska arméens återtåg från Ryssland år 1812, finnes rikt strödd med ihjelfrusna och till döds hungrade! Men, skämt å sido, bevisar det föga aktning mot konsten att så vedergälla dess idkare."

Beväpnad med detta märkvärdiga dokument inställde sig Wikingschöld hos Excellensen.

"Ers Excellens!" yttrade han och öfverräckte honom papperet, "jag har här sökt att, så godt i min förmåga står, förena aktningen för en från thronen utgången befallning med Ers Excellellens' uttalade önskan. Det skulle smärta mig, om icke Ers Excellens häri läste min uppriktiga afsigt att, så vidt en högre pligt medgifver, alltid ställa mig Ers Excellens' vilja till efterrättelse."

Excellensen emottog artikeln. Vid slutet deraf började hans panna att mer och mer klarna. "Bra, rätt bra," utropade han på ett par ställen, der recensenten skyddande bredde sina vingar öfver Mamsell Desirée.

"Men," fullföljde han, "kanske har ändå för mycket beröm fallit på Signora Olimpias lott. Vi skulle kunna taga af det för henne öfverflödiga och ge åt Desirée. Hela artikeln får derigenom en aplomb, en jemnvigt, som den nu i viss mån saknar.

Det här: "älskvärda" kunde vi flytta öfver på Desirée, och i stället lemna åt Olimpia vitsordet att vara "samvetsgrann." Skulle man icke kunna tillägga om Desirée, t. ex. att hon länge i tysthet varit publikens gunstling, på det att icke all ära i detta hänseende skulle öppet tillfalla Olimpia. Det vore bästa utvägen för att dela jemt mellan begge, och hindra dem att vid tillfälle komma i lufven på hvarandra. Och sedermera — stryk ut det der om appointementet; dymedelst kunde man leda sig till frågan om sportler och dylikt, som icke hör till saken. I öfrigt är jag mycket nöjd med artikeln. Tack skall Wikingschöld ha! Man bör åtminstone icke kunna beskylla oss att ej ge rättvisa äfven åt våra ovänner. Opartiskhet är i närvarande ögonblick en sällsynt Guds gåfva. Således än en gång tack, min hederliga Wikingschöld!"

ELFTE KAPITLET.

Redan i några månader hade de liberala tidningarna påpekat, att en stor Dramatisk företeelse stod för dörren. Det var ett skådespel af Sture Engelbrecht Wikingschöld, som i tragiskt majestät skulle höja sig på tiljan. Denna dramatiska skapelse förrådde likväl alltför mycket af republikanst skaplynne, af demokratiska sympathier, för att ens söka ett insteg på den kungliga skådebanan, hvilken, som bekant är, hyste en slags skuggrädsla för allt, som kunde komma under kategorien af politiska hänsyftningar. Skådespelet uppsattes derföre af en i Stockholm på besök vistande theater-trupp, och, tack vare författarens publicistiska relationer, hade piecen redan i de liberala bladen gjort en triumferande Eriksgata, innan den ännu ens blifvit repeterad på Theatern. Man spådde någonting oerhördt, ett gigantiskt snilleverk; man talade om de i piecen medspelandes förtjusning öfver sina emottagna roler; jag tror till och med man citerade sufflörens omdöme, som, efter första repetitionen, slog manuskriptet mot kanten af sin lucka och utropade: ”Kommen af Er allihop, mitt herrskap! det är en glädje att sufflera, då man får sufflera ur ett sådant arbete.”

Hvarje vecka meddelades noggranna bulletiner öfver gången af skådespelets inöfning och uppsättning. Man underrättade publiken, att äfven hästar skulle bli synliga på scenen, ty man visste redan, från den Stummas tider, att vår theater-allmänhet städse utmärkt sig genom en slags hippomani. Man förmälte, hurusom för en enda sol-uppgång erfordrades icke mindre än fyra serskilda fond-ridåer, och mera än en tidningsläsande källar-kund gned sig härvid fundersamt i pannan och undrade, att icke solen blef alldeles bortskymd genom en sådan mängd ridåer. Med diplomatisk punktlighet angaf man på klockslaget timma och stund, då repetitionerna började och slutade. Hade det gällt Sveriges ve och väl, kunde man omöjligen gått till väga med mera noggrannhet.

Men blef den väntade Dramatiska uppenbarelsen förskottsvis höjd till skyarna af sin författares politiska vänner, försummade också ingalunda hans fiender att vederbörligen på sina spalter släpa den i smutsen. Med anledning af styckets bekantgjorda titel: "En man af folket," tyckte man sig finna, att mannen af folket gjorde alltför mycket väsen af sig sjelf. Man fruktade, att mannen af folket näppeligen skulle kunna folka sig för scenen; man trodde sig veta, att, i strid med titeln, i piecen fanns mera af pojke än af man. Det politiska agget är vanligen någorlunda uppfinningsrikt, och ilskan ger idéer äfven åt annars temligen tomma hjernor.

Ändtligen inträdde den väntade representationsdagen. För att med republikanskt rigorism lemna lika rätt åt alla, hade man icke emottagit några anteckningar till biljetter, utan försäljningen deraf försiggick under en fortfarande kalabalik emellan en svärm i sådant hänseende deputerade hamnbusar, vaktmästare och betjenter. Hvar och en slog sig, så godt han kunde, fram till luckan, klef öfver sin motståndare, derest han fallit, och knuffade undan honom, derest han stod. Man ropade på polis, men polisen kom icke. Den ville låta hopen matta ut sig genom detta inbördes krig, innan den vågade att, med hopp om framgång uppträda som skiljedomare. I Stockholm ropas ej sällan på polisen, endast för att komma i tillfälle att trotsa den. Omkring kl. ett e. m. var ändtligen bataljen utkämpad, och genom anslag på biljettluckan underrättades man, att alla biljetter voro utsålda. Hamnbusarne skötte sina i drabbningen undfångna blessyrer, och betjenterna lagade sina sönderslitna livréer. Ett ögonblicks stillestånd hade inträdt.

Klockan började lida till 6. Det var en vacker Aprilafton, en af dessa vårens blida föregångare, som med flägten af sin milda anda kommer snörabatterna på de Stockholm omgifvande bergen att smälta och i små, sqvalande kaskader kasta sig i Mälarens eller Östersjöns vågor. Himlen hade denna lätta, ljusa molnbildning, som karakteriserar den gryende våren, och de sista is-styckena stötte redan från land för att börja sin äfventyrliga färd utåt djupet. I glada grupper promenerade Stockholms invånare på de upptorkade gatorna; öfver Norrbros trottoirer gjöt sig en svärm fotgängare. Hos större delen af dessa fotgängare kunde man dock observera den mera verksamma, lidande gång, som antyder vandringen till ett bestämdt mål, och som i betydlig mån skiljer sig från den filosofiskt fundersamma promenad-takt, i hvilken Norrbros habituéer vanligen mäta dess högra trottoir. Dessa tätt vid hvarannan uppradade leder, dessa grupper af män, qvinnor och barn strömmade alla till det nya spektaklet; väntan stod tydligen spänd på hvarje ansigte; man kunde lätteligen finna, att "en man af folket" var någonting alldeles nytt för Stockholm.

Den icke vidlyftiga theater-salongen var snart fylld. På raderna såg man få af den bättre klassens damer, ty man hade förespeglat möjligheten af ett vildt tumult, af en bland dessa stormande meningsstrider emellan hvissling och klappande, som vanligen slitas med så mycken urskiljning och rättvisa, der vapnen föras med så ridderlig öppenhet, och gemenligen den ena sidans trötthet i munnen lemnar seger åt den andras sista, förtviflade ansträngningar med händerna. Deremot utbredde åtskilliga unga fruntimmer af icke det mest jungfruliga rygte sina lysande, måhända, hvad färgernas brokighet angick, alltför lysande toiletter åt det allmänna åskådandet. I en loge upptäckte man till och med Signora Olimpia, som stödde sin lilla haka i handen med ett uttryck af mocqant behag, hvilket för en mängd naturer icke är utan retelse; det låg ett ej otydligt trots i det stolta lugn, hvarmed hennes stora svarta öga mötte de hundradetals binocler och kikare, som från alla håll rigtades på henne. Men Italienskan jemkade icke ständigt på sitt halsband, liksom om det hade generat henne; hon låg icke oupphörligt med fingrarna i sina lockar; hon kastade sig icke af och an på sin plats med en häftighet, som om några i stoppningen instuckna knappnålar plötsligen träffat henne. Hennes fasoner skilde sig betydligt från hennes Svenska gelikars; Italienskan hade, som vi redan förut nämnt, en viss grad af konstsinne.

Var således det täcka könet vid detta tillfälle knapphändigt nog representeradt, återfann man deremot bland åskådarne nästan alla hufvudstadens manliga litterära eller publicistiska notabiliteter. Hvar och en ville bli vittne till den strid, som här antagligen skulle komma att kämpas emellan två fiendtliga fraktioner, hvaraf den ene ville uppehålla, den andre störta pjesen. Man kunde redan i viss mån sluta sig till och bedömma planen för de stridiga partiernas ställning och operationer. Den ena sidan af första raden var starkt besatt af erkändt konservative, — af en packad kohort Kammarjunkare, Löjtnanter och Kongl. Sekreterare, hvilka användes att stampa så väl här, som på Riddarhuset, — partiets "kanon-mat," dem man hade för sed att alltid sätta i sticket, och som utan tvifvel också förtjenade sitt öde af "enfans perdus." Från detta håll fördömdes redan piecen temligen högljudt, och man tycktes endast vänta på dess uppträdande för att ge den nådestöten. Ned ifrån stående parterren blickade återigen ett par temligen kompakta grupper frågande opp till dessa deras principaler på första raden och afvaktade blott en vink för att börja tumultet. De begge armée-korpserna skulle antagligen operera gemensamt och anfallet samtidigt begynna från begge punkterna. Försvaret hade koncentrerat sig på amfitheatern. Här befunno sig, på flere leder, författarens politiska vänner, en del redan befriade från sina handskar, liksom Spartanerna från sina mantlar, för att vara ledigare till striden. Men fruktansvärd var i synnerhet denna härafdelnings reserv-styrka, som skymtade dunkelt från fonden af andra raden. I tvenne loger befunno sig derstädes Tidningen Patriotens samtlige sättare och tryckare, fast beslutna att förr spränga händer, lungor och lefver än låta sin hufvud-redaktör lida nederlag på theater-tiljan. De hade svurit vid sin "Corpus" och sin "Cicero" att genast bryta ut, om någon försökte ett mellanslag i lugnet af representationens gång. Så stodo de fiendtliga arméerna stridsfärdiga emot hvarandra och stärkte ömsesidig, sitt mod vid de krigiska tonerna af ouvertyren.

Skådespelets hufvud-karaktér är en gåtfull, namnlös personlighet, en sådan, som theater-författare bruka, då de vilja till sin höjd uppjaga de respektive åskådarnes nyfikenhet. Då ridån går upp — scenen är i Paris; tiden: Juliidagarne — smyger denne i blus och mössa, uppviglande bland folket, som i brokiga, pittoreska grupper fattat posto här och hvar i gathörnen. De rygtbara ordonnancerna äro nyss utgifna; dof hvilar den qvalmiga Juli-dagen öfver Paris; doft jäser missnöjet i dess innevånares sinnen. Åskmolnet har redan hunnit ladda sig; det väntar endast ett tillfälle att explodera. En af Carl den Tiondes hofmän, en af dessa högtförnäma hertigar, som leda sina anor till korstågen och sina anspråk till skyarna, kommer, i rik ordenssmyckad drägt, åkande gatan framåt. Den packade folkmassan kan icke, vill måhända också icke ge rum. "Åt sides, pack!" skriker den uppretade Aristokraten, "eller skola mina hästars hofvar förtrampa Er." Dof tystnad. Hopen står lika sluten som förut. "Kör," ropar Hertigen till sin kusk. Denne tvingar med ett piskslag de vrenskande springarne framåt. Nu bryter tumultet löst. Med jettekraft fattar den namnlöse hästarne vid tygeln. Hertigen lutar sig framåt för att ge kusken sina befallningar men tappar i detsamma hatten.

"Rätt så, herr hertig!" ropade den hemlighetsfulla blusen; "stå med blottadt hufvud inför folket. Det är i denna stund er domare!"

"Ja! till doms, till doms," skränar massan; "ner med förtryckarne, ner med dessa stolta adelsherrar, som trampa folket under deras hästars hofvar; ner med en kung, som blott är verktyg i deras händer!"

Naturligtvis blir nu Hertigen utomordentligt förskräckt och ger åskådarne den välkomna intermezzon af en Aristokrats byxångest.

Men folket är alltid ädelmodigt.

"Gå," säger mannen i blusen, "gå i lugn, herr hertig! Vi behöfva ett sändebud till Tuilerierna, och dertill utse vi er. Framför till Carl den Tionde vår helsning eller, fast hällre, vår krigsförklaring! Säg honom, att alla band äro slitna mellan honom och oss, att folket tar tillbaka den krona, som arfföljden skänkte. Hans ordonnanser äro ett våld mot hvarje fransos! Våld mot våld!"

Denna scen hade ostridigt sina löjliga sidor. Hertigens temligen omotiverade tappande af hatten, såsom det vill synas, enkom för att lemna blusen tillfälle till den derpå följande kraft-tiraden; den något bombastiska krigsförklaringen och den för sådant ändamål använda skrämskott-döfvade gesandten; allt bidrog i sin mån att nedlägga en temlig portion rent komiskt element i detta för öfrigt melodramatiskt hållna uppträde.

Också började, i detsamma hatten föll, några gälla skarpt uthållna hvisslingar att förspörjas från första raden. De upprepades omedelbarligen derefter på stående parterren. Men nu kastade sig motpartiets reserv, utan att afvakta order, direkte i striden. Sättarne på andra raden framtröskade ur jernhårda näfvar ett applådissement, som kom theatern att darra i sina grundvalar, de klappade som pro aris et focis, och åskådarne anmärkte, huru de arbetande typografernas lyftade mörklagda händer fingo en allt mer och mer glödröd färg. Äfven styrkan på amfitheatern blef icke overksam, utan underhöll en icke illa rigtad kedje-eld, som dock smattrade helt småaktigt bredvid det majestätiska dundret af tunga skytteriet uppe på andra raden. Men hvisslingen har, som bekant är, framföre applåden fördelen af ljudets gällhet och skärande förmåga. Som små afgrundsandar kilade sig hvisslingarne igenom det tunga, dofva tumultet och upptogos vänligt till repetition af theaterns echon. Uppståndelsen var allmän. Till något sådant hade man ännu icke i Stockholm varit vittne. Man reste sig i logerna. Flere tycktes beredda att aflägsna sig. De ointresserade bland åskådarne hyssjade, skreko och stampade samt lyckades derigenom förundransvärdt väl att drifva oredan och förvirringen till sin höjd. Ett fruntimmer på första raden kände sig nära att svimma och ropade: "Luft, luft!" "Ja! hvissla lagom en annan gång," genmälte en sjöman, som redan tagit folkets parti och kände sig ytterst bittert stämd mot Carl den Tionde. "Polisen borde ge er för att hvissla, men jag tror, fördömme mig, den hvisslar sjelf!" utropade en Viktualie-handlande, hvilken på skuld blifvit sin egen och derefter gerna i förtroende omtalade, att han, som orden föllo, var en man för sig.

Under detta vilda, öronsargande tumult har ändtligen hertigen hunnit aflägsna sig för att till Carl den Tionde framföra den utan tvifvel öfverraskande nyheten om den krigsförklaring, som en svärm af hans undersåtare i ett gathörn sluugat emot honom. Blusen tar nu tillfället i akt att från en afvisare hålla ett långt tal till folket. Men långa tal äro vanligen vådliga på en scen, äfven om de, såsom nu, befinnas späckade med åtskilliga godbitar af frihet, jemnlikhet, menskorätt och äfven, om jag ej alldeles misstager mig, qvinnans emancipation. Hvisslingarne tycktes få ett visst öfvertag. Kanske började äfven trötthet att vinna insteg hos de tappra kämpar på andra raden, hvilka tills dato hufvudsakligen underhållit chargen. Kohorten på första radens sida deremot inlade allt mera och mera virtuositet i exseqverandet af sin sönderslitande krigsmusik, och sekunderades troget af den lilla orchestern på stående parterren.

Men i detsamma vände sig hjulet. Just då blusen slutar sitt tal, faller folket in med en upprorschör, och upprors-chörer unna i nödfall rädda ett döende författarrykte. En inhemsk tonsättare hade till orden satt en ypperlig, målande, passionerad musik, som nu på sina vingar lyftade nästan till poesi den med kraft och sammanhållning utförda sången:

Med våra fäder du varit, o Gud!
Med oss Du vare!
Stark i de svaga, Din allvishets bud
Du uppenbare!

Se! i Din hand ligger död, ligger lif,
Glädjen och nöden!
Gifver Du lif, o gif frihet, men gif
Annars oss döden!

Denna sång hade visserligen föga lokal-färg. När en nutidens Fransos kastar sig i striden, tänker han antagligen förr på Napoleon, än på Gud. Religiositeten träffar man just icke till öfverflöd på gatorna i Paris. Men situationen var af effekt, och ett folk, som väpnar sig mot förtrycket, har ännu aldrig saknat sympatier. Större delen af det ointresserade partiet, en mängd hederliga borgers- och handtverksmän, unga gymnasister och lärlingar, grepo nu till vapen för författaren. Sättarnes sjunkande mod qvicknade till vid denna oväntade handräckning, och återigen började det tunga, nästan tystnade batteriet att spela från andra raden. Elit-korpsen på amfitheatern chargerade än en gång med några sammanhållet gifna handgevärs-salfvor. "A la porte," ropar fransosen, då han vill se någon aflägsnad från spektakel-salongen. Svensken väljer i detta fall mindre sina uttryck. "Åt helvete med pojkarne, som hvissla på första raden," ropade slagtare-åldermannen F. och reste sig i hela majestätet af sin skeppundsdigra lekamen. "Åt helfvete, åt helfvete!" upprepade en mängd röster. Vi veta icke, om det var för att åtlyda tillsägelsen, som åtskilliga af de unga hvisslarne ansågo rådligast att aflägsna sig, men säkert är, att sedan dessa börjat aftroppa ur stridsbullret, slöto deras vasaller på stående parterren separat-fred med det segrande partiet och visade sig sedermera till den grad flitiga med sina händer, att den af striden uttröttade styrkan på andra raden utan fara kunnat aftackas och koppla gevär.

Härefter uppträder Blusen som en djerf och tilltagsen partigängare. Han ställer det egentligen endast ur folket sprungna upproret i förbindelse med de politiskt ledande karakterer, som sedermera deraf togo äran och — fördelarna. Han har en sammankomst med La Fayette, i hvilken denne erbjuder honom rang, heder, belöningar. "Jag är en man af folket och vill förbli det," svarar Blusen. Han leder dessa gatbataljer, som afgjorde ett lands och en dynastis öde, der lärgossar och arbetare frimodigt bjödo sina nakna bröst mot förtryckets bajonetter, och barn, under hurra-rop, stormade dess kanoner. Icke utan talang hade författaren vetat återgifva den högsinnade, ridderligt stolta enthusiasm, som här väpnade till seger samhällets lägsta, mest föraktade, djupast förtrampade klasser. I glänsande drag återgafs den sjelf-uppoffringens ädla heroism, som under Juli-dagarna ur en annars så kallade pöbel räknade hjeltar, värdiga att räcka handen åt lagerhöljda Konnetablar och Marskalkar. Här var också författarens framgång fullständig. Folket i salongen helsade med förtjusning det segrande folket på tiljan. Bifallsropen ville aldrig ta slut. Enthusiasmen är smittsam. Den hade öfvergått från skådespelarne till åskådarne.

Tuillerierna äro redan stormade af folket. Blusen står, med sabeln i handen, på tröskeln af den gamla konungaborgen. Då träffar honom en afskedskula från en af Marmonts flyende grenadierer. Han störtar mållös till marken. Man bär honom upp i de kungliga rummen. Öfverallt förstörelse och förvirring; möblerna sönderslagna eller använda till barrikaderingar; icke en soffa att derpå låta den döende inslumra i sin sista sömn! Thronen står dock qvar i den tomma ceremoni-salen. Der nedlägger man sakta den sårade; Blusen förblöder på Bourbonernas thron.

Nu inträder La Fayette åtföljd af sin lysande stab. Han närmar sig den döende hjelten.

"Hvem är du, gåtfulle," frågar han, "att Frankrike må kunna resa altaren åt ditt namn; hvem är du?"

"En man af folket," svarar Blusen och dör.

Och under de stolta, triumferande ljuden af Marseillaisen går en krigares ande till himlen. De tre-färgade fanorna sänkas sakta öfver hans lik, och La Fayette, "den grånade svärmaren," böjer sjelf knä vid det heliga stoftet. Och som en mägtig uppmaning att följa "mannens af folket" föredöme, klingar det än en gång i djupa, fylliga toner:

"Allons, enfans de la Patrie."

Detta slutuppträde var ostridigt af stor effekt. Det var en lycklig tanka af författaren att i scenen vid hjeltens stoft icke inlägga någon klagande sorgechör, utan att, genom återgifvandet här af den inspirerade Fransyska seger-dithyramben, ge ett uttryck åt den triumf, som en sann storhet firar äfven öfver graf och förgängelse. Också gjorde denna styckets glanspunkt ett utomordentligt intryck, och den öfverdrift af enthusiasm, som någon gång, i gestalt nästan af paroxysm, griper den kalle Svensken, tog äfven vid detta tillfälle i full mån ut sina rättigheter. Med tårade ögon fattade annars hederligt och förnuftigt folk hvarandras händer och svuro att, om det gällde, lika frimodigt dö för fäderneslandets frihet. Unga handtverksmän störtade i hvarandras armar och önskade till Gud, att snart tillfälle måtte öppnas dem till en likaså ärorik död på Stockholms gator. Damerna svängde, i en slags fanatism af förtjusning, sina hvita näsdukar för att vinka sitt sista farväl åt den bleknade frihetskämpe, hvars dödssång var Bourbonernes thron. Sjelfva Kammartjenarne började känna sig republikanskt stämda, och bifallsropen utbröto slutligen i en storm, hvars vilda, midt i Norden tropiska, natur det är oss omöjligt att rätt beskrifva. Det gick åska vid åska på raderna; amfitheaterns grund och botten mullrade doft, såsom beredde sig derunder en jordbäfning att utbryta. Den packade massan rörde sig i oroliga, böljande vågor. Ledamöterna af Orchestern tycktes börja frukta regn och läste omsorgsfullt in sina instrumenter. Då ljöd, midt i det orediga, döfvande larmet ordet: författaren, som genast i tusende stämmor fick ett tusendubbladt eko. "Författaren, författaren, författaren!" gastades det från vägg till vägg, från golf till tak. Vi frukta nästan, att från sjelfva sufflör-luckan utgick något ditåt lutande ljud. Men denna kraftyttring var dock i det hela onödigt, ty publiken kom icke af sig. Den repeterade sitt: Författaren! med en ihärdighet, ett nit, en samvetsgrannhet, som tycktes outtröttlig. Man lät med afsigt allmänhetens otålighet stiga till sin höjd, lät ropen stiga till skrän, på det att icke de konservativa tidningarna, med något sken af sannolikhet, skulle kunna påstå, att författaren inställt sig opåkallad. Ändtligen, då tumultet nått sin kulminations-punkt, tyckte man sig finna, att till ett dylikt förespeglande fordrades en större portion oförskämdhet, än man till och med ville tillmäta de såkallade servila bladen, och nu lyftade sig ridån allvarsamt och gravitetiskt i höjden.

Sture Engelbrecht Wikingschöld framträdde på scenen i rutiga pantalonger och blå bonjour, några knappar i morgonvästen lemnade oknäppta och halsduken temligen vårdslöst knuten. Han hade sjelf helt nyss i Prima Donnans kläd-loge lossat på densamma för att ge sig ett slags utseende af öfverrumplad. "Jag är alldeles oberedd på denna ära," yttrade han i kulissen till de honom omgifvande skådespelarne, i detsamma han begaf sig ut på tiljan, och, djupt bugande, emottog den storm af bifall, som hvirflade emot honom. April är, såsom bekant, endast gräsmånad, fastän den vanligen icke lägger två strån i kors för att göra skäl för namnet. Floras fullhorn stod således för ögonblicket på sträng förknappning, men emellertid hade vänskapen vetat att förskaffa sig åtskilliga små buketter, de der nu, med blåsippor till sin hufvudsakliga beståndsdel, under bravo-rop nedkastades på scenen och af författaren med nit och tacksamhet upplockades, under det att i främsta kulissen theatertruppens första sångerska drillade på "blomster-plockerskan" af Geijer. Herr Wikingschöld hade just, här och hvar i hörnen af theatern, lyckats hopsamla omtrent ett halft dussin dylika buketter och pukslagaren dessutom räckt honom en, som af våda nedfallit i orchestern, då äfven en krans kom sakta nedsväfvande på theatern. Men denna krans var af granris. Wikingschöld höjde blicken i den rigtning, hvarifrån kransen sänkt sig ned på scenen. Han mötte sin kusins hånleende anlete. Han sparkade kransen ner i sufflörluckan, och aflägsnade sig bugande.

Det var den första gången någon Svensk författare blifvit inropad, ty Herr Blanches Läkare gafs, som bekant är, först flera år efteråt. "En man af folket" har, hvilket herrar Recensenter utan tvifvel redan funnit, åtskilliga fel. Intrigen är naken som en nyfödd; intresset uppbäres egentligen af en enda karaktér, hvilken dessutom icke torde vara mera sannolik än naturlig; en anda af öfverspänning och exaltation genomgår feberaktigt det hela. Men deremot hafva sällan vackrare komplimenter, och det nästan i hvarje scen, blifvit sagda till folket; författaren uppvaktar massan med hela smidigheten och inställsamheten af en fullbildad hofman; det är ingen af dess tycken, dess sympathier, dess passioner, hvilken han icke här vetat att med talang smickra. Det var ett af de största fiskafängen i popularitétens ofta nog grumliga vatten, som någon historia, biblisk eller verldslig, ännu haft att förtälja. Och om äfven alla styckets scener icke kunde, strängt taladt, anses vara lemmar af samma kropp, om en samvetsgrannt iakttagen enhet icke sammanslöt det hela till något sjelfständigt konstverk, får dock icke förbises glansen och den nästan poëtiska höjningen i en mängd episoder, språkets kraft och prakt, samt, hvad som måhända mest bidrog till skådespelets ovanliga framgång, det lyckliga valet af ämne.

Men ännu en triumf väntade, denna afton, författaren. Just då han, på en bakväg undkommen Theatern, skulle stiga i sin vagn, igenkändes han af den ännu i spektakel-husets omgifningar qvardröjande massan, hvilken aldrig ville sluta att i de varmaste loford sinsemellan utbyta sin gemensamma förtjusning öfver det präktiga skådespelet; oaktadt allt Wikingschölds motstånd, alla hans lifliga protester, lyftade några starka män honom på sina axlar; han bars i triumf, åtföljd af en oräknelig, jublande hop, till sin boning; "lefve folkets vän," ljöd det från tusende läppar, "lefve Adelsmannen, som älskar folket och friheten;" några af dessa lätt hänförda enthusiaster, hvilkas svaga hjernor ögonblickets yrsel sätter i sjuklig jäsning, störtade till och med fram, för att kyssa handen på dagens så plötsligen improviserade hjelte, för att åtminstone trycka sina läppar mot skörtfliken af hans bonjour. Massans förtjusning vill, då den bryter löst, icke veta af något mindre än halfgudar. Så frisinnad den skryter af att vara, tror den sig omöjligen kunna göra något mindre än knäböja för sina idoler.

Och ändå utgjordes den mängd, som här skänkte Wikingschöld sin hyllning, icke till en tjugondedel af det råa pöbelfölje, hvaraf vanligen hvarje stor stad uppställer en någorlunda manstark hop, som man med slantar och bränvin bringar till excesser och med hotelser och slag bringar till lugn; hvarföre vi i Sverige ega det ypperliga generela namnet: patrask, hvilket först sedermera sönderfaller i de karakteristika underafdelningarne af hamnbusar, schåare, brohuggare m. fl. Nej! den ojemförligt öfvervägande pluraliteten af den hop, som jublade i Wikingschölds spår, bestod af hederligt, godt, aktningsvärdt folk, redbara och duktiga handtverksmän, idoga och flärdlösa arbetare, hvilka, i öfversvallningen af sin uppriktiga beundran, buro detta pompösa offer åt en talang, som med slughet vetat lägga an på deras känslor, som kurtiserat folket för att af folket blifva kurtiserad tillbaka. Vid tröskeln af sin boning höll Wikingschöld ett litet tal till sina flåsande dragare. I sitt hjertas stolta fröjd gick han måhända till och med något öfver gränserna af det försigtiga, det välbetänkta. "Visen mig," ropade han, "hvar en orättvisa tillfogas, en förödmjukelse påtvingas en man af folket, och jag vill ila till hans försvar till hans upprättelse och, stödjande honom, säga: Broder! ditt lidande är äfven mitt. Der en medborgares rätt hotas, är allas satt på spel. Der ett menniskovärde kränkes, kränkes också hela menskligheten! Ja! mina vänner! låten mig fatta edra händer och trycka dem rätt fast, rätt innerligt, rätt broderligt till mitt hjerta! Låten mig här inför Er nedlägga min dyra ed att utan återvändo bli folkets heliga sak huld och trogen, nu och alltid, så sannt mig Gud hjelpe till lif och själ!"

Wikingschöld utförde detta sitt lilla tal stående på trappan till det hus han bebodde. Just vid den sista meningen hviskade honom en stämma helt tyst i örat: "Jag skulle helsa så mycket från polismästaren, som står dernere, och anhålla, att Herr Wikingschöld ville vara så kort som möjligt."

"Det är straxt slut," genmälde Wikingschöld vid en paus af sitt föredrag.

Man finner härutaf, att de mest storartade ögonblick i ett lif icke sakna äfven sina tokroliga sidor. Rätt eftersedt, kan det ligga några korn komik äfven på bottnen af det sublima. En ung frihetshjelte, som talar till folket, resonnerar samtidigt med en polisbetjent! Se der en stor förmåga att dela sig emellan poësien och prosan!

Efter några upprepade hurrarop skingrade sig hopen under ledning af Polismästaren och ett par hans förtrogne inom yrket. Lugnt och fredligt aftroppade, i serskilda rigtningar åt spridda gator, de alltmera och mera sig splittrande grupperna. Hos dem, till större delen bofast, redbart folk, fanns icke det behof, som vanligen utmärker gatstykaren och vagabonden att, så snart tillfälle yppas, skynda till excesser, i hvilka den verkliga pöbeln vanligen täflar att visa sitt låga stormod. De män, som nu på Wikingschöld slösat en måhända föga förtjent hyllning, saknade endast det lugn, den sjelfständighet i omdömet, som bildningen allena är i stånd att skänka;

med utgångspunkten tagen från denna omständighet kunde de således af en skicklig partigängare missledas och begagnas; men de voro vida höjda öfver den natur af lumpenhet och råhet, som karakteriserar detta en hufvudstads menskliga afskräde, hvilket man i ordets fulla bemärkelse nämner pöbeln.

Wikingschöld inträdde i sina rum. Han kände sig under inflytelsen af den förtrollning, som dock erfarenheten af medmenniskors bifall så mägtigt utöfvar äfven på annars härdade egoistiskt ossifierade naturer. Han hade druckit djupt af den rusande bägare, hvars drufsaft kallas popularitet. Han hade blifvit buren på en jublande folkmassas skuldror, han hade sett tårar af entusiasm glindra i ögon, som beundrande riktats upp till honom; ännu dånade för hans öron återljudet af dessa mägtiga bifallsrop, på hvilkas vingar hans namn och hans ära redan gått till skyarne. Massans bifall har dock en egen tjusningskraft framför äfven den mest upphöjda, personlighetens. Det ligger en åskådlighet, en poësi, något hänförande, något rusande i denna vildsinnta storm af jubel och beundran — några smickrande ord, vältaligt sagda från läppar, annars vana att utdela orakelspråk, kunna aldrig vinna den målande objektivitet, kunna aldrig innebära den mer än förföriska retelse, kunna icke tillvägabringa hälften af den inre, utomordentliga själsskakning, som dessa massornas tusenfylliga, allt öfverröstande chörer af bifall och triumf. Hos huru mången har ej också denna popularitets-lusta urartat till en vild, brännande passion, som jagat honom från ytterlighet till ytterlighet, som störtat honom från skeppsbrott till skeppsbrott, i djupet! Huru mången har ej uppoffrat ett afundsvärdt lugn, ett lysande oberoende, för att af folket, enligt Romarens uttryck, "monstrari digito!" Populariteten slår, som alla starka, på jäsning beräknade drycker, våldsamt i hufvudet, leder under sådana förhållanden till obetänksamheter, någon gång till galenskaper, och slutar med att verkligt indisponera. Intet är lättare än populariteten att i en handvändning fånga; intet är svårare att i en lifstid bibehålla. Den störste kände popularitets-jägare, la Fayette, var i detta hänseende mera än en gång på falska slag, och endast den instinkt för sitt yrke, hvarmed försynen begåfvat honom, ledde honom åter i rätta spåret. Populariteten är en dunstgestalt, som man aldrig lyckas rätt att famna, och som ständigt efter olika vindar vexlar form. Just då man tror sig ha hunnit den, då man sträcker ut handen för att rätt undersöka vidden af sina domäner, sjunker den plötsligt undan som en flygtig aftondimma, och man står ensam, famlande i det tomma intet.

Kanske hvälfde sig i detta ögonblick inom Wikingschölds bröst bättre och ädlare föresatser än någonsin. Han hade kallt och beräknande med sin "man af folket" anlagt på folket och dess sympathier. Han hade betraktat sitt dramatiska arbete endast som en häfkraft, ämnad att drifva fram hans politiska planer. En slags instinkt hade sagt honom, att han behöfde massan, och han hade bjudit den på ett gästabud, der den frossat vid de kostliga rätterna af smickrad sjelfkänsla och tillfredsställda tycken. Men den uppriktiga hjertliga hyllning han rönt, hade icke kunnat undgå att göra intryck äfven på en så pass förderfvad natur som Wikingschölds. Hade han äfven, i sin harang till folket, varit så der temligen mycket aktör och nog ohejdadt användt melodramatiska effekter, darrade det dock i hans föredrag vid detta tillfälle en ton af verklig rörelse, och han kände ett ädlare band, än den låga egennyttans, än den kalla beräkningens, draga sig till den skara, som jublande sjöng hans lof. En slags protektors känsla höjde sig, stolt men allvarlig, i hans bröst. Han ville bli den folktribun, som förde denna massas talan; han ville upprigtigt kämpa för dess menskliga och medborgerliga rättigheter.

Emellertid blef det Wikingschöld qvaft inne i rummet. Hans inre var i svallning; hans fantasi sträckte vingarne utåt obegränsade rymder, hvilade i en drömd odödlighets solglans på tinnarne af Ryktets tempel eller slog ned öfver tumultet af en oenig, inom sig splittrad national församling, der dock ljudet af en stämma tvang det stormande hafvet att lägga sig, lyste frid öfver passionernas kämpande vågor och genom sina slussar, sina kanaler, ledde dem, tama och kufvade, till sitt mål. Wikingschöld kastade en kappa öfver sig och vandrade ut i den frosthemsökta vårnatten, hvars lugna, klara stjernor, skälmaktigt blinkade sinsemellan, icke utan medömkan skådade ned på den orolige partimannen, den der med alla sina vidtutsväfvande planer, alla sin tankes rastlösa jätte-arbeten, aldrig kunde nå en position, endast hälften så hög som deras.

Det var den tid af natten, då trafiken på Stockholms gator redan utdött, då man icke der öfverraskar andra vandrare än en sagta framlunkande patrull, som, med sömnen i ögonen, spejar kring qvarteret, eller en källarkund, som vid foten af Bacchi altare alldeles förglömt konsten att med reda och sammanhang handtera sina egna fötter, eller möjligen en af dessa förtappade, bleka, ljusskygga varelser, hvilka midnattstid jaga ute efter rof, sådana, som den öfverrusige källarkunden, men hvilka sedermera i sin ordning, vid ordentliga skallgångar, jagas af polisen. Utan att stöta på någon lefvande varelse, med undantag af den beryktade pudeln Surre, som för tillfället icke fått nattqvarter hos någon af sina många olika bekantskaper, utan, vänligt vädrande, fattat posto i hörnet af Regeringsgatan och Gustaf Adolfs torg, ankom också Wikingschöld till den gamla Stockholmska älsklings-promenaden: Norrbro.

Ljuset flammade matt i de slocknade lyktorna, men nere på strömmen lyste ljusterelden från en fiskarbåt och kastade en egen fantastisk dager öfver de nakna aflöfvade, spöklika träden på Strömparterren. Intet ljud skulle hafva stört den djupa natt-tystnaden, om ej den vid Lejonbacken utställde postens fasta, säkra steg doft återskallat mot den frusna grund han fram och tillbaka bevandrade. I fönstren af Kongl. Slottets andra våning skymtade ännu ljus mellan sidengardinernas tunga draperier; annars svepte mörkret tungt om hvarje menskoboning, och den redan nedbrunna brasan i Corps-de-Gardet vid Gustaf Adolfs torg kastade endast ett blekrödt återsken i de skumma rutorna.

Wikingschöld gick några slag af och an på bron. Han lyddes till det våldsamma bruset af strömmen; han betraktade den nattlige fiskaren, som vid elden i sin båt värmde sina af beröringen med det kalla vattnet halft förstelnade fingrar. Wikingschöld var ensam, alldeles ensam på den annars så lifliga, folkhvimlande bron. De elegantes, med lorgnetten artistiskt fästad i sjelfva ögongropen, med händerna vårdslöst nedstuckna i fickorna af sina paletoter, hvilka vanligen under skämt och anmärkningar pläga taga Norrbros slutpunkter i besittning; de gamla Embetsmän och Grosshandlare, hvilka, i fult väder som i vackert, i regn som i solsken, här gravitetiskt expediera sin dagliga promenad eller, stödda mot stenbalustraden, betrakta de förbigående; de vackra damer, som här, under små, täcka ombreller, i bredd med våren, utveckla sina graciösa vår-toiletter, sedan de suspenderat palantinerna och förklarat muffen i landsflygt; alla dessa annars så lifliga, talande grupper voro försvunna, och, i deras ställe, trampade en enda, i drömmar försjunken vandrare trottoirens präktiga, släthuggna granit. Allt djupare införlifvade i sina stolta, äregiriga fantasier, öfvertygad, att en mera än eremitisk ensamhet omgaf honom, var Wikingschöld nästan i begrepp att i en monolog gifva form och ljud åt sina känslor, då han plötsligen skuldra vid skuldra hårdt stötte mot en vandrare, troligen liksom han sjelf försjunken i tankar, liksom han stadd på rekognoskeringar i de dimmiga nejderna af ett ovisst tillkommande. De båda vandrarne stannade tvärt, hvar och en störande väckt ur kärblifna betraktelser. En händelsevis bredvid dem befintlig lykta belyste deras anleten med den sista, uppflammande gnistan af döende lifskraft. Syskonbarnen hade igenkännt hvarandra.

"Ah!" började Carl Gustaf Wikingschöld, "jag gratulerar dig, kusin, till en så lyckad jagt. Måhända skulle man kunna invända, att driften var alldeles för stark, men målet är emellertid vunnet. Du kan smickra dig af våra åkares ynnest och våra hamnbusars bevågenhet. Våra kammar-mamseller skola med fyra knappnålar fästa ditt porträtt — det är ute i Bokhandeln inom åtta dagar, — öfver sina kyska bäddar, och det blir under den unge Frihets-hjeltens egna ögon, som de komma att framdeles offra sig för det allmänna. Ända i hamnarna af New-York och Marseille skola de sjömän, som i dag varit härolder för din ära, för andra sjömän omtala de kraft-tirader, med hvilka du på torra landbacken lyckades åstadkomma en slags hvimmelkantig sjösjuka bland dessa konstdomare i blankhattar och bussaronger. Kryddkrämar-betjenter skola vid spetsen af sin jernaln bedyra, att du är din tids mest sviskonbarkade författare, och ingen hökare skall tveka att sätta sina skinkor i pant för din odödlighet. Hvar och en, som i polisen blifvit fälld för fylleri eller olaga handel, skall söka rättvisa hos författaren till "en man af folket." Ditt förmak skall hvarje morgon öfversvämmas af mångelskor och schåare, af separationskarlar och tiggare. "Jag klagar för Wikingschöld," skall lärpojken skrika, då han agas af sin husbonde. "J skolen, djefvulen i min talg, få med Wikingschöld att göra," skall tjufven, gripen på bar gerning, utropa till polisbetjenterna. Ah! det är gudomligt, att vara populär, häftade endast icke en gifven snuskluft vid populariteten, lopp man endast icke fara att qväfvas i denna låga, förskämda atmosfér. Men man måste dock underkasta sig något för att få sin skål drucken vid en bal i skomakaregesällernas herberge, för att, vid ett gästabud, der sällskapet är så rusigt som möjligt och tiden således inne att afgöra folkslags och furstars öden, varda under jubelrop, helsad som en docka, i hvars sköte Statsskeppet kan hvila lugnt undan stormarna."

"Har du slutat?" frågade Sture Engelbrecht Wikingschöld, som med sammanbitna läppar, med tvunget lugn afhört hela detta bittra utfall.

Carl Gustaf Wikingschöld jakade med en böjning på hufvudet.

"Jag får då tacka dig, att du på förhand gjort mig bekant med den blifvande officiella artikeln öfver mitt skådespel, och förundrar mig endast, att du så bestämdt afsagt domen, innan du förut pliktskyldigast inhemtat dina principalers tanka. Ty din egen, Carl Gustaf, lärer väl föga tagas i betraktande vid din pennas prestationer. Vet du, man har liknat denna din penna vid de långsträckta, fadda, också fjädrade varelser, som i dagligt tal kallas Kongl. Löpare, men jag tycker likväl, att Löpare ha ett bestämdt företräde: de kunna åtminstone, efter slutad uppassning, något röra sig på egen hand."

"Den författare, hvars Sångmö kysser mångelskorna på kjorteln, borde vara litet mindre storordig i frågan om sjelfständighet. Jag beskyddar som skriftställare thronen och stats-institutionerna, dessa dyrbara palladier i ett lands aldraheligaste; du stormlöper emot dem i spetsen för den massa, som du äflas att missleda eller blända. På hvilkens sida ligger företrädet, på anfallets eller försvarets?"

"Prägtiga politiska Vestaler, som vakta "palladierna i ett lands aldraheligaste!" Hvem vet icke, att det är en temligen dyrlejd trupp, denna litterära soldatesk, som, morgnar och aftnar, går i gevär på Styrelsens Tidnings-spalter, som emellanåt skickas ut till skärmytsling mot hvarje liberalt rykte, hvarje sjelfständigt namn, och emellanåt, till omvexling, på fouragering ur de mest absolutistiskt ursinniga blad, som Europeiska tryckpressen eger. Redan Montesquieu har sagt, att despotismen behöfver öknar till gränser. Den vill nu, under dessa vittra kossackers härjande händer, omgärda sig med intellektuella öknar, vill sköfla hvarje oberoende, göra om intet hvarje sjelfegande, nedbryta hvarje motstånd. Men, vid Gud, det skall icke lyckas! Likaså gerna kan man förbjuda ljuset, derföre att det någon gång förorsakat eldsvåda! En motsvarighet till de gamla, fria staternas forum och talare-tribun reser sig redan, vördnadsbjudande, inom de nya — denna motsvarighet heter Tidningspressen och scenen. Du, som vill gälla för en listig karl, borde längesedan ha insett detta."

"Jag är icke listig. Jag är stolt, alltför stolt att krypa för massan, att tända rökverk för packet. Den scen, hvarpå man tillåter sig ett dylikt jongleri, är i mina ögon ohjelpligt förnedrad; den Tidningspress, som bolar med pöbelns passioner för att dymedelst afla prenumeranter, kan aldrig af mig tillerkännas andra anspråk än på det djupaste, det mest förkrossande förakt."

"Du talar bra! Du talar, som om dina principaler lyddes på dig! Men, uppriktigt sagdt, Carl Gustaf! månne det ej kan finnas en lydnad, som hatar, en falskhet, som smeker, en undergifvenhet, som i tysthet reser borsten? Träl som du är under några sjelftagna patroners mera än qvinliga nycker, får du icke räkna så noga med de förödmjukelser man kastar åt dig; du måste fördraga dem, om äfven med ilskan i hjertat, liksom den prostituerade qvinnan fördrager de kyssar man med rå våldsamhet frånröfvar henne. Ser du, vi män ur folket förstå genom en slags instinkt hvad som sker ofvanom oss. Nå väl! Har aldrig, i sådana ögonblick, vid dylika förödmjukelser, hos dig vaknat ett vildt, ett hämdlystet begär att trampa dessa dina afgudar under fötterna, att en gång, för omvexling skull, sätta sulan af din sko på deras nackar, att en minut, en enda minut, erfara den saliga känslan att vara herre och herrskare? Skulle det icke roa dig att en dag sjelf stå med färlan i handen öfver dessa stolta läromästare, som så ofta förargat och utträkat dig, som, i sin inskränkthet, likt en rekryt exercerat ett verkligt Generals-ämne? Börjar du, nu eller framdeles, att erfara några symptomer af en dylik, lättförklarlig åstundan, så behöfver du endast derom nämna några ord till mig för att i ögonblicket ha din önskan förverkligad. Jag skall då med nöje åt dig öfverlemna behandlingen af tortur-instrumenterna. Jag är trött att lägga dessa nervsvaga dvergar på sträckbänk. Jag skulle, för mitt eget nöje af exsekutionen, önska dem mera motstånds-kraft!"

"Du väntade det näppeligen, men — hvad tycker du — jag emotstår frestelsen. Jag försakar att nämnas "en man af folket," att appläderas, kanske att inropas. Jag afsäger mig hvarje förhoppning att bäras maltsäck genom gatorna af en svärm skrålande hamnbusar och lärpojkar. Jag afskär för mig hvarje möjlighet att från min förstugubro få hålla tal till Stockholms pöbel och, med tårar af den högsta theatraliska konst i mina ögon, försäkra den om min djupa vördnad, om min innerliga högaktning, om min beredvillighet att gå alla de ärenden, som af denna vördnadsbjudande auktoritét kunna mig åläggas. Min flygt sträcks åt andra rymder. På popularitéts-jägeriets föraktliga bana skall jag aldrig komma att stå dig i vägen."

"Far då fort Carl Gustaf, kryp så ödmjukt och fägnande du kan, uppför Nådens trappor, apportera åt de mägtige, och blif slutligen af dem sparkad på dörren. Sådan är vanligen hofsmilarens historia!"

"Och du, Sture Engelbrecht! Tänd brännoffer för den Moloch man kallar folket, till dess han, för att få lågan att stiga högre, kastar dig sjelf i bålet. Så sluta merendels de så kallade folkets män."

"Under bättre, hjertligare önskningar kunna svårligen två syskonbarn skiljas. Vi ha verkligen med en öppenhet, som man knappt skulle kunna tilltro två olika politiskt troende, för hvarandra utvecklat våra åsigter och ställt hvarandras framtids-horoskoper med en slägtkärlek, som i vår hatfulla tid måste förvåna. God natt, Carl Gustaf! eller rättare, god morgon, ty jag tror nästan, att den första daggryningen ljusnar der öfver Skeppsholmen!"

"God natt, Sture Engelbrecht! Du har de förflutna timmarna lefvat för ärelystnaden. Lef nu de kommande för kärleken! Sedan du slutat att ordvexla med din kusin, flyg, som lärkan i vårmorgonen, till din älskarinna! Helsa Olimpia! Det är den enda af dina eröfringar på folkets område, som jag afundas dig. Hon var förtjusande i sin oro öfver ditt skådespels öde, då, som du minnes, endast en hårsmån skilde det från ohjelplig fiasco; hon spelade så väl, att du borde låta henne försöka sig äfven i det dramatiska. Hon har all Italienskans förmåga af förställning."

"Och jag all Italienarens förmåga af hämd, derest man förolämpar någonting, som jag kallar mitt, vore det också endast min hund eller min betjent!"

"Din hund och din betjent! Man af folket! hvilken parallel! Likvisst, huru än härmed må förhålla sig, det märks, att dina anor kräfva ut sin rätt! En Wikingschöld är, Gud ske lof, för mycket adelsman att i längden kunna hålla färgen som plebej. Men låt mig aflägsna mig, innan denna glada erfarenhet hinner uppgrumlas af några mörka, demokratiska utgjutelser. Farväl, farväl!"

De båda syskonbarnen åtskildes.

TOLFTE KAPITLET.

Dagen efter första representationen af "en man af folket," gaf Excellensen Grefve Ekekrans sin sedvanliga, hvarje Onsdag återkommande soirée. Hans prägtiga våning vid Drottninggatan var rikt upplyst; mareschaller fladdrade utanför ingången; en lång fil af vagnar skred sakta gatan framåt. I första förmaket gjorde Wikingschöld, med officiant-stjerna i knapphålet, såsom en slags vice-värd les honneurs för de ankommande, hade ett förbindligt leende och ett par förbindliga fraser till en hvar af gästerna. Först i andra eller tredje rummet emottogos de af Excellensen sjelf, i Vetenskaps-Akademiens uniform, öfver hvars svarta grund Serafimer-Ordens-bandet rullade sina blåa, vattrade vågor. Ingen kunde måhända vara mindre vettenskaplig än Excellencen, som egentligen hade börd, hofgunst och tilltagsenhet att tacka för sin höga plats inom samhället, men kanske roade det honom att visa verlden, huru vettenskapligheten, åtminstone så vidt den beror af en plats i vettenskapernas akademi, så der temligen släpar sig i spåren af rangen. Den, som kan sitta på taburetten i en Rådkammare, bör också kunna förhålla sig någorlunda skickligt på fåtöljen i en akademi. Beviset var Excellensen Ekekrans, för hvilken i Akademiskt hänseende nu blott återstod en enda ouppfylld ärelystnad — den att lyckligen bli en af de aderton. Han hade också redan tillsport Wikingschöld, om denne trodde sig i stånd att skrifva ett äreminne öfver Axel Oxenstjerna, och i förtroligare samtal brukade han med förkärlek uppdraga en parallel emellan sina och andras inom akademien redan agréerade vittra förtjenster.

De stora, rikt möblerade rummen började mer och mer att fyllas. Man samlade sig i grupper; man pratade; man skrattade. Man trängdes, bugande och lysten att bemärkas, kring värden; man trängdes, artigt skämtande, kring vice-värden. Han var dock favoritens favorit; man visste, att han på högre ort hade entré i kulisserna; hans penna ansågs formerad af vederbörande; på hans läppar hvilade vederbörandes innersta tankar; det var således icke ur vägen att visa den förre sin aktning, att lyssna till orakel-språken från den sednare.

"Ah! se god dag, min bästa Wikingschöld!" utropade Presidenten Friherre Lagerlund och tryckte vänligt hans hand, "icke sannt! Er pligt och ert snille kommer att spela er känsla och ert hjerta ett fult spratt! Det är hårdt att utan skonsmål sabla ner en kusin, men ni måste det, Hr Wikingschöld! ty aldrig i mitt lif har jag sett något värre sammelsurium, än "en man af folket." Endast en kedja af invektiver mot allt hvad ordning och skick heter! En larmtrumning från början till slut, som också ganska rigtigt lyckades att sätta eld i packet! För all del, Hr Wikingschöld, tag här i med hårdhandskarne! Skonsamhet vore förräderi mot den goda saken. Fäderneslandet först och kusinaget sedan!"

Och Presidenten Friherre Lagerlund gick, utan att afvakta svar, vidare. Kanske skall det roa någon af våra läsare att erfara, det Herr Presidenten, då han först adlades, kallade sig Lagerträd och sedermera, upphöjd i Friherrligt stånd, Lagerlund, hvarefter han antagligen en gång vorden Grefve höjer sig till det superlativa namnet: Lagerskog.

"Förfärligt, min vän, förfärligt," vidtog nu den vittre och citerande Landshöfdingen Borgarhjort, "men, Gud ske lof, på det här sättet måste folket nödvändigt sluta med att depopularisera sig sjelf. Bära en sådan der vindskammarpoët i triumf! Så länge de ännu inskränka sig till att draga dansöser i hyrvagn, kan man möjligen tiga och blunda. Med ett fruntimmer må extravaganser någon gång vara tillåtna. Men nu — nu går det för långt! Det är följden af att ge packet för fria tyglar. Och ändå hvem är lättare att styra än just packet. "Festa, forca, farina," se der hela hemligheten, utsagd till och med af en kung af Neapolitanska stammen, hvilken, som bekant är, aldrig haft anseende för klyftighet. Jag har läst, jag har omläst, omtuggat pjesen; jag har sagt med Rabelais' hund, som outtröttligt gnager den torra ben-biten: "rien, qu'un peu de moëlle;" men jag har icke, med allt mitt gnagande, anträffat så mycket, som jag behöfver för att en enda gång pomadera mitt tunna hår. Hvilken massa af torftiga exclamationer, af utslitna rodomontader,

"Qui sont à tout le monde et ne sont à personne."

Liksom Homeri hjeltar innan striden upprepa sina genealogier, traktera oss här folkets män med folkets anor och förklara, att om kungarne ha kulro, så ha folken gatstenar. Men skola de väl nännas att, genom gatstenarnes uppdrifvande, göra till intet sina älsklingstillhåll — rännstenarne? Jag tror det knappt!

Ha ha ha! Jag ger er privilegium att, om ni så finner lämpligt, använda mitt infall i den blifvande recensionen öfver "en man af folket." Au revoir, mon cher!"

"Tack för edra vinkar angående grunderna för ett blifvande representations-förslag," började Stats-Sekreteraren Wispenhjelm, som i detsamma inträdde. "Det var en liten, förträfflig artikel serdeles att behjerta i en tid som vår, då man äflas att utan urskillning nedrifva allt, då man tyckes hågad att inskränka val-lagen till tvenne momenter: 1:o hvarje Svensk är valman, 2:o hvarje Svensk är valbar. Man vill utdömma Adelskapet, och besinnar icke, att om man ur en Statsform borttager det element, som representerar äran, så har denna stat icke mera något anseende hos utrikes magter att påräkna — den står ärelös inför Europa. Man skriker: "Korsfäst!" öfver våra ordens-kors" — Stats-Sekreteraren fingrade på sin Nordstjerna — "och erinrar sig icke, att till och med de Nord-Amerikanska fristaterna erkände behofvet af dylika, då de instiktade Cincinnati-Orden. Sjelfva Washington tyckte, att en stjerna icke skulle misskläda hans frihetspösande bröst. Men herrn, som verkligt har talang, skall hjelpa oss att afslå dessa en förvänd tidsandas oförsynta stormningar. Det blir, tro mig! en seger icke utan frukter! Medan jag kommer ihåg det, var så god och gör mig den äran till middag om Lördag."

"Heder och tack för påpackningen, som Hr Wikingschöld i gårdagsbladet gaf patrioten," inföll nu General Stålsvärd, "den svinhunden" — vi citera endast — "förtjenar allt hvad han får. Han vill kriticera försvarsverket, och fan vete, om han sjelf ens har laga försvar. Det är förbannadt beqvämt att sitta fem trappor upp i en vindskupa, och vid det talgögda ljuset af en dank afgöra verldens öden, men det kan dervid hända, att man hugger i sten på ett sjuhelfvedetes vis. Det var i en olycklig stund vi fingo den sakramenskade tryckfriheten på halsen, och indragningsmagten tyckes, för sin del, helt ogeneradt ha somnat på sin post. Den har tydligen kommit till för att hålla oss Embetsmän ryggen fri, och i stället få vi nu ryggen full med ovett. Skulle det icke gå an att litet kittla Hans Nåd Hof-Kansleren att åtminstone så der till halfts be honom röra på spelet? Det vore en liten gest af oberoende, som icke skulle misskläda, och ta mig fan behöfver han icke en påstötning. Jag och åtskilliga andra högre Embetsmän skulle stanna i förbindelse hos en för en dylik erinran. Man är icke Hof-Kansler för att göra ett med oppositionstidningarna och lemna sina kamrater i skotthåll för deras invektiver."

Men det var icke allenast af den högre byråkratiens medlemmar, som Wikingschöld fick emottaga handtryckningar och komplimenter; kring honom, ej oantagligen en gryende sol, trängdes redan i viss mån lycksökeriet, och en eller annan småfogel beräknade redan att på vingarne af denna örn bli gratis buren mot höjden. Med en slags öfverlägsen säkerhet emottog han dessa redan vana hyllningar och besvarade dem på ett sätt, som om han redan hållit sin framtid fullmogen i sina händer.

"Det var en förbannadt charmant menniska," yttrade med det mest inställsamma leende Löjtnant Plåterhjelm, "som Herr Wikingschöld förde på sista maskeraden. Hvilken hållning, hvilken fot! Säkert en dansös! Men då man hör till den Aeropag, som bestämmer segrarne eller nederlagen på scenen, har man utan tvifvel vissa högtidsrättigheter öfver "Corps du Ballet." Under sådana förhållanden blir en konstdomare så lätt — Sultan! Ach! hvad snillet ändå är för en gudagåfva. Det är en borgen för alla slags eröfringar — så på ärans och utmärkelsens som på kärlekens område!"

"Förlåt mig en förfrågan, Hr Wikingschöld," sporde med en artig bugning Kongl. Sekreteraren Furuhufvud, som starkt affekterade att bli Kammarjunkare; "jag beundrade i går den gudomliga Ryska selen till Herr Wikingschölds droska. Är den gjord i Stockholm? Åh! det är ett litet Chef-d'oeuvre af sadelmakeri-arbete; det syns, att en kännareblick har utvalt den. Herrar skriftställare äro alltid lyckliga. Alla handtverkare täfla att lemna dem det bästa, det utsöktaste af sina tillverkningar. Ett par berömmande ord, af en känd och aktad penna utkastade i offentligheten, kunna ju någon gång tillskapa en industriell fortyn! Det är således mera än skäl, att handtverkaren aldrig ger skriftställaren skäl till klagan."

"Kors! jag hörde af försäljerskan, att Hr Wikingschöld bjudit på papegojan, som är till salu i Fru Walls antiqvitets-handel," vidtog härefter andre Sekreteraren i kabinettet v. Fineld, "jag hade verkligen önskat mig en papegoja, likväl mera som sällskap än som rum-prydnad — dylikt oskyldigt prat innebär alltid något diverterande — en sådan der har tusen befängda infall — man begriper ej, hvarifrån hon tar dem — men då jag hör, att Herr Wikingschöld också intresserar sig för papegojor, vare det långt ifrån mig att gå en värd och aktad vän i vägen. Jag afstår — fördömme mig, afstår jag icke med största nöje! "Tag henne, Herr Wikingschöld! I värdigare händer än edra kan hon icke falla!"

Hela den förnämare delen af sällskapet hade härunder dragit sig in i ett kabinett, der Grefve Ekekrans förevisade en nyss inköpt genre-tafla af en svensk mästare, som både genom det originella i ämnet och genom talangen i dess behandling ådrog sig odelad uppmärksamhet. Taflan föreställde en rad sid-kulisser på en theater, antagligen tecknade från det motsatta oxögat. I första kulissen ser man en Prima Donna ståtligt poserande i en fåtölj. Hennes små, i hvitt siden chausserade fötter hvila på en framför henne utbredd lejonhud. Hon är insvept i en rikt pälsbrämad sidenkappa, som i fylliga draperier faller efter konturerna af hennes stolta gestalt. Hufvudet är bart; ett par blommor spira upp ur svallet af hennes blonda lockar. Hennes hand leker med ett par kastangetter; en dubbel-kikare hvilar på hennes knä. Framför henne ligger en kammarjungfru nedböjd i stoftet och kritar de små sulorna af hennes skor. En garderobs-mamsell står bredvid med ett glas vatten i handen. (Sedan kritningen försiggått, slås nemligen vattnet ut i kulissen, och dansösen väter dermed leende sina skosulor — stå der många beundrare omkring, stampar hon, barnsligt lekande, i den våta ytan, och gör derefter ett par yppiga entrechats — är det ingen, som ser henne, går hon lugnt tillbaka till sin fåtölj.) Ett par theater-habituéer uppvakta Prima-donnan, som med en viss tyckmyckenhet emottar deras hyllning. Man behöfde endast ganska flyktigt hafva sett personerna, för att i dansösen och den ene af habituéerne igenkänna Donna Olimpia och Sture Engelbrecht Wikingschöld. Grefve Ekekrans, som städse högt förklarat sin fiendskap till all slags personlighet, aktade dock icke för rof att hos sig exponera en tafla, som påtagligen innebar en grof personlighet.

Kulissen derbredvid intages af några gardister, för tillfället kommenderade komparser, på hvilkas kinder Kongl. Theaterns kugellack glöder och hvilkas stripiga hårtestar redan börja bli upproriska mot den läggning en kraftigt förd blykam, utan särdeles aktning för hinder, med ömt slitande af alla gordiska knutar, despotiskt sökt gifva dem. Nyfikt blicka komparserna inåt scenen och tyckas sinsemellan småleende utbyta sina anmärkningar öfver den der fortgående handlingen. Tvenne snusa på saken.

I tredje kulissen har en liten tolfårig page, troligtvis uttröttad af förmiddagens ansträngningar i dansskolan, djupt insomnat på trappan af en här, vid nyss föregånget changement, inskjuten thron. Han slumrar godt, medan man inne på theatern afsätter hans herre och konung; antagligen kommer han dock att snart yrvakna ur sin korta hvila, ty på taflan ser man regissören, med manuskriptet till piecen, i högsta hugg sakta närma sig den lille sjusofvaren. Troligen är det icke för att jaga bort flugorna från pagens slummer, som den vrede embetsmannen så lyfter symbolen af sin värdighet. Med ett visst uttryck af rå skadeglädje betraktar en sotig lamp-tändare denna manöver.

Fjerde kulissen är den sista synliga. De öfriga försvinna i lointainen. Hufvudfiguren i den här inträngda gruppen utgöres af en liten trashank, som troligtvis för första gången i sin lefnad ser ett spektakel och storögd följer denna för honom alldeles nya tilldragelse. Han håller ett halfförtärdt bröd i handen, men ögats njutningar tränga tydligen magens i bakgrunden, och nyfikenheten slår för ögonblicket hungern ur fältet. En ring gapande groteska ansigten luta sig, spejande, fram öfver den lille i åskådning försjunkne passageraren, som troligtvis haft sin natur af liten att tacka för sin plats af främst.

Den egna belysningen af skenet från theaterlamporna var med mycken illusion återgifven; samtliga gestalterna framträdde lefvande och karakteristiska på duken, perspektiven af de kuliss från kuliss alltmera sig fjermande föremålen var förträfflig. Donna Olimpia och Wikingschöld voro verkliga porträtter. Icke underligt, att taflan af det kotteri, som omgaf den, höjdes till skyarne, att Grefve Ekekrans, som af den föga bekante konstnären ädelmodigt inköpt stycket, blef smickrande kallad: Mecenas.

Men just då man som bäst gaf luft åt sin beundran mindre öfver taflan, än dess egare, ljödo djupa, hemska klämtslag genom rymden och följdes omedelbart derefter af hvinande trumhvirflar. Några sekunder ytterligare — och med tunga, mot Stockholmsbergen doft åter-rullande skott förkunnade brandbatteriet på Skeppsholmen, att elden var lös. Ett oredigt braskande sorl började förspörjas på gatorna. ”Hvar, hvar?” ropades till höger och venster, men ur intet väderstreck följde svar. Springande lärpojkars trädskor glappade gällt mot gat-stenarne. Ordonnanser sprängde i galopp till och från brandstället. Under skrik och svordomar från kuskarne skuro de första vattenkärrorna sin väg genom en i riktningen af eldsvåda digert sammanströmmande folkmassa. Snart dånade äfven sprutorna framåt öfver gatornas ojemna stenbeläggning, och garnisonens handräckningsmanskap upptågade med brandhakar och stegar. Alla dessa olika krafter sammanträngde sig kaotiskt på den trånga rymden närmast det brinnande huset, och i en enda myrstack hvimlade här, utan ledning, utan inbördes sammanhållning, ett tusental menniskor, af hvilka alla ropade, alla befallte, alla påfordrade lydnad. Den ene ville släcka till höger, den andre till venster, den ene uppifrån, den andre nedifrån. En skrek på brandsegel, en annan på vatten, en tredje på von Akenska eldsläcknings-ämnet, en fjerde ville rifva granngårdarne, en femte ville rifva sjelfva det brinnande huset. Och under allt detta fördes med klämtning, trumning, hojtning, hurrarop ett döfvande, öronsprängande oväsen, som kom hästarna för vattenkärrorna att stegra sig af förskräckelse och tvang den, som icke alldeles ville förlora hufvudet, att hålla för öronen.

Carl Gustaf Wikingschöld och några af de yngre gästerne vid Excellensens soirée hade, med den större liflighet, som tillhör deras ålder, skyndat till brandstället. Snart stodo äfven de på det ofvan beskrifna tumultuariska området för släcknings-arbetet. Lågorna slogo redan med våldsamhet ur fönstren till nedre våningen af det brinnande huset; små, fräsande eldstrimmor sprungo husknutarne uppåt och glänste och flammade i timmer-foguingarne; från det inre af den itända byggnaden smällde och knakade det gällt, liksom hamrade förstörelsens demoner idogt på de gamla trossbottnarne; man hade redan af den alltmera tilltagande hettan blifvit tvungen att flytta sprutorna några steg tillbaka, men ännu släpade de arme brandskadade, med öppet trots för faran, sina torftiga bohagsting genom den redan rykande porten ut i det fria. Då ljöd ett förfärligt, genomträngande qvinnoskri. En mor, en fattig hjelphustru, nyss ankommen till stället, skulle skynda trappan uppföre för att åtminstone rädda sitt barn, hvilket hon, om morgonen gående till sitt arbete, inläst i den torftiga vindskammare hon tre trappor upp i det brinnande huset bebodde. Trappan hade rasat in. Vägen emellan mor och barn var ohjelpligt stängd.

"Femhundrade Riksdaler åt den, som försöker vågspelet," ljöd en stämma, hvilken Carl Gustaf Wikingschöld tyckte sig igenkänna såsom sin kusins.

Men ingen enda rörde sig i hopen. De djerfvaste sjöbussar, som ännu i beckmörk natt, i hvinande storm vid en vajande tågända dinglat mellan himmel och jord, studsade tillbaka för det högröda eldhaf, ur hvilket, uppburne som af ett underverk, de öfre våningarne, med af hettan sönderssprängda fönster, med rykande knutar, reste sina tunga massor mot den af branden klart upplysta natt-himlen. Då såg man, ögonblicket derefter, en lång brandstege skjutas ut från tredje våningen af huset midt emot det brinnande. Efter ett par misslyckade försök, tog den fäste i en vindsglugg af den itända byggningen, och nu visade sig, balanserande på denna bräckliga brygga, en lång, reslig gestalt. I detsamma störtade lågan ut ur den hittills skonade, andra våningen och upplyste från hufvud till fot, såsom i ett slags briljant fyrverkeri, den äfventyrlige luftvandraren. Det var Sture Engelbrecht Wikingschöld. Ett gladt, enthusiasmeradt skri af igenkännande ljöd från många af de läppar, hvilka i går tillropat honom sitt varma, hjertliga: Lefve!

"Den karlen förtjenar, att man går i döden för honom," ropade en gammal sjögast och tryckte med sin brunbarkade näfve till döds en i ögonvrån framqvällande tår.

"Han ger icke en allmosa åt den fattige, han ger sitt lif åt honom," skrek en färgargesäll och sträckte med en åtbörd, som icke var utan poesi, sina indigofärgade händer mot den uppe i luften sväfvande gestalten, som, omfluten af ljus, skred allt närmare målet.

Den arma qvinnan, hvars högsta ve eller väl det gällde, hade fallit på knä och blickade med hopknäppta händer, med tårsköljda ögon upp till Wikingschöld. Han var i denna qvalfulla minut hennes öde, hennes gud.

Ena hälften af luftvandringen var slutad. Wikingschöld försvann genom vindsgluggen. Ett ögonblick derefter återsyntes han. Han bar ett barn i sina armar. —

Enhälligare hurrarop helsade ännu aldrig en Triumphator, som räddat sitt fosterland, än de, hvilka nu helsade den, som räddat ett tiggarbarn. Hvarje hufvud blottades. Till och med strålförarne lyftade vördnadsfullt, för ett par sekunder afstannande med arbetet, på sina gigantiska, bredbordade hattar. Det var en storartad, rörande hyllning, som kom Wikingschöld att darra, der han, det svindlande djupet inunder sig, det qvidande barnet i sina armar, sakta skred sin luftiga vacklande stig framåt.

Snart nedlade han barnet vid moderns af ytterlig glädje högt klappande sköte. Hon kysste hans händer, hon kysste fliken af hans rock. Hon hade förlorat allt det lilla hon egde i verlden, men hennes barn var dock ännu hennes, log emot henne, slog sina små armar kring hennes hals.

"Nå, gossar!" yttrade Wikingschöld till den täta krets, som jublande slöt sig omkring honom, "efter ingen af eder vill förtjena mina utlofvade, femhundrade Riksdaler, då hade jag ju ingen annan utväg, än att förtjena dem sjelf."

"Ni ha förtjent mera, Herr Wikingschöld," svarade honom en redan gråhårig borgersman, hvilken det hvita bandet kring hatten angaf såsom ledamot af frivilliga Brand-korpsen, "ni har förtjent er tusendes vänskap och aktning. För Er, för en ärad och firad gäst, stå alla våra boningar öppna — hvar famn står öppen för en man, hvilken, såsom Ni, bevisat sig ega hjerta i bröstet, hjerta för de fattiga, de lidande, de förtryckta! Gud välsigne och vedergälle Er!"

"Fy fan! det här börjar bli sentimentalt!" anmärkte en ung man af det från Grefve Ekekrans' soirée till brandstället uttågade koketteriet.

"Hvar famn står öppen för honom!" inföll ett annat samma andas barn, "ett icke så oäfvet anbud! Jag vet kryddkrämar-mamseller och slagtar-fruar, hvilka i den vägen äro alldeles afundsvärdt begåfvade. Kanske komme Wikingschöld att der trifvas bättre än hos sjelfva Signora Olimpia, hvilken annars ostridigt eger, såsom Montagne yttrar sig om Bianca Capello, "le corsage gros et les tétins à souhait."

Ett skallande skratt belönade denna grofva citation ur den gamle verldsmannens från sextonde seklet naiva, målande teckning af Florens och Medicéerna.

"Lindebarnsräddaren," förmenade en tredje, "borde för sin vackra bragd erhålla samma utmärkelse som Romaren Duilius, att, hvarje afton han gick hem från någon supé eller klubb-sammankomst, åtföljas till sin post af en flöjtspelare och två lyktbärare. Han tyckes vara född för att ställa till spektakel på gatorna."

Nu störtade, med förfärligt dån, den af elden undergräfda byggnaden i ett ögonblick tillsamman; lågorna hvirflade triumferande högt upp i luften, men med detsamma var också en damm satt för deras framfart och deras nederlag oundvikligt; från de kringliggande hustaken beherrskade man nu tillfyllest elden, och i kaskader stupade vattenmassorna ned öfver det i vanmäktig ilska fräsande elementet, som, allt djupare nedtvingadt i stoftet, endast ögonblickligt drog några fulla, trotsande andedrag, för att sekunden derefter utmattadt sjunka tillbaka i ryckningarna af en tydlig dödskamp. Redan började trumslagarne att stämma sina instrumenter från larm till glädje, och de ljus, hvarmed man eklärerat de närmast brandstället befintliga fönster, blefvo, sedan någon fara för grannhället icke mer var att frukta, besparingsvis indragna. Vattenkörarne ansågo sin åtgärd så litet påkallad, att de, i stället för att langa vatten, grälade om hvem som varit först på platsen och således kunde finnas berättigad till Brandförsäkringsverkets i detta hänseende utfästade premier.

Eldsvådans öde var gifvet. Dess gränser voro bestämda inom området af den nedbrunna byggningen. Nyfikenheten förenade således icke längre dessa oroliga, böljande massor, som den här samlat tillhopa och under timmar vetat qvarhålla. Hvar och en tog vägen till sitt, serdeles som midnattstimmans tolfslag redan blandade sig med de sista, matta klämtningarne från hufvudstadens kyrk-torn, hvilka ännu, hufvudsakligen för syns skull, varnande buro sina i väderstrecket af eldsvådan uthängda brand-lanternor.

"Det var skräp till eldsvåda," yttrade en lärgosse till en annan, medan de arm i arm anträdde vandringen till den verkstad, hvilken också utgjorde deras sängkammare, "eldsvådorna ha grufligt vanslägtats allt sedan den stora påtuttningen vid Blasieholmsbron. Det var då en eld, som man kunde värma hela kroppen vid, och icke, som vid den här, knappast fingrarna. Hå! för Carl den trettonde! hvad jag skrek och skrålade den dagen. Och hvad jag slog vatten öfver slagtarhuset! det blef köttsoppa innan qvällen, det du! Likvisst, ta sig icke eldsvådorna i det kommande, så ger jag fan att öda tid på dem. Då kan jag så gerna söka gräl någon annorstädes."

"Ja, men hvad jag tyckte om," genmälde den andre kamraten, "var den der ohängda fan, som fiskade upp ungen ur eldsvådan. Såg du, hur det rykte om stöflarne på honom, då han kom ut ur vindsgluggen. Skulle han behöfva en halfsulning, så tror jag, fördömme mig, jag gör den för intet, till och med om jag nödgas stjäla lädret från mästaren. Si, hade det varit ett rikt mans barn, kunde han ha gjort det för schaberns skull. Men nu var modern en tiggerska. Han måste ha ett hjerta godt som gull och hjertat ändå på rätta stället."

"Ja, för att vara ett bättre mans barn, bar han sig rigtigt hederligt åt vid det här tillfället, och jag råder ingen att hädanefter i min närvaro säga ett ondt ord om honom. Fastän skomakaren, enligt det gamla, dumma ordspråket, bör hålla sig till sin läst, kunde det då hända, att jag toge till knytnäfven."

Emellertid vandrade den, som utgjorde föremål för alla dessa skiftande anmärkningar, tyst och stilla till sin bostad. En lång, reslig, bredaxlad gestalt i sjömansdrägt hade, på några stegs afstånd, följt honom ända från brandstället och begagnade sig nu af ett ögonblick, då, utom de ofvanbeskrifne begge, ingen enda vandrare syntes på den långa, öde gatan, för att, med ett par kraftfulla, riktigt uttagna, steg, hinna i bredd med Wikingschöld.

"Herre!" yttrade han med rå, men bottenärlig stämma, "ni har i dag betett er som en hel karl. Jag skulle gerna vilja bevisa er någon tjenst, ge er någon handräckning, så godt i min förmåga står, ty si! det gjorde mig så hjertinnerligen godt i själen, då ni, en förnäm herre, vågade ert lif för det arma tiggarbarnet. Vore alla herrar sådana, skulle vi, som icke skaptes till herrar, också vara mycket bättre! Ser ni, jag är Gud ske lof, en orädd karl och har ett par starka armar. När ni behöfver det ena eller det andra, så säg bara till! Jag skulle så gerna i någon mån vilja aftjena den fattiga enkans skuld till er. Hvad ni har gjort henne, det har ni gjort oss alla, som äro fattiga! Vi äro samtliga edra gäldenärer."

Och sådana bevis på den renaste, ädlaste hängifvenhet emottog Wikingschöld flerfalldigt. Låtom oss undersöka, i hvad mån han förtjente dem.

Då Wikingschöld i det röda, sväfvande skenet af eldsvådan sakta vandrade fram öfver den mellan himmel och jord osäkert svigtande brandstegen, då han, med en sjelfuppoffring, som föreföll Spartansk, ögonskenligen vedervågade lifvet, hvilade icke hans tanka ett ögonblick på den snyftande moderns förtviflan, på det arma barnets hjertslitande jemmer. Han tänkta på hopens bifall, på sina fienders nederlag, på Tidningarnes beröm. Det var ärelystnad, icke menskliighet, som dref honom öfver djupet, in i lågorna. Han var endast sjelfvisk, då han syntes uppoffrande. Han vågade sitt lif för att trygga sin popularitet. Han ville visa verlden, att han icke allenast skref, utan äfven handlade som en man af folket. Hans gerning hörde till de beräknadt sublima. Den höjdes till skyarna, medan den i sjelfva verket endast kröp i dyn.

På samma sätt hafva någon gång mesar visat under af tapperhet; de voro nemligen mera fåfänga än fega.

Emellertid inbillade sig nästan Wikingschöld, att han gjort en god gerning. Den arma modrens glädjetårar, massans jubel och bifallsrop voro i detta hänseende alltför öfvertalande. Med det sjelfbedrägeri, hvaraf serdeles egenkärleken är mägtig, lyckades det honom, att, äfven inför sitt samvetets domstol, tränga tillbaka i skuggan de mera dunkla motiverna till sin lysande handling; han började så småningom att i sig sjelf på fullt allvar vörda en af menskligheternas heroer.

Det låter besynnerligt, det låter till och med litet groft, men huru mången menniska har icke ljugit full sig sjelf? Våra största misstag, våra mest grundlösa illusioner härstamma icke de i rakt nedstigande linia från oss sjelfva?

TRETTONDE KAPITLET.

En Riksdag hade blifvit sammankallad. I kraft af sina adliga privilegier uppträdde begge kusinerna Wikingschöld på Riddarhuset. Båda gjorde uppseende, ehuru i skilda leder, såsom förfäktare af bjert motsatta, politiska läror. Carl Gustaf Wikingschöld stridde med de strängaste konservative, med de kärfvaste motståndarne till all reform, hvilka blindt förskansat sig inom bålverket af det gamla bestående, med full föresats att der segra eller falla. Intet nyhets-projekt fanns deremot så förfluget, att det icke af Sture Engelbrecht Wikingschöld fick uppbära åtminstone ett villkorligt gillande, att det icke af honom helsades med ett mer eller mindre lifligt välkommen. Han var de nya idéernas svurne kämpe och fick således icke räkna alltför noga med sina skyddlingar. Han drog, i följd häraf, i härnad mot allt bestående och ville ett utrotnings-krig mot allt, som hette häfd och plägsed. Emellertid gaf just denna ytterliga stridighet i åsigter de begge fränderne tillfälle att lysa desto mera, att städse stå som två briljanta antitheser emot hvarandra, att låta fras i friktion mot fras gälla allt hvad fras möjligen kunde gälla. Riddarhuset har sedan sekler varit svagt för floskler. Kanske är det på de sednare decennierna hufvudsakligen af flosklernas vältalighet som Riddarhusets väggar, från Wasa-vapnet i djupet af salen ända ned till de nyadlades vid ingången, prunkande återljudat. Parlamentariska rykten ha der vext upp och haft varelse, hvilka, derest fraserna kläddes af dem, skulle stå naknare än Adam i paradiset. Man har beundrat bredd och längd utan djup; man har speglat sig i den vackra ytan och funnit den täckelig. "Ord! ord! ord!" se der hvad Riddarhuset rikeligen offrat på fäderneslandets altare! Man har ridit på ord, man har kastat och lekt med ord, man har låtit ord falla i avalancher! De fattige Svenske Riddersmännen ha härutinnan utvecklat ett mera än sardanapaliskt slöseri! Hade man med blotta ord kunnat tillstoppa Stats-skeppets refvor, skulle aldrig någon läcka hejdat dess framskridande, aldrig ett stigande köl-vatten dragit det mot bottnen.

Under sådana förhållanden var det naturligt, att Wikingschöldarne, hvilka båda voro bland sin tids lyckligare fraseologer, hvilka med denna egenskap förenade sjelfförtroendets hela käckhet och all parti-sinnets värme i föredraget, hvilka dessutom af naturen voro begåfvade med den hastigt och djerft kombinerande fyndighet, som någon gång surrogerar snillet och ej sällan tar högra handen af skarpsinnigheten, att de begge kusinerna, i viss mån vältaliga, djerfva, förslagna, lätteligen skulle inkräkta ett par hufvud-roler i det representativa skådespel, hvarmed Ridderskapet och Adeln undfägnade fäderneslandet. De blefvo snart bland dessa talare, som hafva ett tyst erkändt anspråk att yttra sig i hvarje fråga, öfver hvilka man förundrar sig, hvilkas snara frånfälle man förespår, om de, under någon debatt, blifva stillatigande, sittande på sina bänkar. Gällde diskussionen krigsväsendet eller finanserna, åkerbruket eller tull-lagstiftningen, Halländska Kyrkohemmanen eller Öfverstuteri-Styrelsen, Öland eller Barthelemy, kunde man ge sitt hufvud i pant för osvikligheten af de båda talarnes deltagande i öfverläggningen med all sjelfkärlekens säkerhet, med den sakkännedom, som en flygtig öfverblick af ämnet kan förläna, med citationer ömsom från Moseböckerna och ömsom från Ekonomisternas skrifter. Deras namn höjdes till stjernor i de dem tillgifna tidningar; deras tal prunkade der in extenso. Man vande sig att anse dem såsom förkämpar, hvar och en för sitt parti, såsom de egentlige uttalarne hvar och en af sin fraktions åsigter. Derigenom fingo de tillika en slags politiskt-historisk betydelse. Man lyssnade till dem såsom till de mest genuina predikanterna af de tvenne stridiga trosbekännelser, som delade Riddarhuset; man såg mouvementet och konservatismen representerade i dessa begge på skådebanan fristående personligheter.

Men från dessa förutskickade resonnementer återgå vi till den historiska gången af vår berättelse.

Det hade varit en het dag på Svenska Riddarhuset. De begge partier, som vid denna tid delade detsamma, hade bjudit hvarandra spetsen med sällsynt hårdnackenhet, med mera än vanlig bitterhet. Också hade man endast vid få föregående tillfällen sett Ridderskapet och Adeln så talrikt representeradt som vid denna session, kring hvilken hvardera af de stridiga fraktionerna tycktes hafva koncentrerat sina bästa krafter och försigtigt sparat sina lifligaste anströngningar för en dylik afgörande strid. Salen i hela dess imponerande vidd från Wasa-vapnet ända ned till den yngste Adelsmannens, som ännu icke hunnit bli rigtigt van vid sin nya, adliga namnteckning, från sidfönster till sidfönster, suckade under tyngden af en ridderlig öfverpopulation, som i spänd väntan strök sina mustascher, eller, i brist på dylika, petade sina tänder. I fönstersmygarne hade bildat sig grupper af lifligt, men tyst samspråkande politiska vänner, och Landtmarskalken, der han, stafven i handen, hatten på hufvudet, intagit den af Kammarherren von Schinkel skänkta stolen, med en gobelins-skärm, föreställande fabeln om räfven och rönnbären bakom sig, underhölls artigt och roande af tvänne Grefvar ifrån första bänken, som med blottade hufvuden stödde sig emot Landt-Marskalks-bordet, vid hvilket Riddarhus-Sekreteraren redan, med glasögonen uppskjutna i pannan, började formera sina pennor. Riddarhus-Fiskalen spejade med falkblickar gången uppföre, för att, ifall någon välboren vandrare der skulle komma att fördröja sig, genast roffogels-messigt slå ner öfver plikten. En del Adelsmän studerade Utskottens memorialer i deras välkända, något glestryckta qvart-formater; andra funno dagens Dagligt Allehanda mera lättläst; slutligen anträffades de, som i ett hörn af salen instuderade sina roler, d. v. s. sina yttranden för dagens session. I egenskap af en slags reserv, nästan att jemföra med hvad gamla gardet var i Napoleons krig, hade redan i hyrvagnar inträffat en del välbördige Invalider från Ulriksdal, hvilkas enkla och temligen slitna uniformer gåfvo något antikt storartadt åt den annars nog brokiga församlingen. Enär de, med hänseende till det långa afståndet mellan hufvudstaden och Drottning Kristinas fordna älsklings-slott, endast sällan besökte Riddarhuset och således der voro mindre husvana, emottogos de genast vid dörren af en så kallad "ledare," som sedan lärer ha visat dem vägen.

Det ämne, som skulle förekomma, var högvigtigt för Svenska Riddarhuset. Det gällde att vara eller icke vara. För första gången befann sig der frågan om en representations-förändring å bane. Det framåtsträfvande partiet kunde visserligen icke hoppas seger i voteringen. Dertill voro motstånds-massorna för kompakta; de hade haft för lång tid att rangera sig i batalj för att kunna tagas genom öfverrumpling. Men debattens ära var ännu oafgjord. Om den stod täflings-platsen fullt öppen. Under sjelfva nederlaget kunde till och med mera än en fördel vinnas på allmänna opinionens område. Derföre hade äfven den till antalet ojemförligt underlägsnare liberala sidan rustat sig med serdeles omsorg; alla dess förnämligare kämpar hade lofvat att taga del i striden.

Ändtligen föll Landt-Marskalkens klubba dånande i bordet, och det allmänna sorlet i salen förbytte sig till några ögonblicks djup tystnad. Men då härpå, till en början, ingenting annat följde, än en justering af några redan förut fattade beslut, vexte återigen hviskningarne ut till ett salen genomgående, halfhögt mummel. Man ville icke för ögonblicket låta sin uppmärksamhet inkräktas af något mindre än dagens stora lifsfråga.

I allmänhet har man för sed att låta debatterna inom representationen börjas af underordnade talare, liksom en batalj vanligen öppnas med tiraljörelden. Koryféerna spara sig oftast för den hetaste striden; de försmå att deltaga i förpost-träffningarne. Det var derföre de parlamentariska Abcdarierne på Riddarhuset förbehållet att först få öfva sina spända och oöfvade krafter på det beniga ämnet: representations-frågan. Denna riksdagsbeväring drabbade emedlertid tillsamman med oförfäradt mannamod, om äfven just icke med den skarpaste logik; de tappre konskriberade sade hvarandra i ansigtet ganska omilda sanningar och beskyllde hvarandra ömsesidigt för glömska af fosterlandets bästa. Detta lilla krig hade nära nog urartat till ett kältringskrig, innan ändtligen Cheferna å ömse sidor bevärdigade detsamma med sitt personliga deltagande. Kanske funno de, efter dessa preliminärer, uppmärksamheten tillräckligt spänd för att tillåta dem med fördel uppträda på arenan. Equilibrister och andra konstförevisare gömma vanligen till sist sina största talanger, sina mest glänsande experimenter.

Sture Engelbrecht Wikingschöld fick först ordet. Emellan honom och en annan Riksdags-nobilitet från våra dagar rådde den likhet, att begge saknade idéens originalitet, men ersatte detta genom uttryckets, som ej sällan var slipadt i en bländande facett-form och kastade en viss glans öfver den ofta nog betydelselösa grund, på hvilken det var uppfördt. Hans fraseologi var fyndig och blomstrande, hans stämma böjlig och kraftfull; en slags vildsinnt satir stod honom, då han ville, till buds — allt tillräckligt för att, utan någon större anpart i den gudagåfva, som kallas snille, väcka uppseende hos en korporation, hvilken i detta hänseende icke drifvit sina anspråk högre än Svenska Riddarhuset. Sture Engelbrecht hade vid detta tillfälle företagit sig att skrifva Svenska Adelns historia — huru den från medverkan med de öfriga ständen sträfvat till supremati öfver dem — huru för Svenska Statskroppen Adeln städse spelat rolen af ett utsugande, ett tärande element — att, i följd deraf, dess sympathier hos nationen voro få eller inga — att, i saknad af allt stöd inom traditionen eller åsigterna för dagen, det således föreföll rådligare för Svenska Ridderskapet att frivilligt abdikera från sin representations-rätt än att slutligen, efter fruktlösa demonstrationer, tvingas dertill — det ena vore att sluta ridderligt, äfven om det, noga sedt, endast innebure en gärd åt nödvändigheten — det andra vore att sluta platt som ett åtlöje för historien. Allt detta hade förut, vid hundrade serskilda tillfällen, blifvit sagdt och omsagdt; det hela var en idislings-ceremoni af vanligaste slaget. Men dessa neddammade idéer lånade en yta af glans från några splitter-nya ordställningar, som för ögonblicket ryckte till sig uppmärksamheten; de erhöllo en viss kraftig tonart genom några åskdunder af den bravur- och bravad-vältalighet, som Oppositionsmannen Sture Engelbrecht Wikingschöld icke försmått att efterbilda efter mönster från thronen. Han deklamerade, med stoisk uppoffring af sin egen kasts anseende, om "detta stånd boret i kojan men ändå thronens säkraste stöd, som, utan att känna en rad af Roms historia, eger alla det gamla Roms dygder." Han anklagade, — hvilket i parenthes icke det ringaste angick honom — den nuvarande Aristokratiens sätt att representera, hvilket, enligt hans förmenande, höll en försigtig medelväg emellan en ädlings lust att lysa och en kryddkrämares lust att spara. "Mina herrar!" ropade han, "J tron, eller åtminstone en del af er tror, att i edra ådror sväller ett mera priviligieradt blod än det låga bondblod, som under Engelbrecht och Wasa flöt i strömmar för Sverige, men J glömmen, mine herrar, J glömmen, att adelskapet ligger icke i blodet utan i hjertat. Det hjerta, som slår högst för allting ädelt, är också det välbördigaste. Det häfdar sin börd med sin gerning."

Såsom bekant, är åldern för en Adelsmans riksdagsmanna-myndighet bestämd till tjugofem år. Vid denna tidpunkt af lifvet äro för många känslorna ännu grundsatser och grundsatserna känslor. Äfven Sture Engelbrecht Wikingschöld saknade således icke en kohort, som från sina ärfda bänkar ärligt tillropade honom bifall, i hvilkas unga sinnen vissa strängar återdallrade i gifven harmoni med hvad han för egen del temligen skrymtsamt här föredragit. De stolta orden klingade fängslande i deras öron; de hade ännu icke kommit i erfarenhet af den gamla strategien, att under skölden af stora, höga idéer gömma små, lumpna afsigter. Dessa yttringar af ungdomlig medkänsla för det rätta nedtystades dock under det obevekliga stampandet från förfarnares galoscher, under knackandet med de högre upplystes käppar.

Carl Gustaf Wikingschöld störtade upp på sin bänk. Hans ställning var för ögonblicket fördelaktigare än hans motståndares. Den ojemförligt större pluraliteten af de närvarande följde honom med sina välönskningar. Elementerna till det försvar han hade att utföra lågo osökta omkring honom. Han stod midt bland de vapensköldar, hvilka, likt en enda lång merit-lista, täckte Riddarhusets väggar. Den gamla, ärorika Wasen, fridsäll och segersäll i åminnelse, glänste skyddande öfver det hela.

"Jag vet icke," började han, "hvilken känsla, som i detta ögonblick på detta rum bör vara den mest öfvervägande, blygd eller förtrytelse. Vi ha här hört en stämma, glömsk af tillbörlighetens enklaste, mest oeftergifliga fordringar, hädande uttala fördömelseformeln öfver sjelfva det sköte, som sett honom födas, öfver det stånd han i kraft af sin börd tillhör. Men hans eget namn — blod ur samma källor, som hans eget — skall högt uppresa sig mot detta förfarande; Wikingschöldska vapnet skall icke solidariskt drabbas utaf tyngden af alla rättänkandes ogillande. En enskild Adelsman kan möjligen affalla från pligten mot sitt stånd — en hel ätt kan det icke. Det är derföre en dubbel skyldighet, som i dag uppkallar mig i talare-stolen, skyldigheten mot det stånd jag tillhör, skyldigheten mot det namn jag bär."

Och nu följde en glänsande framställning af Riddarhusets oumbärlighet för Svenska Stats-byggnaden. Det vore att lemlästa representationen, att göra ringaste försök till utdömmande af hvarje tjugofemårig Adelsmans sjelfskrifna riksdagsmanna-rätt. Det vore ett kränkande gäckeri med gifna löften, med besvurna privilegier. Skulle massan af nationen gå nog långt i förgätenhet af hvad den är skyldig Adeln, för att äfven våga denna sista reduktion, då återstode för Adeln endast en utväg att med heder sluta — den att, med vapen i hand, falla under spillrorna af sina bänkar.

Detta Carl Gustaf Wikingschölds föredrag var alltigenom ett blott vädjande till de rådande passionerna på det ställe, der han talade. Han tycktes med afsigt försmå eller förbigå de möjligen förhanden befintliga förnufts-skälen, i ändamål att endast anslå personligt verkande bevekelsegrunder. Det var en utmaningshandske, med kall beräkning fräckt kastad Landtmarskalken i ansigtet, hvars klubba också verkligen föll i bordet vid den sista, råa anspelningen på ett rent materiellt motstånd mot den föreslagna representationsförändringens möjliga sättande i verket. Men emellertid hade dock kraft-tiraden hunnit uttalas, och medlemmarnes utbrytande bravo-rop fingo betraktas som en slags ersättning för Ordförandens officiella ogillande.

När Sture Engelbrecht Wikingschöld, efter slutet af denna debatt, vandrade hem öfver det af menniskoskaror tätt packade Riddarhus-torget, aftogs för honom aktningsfullt mera än en hufvudbonad, hvars egare dock var honom fullkomligt obekant, och hamnbusar, som annars med nöje ställt sig midt i vägen för hvilken adelsman som hälst, lemnade, helsande, rum för den berömde förfäktaren af folkets sak. När Carl Gustaf Wikingschöld, ännu hässjande efter dagens ansträngningar, inträdde till sina vänner i Riddarhuskansliet, störtade sig sex extra Riddarhus-kanslister i hans famn och ropade med emphas: "Du har räddat huset." En adlig kapten af indeldta arméen, ett lejon i mod och en åsna i vett, närmade sig, med tydlig förlägenhet för den storhet han såg framför sig, Carl Gustaf Wikingschöld och erbjöd sig, att på första vink deltaga i den der striden "under spillrorna af Riddarhusets bänkar." Några dagar derefter innehöll Statstidningen, att Carl Gustaf Wikingschöld blifvit i Extra Ordenskapitlet af Konungen utnämd till Nordstjerne-Riddare. En Grosshandlare och en Brukspatron blefvo samtidigt delaktiga af denna ära. Oppositionstidningarne påstodo, att man på samma gång ville belöna börs- och riddarhus-industrien. I riksdagsmanna-galleriet utkom deremot just vid denna tidpunkt Sture Engelbrecht Wikingschölds porträtt, jemte åtföljande biografi, hvilken på honom slösade de mest hedrande vitsord af "stor man", "ädel patriot", "grundlig politiker", "vältalare af första rangen" m. m. Dessutom uppgafs hans tal på riddarhuset i representations-frågan vara ett det mest hedrande specimen för en taburett i konungens rådkammare, och man trodde sig hos den unge frihetshjelten finna mera än ett karaktérsdrag, som berättigade honom till namnet: Sveriges La Fayette. Detta var, lindrigast taladt, equivalent med en nordstjerna, och Sture Engelbrechts bröst häfde sig lika stolt under medvetandet af de honom i biografien tillerkända dygder, som Carl Gustafs under det honom af Konungen förlänade äretecknet.

Vid denna tid befunno sig de båda syskonbarnen på höjden af deras ömsesidiga anseende. Riksdagen hade här, såsom åt hundrade andra personer, vid hundrade andra tillfällen, gifvit vingar åt de begge Wikingschöldarnes märkvärdighet. De hade lyftat sig högt, likt pappers-draken, för att kanske också falla likt den. De hade under åratal sträfvat och arbetat i sin anletes svett; begge föreföll det billigt, att också skördens stund ändtligen nalkades.

Men redan skockade sig molnen kring Wigkinschöldarnes korsande banor. De hade haft tillräckligt mycket tid att utmärka sig, för att med denna morgonrodnad till storhet väcka afunden, som redan beställsamt började gjuta sin skugga i tydningen af deras handlingar och möjligen äfven lyckades öfverraska deras hemligare tankar och afsigter. Så länge de ännu endast gjorde anspråk på underordnade roler, så länge de på tidnings-spalter namnlösa drefvo de läror, till hvilkas anonyma apostlar man utsett dem: så länge trängde de ingen sjelfkär storhet i skuggan, kränkte de ingen småaktig fåfänga, uppjagade de inga pinande farhågor för framtida maktinkränktning hos de personligheter, hvilka måhända väl ville begagna dem som marionetter men ej ville erkänna dem som medarbetare. Nu deremot befunnos förhållandena ombytta. Wikingschöldarne hade lösryckt sig ur massan af den betydelselösa gemenskap, som hvart och ett parti släpar i spåren af sig; de hade inkräktat sjelfständiga, fullkomligt fristående positioner; de behöfde icke mera söka skydd: de kunde redan gifva deraf. Hastiga framgångar förlåtas icke gerna någon, och Wikingschöldarne blefvo således ingalunda lemnade utan tadel. Redan hade begge motståndare inom kretsarna af sina egna politiska partier och spionerades misstänksamt just från utstaknings-linierna af sina egna läger.

Det var under sådana förhållanden, då Riksdagen redan nalkades sitt slut, som Sture Engelbrecht Wikingschöld begärde sitt partis medverkan för vinnande af en belöning, den han, på grund af redan visade tjenster, ansåg sig hafva förtjent. Med en af dessa koncessioner, som vid partistrider icke äro ovanliga, hade den konservativa sidan på Riddarhuset, hvars öfvervägande pluralitet i öfrigt var gifven och obestridd, inrymt åt oppsitionen att tillsätta en af de trenne ledamots-platserna i Banko-styrelsen, egande således denne kandidat att påräkna stödet äfven af det med honom stridiga partiets röster. Sture Engelbrecht fordrade nu att vid detta tillfälle varda ihågkommen. Den ifrågavarande befattningen gaf honom äfven emellan Riksdagarne en officiellt politisk karakter; befullmäktigad af ett helt stånds förtroende inträdde han dymedelst, fullt dokumenterad, på den administrativa banan, som ändock för mängden af politiska vandrare hägrat i bakgrunden af den representativa. Han beräknade på håret den makt, som dymedelst skulle tillfalla honom. Han försmådde icke ens att härutinnan sig till godo uppföra det inflytande, som den möjliga orakelmässigheten af hans utsago i fråga om diskont-låns beviljande skulle kunna förskaffa honom öfver vissa ekonomiska vinglare, hvilka ändå inom offentligheten spelade åtminstone en half rol. Han skulle lysa genom nya, djerfva finansplaner; han skulle bli en stjerna af första ordningen bland Bank-Direktörer.

Naturligtvis omtalade icke Wikingschöld alla dessa sina vackra föresatser för de politiska vänner, hvilkas medverkan han begärde. Han sade tvärtom, att han mycket misströstade om sin förmåga, men att han var öfvertygad, det försynen skulle skänka honom krafter till det svåra värfvet; att han ansåge sig skyldig fäderneslandet detta tunga offer af enskildt lugn och personlig böjelse för litteratörens tysta, undangömda lif; att det endast varit denna bevekelsegrund, som förmått honom afstå från sin länge närda älsklings-tanka att i Italien söka ett eller par års hvila efter riksdags-bullret och mödorna. Hela verlden spelar nu för tiden rolen af att vara uttröttad. Kanske komma vi slutligen derhän, att det nyfödda barnet klagar öfver sina utståndna fatiger.

Det fanns en konung, alltför fransyskt artig för att någonsin låta sina läppar beträdas af ett direkt afslag på en supplik, och som derföre, under dylika förhållanden, merändels inskränkte sig till löftet att, som orden föllo, "göra hvad han kunde." Wikingschölds vänner följde bokstafligt detta kungliga exempel. De lofvade göra allt, allt, allt hvad de kunde — men måhända får man sedermera billigen föra dem till last, att de gjorde alldeles ingenting. Wikingschölds i bottnen despotiska och befallande lynne, i viss grad tygladt af klokhet och nödvändighet, hade dock vid flere tillfällen oförsigtigtvis blottat sin verkliga art och brutit ut på ett sätt, som hotade med framtida, våldsamma eruptioner. I sin tidning hade han, serdeles under riksdagen, börjat tala ett temligen förmans-artadt och högstämmigt språk till de på samma led med honom befintliga mindre bladen. Den sig så kallande folk-tribunen hade lagt feodala later i dagen och velat se vasaller, der han endast bordt se förbundne. Men aldrig förlorar någon plötsligare, tvärare, sympathierna inom sitt parti, än då han ger näring åt den alltid vakna misstankan att vilja beherrska det. Blott i tider af yttersta nöd vill man erkänna Diktatorer. Wikingschölds politiska vänner ernade således på intet vilkor lägga den nya, äskadt makten i hans händer; de lofvade honom emellertid, som nämndt är, i sväfvande ordalag, deras biträde och uppställde slutligen i hemlig separat-sammankomst en ny kandidat till Bankofullmägtigskapet.

Möjligen skall det förundra någon, att oppositions-partiet icke skydde att på detta sätt bryta med Sture Engelbrecht Wikingschöld, serdeles då det tog i betraktande hans en gång förvärfvade, ej obetydliga popularitet, jemte de utvägar att inverka på massan, hvilka i följd deraf stodo honom till buds. Men man hade redan ganska rigtigt bedömt halten af denna popularitet. Den var vunnen genom exaltation och borde således genom exaltation underhållas. Den hvilade icke på en lugn, orubblig öfvertygelse om Wikingschölds personliga förträfflighet, på den instinkt af gemensamma intressen, som i detta fall med temlig tydlighet uttalar sig hos folket. Dess hemlighet var en slags förbländning, som slutligen icke vidare kunde fortsättas. Massan fordrar för hvarje nytt uppträdande mera, och vill icke veta af, att äfven den största förmåga har en gräns, utöfver hvilken ingen sporre tvingar den. Men Sture Engelbrecht Wikingschölds resurser att underhålla glansen af sin popularitet voro i det närmaste uttömda. Han hade smickrat folkets passioner, han hade kastat sig i lågorna för att rädda ett barn af folket. Och ändå måste han nödvändigt gå ett steg längre, endast för att icke sjunka under sin redan vunna ståndpunkt. Han började ana, att de terränger man tar med storm icke alltid äro de lättaste att bibehålla.

Detta förhållande hade ej heller undgått de personer, som nu beslutat att qväsa Wikingschöld. De visste alltför väl, att en sjunkande popularitet utomordentligt närmar sig till ingen. Äfven från detta håll var således föga att äfventyra vid Sture Engelbrecht Wikingschölds förödmjukande.

Så beslutadt, så skedt. Sture Engelbrecht Wikingschöld fick en röst till den eftersträfvande befattningen. Om det åtminstone hade varit ingen! Men en, en stänkröst i ordets fullaste bemärkelse! Var det någon, som velat håna honom, eller någon, som menat ärligt med honom? Wikingschöld rasade emellan fyra väggar och bedyrade på gator, torg och öppna platser, att han, derest förtroendet fallit på honom, bestämdt afsagt sig detsamma. Han skref en nästan sentimental artikel om politisk otacksamhet, och en dito, full af åska och oväder, om representativ korruption. Han hade väntat demonstrationer af folket — en serenad samma afton, som en annan än han utsågs till Bankofullmäktig. Med en slags triumf hade han tänkt sig den konsternation, som häraf skulle förorsakas — polisen yrvaken — ordonnanser korsande hvarannan på gatorna — skarpa skott måhända utdelade åt garnisonen. Men serenaden uteblef, och Wikingschöld hade, detta oaktadt, en sömnlös natt.

Utan tvifvel hade det aldrig legat i de personers plan, som drefvo denna mot Wikingschöld rigtade intrig, att tvärt och fullständigt bryta med honom. Såsom redaktör af Patrioten, med dess betydliga prenumerant-antal, med dess inom publiciteten redan stadgade rykte, var han ännu en personlighet af alltför mycket inflytande för att kunna utan förlust undvaras, en alltför fruktansvärd motståndare för att onödigtvis iklädas denna skepelse i stället för vännens, som han länge och med utmärkelse burit. Men praktiskt borde ådagaläggas origtigheten af hans röjda theori att anse sig sjelf hufvudet högre än andra. Man ville högtidligt reservera sig mot beskyllningen af undergifvenhet för någon slags suprematie. Man ville göra en åtbörd af oberoende, hvilken dock icke borde vara hvarken frånstötande eller fientlig.

Likväl — huru den nyancerades — uppfattades den dock af Wikingschöld såsom en tydlig och oförtäckt krigsförklaring. Han trodde sig icke allenast berättigad utan ock uppfordrad till repressalier. Han hvälfde besynnerliga planer. Han ansåg sig sviken och grundade på att hämnas svek med svek.

Medan Sture Engelbrecht Wikingschöld sålunda dystert rufvade öfver gäckade förhoppningar, spejade hans syskonbarn tillitsfullt ut i framtiden och byggde luftslott på den slippriga grunden af sina riksdagsförtjenster. Han hade fast beslutit att smida, medan jernet ännu var varmt, att redan på valplatsen fordra lönen för sina ansträngningar. Han visste, huru vådligt det är att lemna vederbörande rådrum att förgäta.

Föredragande-platsen i Hof-Expeditionen hade blifvit ledig. Carl Gustaf Wikingschöld började, med det flitiga kombinations-sinne, som tillhör lycksökaren, att finna ett slags äktenskapstycke emellan sin personlighet och en högst oklanderlig föredragande för Hof-ärenderna. En befattning som denna låge icke inom de egentliga Stats-Embetenas krets; den rörde sig och hade sin varelse uteslutande i hofvets atmosfer; meriter, tunga, svettiga, hårdförvärfvade meriter, hemorroider af stillasittande och gikt i armen af skrifvande voro således här icke ens på sin plats. Men man vore stor-allmose-utdelare af den kungliga nådens håfvor, man bröte i sista handen åt de hungriga hoftitlarnas socker-bröd, man hade kammarherre-nycklarna snart sagdt under lås och nyckel! Hvilket omätligt fält af små passioner att bearbeta; hvilka skördar af vänskap och förbindlighet att upphämta! Väl i besittning af denna befattning hade man också öppnat klaffen till byråkratiens alldraheligaste; på denna genväg kunde man, med någorlunda rask vandring, efter tre eller fyra år vara — — — Wikingschöld började redan fundera på hvilken portfölj han skulle värdigas välja. Han vände ytterligare planen på alla sidor, han vägde den på alla vågskålar och fann den ur alla synpunkter förträfflig. Han vidtog nu sina anstalter för att ställa den i verket.

Han började med att inviga sin gamle gynnare, Excellensen Ekekrans, i förtroendet.

"Ni vill då välta Pelion på Ossa för att storma Olympen," utropade denne; "för några dagar sedan Nordstjerne-Riddare och nu föredragande för Hofärenderna! Ni fordrar för mycket af er lycka! Ni förstör henne ovilkorligen, om ni far fram på det der sättet. Hon skall skena och döda er."

"Nej, hon skall lyda mig!" svarade Wikingschöld kallt.

"Men betänk då, unge man, det bär sig omöjligen att taga den kungliga nåden med stormsteg och fälld bajonett. Vid detta tillfälle kan jag omöjligt bli er förespråkare."

"Förlåt mig, om jag tror en sådan rol just ligga i Ers Excellens' eget, rätt förstådda interesse. Just på en plats som den ifrågavarande, kunde jag vara Ers Excellens utomordetligt nyttig. Portvaktare vid hof-titlarnas skattkammare skulle jag alltid der söka att bereda fri durch-marsch äfven åt den minsta af Ers Excellens' önskningar. Ja, Ers Excellens, jag ber om ursäkt, att jag talar så öppet, öppnare än jag skulle våga yttra mig till en far eller en bror. Men Ers Excellens täckes säkert icke bestrida, att titlarnas korruption nu mera är ett nödvändigt Svenskt stats-oudt, liksom under de begge Ludvigarne en erkänd kunglig mätress städse utgjorde en del af den borgerliga och religiösa ordningen i Frankrike. — Ja, jag smickrar mig att, med Hof-expeditionens signet i mina händer, kunna vara Ers Excellens vida mera till gagn än vid Ers Excellens' eget skrifbord, och att möjligen, under dessa förhållanden, bli i tillfälle att afbörda mig en del af den tacksamhetsskuld, hvari jag evigt kommer att häfta hos Ers Excellens."

"Alltid drar ni fram edra tvetydiga qvasi-sanningar," yttrade Excellensen med ett leende, som ingalunda var onådigt, ehuru i sjelfva tonen, som härvid användes, klingade ett visst ljud af småaktigt missnöje.

"Hvad som i min mun endast är qvasi-sanning, blir ovilkorlig, historisk sanning, då Ers Excellens åtar sig detsamma," smilade Wikingschöld, der han stod djupt böjd inför sin gynnare, i afsigt att på samma gång synas ödmjuk och tillika slippa att för sådant ändamål tillgripa det fadda medlet af upprepade bugningar.

"Och nästa steg, om jag får fråga, hvilket skulle det bli?" frågade Excellensen och blickade med det fint skälmaktiga, diplomatiska uttryck, som höga Embetsmän emellanåt bemöda sig att antaga, på den yppiga rosett, i hvilken hans blåa band vid högra sidan sammanknöt sig.

"Jag följer Ers Excellens i lif och död," svarade Wikingschöld raskt och bestämdt.

Excellensen snusade och räckte sedermera leende dosan åt Wikingschöld.

"Blir belöningen för redliga sträfvanden, för det varmaste nit faktiskt, må straffet för en ungdomlig förvägenhet gerna pantomimiskt utkräfvas. Jag underkastar mig, Ers Excellens!"

Och Wikingschöld snusade.

"Jag tror ni är ärelysten, min käre Wikingschöld!" återtog Excellensen.

"Jag har nu länge andats samma luft som Ers Excellens!"

"Och ni vill stiga?"

"Jag skulle aldrig vilja befinna mig i Ers Excellens' belägenhet: att icke längre kunna stiga, att ha hunnit allt hvad äran har bländande, hvad förtjensten har afundsvärdt, rådspurpurn och medborgarekronan."

"Hå! hvilken stoicism! Herr Föredragande af Hof-ärenderna in petto!"

"De facto, om det täckes Ers Excellens! Ers Excellens är för mycket statsman att bekänna, huru mäktig Ers Excellens är. Det är med den makt, som cacheras, nästan likasom med ett fruntimmer i samma predikament. Beggedera förökas genom denna åtgärd; och säkert är ingendera af dessa begge sanningar Ers Excellens obekant."

Denna frivola anspelning synes väl föga hafva varit på sitt ställe, men Wikingschöld kände för noga sin Excellens för att härutinnan begå något misstag. Under denna egna form förvarades verkligen en kompliment.

Excellensen, såsom flertalet af desoeuvréer, hade en viss svaghet för styrkan och emottog aldrig utan ett leende smickrande hänsyftningar i detta fall. Så vidt hans klena fysik och tunna hårstripor tilläto, ville han gerna närma sig till en Simson. Ej underligt då, att han med skönjbar tacksamhet upptog Wikingschölds halft cyniska lofprisande, och, sträckande ut det ena benet, sjelfförnöjd satte armen i sidan.

"Alltid böjd för personligheter," utbrast han derpå, och gjorde med den ännu fria armen en skämtsamt hotande åtbörd.

Men sålunda slutade nästan alla de samtal Wikingschöld sökte i detta ämne inleda med sin beskyddare, utan att Excellensen kunde förmås till något bestämdt löfte att i det äskade hänseendet förorda den äregirige klienten. Wikingschöld satte derföre andra drifhjul i rörelse. Hans riksdagsmanna-verksamhet hade närmat honom till personer, hvilka nu borde kunna blifva honom nyttiga. För första gången sökte han att på andra vägar än de, som gingo genom Excellensens förmak, framtränga till sitt mål. Men detta förhållande, som icke länge kunde blifva okändt för hans gamle gynnare, satte denne i harnesk emot honom. Han ville framför allt låta sin sekreterare känna, att denne icke ännu vore vuxen någon flygt med egna vingar, att Ekekrans' beskydd var oundgängligt för Wikingschölds lycka. Excellensen, som, personligen svag för Wikingschölds lätta, behagliga umgängessätt, för det skenbart öppna och frimodiga i hans väsen, måhända under andra förhållanden skulle så småningom låtit förmå sig att med sitt inflytande understödja hans planer på den ifrågavarande befattningen, Excellensen fann sig nu föranlåten att bestämdt och fullföljdt motarbeta honom. Saken var vorden en ambitions-fråga för honom sjelf.

Emellertid var Wikingschöld icke långt från att lyckas. Han förmådde verkligen att till sin förmån väpna åtskilliga inflytelserika personligheter, och Excellensen Ekekrans fruktade några ögonblick att bli öfverflyglad af denna i hast improviserade styrka. Öfverallt ljöd ropet om nödvändigheten att på ett någorlunda i ögonen fallande sätt belöna en förmåga, som på den parlamentariska vädjobanan gjort Styrelsen så väsendtliga tjenster. Det vore en lysande vederläggning af den gamla, evigt återkommande beskyllningen för politisk otacksamhet; deri låge ett osvikligt medel att för framtiden binda unga, ärelystna talanger vid fanor, under hvilka de sågo sig erkända och firade. Grefve Ekekrans hade endast häremot att uppställa ett enda argument, åt hvilket han likväl sökte ge all den vigt, hvaraf han var mägtig. Han hänvisade på Wikingschölds karakter af publicist; han målade i glödande färger alla vådorna af att låta tidningsskrifvarens och embetsmannens banor löpa in i hvarandra; han förespeglade den obegränsade faran af ett prejudikat i detta hänseende, mångfaldigheten och vidden af de anspråk, som en dylik utnämning skulle draga i spåren af sig. Hvarje publicist, som skrifvit en artikel i Regeringens intresse, skulle hädanefter räkna den som merit till en syssla; han skulle först krypa, och då detta icke hjelpte honom till målet, terrorisera; Styrelsen skulle få en fiende på lif och död i hvarje dagbladsskrifvare, som den icke gaf en portfölj eller ett brödstycke. Excellensen Ekekrans värderade enskildt Wikingschöld och såge med glädje hans framgångar, men hans pligt mot fäderneslandet trängde vid detta tillfälle hans personliga känslor tillbaka i skuggan, och han måste som varm patriot, som verklig konungavän, på det högsta afstyrka ett dylikt prejudikat, hvilket blindvis lemnade embetsmanna-banan till sköflings åt publicitetens kossacker.

Vi veta icke, om det var den sista kraft-termen eller möjligen någon annan, som vid detta tillfälle anslog, nog af, Ekekrans' åsigter började vinna gehör. Det hade verkligen sina mera än slippriga sidor att sålunda på embetsmannabanan skjuta fram en tidningsskrifvare. Men man beslöt att gå en försonande medelväg. Vid samma tillfälle som en annan än Wikingschöld utnämndes till föredragande för Hof-ärenderne, hugnades denne med en Kammarherre-fullmakt. Likvisst — medelvägar äro ej sällan de minst lyckligt valda af alla.

Wikingschöld, i sitt hjertas stolthet, ansåg Kammarherre-utnämningen nästan som ett hån. Han, som ovedersägligen i sin mån gripit in i machineriet af händelserna för dagen, som dervid, mera än en gång, uppenbarat sig i gestalten af verkande kraft, Wikingschöld, den utmärkte riksdagstalaren, den högt uppburne litteratören skrudad med samma titel, som ej ovanligen gardes-subalternen, då han, "en skägglös dundergud," inträder i det heliga äkta ståndet! Detta var alltför sårande för en ytterligt nervretlig fåfänga. För Wikingschölds misstänksamma öga stod till och med bilden af ett afsigtligt tillbakasättande. Han såg en vink af onåd just der man ernat honom en solglimt af ynnest.

"Man tror sig ha spelat mig ett ypperligt puts," mumlade Wikingschöld emellan tänderna; "skrattar dock bäst, som skrattar sist. Jag skall icke dröja länge att infria den vexel man dragit på mig. Jag skall ge dem hämd för hån."

Det var vid denna tid, som de båda kusinernas tankar genom en egen, förut aldrig spord kombination, började vändas till hvarannan. Man kunde visserligen tycka, att det beständiga förhållande af personlig och parti-strid, hvari Wikingschöldarne ömsesidigt varit ställda, naturligen skolat hos dem alstra en bitterhet, som i tidernas längd och under kampens hetta bordt hinna växa ut till oförsonlighet. Men just på grunden af denna tätt återkommande, om äfven fientliga, beröring uppspirar någon gång fröet till ett närmande. Två på skilda led ställda politiska koryféer, sådana som Wikingschöldarne, behöfva i viss mån hvarannan. Det är vid friktionen sins emellan, som de kasta sina vackraste stjernor. Den ene är, snart sagdt, ett oundgängligt vilkor för den andres utmärkelse. De ömsesidiga utfallen, till och med de af personlig natur, blifva dem emellan stationära; det är en slags ammunition, som för effekten af kombaten icke får tryta. Men dylika invektiver hafva redan i de stridandes ögon förslöats till ganska trubbiga vapen, mot hvilka vanan fullkomligt härdat, hvilka mera af kämparne sjelfva betraktas som en prydnad för deras eget uppträdande än som någon skymf för deras motståndare.

Så hade äfven, besynnerligt nog, under de heta drabbningarna på Riddarhuset den från barndomen rotfästade antipathien emellan de begge syskonbarnen, i stället för att stiga, nästan slappats; man hade till och med vid ett par tillfällen, då slumpen fört dem tillsamman i riddarhustrapporna, sett dem helsa på hvarandra. Kanske sade dem en instinkt, att om den ene af kusinerna teg, skulle icke den andre ha hälften så mycket att säga som nu, då kusinen talade.

Nästföljande kapitel skall visa oss, att ingen ovänskap öfvergår lättare i vänskap än den politiska. Det ligger ej sällan i dylika förhållanden en slags fantasmagori. Man vet ej, om man vid de hastiga förändringarna skall tro sina ögon.

FJORTONDE KAPITLET.

Olimpia Sarponi skulle uppträda i en minuett ur baletten till Gustaf III. Man hade beräknat, att hennes ståtliga, imposanta figur skulle taga sig särdeles väl ut i den något stela, men vackra och värdiga dansen. Hon stod just iklädd den nyss färdigblifna galakostymen. Hennes hår, med omsorg uppkammadt och pudradt, var inflätadt med perlor, blommor och plymager. Hon bar styfkjortel med långt lif och under de rika garneringar, som slutade densamma, upptäckte man ett par små röda sidenskor med höga klackar, sådana som ännu klädkammaren på ett eller annat gods förvarar till minne af någon längesedan hädangången borgfru. I handen, som blixtrade af de stora, massiva ringar, hvilka den tidens mod hade för sed att upprada på hvarje ansedd dams fingrar, höll hon, med en gest af beräknad behagsjuka, en stor, präktig solfjäder, målad af Bouchér och på hvars guldinlagda yta en herde, stödd mot sin staf, bytte ljufva ögonkast med en i gräset hvilande herdinna. Kinderna buro, med den öppenhet som hofvets damer härutinnan tillåto sig, ett omisskännligt vittnesbörd om lånad rodnad, och tvenne muscher, en ofvan ögonbrynet, den andra i grannskapet af venstra mungipan, höjde den genomskinliga hvitheten af den vackra dansösens hy. Hennes bara armar erbjödo för blicken den lena ytan af ett sammet, medan hennes hals, temligen skonlöst lemnad till pris för åskådningen, liksom utmanande till täflan i hvithet och glans, uppbar ett perlband af utomordentlig skönhet. Med sin stolta, yppiga gestalt, med sitt aristokratiskt fina hull, i förbländningen af allt hvad en utsökt toilett eger retande och förföriskt, återkallade Olimpia ganska naturligt den fängslande bilden af en bland dessa regencens markisinnor, som voro så lättsinniga och så snillrika, så älskvärda och så böjda att älska, så starka i sin brefskrifning och så svaga i sina rendezvouer. För att fullborda taflan hade det endast fordrats i kostym, så verldslig som det högsta andliga öfverseende kunde medgifva, med värjan vid sidan, chapeauba'en vältaligt svängd i handen, en af dessa prydliga, eleganta Abbéer, som man kanske ännu någon gång spårar vid Monte Pincio i Rom, som fordom nitiskt uppvaktade vid madame Pompadours petit-levéer och mamsell Langes Petit couchéer, som endast voro till att fördrifva tiden för sysslolösa qvinnor, hvilkas högsta ärelystnad var en väl berättad anekdot, en med talang sagd artighet.

Och med den rätt att förekomma oanmäld, som katholicismen förlänar bigtfadern, inträdde också verkligen en abbé hos Signora Olimpia, fastän icke en af de ofvanbeskrifna glada abbéerna med löjen på läpparna och parfymer i lockarna, men en vredgad, en förtörnad ordets tjenare, som utan något medlande företal till henne öfverräckte ett tidnings-blad.

"Läs," ropade pater Stechi, "så hånar man vår lära, så trampar man vår bekännelse under fötterna. Så misstydas våra sträfvanden. Så bespottar man vårt nit till Christi kyrkas bästa. Hårda pröfningar äro oss förelagda. Måtte vi endast bära dem med tålamod och på sistone behålla segern."

Och bekämpande utbrottet af sitt sydlänskt häftiga lynne tvingade sig patern till ett åtminstone skenbart, yttre lugn, och korslade med en viss spelad resignation de ännu af sinnesrörelse darrande armarna öfver sitt tungt häfda bröst.

Olimpia uppvecklade papperet. Det var ett nummer af "Patrioten." I en artikel, försedd med Wikingschölds egen signatur, angrep han med den skonlösa vildhet, som någon gång, serdeles då han ville göra intryck på massorna, karakteriserade hans skrifsätt, den position af inkräktande och omvändande, som den katholska kyrkan efter Wikingschölds åsigt intagit till den protestantiska stats-kyrkan. Han kastade katholicismen i ansigtet en bittert uppställd beskyllning för feg och försåtlig proselytism, skildrade, huru den, med de vapen en sinnlig religion alltid måste ega framför en mera abstraherande, egentligen rigtade sina omvändelseförsök emot qvinnans och barnets lättare för intryck böjda sinnen och sig till förmån bearbetade den menskliga svagheten för det åskådliga i framställning, för det lysande i form. Han framdrog exempel, huru proselyt-makeriet, med kringgående af familjens chef, mannen, innästlat sig hos makan och barnen och listigt lockat dem till affall från deras fäders tro. Han anspelade på en slags själahandel, bestående deri, att barn af protestantiska föräldrar upptogos i katholska skolan och lifnärdes med katholska allmosor, hvaremot dock för katholska lärans räkning lades embargo på deras religiösa öfvertygelse. Han anklagade pater Stechi såsom den verksammaste driffjädern vid dessa maschinationer och uppmanade svenska presterskapet att vara på sin vakt mot katholicismens smygande försök att vinna fotfäste inom den

Lutherska församlingen, att der värfva anhängare bland lättrogenheten och vidskepelsen. Han öfvergick härefter till en bjert utförd målning af de olyckor, som ett för vida sträckt religiöst öfverseende genom sekler medfört först inom familjen och derefter, sedan affällingarne hunnit bilda sig till sekt, inom staten, samt framhöll slutligen såsom en Styrelsens ovilkorliga pligt att icke härutinnan visa sig loj och likgiltig utan, medan tid ännu vore, uppträda i allt det straffande majestät, som svenska lagen mot irrlärande lägger i dess händer.

"Och icke nog härmed," fortfor Patern, sedan Olimpia genomläst tidningsartikeln; "hans utskickade uppvigla hufvudstadens pöbel att störa helgden af vår gudstjenst, att hånande gäckas med vår kyrkas ceremonier. I eftermiddag, då jag förrättade messan i kapellet, då tempelsången steg skär och ren mot himlen och församlingen knäböjde i lägande andakt, bröto hastigt skrän och hvisslingar genom orgeltonerna, en larmande folkmassa tjöt och sparkade på de stängda portarna, ohyggliga förbannelser sudlade tröskeln till Guds hus. Flera rutor föllo klingande in öfver de ur sina böner plötsligt uppskrämda kyrkogångarne. "Ned med katholikerna! ned med proselytmakarne!" ljöd det tusenstämmigt från de vilda rusiga hopar, som belägrade helgedomen. Fruntimmer svimmade inne i kapellet. Männerna beredde sig att dö som martyrer för sin tro. "Sätt i alla fyra hörnen eld på Baalstemplet och låt hela huggormsafFödan förgås i lågorna," dundrade en stämma. "Få se, om de kunna släcka brasan med sitt vigvatten," vrålade en annan. "Det är likvist synd att på en gång bränna upp all deras rökelse," skrattade en tredje. "Nå, desto sötare blir lukten," inföll en fjerde. "Vi skola bota dem för att förleda våra qvinnor och barn till affall från Gud," anmärkte en femte. "Jojo!" afbröt en sjette, "vi veta af patrioten, hur det står till, men här skall stadgas ett exempel." Och redan började man försöka bryta upp portarna. De vigda hvalfven genljudade af våldsverkarnes helgeråoande tilltag. Vi trodde att vår sista stund var kommen, att Herren kräfde våra lif till ett offer åt hans ära. Ödmjukt voro vi beredde att gifva dem; den kring altaret sammanträngda församlingen emottog knäböjande min sista välsignelse; orgeln uppstämde högtidligt: "Dies iræ." Larmet och bullret derute tilltogo med hvarje ögonblick. Redan började dörrarna svigta på sina hakar; fönstren skimrade röda i skenet af bloss, som man ernade begagna till den helgeråoande mordbranden. Då ankom lyckligtvis i rättan tid den beväpnade styrkan. Ännu några ögonblick, och den hade endast fått vara vittne till en massaker. — Men i bakgrunden på denna nesliga tilldragelse står samme person, som skrifvit denna nesliga artikel — vår läras dödlige fiende och evärdlige vedersakare — Wikingschöld! Hans mått är fylldt, hans timglas är utrunnet. Han måste bort."

"Jag vill aldrig se honom mera," utropade Olimpia; "nyss var han mig likgiltig, nu är han mig förhatlig. Från i dag har icke min boning någon dörr för honom."

"Och du tror, Olimpia, att du härmed har gjort nog, att ingenting derutöfver kan åläggas dig?"

"Jag bryter för alltid med denne hätske fiende till min tro och ber Gud förlåta den gemenskap jag haft med honom. Hvad kan jag göra mera?"

"Du kan hämna din Gud, varda det straffande redskapet i hans väldighets hand. Ser du, Wikingschöld har för hårdt förbrutit sig; för honom finnes ingen nåd mera; ingen förbön räddar honom; Guds dom hvilar tung öfver honom. Hans lif vore ett hån mot den Försyn han bespottat, mot den heliga lära han trampat under fötterna. Han måste dö."

"Dö," upprepade Olimpia doft, "dö så ung! Hvarföre icke lemna honom tid till ånger?"

"Han är vår tros farligaste fiende. Hvart ögonblick af hans lif kan öppna afgrunden af en ny fara för vår heliga kyrka. Han måste falla genom dig, Olimpia."

"Genom mig, en svag, sjelf värnlös qvinna! Hvad kan jag göra mot honom, den starke trotsige mannen?"

"Hvilket redskap Herran begagnar, blir genom hans nåd kraftfullt nog för sitt ändamål. Mot dig har Wikingschöld brutit; genom dig måste han straffas. Af din hand skall han emottaga döden!"

"Af min — har då straffet inga mera härdade bödlar än qvinnor? Kom ihåg, pater, det har funnits en tid, då jag älskade honom, då jag smekte hans kinder och lockar, då mitt hjerta klappade högt vid ljudet af hans fjät! Omöjligt, min far, omöjligt! Jag kan icke se hans blod."

"Ah, tystare, omärkligare måste han gå ur verlden. Icke en droppe blod skall teckna hans väg till grafven och komma dunkla misstankar att spöka kring hans stoft. Då ha vi ett annat medel, säkert, ofelbart, men som icke gör något buller af sig. Han skall få gift."

"Gift, och jag skulle kunna räcka honom det utan att darra, utan att blekna som en brottsling, då han förde döden till sina läppar. Fordra icke af mig mera än jag mägtar fullbringa! Välj ett annat verktyg för er vilja! Mina krafter svika."

Olimpia stödde sitt svindlande hufvud i handen. Den lysande galadrägt hon bar, den höga konstgjorda rodnaden på hennes kinder, den präktiga solfjädern, som hon ännu höll mellan sina, under bördan af tjogtals ringar dignande fingrar, allt gjorde ett eget, i ögonen fallande, afbrott af beräknad glans och pragt emot det uttryck af ängslan och oro, af stridiga sinnesrörelser, som stod tecknadt på hennes ansigte.

"Ditt lif, Olimpia, har mera än de flesta andras varit hemfallet åt synden. Du har frossat vid förbjuden frukt. Du har offrat på lastens altaren. Men när ditt samvete, yrvaknande ur denna dofva slummer, bäfvande sökt tröst och förlåtelse, ångrande flytt till Guds barmhertighet, har den någonsin blifvit dig vägrad, har icke absolutionen stått redo med öppna armar, innan du ens hunnit bigta synden? Och nu, när du för första gången uppfordras att med handling bevisa din tro, att utföra Herrens verk och hämna Hans kränkta ära, nu drager du dig tveksam och fruktande tillbaka, då du, en undergifven tjenarinna, borde tacksamt böja din skuldra under hans skickelse. Du har gjort rätt att frukta skärselden, Olimpia! Den är förfärlig för de ohörsamma, de der icke efterkomma Herrans vilja."

"Men det är ju ett brott man fordrar af mig. "Du skall icke dräpa," säger budordet."

"Hvad som för våra menskliga ögon kan synas såsom brott, huru annorlunda framstår det icke sedt i skenet af himmelens klarhet? Du vill icke dräpa, säger du. Hvad betyder ett menniskolif inför Honom, som ser lif falla i tusental likt löf om hösten? Och detta enda lif, faller det icke Gud till ära? Undanrödjes icke dermed en svår stötesten på de rättrognas väg."

"Jag kan icke, min far, jag kan icke! Jag svindlar redan vid tanken derpå! Begär icke det omöjliga! Mät krafterna, innan du pålägger bördan!"

"Ah, du älskar honom ännu, ovärdiga! Du har icke mäktat slita ditt svaga hjerta ifrån honom! Men straffet skall icke uteblifva. Kedjad fast vid honom i lifvet, skall du ej heller efter döden behöfva skiljas ifrån honom. Samma fördömelse skall förena er begge."

"Barmhertighet, min far! barmhertighet!"

"Jag har visat dig vägen till räddning. Du förmår sjelf att vandra den. Jag kan således icke annat än öfvergifva dig åt ditt öde och — beklaga dig. Farväl, min dotter!"

"Ännu ett ögonblick, min far! Lemna mig icke ensam med min ångest och min förtviflan! Jag vill, jag skall försöka .... jag förmår icke bära tanken på fördömelse .... på plåga utan mått, på lidande utan gräns, på elände, som icke mätes af tid utan heter evighet .... hvad önskar ni jag skall göra? Säg befort, säg tydligt, ty mitt hufvud är förvirradt! Besynnerliga tankar korsa sig i min hjerna!"

"Se här, Olimpia, se här det obetydliga, ringa medel, hvarmed mera än en fräck gudsförnekare blifvit straffad midt i sin synd och sin förhärdelse! Endast några doft af detta pulfver, och Guds dom är verkställd! Den starkaste böjer sig som en mask under den hemlighetsfulla kraften i detta arcanum. Frukta dig icke, min dotter! Den Gud, hvars heliga sak du tjenar, skall gifva dig kraft, att utan darrning räcka helgeränaren giftdrycken."

"Och ändå, min far, tyckes det mig, som om jag beginge något gräsligt, något afskyvärdt, då jag, hycklande och försåtligt, ger honom döden i en välkomstdryck, då jag, med leendet på läpparne, förrädiskt stjäl undan honom lifvet."

"Deruppe dömmas gerningarna efter deras ändamål, icke efter deras yttre sken. Der framstår din handling desto förtjenstfullare, ju svårare strid du haft att kämpa med ditt hjertas minnen, med de återhållande bilderna ur det förflutna. Der helsas den af Englars hallelujah, fastän härnere af lagens fördömmelse; här hotad med timligt straff, skall den der evigt bli belönad. Den höga, gudomliga rättvisan mäter med annan måttstock, än den kortsynta menskliga. Derföre — trefallt välsignad du, som Herren i sin nåd gifvit att utföra hans värf, att vara hans heliga läras hämnerska på de der ropa: korsfäst! öfver predikarena af hans namn och hans herrlighet."

"Och tror ni icke, att, derest jag som lydig tjenarinna hörsammar Herrans vilja och rödjer hans vedersakare ur vägen, han skall för mig mildra hettan af skärseldens lågor, liksom han mildrar vindens skärpa för det klippta lammet."

"Du skall gå genom skärselden som Israëls barn genom röda hafvet — lågorna skola draga sig tillbaka — Gud skall bereda dig väg. Pröfvad nog redan i det jordiska, skall din ande genast ingå i den himmelska glädjen. Och nu — var trofast och ståndaktig! Låt icke vankelmodet smyga sig öfver dig och komma din själ att återigen darra och vekna. Betänk väl äran och betydelsen af ditt uppdrag! Inom trenne dagar härefter måste det vara fulländadt! Ännu blott fyratioåtta timmar må gudsförnekaren bära sitt trotsiga hufvud upprätt!"

"Men skulle ändå i min gerning finnas synd, försäkrar ni ju mig om full absolution, ty oaktadt alla edra försäkringar, pater, slår mitt hjerta oroligt, och mitt samvete pressas af ångest. Jag vet icke hvad jag bör tro."

"I kraft af den makt mig blifvit såsom ordets tjenare förlänad, löser jag dig från hvarje synd, som trycker ditt hjerta, och förlänar dig full aflösning äfven för de förseelser du framdeles kan begå. Herren vare med dig, min dotter! Förvara väl det verksamma medlet och använd det försigtigt, när tid blifver!"

"Men om, detta oansedt, misstankar skulle börja yppa sig, om man funne spår till en förgiftning, om man ledde dessa spår tillbaka ända till mig.... ha, Pater! jag har icke mod att dö på en schavott.... jag ryser för bilan.... hvem tar då mitt försvar.... hvem rycker mig undan fängelset och vanäran?"

"Jag. — I sådant fall skall flygten till ditt fädernesland stå dig öppen. Jag skall anbefalla dig till mägtiga beskyddare. Du skall hos dem lefva ärad och ansedd. Katholska kyrkan är, Gudi lof, mägtig nog att kunna rikligen vedergälla dem, som tjenat henne. Du finner, min dotter, huru i alla hänseenden är sörjdt för dig! Och nu farväl! Om tvenne dagar ser du mig åter."

Patern aflägsnade sig. Dansösen stod qvar, tvekande och förskräckt, med det mottagna giftet ännu i handen.

Redan längesedan hade hon, i enlighet med sin för bigtfadren aflagda bekännelse, upphört att älska Wikingschöld. Men hon behöfde hans offentliga loford och hans enskilda uppoffringar och hade derföre i det längsta maskerat den likgiltighet hon började erfara för honom. Någon gång hade visserligen hennes kallsinnighet, i ett eller annat obevakadt ögonblick, förrådt sig; en bitter term, en tvär åtbörd hade brutit löst ur det system af tvång hon annars ålagt sig; en nyck af elakt lynne hade kommit henne att glömma en länge anlagd plan af slug beräkning. Men med den förmåga af koketteri, af fängslande behag, som så villigt stod henne till buds, visste hon städse att öfverskyla dylika små ojemnheter, och inom ett par minuter hade merendels några solglimtar af försonande glädtighet, af nästan barnslig munterhet, alldeles kommit dessa skuggpartier att försvinna till och med ur erinringen. Wikingschöld var således öfver denna punkt insöfd i den fullkomligaste säkerhet. Hans egenkärlek var i viss mån hans sköld mot hvarje tvifvel om Olimpias fortfarande tillgifvenhet. Ingen den aflägsnaste misstanka kunde således från detta håll uppstå om någon afsigt hos Olimpia att stämpla mot hans lif. Hon behöfde icke locka till sig sitt offer — det skulle villigt erbjuda sig, utan aning, att den hand, som smekte, äfven dödade. Men huru moraliskt sjunken också Olimpia var, huru mycket hennes yrke, serdeles i den krassa, låga rigtning hennes uppfattning deråt gifvit, verkligen depraverat henne, borde dock blotta känslan af menskligheten alltid komma henne att med afsky studsa tillbaka från det ohyggliga dåd, som hennes bigtfar med jesuitisk köld föreslagit henne, derest icke här den redan från barnaåren hos henne mägtigt verkande driffjädern, en slags vidskeplig, religiös fanatism, trädt emellan och öppnat en möjlighet för Pater Stechi att på denna dunkla väg kunna hinna sitt blodiga mål. Med säker och träffande kännedom af sitt bigtbarns svaga sidor hade han vetat taga i anspråk både hennes fruktan för skärselden och hennes virriga begrepp om andlig förtjenst, sökt att framställa det af henne äskade brottet som både ett dåd af religiös hängifvenhet och som en ofelbar nyckel till saligheten.

I detta ögonblick anmälde en inträdande kammarjungfru Wikingschöld. Olimpia hann knappt försticka giftet i en af de djupa fickorna på sin styfkjortel, förrän han sjelf stod på tröskeln, med ansigtet blekt och förställdt, ett tydligt drag af missnöje öfver den rynkade pannan och ögat betänksamt sänkt mot golfvet.

"Olimpia!" yttrade han häftigt, sedan han helsat temligen flygtigt, "du måste bereda en sammankomst emellan mig och min kusin. Jag har saker af vigt att anförtro honom, men jag önskade, att vårt möte skulle ha utseende af fullkomlig tillfällighet, af ren slump. Jag vill icke synas söka honom. Han har ju ett par gånger gjort dig sin visit; invitera honom hit till i morgon afton. Jag inträffar här såsom af en händelse. Du för oss tillsamman; du säger några skämtsamma ord öfver två nära slägtingars så långvariga aflägsnande från hvarandra; du lemnar oss tillfälle till ett samtal emellan fyra ögon, fullkomligt ensamma, ostörda, obelyssnade, ty på detta samtal väger mera än någon djerfs ana; du kunde sedermera arrangera en liten supé för att fira den försoning, som otvifvelaktigt blir en följd af våra ömsesidiga meddelanden, ett par rätter mat och några glas champagne — ett par af dina mest tjusande leenden och några af dina gladaste inspirationer — med ett ord en treflig måltid och en intagande värdinna!"

Dansösen betraktade, forskande, Wikingschöld. Ett ögonblick misstänkte hon en snara i denna hastigt påkomna åtrå att närma sig en länge såsom förklarad ansedd ovän.

Men med en ton, som ljöd alltför passionerad att vara förställningens, fortfor Wikingschöld: "Snart skall du kanske få höra talas om märkvärdiga tilldragelser; det är något besynnerligt, något oväntadt, som förestår — frontförändringar, som vi säga på tidningsspråket... Ah! vid Sankt Venus! en charmant kostym! En markisinna, som sjelfva Ludvig XIV icke skulle förvägra presentation vid sitt hof! Endast en hel natts vakor, en förmiddags oafbrutna arbeten kunna göra ursäktligt, att jag icke förrän nu varseblifvit denna briljanta förklädnad. Pudret klär dig förträffligt! Puder och fin hy trifvas tillsamman som två tvillingsystrar! Med de der muscherna till bomber spränger du ohjelpligt hvilket hjerta som hälst i luften. Och hvilken solfjäder sedan med herdar och herdinnor, med hundar och lam! Våra mormödrar visste, då de minauderade bakom dessa aktningsbjudande barrikader, att försticka intrigen bakom idyllen."

"Men, Wikingschöld! du ser sjuk, du ser utvakad ut! Ditt öga är matt, din kind är blek. Vill du icke hvila ett ögonblick här hos mig? Jag skall emellertid, enligt din vilja, träffa mina förberedelser för morgondagen."

"Jag har användt natten och halfva förmiddagen att skrifva ett rättfärdigande för en åtgärd, som jag står färdig vidtaga, en åtgärd, som säkert kommer att göra mycket uppseende och förorsaka våldsamma brytningar inom tidningsverlden. Jag känner verkligen, att jag ansträngt mig nog häftigt. Jag tror, att några ögonblicks hvila skulle göra mig godt."

"Och jag skall vaka öfver din slummer, sedan jag gungat dig till sömns med en Venetiansk vaggvisa. Se så, följ mig! Ingen ond dröm skall våga smyga sig till din hufvudgärd, då jag sitter skyddande derbredvid. Jag kysser helt omärkligt hvarje drag af ängslan från dina läppar. Jag hviskar endast ljufva ord i ditt öra, kallar endast glada bilder för ditt öga."

På en liggsoffa i sin sängkammare beredde Olimpia af några kuddar en hufvudgärd och inbjöd med en talande åtbörd Wikingschöld att taga plats. För att mildra skenet af den infallande dagern, nedfällde hon till halfts den ena rullgardinen och bredde slutligen, i form af täcke, en kachemirs-shawl öfver sin skyddling.

"Nu fordras bara," fortfor hon, "ett flor öfver hufvudet för att hindra flugorna att förgripa sig på dig.... Se här — intet motstånd! I dag förfogar jag öfver dig som en mor öfver sitt barn.... Och ligg sedan stilla och lugnt! Du får icke kasta af dig ditt lilla provisionella täcke. Hå, så du förstör den sköna hufvudgärd jag beredt dig. Jag får lof att hjelpa upp kuddarna på den här sidan!"

"Tack, min ljufva Olimpia, jag är dig ett oroligt, bortskämdt barn! Men du måste ha öfverseende med mig. Nu skall jag vara lugn och stilla."

Olimpia tog en bok och satte sig på en pall vid Wikingschölds fötter. Tröttheten och öfveransträngningen togo innan kort hos honom ut sin rätt. Han somnade in vid bilden af Olimpia för sitt småningom af slumren vallmotyngda öga. Den sista uppenbarelsen för hans sjunkande tankekraft, var hon den första för hans sakta uppstigande drömmar, hvilka ljufva och leende förde honom tillbaka till det välkända mötesstället i skogen, der han lyssnat till de första, blyga hviskningarna från Olimpias läppar och sett rodnaden stiga glödande öfver hennes första kyssar.

Han drömde om kärlek. Hon tänkte på mord. Pater Stechis uppmaning stod hotande för henne. Inom tvenne dagar borde han, som nu slumrade så lugnt vid hennes sida, sofva den eviga sömnen. Det gift, som nu hvilade oskadligt i hennes kjortelsäck, skulle då hafva burit förstörelsens frukt. Olimpia skälfde vid denna tanke. Ju mindre misstänksam, jumera förtroendefull Wikingschöld närmade sig henne, desto blodigare, desto tyngre föreföll henne hennes uppdrag.

En plötslig scen-förändring skedde i Wikingschölds drömmar. Han stod på den smala landtungan vid lurendrejarnes landningsställe. Han kämpade, svärd mot svärd, med Olimpias fader. Han kände sig trängd tillbaka mot vedstapeln, utan möjlighet till flygt, ett offer för sin fiendes skonlösa raseri. Än en gång i sömnen liksom fordom i verkligheten, gör han ett ursinnigt utfall. Sarponi faller. Hatten glider ned från hans gråa hufvud, och visar ett förfärligt gapande sår.

"Ha, Sarponi!" ropar Wikingschöld högt i sin slummer, "ja, månan skiner dig för klart i det dödsbleka ansigtet, att jag icke skulle igenkänna dig, gubbe! Du föll för en ädlare hand än du förtjent, isgråa sjöröfvare! Ty det stod skrifvet i stjernorna, att Wikingschöld skulle, efter gammal vikingsed, taga ditt lif och din dotter! Men hon bör icke ana det. Jag vill två blodet af mina händer, innan jag går till henne. Något inom henne kunde säga henne, att det vore hennes fars blod!"

En känsla nästan af belåtenhet höjde sig i Olimpias bröst. Ehuru hon aldrig älskat sin fader, fann hon sitt hemska uppdrag mindre gräsligt, så snart det gällde hans mördare. Hon betraktade sig sjelf i den försonande glansen af hämnerska; det var i hennes ögon en rättmätig, en arffallen hämd, som ålåg henne; hon såg fingret af Guds eviga rättvisa i detta egna händelsernas sammanfogande, som satte dottren i vapen mot fadrens mördare.

En hastig erinran genomilade Olimpias hufvud. Hon mindes sig hafva hört, att personer, som tala i sömnen, äfven redigt och öppet besvara de frågor, som ställas till dem. Ehuru hon med en slags vidskeplig förutsättning tog för gifvet, att en högre makt velat på denna egna väg låta Wikingschölds gerning komma till hennes kännedom just för att derigenom stålsätta hennes krafter till det värf, som blifvit henne uppdraget, ehuru hon var inom sig öfvertygad, att intet fantasiens spel utan en verklig tilldragelse låg till grund för denna drömbild, ville hon dock genom ett ytterligare prof förvissa sig, att den icke blott och bart var framkallad medelst någon vidunderlig lek af slumpen.

Hon lutade sig derföre ned till Wikingschölds öra och hviskade: "Men den gamle föll ju i smugglare-strid. Huru kunde då din hand vara verksam vid hans fall?"

"Jag hade följt Douaniérerne," svarade den sofvande, antingen han nu uppfattat frågan eller hans fantasi opåmind tog denna rigtning, "ha! jag ser ännu smugglarne sakta roende fram i den tjocka dimman! Tyst! Vi få icke låta dem misstänka något! Stilla, Klöfverfält! sanden klirrar under dina fjät! Men nu, farväl! jag skyndar till Olimpia. Hon anar ingenting! Hon vet icke, att det var under min sabel, som hennes fars lifstråd slets af!"

"Jo, hon vet det, Engelbrecht!" sade Olimpia; "hon förstår försynens vink och skall följa den. Den måltid du hos mig i morgon begärt blir din sista! Jag hämnas på samma gång min tro och mig sjelf!"

FEMTONDE KAPITLET.

Kammarherrn, Riddaren Carl Gustaf Wikingschöld och Olimpia Sarponi sutto, samtalande, i den sednares förmak. Konversationen befann sig i ett af sina älsklings stadier, sqvallret för dagen. Wikingschöld förtäljde för den vackra dansösen de särskilda, mystiskt framhviskade "on dits," som han på elfva föregående visiter med svett och vedermöda lyckats hopsamla. Ehvad man må tala om den öfverhandtagande egoismen i våra dagar, nekas kan dock svårligen, att menniskan af en egen inre drift lifligt sysselsätter sig med sin nästa, gerna deltar i hans förströelser och smyger hans bekymmer på spåren. Finnes en och annan, som med förkärlek talar om sig sjelf, så finnas åtminstone dubbelt så många, hvilka välja sina grannar till föremål för sin konversation. När man skall låna eld till en liflig målande framställning, hur inbjudande är det icke då, att, som anropet lyder, "gå till grannas." Och Stockholm med sina åttatiotusende innevånare torde, i fråga om sqvaller-fullkomlighet, kunna täfla med hvilken småstad som hälst. Bär denna hufvudstad ett afhugget hufvud i sitt vapen, vill det åtminstone synas, som om den dit hörande tungan vore lifslefvande.

"Fru W. gifta sig!" ropade Olimpia och slog med en af de stora gester, som dansöser någon gång tillåta sig, händerna tillhopa öfver hufvudet; "hon var ju en antiquitét redan i fornåldern. Hon har redan varit gift tvenne gånger."

"Ganska rigtigt! Det här är det andra successionskriget hon genomkämpar."

"Jag tycker, hon kunde ha inskränkt sig till en beväpnad neutralitet. Att vid hennes år kasta sig in på eröfringarnes område, är verkligen att bära hufvudet något högt."

"Bevars, hvad hon icke bär hufvudet högt! hon är puckelryggig!"

"Puckelryggig och göra eröfringar vid femtio års ålder!"

"Ziska var blind och vann bataljer!"

"Men hvem är då den öfverlycklige "futur conditionel?" Under hvilken planet är han född? Hvad skrå tillhör han?"

"Han tillhör en afart menniskor, som på en sednare tid mycket förökat sig, som vanligen lägger sina yngel i boklådorna och någon gång äfven i tidningsbyråerna. Dessa varelser älska till ytterlighet sin afkomma och försvara den med lejonmod mot ett slags rofdjur, som nämnas recensenter. De äro ständigt i beknip för hyrkusk-räkningar och ha ändå egna ridhästar, som de kalla för sina pegaser. De titulera sig, trots deras pappor och mammor, för sångens söner; de veta, att odödligheten väntar dem men skulle gerna se, att icke svält och brist påskyndade detta slutliga sammanträffande. Nå, Signora, kan ni gissa?"

"Hvem skulle med en sådan ledning icke slutligen hinna målet. En poët således! Men säkert en poët utan alla illusioner, en af dessa skalder, som besjunga våren, emedan den spar in ved och ljus för dem."

"Han gifter sig med en stor förmögenhet såsom mången annan med ett stort namn eller en stor skönhet. Ty Fru W. kan öfverskyla sin puckel med påsar af guld, och kring sina skrynkor drar hon en slöja af Bankosedlar. Tycker ni icke, att han gör klokt? Han har sig bekant, att, ehuru verlden någon gång ger poëten stenar till minne, sedan han är död, ger den honom icke bröd till lifnäring, medan han lefver. Han är lika nöjd om att, i likhet med vissa slags ost, börja att bli värderad först när masken kryper af honom. Han skaffar sig derföre genast ett värde bland menniskor, då han gifter sig med en rik markatta."

"Ja, är det icke, som jag alltid har sagt: ägtenskapet är ändå en klok inrättning för ungkarlar."

"Och för damer vid theatern. Hur mången sångerska, hur mången dansös har icke på den vägen stigit upp till rang och anseende?"

"Endast undantag, herr kammarherre! Man lofsjunger oss till någon tid, man tänder rökverk för oss, och slutar med att sätta oss i litanian. Helgar oss en eller annan stämma en serenad af beundran, skrålar man deremot i chorus vår fördömelse."

"Athenienserna skickade sina söner till Aspasia för att hos henne inhemta lefnadsvett. Stockholmarne skicka sina barn till Signora Olimpia för att af henne lära dansens gudagåfva. Hvad vill ni mera? Ända från den gråa forntiden in i det ljusa närvarande har man ju erkänt en nödvändighet."

"Åh ja, i en tête a tête såsom nu, men helt annorlunda inför en vidlyftigare krets! Enskildt säger man oss de utsöktaste artigheter, offentligt det utsöktaste klander; man firar oss som Drottningar i våra boudoirer; på torgen, på kafféerna talar man om oss mera vårdslöst än om dräggen af qvinnor."

"Hvilka falska föreställningar, tjusande Olimpia! De intryck man erfar hos er, äro för djupa att, så snart man lemnar er, förgätas. Man är ännu på torgen lika förtjust som i boudoiren, fastän endast med mera sansning, med mera sjelfklarhet. För att blott åberopa ett exempel, måste ni medge, att, alltsedan vårt sammanträffande på maskeraden, mina omdömen om er i det offentliga andats samma enthusiasm, som jag enskildt endast vågat att till hälfts inför er uttrycka. Jag har alltid fruktat att synas alltför djerf, alltför stormig och förvägen."

"Jag måste medge, det jag icke har haft skäl att vara missnöjd. Ni har varit en artig recensent."

"Forntidens damer hade för sed att uppmuntra deras riddare till trohet och beständighet med något litet prof af deras fortfarande ynnest, ett schärp, en bandros, måhända en kyss, ty man har inga bestämda uppgifter, att pruderiet ännu var uppfunnet i Chevaleriets dagar. Jag har mycket förundrat mig, att man i allmänhet så litet ställer sig forntidens vackra plägseder till föresyn. Jag tycker, Signora Olimpia, att en eller annan af dem väl kunde förtjena att upptagas."

"I sådant fall vore väl schärpet och bandrosen att föredraga, ty kyssen är en uppmuntran af alltför uppmuntrande natur; man bör icke ge mer i uppmuntran, än man slutligen kan ge i belöning. Man måste, äfven i dylikt hänseende, undvika missförhållanden."

"Emellertid förvarar sagan exempel på riddare, som någon gång med öfverrumpling visste taga hvad som i ett öfvermått af qvinnligt tyranni förvägrades dem. Deras vålnader föresväfva mig ....."

Carl Gustaf Wikingschöld gjorde en rörelse för att närma sig dansösen. I detsamma inträdde hans kusin, Sture Engelbrecht Wikingschöld. Den förre hejdade sig ovillkorligen vid denna plötsliga uppenbarelse och betraktade med en missnöjd och frågande blick Olimpia. Denna, utan att det ringaste förlora fattningen, utpekade med en ledig åtbörd, med ett leende, som icke var utan betydelse, begge de något besvärade kusinerna för hvarandra och upprepade ceremoniöst begges respektive namn. Båda bugade sig. Sture Engelbrecht Wikingschöld tog först till ordet.

"Då slumpen," yttrade han, "spelat oss det sprattet att föra oss tillhopa hos en barndoms-bekant, skulle vi måhända kunna åtminstone för en gång låta minnet af vår barndoms vänskap taga försteget af erinringen om vår manna-ålders misshälligheter. Mig skulle det åtminstone vara serdeles kärt, att efter årslånga strider trycka en frändes hand, den jag, enligt min nu vunna öfvertygelse, i viss mån misskänt."

Carl Gustaf Wikingschöld emottog den erbjudna handen. "På ett så öppet handlingssätt," sade han, "kan icke jag annat än svara lika öppet. Äfven jag har ett misskännande att förebrå mig, som jag dock, sedan ett lyckligt öde fört oss tillsamman, hoppas kunna godtgöra."

Då båda politiska koryféerna behöfde ett närmande. De frenetiska smädelser, dem de ömsesidigt hopat den ene öfver den andre, omdöptes derföre till misskännanden; händer, som i åratal inbördes skrifvit fiendtligheter möttes i ett gemensamt handslag, och uttrycket af den mest diplomatiska förbindlighet lägrade sig på anleten, som förut icke annorlunda än med spotskhet anskådat hvarandra. Politiken är en tusenkonstlare.

"Men emellertid," återtog Sture Engelbrecht Wikingschöld, "får jag icke låta glädjen öfver ett så oförmodadt möte med en frände och barndomsvän komma mig att förgäta min hyllningspligt mot vår vackra värdinna. Två tacksamma folk gåfvo åt en af vår throns drottningar det ljufva tillnamnet: fridkulla. Skulle icke vi, Carl Gustaf, ha grundade skäl att skänka samma benämning åt en af vår scens? Det är skönheten, som förmedlat stilleståndet emellan de politiska misshälligheterna, Signora Olimpia, som fört de begge oeniga syskonbarnen tillsamman."

"Bland mina skyddshelgon," inföll Carl Gustaf Wikingschöld, "skall jag efter denna stund alltid räkna Terpsichore."

"Hållen opp, mina herrar!" ropade Olimpia, "för den stackars Terpsichores egen skuld, hållen opp! Trycken mig icke alldeles i stoftet under edra komplimenter. Det är omöjligt, att jag i detta hänseende kan bestå striden med tvenne af Riddarhusets mest celebra talare. Lånen då häldre ett välvilligt öra till mina anspråk att, enär jag lyckats föra er tillsamman, äfven för några ögonblick få behålla er. J ären för mycket barn af Er tid att illa upptaga, om en dansös vågar erbjuda Er en supé; J älsken för mycket edra minnen, för att finna underligt, om en barndomsbekant vill så länge som möjligt qvarhålla ett par barndomsbekanta. Men, uppriktigt taladt, mina herrar; måste jag, för att bereda mig denna glädje, på några ögonblick aflägsna mig ifrån Er. Jag är icke bättre arrangerad, än att jag, för mina små tillredelser, måste sjelf gå i hushållet. Inga invändningar, mina herrar; jag har vänt mig att, åtminstone hemma hos mig, få vara despot!"

Förgäfves yrkade de båda kavaljererne sin rätt att, äfven med äfventyr af supèn, framförallt få behålla värdinnan. Hon vinkade dem ett muntert farväl och lofvade dem att, så snart hon förvissat sig, det hon icke behöfde blygas för tarfligheten af den erbjudna undfägnaden, åter vara tillbaka.

För första gången efter deras nattliga, föga vänliga sammanträffande på Norrbro, befunno sig de båda syskonbarnen ensamna, ansigte mot ansigte med hvarandra.

"Du har gått framåt på den bana du valt," började Sture Engelbrecht; "du har vunnit rygtbarhet, en titel och en stjerna. Man tror sig veta, att du meddelar dig omedelbart med majestätet, att du i viss mån eger dess öra. Du fraterniserar med dagens storheter af andra rangen, och de af första räkna icke för rof att af dig, vid förefallande behof, låna en eller annan stråle. Det är en glänsande bana du, på den korta tiderymden af ett par år, tillryggalagt."

"Ditt namn ligger på folkets läppar," återtog Carl Gustaf Wikingschöld; "fruktad af de höga, älskad af de låga disponerar du öfver den ofatta, råa, åbäkliga, men allt förtyngande, allt undanvältande kraft, som kallas massan. Det beror på dig att från din ståndpunkt kasta ut en snöboll, som i sin fortsatta rullning växer till en avalanche och rycker med sig allt, hvad den möter i sin stormiga, förödelsehöljda väg. Du bär oron eller lugnet i dina händer. Du kan sträcka fram dem begge och bedja vederbörande välja. En derpå beräknad artikel i din tidning gör revolt. Ingen fönsterruta är säker, då du, lik den Olympiske Jupiter, skakar ditt hufvud. Kasernerna få order om skarpladdning, då du på dina spalter endast skjuter ett par skrämskott. Ligger deremot blidhetens och försonlighetens solsken öfver dina artiklar, ha de för ett ögonblick mistat något af den skärpa i vätskorna, som utmärker dem, då kratsas laddningen ur gevären och fönstren darra ej mera vid det gälla ljudet af trädskors glappande mot stengatan. Du är ostridigt mägtig, Sture Engelbrecht, och ett par år ha varit tillräckliga att lyfta dig till denna höjd."

"Det är emellan mannen i folkgunst och folket ett förhållande, förlikneligt med det emellan djurtämjaren och hans bestier. Oftast sleker det hans hand; någon gång uppslukar det honom. Det är vanan mera än egentligen vördnaden, som håller det i tygeln, och den, som vill ha det sig beväget, måste hålla en vådlig medelväg emellan despot och kurtisör, måste stundtals smeka, stundtals slå det. Just då man tror sig kunna räkna på folket, sviker det merendels; väderflöjeln är en stadgad man i jemnförelse med folket. Det beräknar aldrig förhållandet emellan medel och ändamål -- begår ytterligheter för att komma till småsaker — tänder på ett tempel för att koka potaterna till sin aftonmåltid. Det är icke så utan sin våda att ha att göra med folket! Vägen till folktribunen är icke strödd med rosor, och vägen derifrån heter någon gång — massaker."

"Man blickar i allmänhet med en slags afundsjuka upp till den bana, som kröker sig i solskenet af hofgunstens strålar, och man beräknar icke allt det snärjgräs af småagtiga hinder, som man här har att slå sig igenom, alla de rännilar af kyligt obehag man har att genomvada, alla de tusendetals, lumpna svårigheter, som stöta vandrarens fot och uppehålla hans framskridande. Man börjar att ledas vid dessa ständigt undergifna och komplimenterande fraser; ifrån att kläda dem i gala, kläder man dem någon gång i galla; föraktet öfver det ömkliga tar oemotståndligt ut sin rätt. Ryggen vill icke mera så smidigt foga sig till bugningar för ögonblickets magtegande: det inställsamma leendet kommer icke på befallning. Nu bemötes man med isande förbehållsamhet. Man är misstänkt; man är tvetydig. Ett band af spioner kastas i ens spår, och när man visar sig på gatan, taga de rättrogne af i gränden för att slippa helsa. Förödmjukelse lägges med beräkning på förödmjukelse; bitterhet följer, som desert, på köld och likgiltighet. Den billigaste begäran får nu namn af himmelstormande anspråk. Talar man om sina uppoffringar, erinras man om de höfligheter man fått i utbyte derför. Tacka Gud, att icke koppar thé och smörgåsar såsom en egen post tagas upp i beräkningen och föras vederbörande tillgodo. Årslånga, förspillda sträfvanden, tröttande, oaflåtliga obehag, en skef och tvungen ställning till sina närmaste anses tillfyllestgörande ersatta, mera än nog godtgjorda med tomma fraser af artighet, med löften utan uppfyllelse, med förespeglingar utan verklighet. Skulle man händelsevis ha uppburit ett bevis af nåd, annars handlöst kastadt öfver hvilken som häldst i hofgunstens solsken nykläckt skalbagge, fått vidkännas en utmärkelse, annars genom vän och väns vänner margfaldigt bemedlad åt hvilken medelmåtta, som derefter lyftat händerna: då slungas ymnigt öfver en anthemerna af otacksam, af frondlör, af uppviglare, i fall man skulle våga att väcka ringaste tvifvel om det behöriga förhållandet emellan arbetet och belöningen, våga framställa det enas tunga realitet såsom ett motstycke till den andras nog mycket på fantasien beräknade beskaffenhet. Nej, man anar icke alla törnena på denna väg, innan man sjelf fått trampa den. De, som lifligast prisa den, äro ej sällan sjelfve martyrer för sin lära."

"Besynnerligt nog," återtog Sture Engelbrecht Wikingschöld, "att vi nu lyckas ömsesidigt ge hvarandra rätt i detta ämne, hvarom vi så länge och så lifligt oss emellan kämpat. Jag, popularitets-samlaren, yppar min ringaktning för folkgunsten; du, de högt uppsattas förtrogne, för hofgunsten. Det vill synas, såsom stode vi begge, like Herkules, vid skiljevägen. Men skiljevägar äro också ej sällan punkter, der man mötes, der personer, som länge irrat i motsatta rigtningar, kunna, genom en lycklig slump, sammanträffa, och möjligen besluta sig till res-sällskap. Jag har någon gång föreställt mig, att om tvenne män af förut bjert stridiga åsigter, hvar och en invigd i sitt partis mysterier, underkunnig om dess operationsplaner, med fullkomlig kännedom af dess så väl starka, som svaga sidor, närmade sig hvarandra, slöte sig till hvarandra, räckte hvarandra handen för gemensamma sträfvanden och med sina dyrbara insigter i de ömse sidornas förhållanden, intoge en fristående, fast position, jag hade föreställt mig, säger jag, att, i sådant fall, dessa män skulle sättas i tillfälle att utöfva ett utomordentligt inflytande, att, i kraft af sin ställning, imponera på begge partierna, att möjligen i sig förena de serskilda attributerna af en enig och beslutsam skiljedomare-magt. Mig förefaller det, som om dessa män, begge återkomna från sina illusioner, begge fullt medvetande om vanskligheten af de förhoppningar man bygger så väl på hofgunst som på folkgunst, borde finna sig desto mera hugade för en dylik, politisk bolags-rörelse, som de tillräckligt lärt sig känna vådorna och obehaget af den separata handeln med så beskaffade varor. De kunde icke oantagligen derigenom bilda kärnan till ett nytt, tredje parti, som, med fullständig kännedom om de begge öfrigas svagheter, derigenom hölle dem i schack. De kunde gemensamt skapa sig en framtid, hvars storartade proportioner den djerfvaste ärelystnad endast flygtigt vågar upprita, och måhända, i stället för att föra parti till strids mot parti, småningom i sig förena partierna. Men kanske är denna bild, som min fantasi likväl med en slags förkärlek återspeglar, endast en förflugen dröm utan möjlighet till fotfäste i verkligheten, en dunstgestalt, som mina grubblerier skapat, och som endast i deras töcken har sin varelse, en illusion, hvarifrån jag bör afstå."

"Om denna illusion, ifall den så bör benämnas, är du åtminstone icke ensam. Äfven jag har drömt mig, har slutligen tänkt mig en dylik möjlighet. Och jag tror dessutom icke, att den saknar exempel i verkligheten. Två personer inse, att de begge i sina politiska åsigter, hvar åt sitt hå'l, nog mycket fallit in på ytterlighetens område; de finna samtidigt, att de, utan sin skada, kunna medgifva ömsesidiga jemkningar, inbördes koncessioner; jemkningen föder närmande och närmandet förtrolighet, ty inga äro kanske mera böjda för fredlig förening, än just de, som i striden lärt känna och högakta hvarandra. Sålunda gjuta sig tvenne krafter tillsamman i en; af tvenne ytterligheter blir en "juste milieu." Den talang, som slumpats bort i föga vinstrika fejder, de förmågor, som snart sagt uteslutande användts att polemiskt annullera den ena den andra, sättas derigenom i tillfälle att verka koncentreradt, att tillvägabringa de storartade resultater, som endast bli möjliga genom förening, under hvilkas tyngd splittrade krafter måste vekna och ge vika. För min del skulle jag icke utan uppmärksamhet låna örat åt hvarje antagligt förslag i detta hänseende. Jag skulle häri se ett betydelsefullt framtids-tecken, en ödets vink, som icke borde lemnas obegagnad."

"Betrakta vi vår ömsesidiga ställning, kunna vi icke underlåta att i våra förhållanden för ögonblicket finna åtskilliga slående likheter. Begge ha vi måhända med alltför mycken hängifvenhet omfattat hvar sin saks framgång; begge ha vi småningom vaknat ur de drömmar af enthusiasm, under hvilkas inflytelse vi redan alltför länge befunnit oss; begge stå vi nu i viss mån missnöjda med vapenbröder, som begagnat sig af vår stridslust för att skona sig sjelfva; i denna stund äro vi begge misstänkta, hvaroch en inom sitt läger, och sällan stadgar sig åter ett rubbadt förtroende, sällan knyta sig band, som en gång börjat slitas. Man skulle nästan kunna yttra om likformigheten af vår ömsesidiga, politiska ställning, att den endast tillåter oss ett och samma handlingssätt. Jag skulle kunna säga till dig: "Gå förut, och jag följer!" Du skulle kunna rigta samma uppmaning till mig."

"Möjligen skulle vi också kunna gå i bredd. Jag afslår icke gerna, då någon erbjuder mig sin arm, serdeles då det är en värd vän och frände, som dermed går mig tillhanda."

"Men skyggar du icke tillbaka," frågade frihetsvännen leende, "för den afskräckande bilden af hvad verlden kallar ett politiskt förräderi? Betänk, hvad skrån af förbannelser, som från båda sidor kommer att följa vårt utträdande ur de gamla lederna, der man vant sig att tänka hvarje person som ett inventarium, hvilket står qvar, der man ställer det, troget just genom sin orörlighet. Utaf alla de historiska liknelser man kommer att slösa på oss, är säkert den vid Judas en af de mildaste och mest humana; inskränker man sig till att endast ställa oss i bredd med mordbrännare och fadermördare, så böra vi vara mera än tacksamma; låter man bero dervid att taga heder och ära ifrån oss, ha vi det största skäl i verlden att prisa våra vedersakares moderation. Det blir en kolossal smutskastning, ty den kommer att ega rum från begge hållen, och smuts bör icke antagligen kunna fattas. I denna del har sjelfva Norden öfverflöd af Improvisatörer."

"La politique sentimentale" har aldrig varit min sak. Politiskt förräderi låter vida mera för örat, än det är för tanken, och ord få icke jaga en man på flykten. Låt hundarne skälla — blottställd för detta öde, är ju ofta den oskyldigaste under solen, t. ex. månen.... Jag godkänner hufvudgrunderna af ditt förslag och är villig att dertill, utan omsvep, lemna mitt biträde. De närmare detaljerande åtgärderna få vi framdeles aftala; för en sådan underhandling är måhända icke en dansös' förmak rätta stället. Men — tystnad och skyndsamhet! Du vet icke, med huru mycken lefvande mimik, med hvilken betydelsefull tonvigt dessa ord orakelmessigt upprepas i de storas förmak, och huru föga man ställer sig dem till efterrättelse, huru sqvalleraktigt man tiger, huru sköldpaddsmessigt man skyndar."

"Vi ha från denna stund intressen, lika gemensamma som våra namn. Skyndsamhet och tystlåtenhet måste således lika ligga oss begge om hjertat. Men jag hör Olimpia komma, och ännu återstår för oss åtskilligt att säga hvarandra. Låtom oss derföre i morgon klockan sex eftermiddagen råkas på nya kyrkogården. Den är vanligtvis föga besökt, åtminstone af nyfikna, och det kunde i otid väcka uppseende, om vi hemma i våra bostäder besökte hvarandra."

"Klockan sex på nya kyrkogården," upprepade Carl Gustaf Wikingschöld. I detsamma inträdde Olimpia.

"Se så, mina herrar," yttrade hon och afkastade ett skimrande hvitt styfstärkt förkläde, som hon för sin tillfälliga gång i hushållets regioner anlagt, "nu, sedan jag stökat om i köket, tillhör jag helt och hållet förmaket."

Qvinnor af Olimpias klass nyttja husligheten som ett vehikel för koketteriet.

"Jag tycker mig riktigt inträda," fortfor hon, "i en atmosfer, förtyngd af politik. Äro endast karlar ett ögonblick på tu man hand, blir genast politiken tredje man."

"Eller kärleken," fullföljde Carl Gustaf Wikingschöld; för karlar emellan tjugo och trettio blir det ändå alltid hufvud-themat."

"Kärleken — bah! kärlek och nyårs-önskningar har man redan längesedan öfverlåtit åt domestikerna. Af kärlek kastar sig nu mera ingen i sjön, så vida han icke har full säkerhet att åter bli uppdragen. Våra unga män tala för det närvarande mindre om bonfortyner än om kapplöppningar."

"De värdera hästen, men de älska qvinnan," anmärkte Carl Gustaf Wikingschöld skrattande; "den sednare känslan tar ändå så småningom ut sin rätt."

"Falskt, erkefalskt! Den är från början förherrskande. Hvilken hästvurm har icke varit kär först, innan han, halfqväfd af mysken i en boudoir, började längta till doftet af ett stall," invände Sture Engelbrecht Wikingschöld.

"Det är qvinnornas bekanta hårdhet, som afskräcker så många män från det vågade experimentet att älska "gissade frihetsvännen." Endast i Italien och med en Don Juan kan man sjunga: "In Italia son gia mille e tre." Våra damer i Norden få alltför ofta samma olyckliga rykte, som Bergen op Zoom i fordna dagar, att vara ointagliga. Våra små eröfrare i miniatyr, dessa martyrer för modet i spända pantalonger och med brända mustacher, tåga derföre visligt förbi dem och spara sina bragder för öppna fältet."

Ett flyktigt moln af missnöje gick öfver Olimpias panna, då hon svarade: "Månne likväl icke hemligheten af de Nordiska damernas motståndskraft kan ligga i de Nordiska kavaljerernes brist på älskvärdhet? De lägga just icke alltid sina ord med den utsöktaste artighet — jag säger detta endast till herr Sture Engelbrecht Wikingschöld; hvarje annan af hans namn tar jag uttryckligen fri från min anklagelse — antingen äro de stygga och öfva på de qvinnor de ej mäktat besegra den ädla hämnden att göra narr af dem, eller äro de enfaldiga och uttrycka sig ungefär så, som jag i en af mina qvinnliga vänners stambok sett tecknadt af ett ungt, rytande Stockholmslejon: "Adore un Dieu, sois sage et aime-moi."

Carl Gustaf Wikingschöld, som ville förekomma utbrottet af någon lifligare dispyt emellan hans kusin och Italienskan, hvars Sydländska blod han redan i uppsvallningen af hennes missnöje sett purpurfärga kinden, tog sig nu en anledning af väggmålningarna i Vatteaus manér och af rummets öfriga ameublemang i Renaissance-stil att säga en kompliment åt värdinnans både skönhet och smak, då han yttrade, att någon, som i denna omgifning öfverraskade Signora Olimpia, lätteligen skulle kunna tro sig försatt tillbaka i sjuttonde århundradet hos någon af Hertiginnorna af Valentinois, d'Estampes eller Chateauroux. Hufvudpersonens behag kunde endast jemföras med omgifningens elegans.

Sällan har en utnött kompliment blifvit besynnerligare besvarad.

Olympia yttrade: "Ni har beräknat att säga mig en artighet, herr Wikingschöld, då Ni satte mig i ett slags parité med icke mindre än tre Hertiginnor, af hvilka den första egde flera älskare än hennes gemål, Prinsen af Monaco, hann inom sitt hertigdöme hänga upp in effigie, *) och den sistnämnda, efter

---

*) Prinsen af Monaco hade för sed att, enligt de underrättelser om vexlingarna i hans gemåls tyc-

en samtida författares utsago, hade vackra armar — ända ned till armbågen. Hertiginnor, tänkte Ni, se der en liknelse, som skall komma Olimpia Sarponi att darra af glädje! Uppriktigt taladt! var det icke i denna rigtning Ni styrde er gondol, herr Aristokrat? Nå väl! Jag skall då i utbyte berätta er, att damer, sådana som jag, rätt och slätt Theater-damer, för icke många decennier tillbaka, dragit lott om konunga- och furstadömen, ordentligt slagit tärning till och med om kejsare. Det var i Dresden vid tiden af Napoleons och Alexanders möte derstädes, då Sachsens hufvudstad hvimlade af krönta hufvuden och då man icke kunde gå ett steg utan att stöta på fadren för ett folk. Napoleon hade låtit ett urval af personalen vid Theatre Francais, Talma, Fleury, Georges, Raucourt, Contat komma till Dresden för att kejserligt underhålla sina kungliga uppvaktande med det högsta konsten vid denna tidpunkt förmådde åstadkomma. Fransyskan är förutseende. Damerna af denna elit-trupp väntade, antagligen ur goda skäl, att bli föremål för de suveräners mera enskilda hyllning, hvilka för ögonblicket dagdrefvo i Dresden och således behöfde icke allenast konsten utan äfven artisten till sysselsättning. Men för att icke möjligen ouppsåtligt gå hvarandra i vägen, för att icke, af ren konfusion, korsa hvarandras beräkningar och mera än nödigt inveckla förhållandena, beslöto de i sluten hemlig konklav en utomordentlig, en verldshistorisk åtgärd. Hvart och ett af de respektive suveränernes namn skrefs upp på en papperslapp, och aktriserna lyftade, hvar efter annan, den krona ödet beskärde dem

---

ken, som ingingo från hennes vistelseort Paris, i Monaco in effigie upphänga sina lyckliga rivaler.

ur en sykorg, som för tillfället blifvit konstituerad till voterings-urna. En fick Ryssland, en annan Österrike, den tredje Preussen; somliga måste nöja sig med storhertigdömen och andra mindre betydande stater. Och efter denna tilldragelse, tror Ni er säga mig en kompliment, då Ni jemför mig med några Hertiginnor utan land, hvilkas namn en snart förglömd memoir-litteratur blott med möda förvarar åt erinringen, de der lefva i minnet endast med sina bara skuldror och sina öppenhjertliga koketterier. Nej, herr Wikingschöld! Man har lyckligtvis omfattat ett yrke med anor. Vi äro, tack vare himlen, icke så ovana vid suveräniteten, att blott hertig-titeln slår oss med häpnad."

Oaktadt all den skenbara glädtighet, hvarmed dessa ord uttalades, ehuru mycket öfverdådigt lättsinne, som låg på bottnen af denna nog frivola framställning, skulle dock en uppmärksam betraktare lätt kunnat finna, att helt andra tankar än de, som flygtigt banade sig väg öfver Olimpias läppar, spökade i hennes inre och gingo som moln förbi hennes fantasi. Med ett omisskänneligt uttryck af spänd oro följde hennes öga ängsligt gången af den midt emot hennes befintliga Bordstussarens sakta framhalkande visare, följde hennes öra de afmätta, lugna knäppningarna af urverket. Klockan half till elfva var det af Olimpia bestämda klockslaget för supéen. Hon ryste, då hon såg hvilken liten rymd, som skiljde visaren från den betydelsefulla timman. Ännu endast några pendelslag, ett par suckar af oron i detta mekaniskt tillskapade lif, och Olimpia stod vid gränsen af ett förfärligt dåd, hvars blotta tanke kom henne att darra. Visserligen sökte hon lugna sig med föreställningen, att hon endast var en ödets prestinna, ett försynens utsedda redskap, men ändå kände hon kalla rysningar hvarje gång hon från salen hörde fjät nalkas dörren till det rum, der hon jemte de begge kusinerna befann sig. Hon fruktade såsom Domens engel den tjenare, hvilken borde underrätta, att måltiden stod färdig.

Länge dröjde det dock icke, innan han visade sig. Hade någon af Wikingschöldarne i denna minut haft ögonen fästade på Olimpia, skulle han icke kunnat undgå att anmärka den plötsliga färgvexlingen på hennes kinder, den spasmodiska darrning, som ryckte i hennes öfverläpp. Alla Pater Stechis uppmaningar, hans upprepade förespeglingar om gerningens religiösa förtjenst hade icke hos dansösen mäktat alstra denna glada, tillitsfulla, religiösa fanatism, som med godt mod utför det gräsligaste, och under det enthusiastiska härskriet: "Gud vill det," med egna händer, om så påfordras, förqväfver sin egen afkomma. Huru lifligt hon också sökte för sig framhålla pligten af hämd emot sin fars mördare, bäfvade hon likväl tillbaka för det uppdrag hon åtagit sig, och ju närmare stunden skred för dess uppfyllande, desto oroligare höjde och sänkte sig den gyllne halskedja, vid hvilken den amulet hennes mor i dödsminuten skänkt henne fanns fästad, denna hemlighetsfulla och dyrbara amulet, som, enligt hennes egen bekännelse till Sture Engelbrecht Wikingschöld, egde en serskild mystiskt skyddande förmåga och, doppad i vigvatten, signad med Latinska kyrkosånger, var en talisman mot hvarje olycka. Lugn förmådde den nu icke ge åt hennes qvalda, oroliga själ. Hennes arm flög nästan konvulsiviskt, då hon, vid utgåendet till supéen, stödde den emot Carl Gustaf Wikingschölds. Men de båda kusinerna voro begge alltför mycket upptagna af de framtidsbilder, dem det föregående samtalet öppnat för deras verksamma och djerfva fantatier, för att mera än hvad jemt nödvändigt syntes skänka sin uppmärksamhet åt deras värdinna, hvars tankspridda och oroliga väsende annars icke rimligen bordt kunnat undfalla dem.

Med en slags oro sökte Olimpias blickar flera gånger en vinbutelj, som, något afskiljd från de öfriga, befann sig på ett mindre bord bredvid det, hvilket begagnades för måltiden. Buteljen särskildes genom en kring densamma slingad, svart silkessnodd från sina kamrater.

Samtalet ville icke i början rätt taga fart. Olimpia gjorde flera våldsamma ansträngningar att rycka sig lös från den nedstämning, som marterade henne, för att åter falla in i rolen af en glad och intagande värdinna. Sedan hon nedsväljt ett par glas vin, syntes det ändtligen vilja lyckas henne. Leendet, om också konstladt, återvände på hennes läppar. De hemska bilder, som hotande trängt sig inpå henne, drogo sig något tillkaka och lemnade deras offer ett ögonblicks andrum.

"Mina macaroni får jag recommendera," yttrade Olimpia och serverade dermed sjelf sina gäster; "som Italienska är jag, åtminstone hvad dem angår, konstdomerska. Men kanske vet ingen af herrarne, annars så djupt invigda i språkforskningens hemligheter, härledningen till det från Calabrien ända upp till Alperna så kära, så ljufva ordet: Macaroni? Jag skall förtälja för er sagan derom, sådan jag sjelf, ännu ett litet barn, hört den af en munk i Venedig. Herrarne veta, att kardinalerna, liksom katholska presterskapet i allmänhet, äro underkastade vissa försakelser, desto strängare för kyrkans furstar, som ångern icke för dem utgör någon full dygdens rekonvalescens. De äro för upphöjda för att våga falla. Men försakelser i en rigtning måste uppvägas af öfvermåttlig njutning i en annan. Det finnes ingen kardinal, som icke har det högst uppdrifna sinne för kok-konsten, som icke beundrar dess alster och gerna samlar dess märkvärdigheter, som icke nådigt hos sig upptar de stolta koryféer, hvilka låtit Europas kök genljuda af sitt rykte och förkunnat all verlden sina visa rätter. En dylik Kardinal — namnet kan göra detsamma, serdeles som jag icke minnes det — hade en kock öfver alla kockar, ett universal-geni i spisen, som hvarje dag uppfann en ny anrättning och dessutom improviserade tusendetals variationer på hvarje gammalt köks thema. Kardinalen prisade sig lycklig att vara i besittning af en sådan outtömlig skatt. Vid sina middagar afundades han sjelfva paradisets innevånare Adam ingenting annat än på sin höjd Eva. Men en gång hade köksmästaren öfverträffat sig sjelf. Af finaste mjöl, af läckraste olja, af himlen vete hvad för ingredientier hade han beredt en rätt, som han, rikt beströdd med äkta parmesaner, leende i förkänslan af en triumf vid middagsmåltiden serverade sin herre. Endast med möda uppfångade kardinalen de långa, simmiga trådarna af denna egna tillredelse, men knappt hade han nedsväljt den första munsbiten, förrän han, betraktande fatet, med smekande stämma, utropade: Cari! Cari! Ännu en munsbit och med blixtrande ögon, som redan på förhand slukade hela partiet, med gaffeln i högsta hugg, skrek kardinalen: Ma Cari! Ma Cari! Dubbelt tillfredsställd af detta andra prof, öfverförtjust lik en ung älskare, hvilken för första gången ser "sin själs länge drömda urbild," tryckte slutligen kardinalen makron-fatet till sitt hjerta, och utbrast, faderligen omhuldande detsamma: Ma Caroni! Ma Caroni!"

De begge kusinerna uttryckte lifligt sitt deltagande både för berättelsen och berätterskan.

Carl Gustaf Wikingschöld tillade: "Ni tecknar kardinaler med en mästares penna, Signora Olimpia! men hvad skulle er bigtfar säga, om han hörde, med hur liten aktning ni talar om så heliga personer som de med röda kalotten."

"Min bigtfar," utropade Olimpia häftigt, och hennes öga föll än en gång på den särskildt utmärkta vinbuteljen, "min bigtfar skulle kanske säga, det jag alltför länge lefvat bland kättare, att ej deras otro smittosamt inverkat äfven på mig."

"Säg mig, Olimpia!" yttrade Sture Engelbrecht Wikingschöld och tömde ett rågadt glas till bottnen, "huru mycket af sina synder man vanligen anförtror åt en bigtfar. Talar man om för honom de minsta eller de största? Skildrar man dem alla i detalj och blir, i sådant fall, icke Patern orolig vid de något brokiga beskrifningarne? Ty naturligtvis önskar han att se sitt skriftebarn så litet som möjligt tecknad till boks på synda-registret?"

"Detta är ett samtals-ämne, som vi ju kunna undvika," svarade Olimpia.

"Ah! genast står gestalten af Pater Stechi hotande inför dig. Jag trotsar honom, jag! Jag är bland dem, som sagt honom sanningen, den falske, ränksmidande proselyt-makaren. Bure han icke redan tonsuren, har jag samlat så tillräckligt med glödande kol öfver hans hufvud, att på hans hjessa icke bör återstå ett osvedt hufvudhår. Bror Carl Gustaf! ett glas derpå, att vi i framtiden hålla jesuitismen på mattan — vi skola följa deras vägar i mörkret, dessa smygande förledares, som stjäla barnen undan deras fäders tro — en skål, kusin, för våra gemensamma sträfvanden att freda land och rike från detta gemena hyde med dess blinda välde öfver fanatiserade sinnen, med dess dolska likgiltighet för halten af de medel det använder, med dess aldrig förbisedda ögonmärke att på hvad väg som häldst, endast det sker säkert och ofelbart, komma till målet. "Jag känner dessa jesuiters hämd, och alltsedan den artikel jag slungade emot katholska kyrkans utvidgningsbegär, vet jag alltför väl, att min fot vandrar bland ormar, dem Pater Stechis apostoliska nit skickat i min väg, för att mot mig rigta sina bett. Men denna fot skall förtrampa dem."

Olimpia mötte Sture Engelbrecht Wikingschöld med en besynnerlig blick. Var det slump eller afsigt, som lade på hans läppar dessa sista ord, med den träffande anspelning de inneslöto?

"En supé, sådan som denna," inföll Carl Gustaf Wikingschöld, "hos dansens öfverprestinna i Norden, under skönhetens och behagens ordförandeskap, passar sig illa till kärfva, politiska resonnementer. Doftet af champagnen längtar att blanda sig med doftet af glädjen och skämtet. Bort med alla grubblerier, allt rufvande öfver dystra och förstämmande tankar! En skål för vår värdinna, som, ny Hebe, bjuder oss den förtrollande bägaren af sin gästfrihet och sin älskvärdhet! Måtte hon alltid bli densamma på tiljan och i salongen, sylfid på den ena, tjuserska i den andra! Måtte åren aldrig rycka någon fjäder ur hennes vingar, stjäla någon ros från hennes kinder. Lika lätt, lika blomstrande ile hon sin bana framåt" — — —

"Halt, halt!" ropade Olimpia och gjorde en afböjande åtbörd med handen, "låt mig icke ila för långt! En fyratioårig Sylfid är någonting förfärligt. Hu, hvad jag beklagar dessa sylfider med barn och barnbarn, hvilka vid högtidliga tillfällen ännu utgöra en slags reservstyrka för "Corps du Ballet!" Nej, mina herrar, jag vill dö i min fulla fägring, innan ännu något danssteg blifvit mig för tungt, innan ännu en ansträngande pas de deux kommer mig att andas mycket hårdare, än vanligt. Jag vill dö, innan ännu min spegel säger mig oartigheter, innan mina medtäflarinnor hinna att med jublande skadeglädje helsa mina första skrynklor, innan någon recensent fått med fog yttra om mig, att jag egentligen bör ses vid ljus."

"I dag måtte då ödet ha föresatt sig," invände Carl Gustaf Wikingschöld, "att samtalet ständigt skall återfalla på allvarsamma ämnen. Jag ville förespegla er, Signora Olimpia, en framtidsbana leende och rosenströdd, — — Ni genmäler mig med ett resonnement öfver döden. Det förefaller nästan, som om vi här vore samlade i ett helt annat ändamål, än att, vid en festlig måltid, söka glädjen!"

"Låtom oss trolla fram den ur bottnen af glaset," utbrast Sture Engelbrecht Wikingschöld;" det är ett experiment, som lyckas någon gång. Blir man icke inspirerad, blir man åtminstone drucken. Men drick då sjelf, vackra värdinna! Italiens drufsaft flyttar dig tillbaka till Italien. En skål för Italien, för ditt fagra fosterland!"

"Ah, ditt glas är ju nästan tomt," yttrade Olimpia med märkbar darrning på rösten, "tillåt, att jag vid detta tillfälle sjelf kredensar dig. Italiens dotter tillhör det ju att fylla den bägare, som töms för Italien."

Olimpia fattade från det närstående bordet den med silkessnodden utmärkta buteljen, och fyllde af dess innehåll Sture Engelbrechts glas ända till brädden. Hennes hand skälfde, då hon serverade honom vinet, och ett par droppar föllo, röda, som blod, på den hvitskimrande duken.

"Lefve Italien," ropade Sture Engelbrecht Wikingschöld, som redan började förråda de första lätta symptomerna till en genom vin framkallad öfverretning; "jag står på sätt och vis i förbindelse hos Italien. Der gick ju din vagga, Olimpia. Dess lunder beskuggade dina första dansar. Jag ger, om det gäller, mitt lif för Italien."

Och Wikingschöld höjde sitt glas. Olimpia vände bort ansigtet, medan han drack. Sedan smög hon en förstulen, forskande blick på glaset. Det var tömdt i bottnen!

"Kredensad af en sådan hand," yttrade Carl Gustaf Wikingschöld, i det han lätt vidrörde ett par ringar på dansösens finger, skulle sjelfva giftbägaren icke förefalla motbjudande."

"Ja, i sanning en liten, tjusande hand," fullföljde den andre kusinen, "den är skapad enkom för att med en vink göra män yra i hufvudet och göra qvinnor galna af afund! Sveriges Drottningar ha varit verldsbekanta för sina vackra händer. Ännu aldrig hafva dock Rikets Ständer, vid en afskedsuppvaktning efter slutad Riksdag, tryckt sina läppar mot en så underskön hand, som denna."

Och mördaren bemägtigade sig mörderskans hand och kysste den. Det var, som om ett glödgadt jern pressats in i det mjuka, fina skinnet. Kanske kom det sig af giftet, som ännu glödde på Wikingschölds läppar; kanske var det ett ondt samvete, som kände sig smärtsamt brännmärkt af denna kyss.

"Du drar undan din hand, Olimpia! Det är att bemöta en gammal vän något strängt! Ah! Inför min kusin behöfver du icke emot mig spela den grymma! Pruderiet gömma vi åt verlden — helt annorlunda inom oss, i vår egen lilla krets, och, ser du, Carl Gustaf är från i dag en af våra! Vi komma hädanefter att hos dig tillsamman tillbringa mången afton — här skola vi uppgöra planen för våra kampanjer, på dagen beräkna en ministers fall, på sekunden explosionen af våra minor. Din bostad skall bli historisk. Hufvudstad har ju en slags märkvärdighet såsom skådeplatsen för en lumpen sammansvärjning mellan några missnöjda subalterner. Ett ädlare minne skall häfta vid dessa rum."

"Men dessa ädla minnen böra dock icke förtrycka de ljufva, som utan tvifvel redan sammanknyta sig med begreppet om Olimpia Sarponis bostad," inföll Carl Gustaf Wikingschöld; "politiken får icke jaga kärleksgudarna på flygten."

"Du talar som Oraklet i Delphi, likväl på gåtlikheten när," utropade Sture Engelbrecht Wikingschöld, hvars kind glödde i purpurglansen af det eldiga vin han glas efter glas nedstörtat, "Cicero säger om Herkules' bildstod i Agrigentum: 'Quo non facile dixerim quidquid vidisse pulchrius.' *) Jag talar gerna latin, då jag är upprymd. Detsamma säger jag om din byst, Olimpia! Och sjelfva Cicero skulle ha förklarat sig instämma med mig, så vida han icke vore död för många hundrade år sedan. Jag åberopar endast stora författare. Man lånar blott af de rika. Hvem lånar, till exempel, af den, som ingenting har? Venus steg, som bekant är, upp ur hafsskummet. Din hals, Olimpia, är hvit som hafsskummet, men betydligt mera konsoliderad. Man behöfver endast vara olycklig för att intressera mig. Men den obetänkta välgörenheten kan likväl bli farlig, så mycket mera, som i spel vinsten är en retelse, men förlusten ej alltid en lexa. Likvisst — om de döda bör man icke säga annat, än godt. Helt annat är förhållandet med de odödliga. De kunna alltför väl tåla vid en kritik. Jag skall höja dig till skyarne, Olimpia; men se väl till, att du icke svindlar. Det går omkring häroppe."

---

*) Näppeligen kan jag säga mig hafva sett något skönare.

Så fantiserade Sture Engelbrecht Wikingschöld i ett tillstånd af dof yrsel, som var det våldsamma giftets första verkan. Ögonblicket derefter steg ett gällt, genomträngande skri från hans läppar, och han sjönk, blek som ett lik, ned emot Olimpias axel. Plågorna hade börjat med furialiskt raseri.

"Han svimmar," ropade Carl Gustaf Wikingschöld och störtade upp.

"Jag skall föra honom in i min sängkammare," yttrade Signora Olimpia och stödde den vacklande. Hon afböjde Carl Gustaf Wikingschölds anbud att biträda henne. Hon fruktade hans närvaro vid kusinens dödskamp. Möjligen kunde den röja dödssättets art.

Antagligen var giftet icke beräknadt att verka så våldsamt. Men vinet hade dermed blifvit alltför rikligt försatt. Den katastrof, som bordt dröja några timmar, inträffade ögonblickligt.

Med en utomordentlig ansträngning gjorde sig Sture Engelbrecht Wikingschöld ännu en gång till herre öfver sin förvillade tankegång. För en minut befriade sig hans själ från de moln, som omtöcknade den. Än en gång stod för hans fantasi bilden af en politisk koalition emellan honom och hans kusin.

"På nya kyrkogården i morgon klockan sex!" hviskade han och grep Carl Gustaf hårdt öfver handlofven; "vi råkas."

Och stödd mot Signora Olimpias axel vacklade den olycklige bort jemte sin bödel. Han led dödsqval, hon samvetsqval. Blott Gud vet hvem som led mest.

"Ändtligen," utropade Kammarherre Carl Gustaf Wikingschöld och gned händerna, "ändtligen är då det ögonblick inne, då jag får kasta af mig bojorna, får öppet vända ryggen åt dem, som visat mig förakt, får hämnas alla de förödmjukelser man påtvungit mig.

Wikingschöldska namnet skall, evigt i sig sjelft, visa verlden hvad det förmår. En skål för de befryndades, de länge åtskildes förening.

Carl Gustaf Wikingschöld fattade buteljen med silkessnodden och hällde ett glas bräddfullt af dess förgiftade innehåll. I ett drag tömde han det till sista droppan. Derefter tog han farväl af Olimpia, och ilade hem, öfvertygad, att hans kusin endast blifvit hemsökt af ett flygtigt illamående.

De båda syskonbarnen möttes verkligen på nya kyrkogården. En gemensam graf förenar deras ben.

Sqvallret sysselsatte sig ett par dagar med den anmärkningsvärda omständigheten af deras nästan samtidiga bortgång. Begge vandrade emellertid lägligt ur verlden. Ingen fann sig särdeles hågad att rifva deras ben upp ur mullen. En hvar af de politiska fraktioner de tillhört hade länge misstänkt redligheten af deras afsigter och fann sig nästan liksom lättad från en börda, då begge plötsligt försvunno från skådeplatsen. Någon legal undersökning om orsaken till deras hastiga död företogs således icke, och pratet fick snart andra föremål att dermed underhålla sig.

Olimpia for fort och dansade. Men hon uppbars icke mera blindt af publicitéten. Allmänheten började kallna för sin fordna gunstling. Man tog först ifrån henne hennes recett och indrog sedermera hälften af hennes lön. Till slut blef hon helt och hållet uppsagd från sitt engagement. Förödmjukelse hopades på förödmjukelse, motgång på motgång. Efter en förkylning fick hon ansigtsrosen. Hela hennes fägring försvann, och den firade dansösen slutade, som ett katholska församlingens fattighjon. Lyckligt för henne, var hon då endast sju och tjugu år gammal.

* * *

Original-bibliothek, 10 [:2]

BRUDARNE.

AF

VENDELA H.ebbe

NORRKÖPING.
ÖSTLUND & BERLING.
1846.

I.

Solen hade längesen gått ned bakom den granskog, som i vester begränsade Ljussala prostgårds egor. En silfverhvit dimma sväfvade öfver nejdens lågländtare trakter, det var jordens varma andedrägt, som gjöt sig i den afsvalade aftonluften. Dagens alla ljud hade tystnat, och dess verksamhet afstannat; endast åkerskäran knarrade ännu envist der inne i gärdet, och några kattor gjorde sina lekande luftiga språng öfver stickbacken och kurrade gömma bland vedstaplarna. Ett fönster i öfra våningen af prestgårdens hufvudbyggning öppnades sakta, och profilen af ett flickhufvud tittade fram. Lutadt mot handen blickade det ihärdigt utåt landsvägen, som gick tätt förbi gårdsporten. Natten nedsteg mer och mer, himlens blå blef allt bjertare och husen och träden sände långa mörka skuggor öfver den gröna månbelysta gårdsplanen. Flickan i fönstret böjde sig längre ut öfver fönsterkarmen. Och så kom midnattens mystiska timma då inbillningskraften starkast drages hän mot andeverlden, och känner en viss benägenhet att lyfta den slöja som skiljer den från sinneverlden. Underliga tankar och bilder skrida i sådana stunder, fram genom menniskans själ, och mången tafla, som under dagens lopp der legat gömd och osynlig, träder då lefvande och förklarad fram ur skuggan, och vi se på den och på den slumrande naturen utanför, och finna båda så underbart beslägtade. Allt från begynnelsen går det en åder mellan menniskans hjerta och naturens, och om äfven pulsationen der kännes än starkare än mattare, upphör den väl, egentligen taladt aldrig helt och hållet. Asparna som darrade i den omärkbara vinden, kyrkans bugtiga ringmur, stapeln, den sneda porten, den hvita gafveln, det gråa spåntaket tycktes för den unga flickans ögon, här i den ljusa sommarnatten antaga en egen färg och uttryck. Och nu hörde hon bestämdt några låga klagande ljud, liknande orgeltoner från kyrkan. En hastig ingalunda obehaglig rysning flög henne genom hjertat, men snart var allt åter tyst. Hon lyssnade med större uppmärksamhet. Bäcken porlade der nere i bolet, asparna hviskade och svalorna klerpade vid takåsen; men från kyrkan hördes vidare intet. Nu trafvade det friskt borta på vägen, och flickan kände hur hjertat klappade starkare mot hennes arm, allt som ljudet kom närmare, och snart syntes en ensam ryttare der nere på vägen. När han kom midt för den gröna stigen som förde till kyrkan, saktade han sin ridt och aftog mössan. Flickan i fönstret lemnade sin framlutade ställning, och drog sig tillbaka vid fönsterposten. Detta var dock en öfverflödig försigtighet, ty ryttaren, om det skedde för hans skull, fortsatte sin väg utan att se deråt. Hela äfventyret var ock snart förbi, och då hon åter böjde sig ut, hördes hvarjehanda störande läten från de, hvar i sin vrå, instufvade husdjuren som vaknat upp vid hästtrafvet. Gamle Tusse rusade dervid fram ur sin koja, och förargad öfver sin försumlighet, — ty gamla hundar, liksom gammalt folk, tagas aldrig gerna med att de sofva, — lopp han af längs stången i fullt fyr så långt kedjan ville medgifva och gläfsade på måfå några grofva väldiga tag. Men då han ingenting såg, hvaröfver han rimligtvis kunde göra alarm, satte han sig stilla ned och småskällde, förtretad på sina egna långslokiga öron. Snart ledsnade han dock äfven vid detta, sträckte sig utåt gräset så lång han var, gäspade bredt och grundligt, med en egen gammalmodig förmyndareton, samt luffade derefter, skämsen som en lurad tullsnok, småmorrande tillbaka i sin skrubb.

II.

Påföljande dagen tog Nanna, — detta var prestdottrens namn — den ena kyrknyckeln och vandrade af till kyrkan. Sommarmorgonen var klar och vinden spelade frisk genom rymden och lekte med hennes hår. Men intrycket af de der orgeltonerna var ändå qvar i sinnet och under det hon gick på den gröna gångstigen vid ån, tänkte hon på hvad hon läst i "Ön i Sydhavet" af Oelenschläger och sade för sig sjelf: "jag ville väl veta om här kan vara någon sömnvandrande "Lademann", som håller nattliga orgelkoncerter; det är nu andra gången jag hört dessa ljud."..Hon öppnade den lilla jerndörren till kyrkan. — Kall, men icke obehaglig, strömmade den instängda luften emot henne; den ville ut och värma sig i solen! Nanna gick längs stora gången, skjöt i förbigående till några stolsdörrar som stodo halföppna, häraf uppkom ett doft ljud i den tomma kyrkan, och då flickan såg upp mot läktarn tyckte hon att apostlarne — serdeles den med nycklarna — sågo mörkt ned på tempelstörerskan, men Nanna steg dristeliga den lilla välkända trappan uppföre in i bälghuset, hakade upp luckan med en jernsprint, och då hon vid den infallande dagern, såg det inbjudande trampverket, kunde hon icke underlåta att, med båda fötterna på ena trampan, ett par tre gånger sänka sig sakteligen ned i golfvet, som Samiel i Friskytten gör. Derpå slog hon upp de omålade dörrarne till orgelns "nattsida" och fann, till sin förundran, flera af de smärre piporna nedfallna, likväl upptäckte hon ingenting som kunde förklara det nattliga orgelspelet. Hon gaf sig icke heller tid att stå längre och undra eller anställa vidare forskningar, utan sedan hon beslutat att tala om alltsammans för prosten och af honom skaffa sig upplysning om fenomenet, tillslöt hon åter dörrarna och gluggen, gick så ned tillbaka, såg frågande upp mot Petrus, och knöt handen i förbigående åt Judas, som satt der så illmarig på altartaflan mellan ett par basunister af träd -- samt kände sig snart åter omgjuten af den varma sommarluften derute på kyrkogården. Efter morgonbesöket i kyrkan tog hon en korg i köket och begaf sig med den bortåt landsvägen mot skogen till. Sedan hon följt vägen en stund, vek hon af och gick genom en liten rödmålad grind in på en fyrkantig gård. På trappan till det äfvenledes rödmålade huset satt en vacker gammal qvinna och flätade hattflätor af halm Qvinnan nickade åt Ljussaladottren, då denna gick trappan uppföre. En stark lukt af brändt enris mötte henne i förstugan; hon aflyfte klinkan och gick in. Den stora rymliga stugan var redan städad och "risad," och på spiseln brann, oaktadt sommarmorgonen var varm, en dugtig brasa. Kring rummets väggar stodo en mängd sängar, alla ordentligt uppbäddade, och i nästan hvarje säng satt en gumma vid sin spinnrock eller annat handarbete. Vid spiseln, sjelfva älsklingsvrån, stod en säng, litet skild från de andra, i denna satt en gammal skäggig gubbe, gummornas ögonsten, och knöt på ett mörtnät. Nanna gjorde sin rund kring stugan och språkade med gummorna en stund. Nu klef en högvext renstärkt gumma, något yngre än de andra, in, det var d. s. k. "Statan", hon som skulle se om hela det öfriga gumlaget. Hon gick fram till spiseln, ansade om elden med en lång jernskodd stake och lade ett väldigt voffeljern på glöden samt beredde sig att baka vofflor öfver laget. Medan gummorna, lockade af det angenäma oset, drogo sig, en efter annan, till spiseln, gick Nanna till en åldrig qvinna som satt vresig qvar i sin säng och "spann och spann." Den unga flickan satte sig på sängkanten och lade förtroligt sin hand på den gamlas skuldra och såg henne stilla i ansigtet. Gumman fortfor att spinna utan att se upp.

"Stina," sade Nanna, "låt oss språka litet!"

Gumman teg och spann ideligen.

Nanna upprepade sin begäran och hjelpte henne med detsamma att draga ut tråden, så långt att den föll af från totten och ändan gled genom tenen ned på rullan.

"Hör Stina, de säga att du inte är nöjd här?"

Nu aftog Stina glasögonen och fäste sina små tindrande, mörkbruna ögon på prestdottren tillbaka och svarade:

"Nöjd här, kan hon undra på det, Nanna?"

"Pappa trodde dock att han ställde bra för dig, då han skaffade dig in på försörjningen."

"Ja, ja, det förstår sig . . . (Usch, så de rackarkärringarne osa derborta!) att prosten och kyrkorådet . . (kanaljerna. . . de bränna visst upp gudsgåfvorna), mente väl, om det är en sak för sig; men så rart är här just inte att vara, det kan väl Nanna begripa."

"Men bättre ändå än att gå husvill från dörr till dörr, eller att bo tillsammans med den grälaktiga Åra på Fällan."

"Bättre, det förstås, men långt från bra," puttrade Stina.

"Nu skall du vara tålig och god och beskedlig, så skall du få se att jag skaffar dig spånad för hela året och af folk som betalar på folkvis!" och nu lutade Nanna sig ned igen, och trädde tråden genom tenen, hängde den på nåcken och gaf den slutligen med en vänlig nick i gummans hand. Stina snodde på. Trrrrrr!

Långt nere vid dörren satt en nyss i fattighuset inhyst gammal man, af hela gumlaget allmänneligen kallad "Kältringen". Han satt med armbogarna stödde mot knäna, och det kala hufvudet djupt nedlutadt.

"Va'ke dä' stollet!" sade han, och runkade sitt hufvud.

"Ännu alltjemt lika stollet, kära Hans?"

"Ack-ack-ack! hvad dä' va' stollet!"

"Hvilket, kära du?"

"Åh, Tomta', vet jag!"

"Ja, det var sannt. Tomten som du gaf bort till sönerna dina."

Vid dessa ord såg den gamle upp med ett på en gång harmfullt och kallt leende:

"Gaf jag dem? . . . Åh, intet, det tror jag intet! Va'ke dä' stollet!"

"Så, sitt nu inte och tänk på det vidare, utan kom och följ mig öfver skogen till Mor på Fällan, så få vi språkas vid under vägen."

Den gamle såg åter upp, men med en tom blick.

"Mamsell vet att jag grunna' på Tomta!" sade han som förut.

"Hm! låt nu det der vara och kom vackert med mig, min gubbe."

"Va'ke dä' stollet, mamsell? Man skall aldrig i lifvet tro sin far eller mor, aldrig sina bröder eller systrar, aldrig sin hustru, aldrig sina barn, aldrig sin fästman, aldrig sin brud!"

"Du skall inte säga så der, Hans... Jag blir så ledsen då... Har du ätit din frukost än?"

"Det står der, Kattlapet," afbröt Hans vresigt och kastade en föraktlig blick mot mjölkskålen på lilla väggfasta bordet bredvid.

"Du kommer således . . ."

"Inte, Mamsell."

"Du kommer således inte — så adjö med dig då, och med er alla" fortfor Nanna och aflägsnade sig då hon såg att det var omöjligt få kältringen med sig. Bort på skogen mötte hon prosten, som varit åstad och vitjat näten. Det var redan långt lidit på morgonen och prosten gick der och stretade med en stor korg på armen. Han hade aftagit kasketten och strök det gråa håret, i det han sjöng:

"En liten fogel han flyger så högt;
Och vädret det lyfter hans vingar.
Han lofvar sin Gud är lustig och nöjd
När han öfver bergen sig svingar.
Så göra och strömmar som rinna sin väg
Långt bort genom dälder och lunder."

Sonen Otto gick bredvid och bar några söndriga mjerdar och en långref.

"Kors hvad du är varm, farsgubbe!" ropade Nanna emot honom. "Nå har du fått något för besväret?"

Prosten framvisade förnöjd korgen, som var mer än half med rödfeniga gapande abborrar och fläckiga gäddor, och öfverst krälade några jettelika kräftor.

"Hvart gäller resan annars?" sporde prosten; "till Mora på Fällan kan jag tänka; — helsa kärringen från mig att om inte hon blir huld och god mot gossen sin, så skall jag komma om Gud vill, och läsa lagen för henne en af dagarna.... Hör, har Edvard varit derhemma på morgonen? Han lofvade se upp i återvägen från F?"

"Då höll han visst icke ord," tänkte Nanna vid sig, ty hon visste mer än väl att han icke såg upp i återvägen; men hon svarade blott: "jag har icke varit hemma på en stund, så jag skall icke kunna säga."

De skildes åt, och gingo hvar på sitt håll och prosten fortsatte:

"Om alla de trä och gräs uti mark
De hade både stämma och tunga.
Om foglar om djur de kunde änskönt
Med englaröster utsjunga etc.

Nanna vek af inåt skogen, Gångstigen slingrade sig helt smal mellan furustammarna; foglarna sjöngo uppöfver henne och här och der klättrade någon snabbfotad ekorre i de lummiga kronorna. Skogen hörde under prestgården och var en trollsk skog; den ingen ensam vandrare gerna nattetid beträdde. En karl som der en gång skulle såga ned ett stort träd hade vid dess fall "ljutit finndöden" som det heter, d. v. s. blifvit krossad af trädets väldiga stam. Det kunde icke gå annorlunda, menade socknens fromma, ty trädet var ämnadt till en vattenränna i bränneriet. Men nu var det stora ljusa dagen och Nanna kom utan farhåga och äfventyr lyckligen och väl förbi det vanryktade stället och ut på en stor fälla. Marken var här tunt besådd med gräs, men smultronblad och blommor vexte i öfverflöd kring stubbarne och rören. Nanna var snart framme vid den ödsliga lilla stugan. Några dverglika kersbärsträd och några vildapplar lutade sig vänligt öfver det låga taket, eljest syntes planen öde och ful. Dörren var nu tillstängd på yttre sidan med en trädregel, hvilket förkunnade att husmodren var ute. Nanna tittade in genom de små, uti bly infattade glasrutorna som här och der ersattes af näfverlappar och trasor. Stugan syntes mörk och tom, och Nanna tänkte vända derifrån, då hon i detsamma tyckte sig se någonting röra sig derinne. Hon drog regeln ifrån och steg in. Hon studsade. Vid den aldeles toma breda sängen, hvars stolpar nådde upp till det nedrökta taket, satt en liten, i lumpor inhöljd varelse, med hufvudet lutadt mot öfra sängstolpen. Det var ett barn af omkring 10 år, ehuru den klena vexten och de utmärglade hopkrymta dragen gaf det ett spädare utseende. Barnets mörka ögon fästades stela men milda på den fremmande. Nanna gick fram mellan högar af kamomillblommor och nyskuret granris, som uppfyllde stugan med en aromatisk qvaf luft.

"Är du Johannes, du, min lille gosse?" frågade hon i smekande ton. "Ja," svarade denne kort, utan att lyfta' hufvudet från det hårda stödet, och under det att blicken alltjemt var fästad på henne. Gossens nakna bröst höjde och sänkte sig hastigt under korta snabba andetag.

"Är du sjuk, Johannes?"

"Nej."

"Hvar är din mor?"

"I skogen efter ris."

"Hvad gör du här?"

"Jag skall vakta stugan, så länge, att de inte komma och stjäla bort något."

Ovillkorligt såg Nanna sig omkring på de toma väggarna, den svarta håliga spiseln, och med den fina anande instinkt, som naturen nedlagt i somliga själar, vände gossen sina ögon mot vrån der vattenämbaret stod: öfver detta befunnos några söndriga tenntalrikar på en hylla. Lyckligtvis hade Nanna sparat några småsaker på bottnen af sin korg, dem hon nu upptog och räckte gossen, men då han icke gjorde min af att mottaga dem, nödgades hon lägga sin lilla gåfva bredvid honom på tafveländan. Derpå bjöd hon honom några småmynt. Slarfvarna föllo tillbaka mot axlen, då han framräckte handen för att mottaga dem, och denna arm, och denna hand voro späda som ett spenbarns. Nanna strök honom sakta öfver det tofviga håret, drog paltarna tillbaka ned öfver hans arm och sade sig snart vilja komma igen. Gossen svarade intet, och Nanna gick. Då hon hunnit ut till yttre dörren, hörde hon gossen ropa. Glad öfver att förnimma det han tillkännagaf någon lifligthet, vände hon hastigt om. Men han sade blott: ”sätt för rigeln ä'tter er därute,” i samma ton och ställning som förut. Nanna suckade och efterkom tillsägelsen. På återvägen grubblade hon mycket på huru hon skulle styra till det för den stackars Johannes så att han hädanefter skulle slippa att fara illa derhemma hos modren. Hon skulle till en början laga så att han genast fick nya kläder, sedan ville hon se till att han kunde få komma hemifrån . . . till sjelfvaste prestgården, om intet annat råd kunde utfinnas; emedlertid blefve väl detta sednare kinkigt, ty prostinnan tyckte sig ha så aldeles nog af vallgossen som gick der vintren lång och slog dank, så att hon hade mera besvär med att valla honom än han med att valla fåren. Visst skulle väl Nanna läsa långkakesen med honom och visst skulle han fläta pisksnärtar och göra granqvastar och ungsopor om vinterqvällarne, men oftare fanns han sysselsatt med kälkåkning och snöbollkastning tillsammans med unge herr Otto. Bäst som flickan gick der och funderade som starkast härpå, möttes hon af en högst besynnerlig figur, med hvilken hon dock tycktes vara mycket bekant och förtrolig, ty hon helsade och tilltalade henne på det vänligaste sätt. Det var en äldre qvinna, torftigt men snyggt klädd. Ett stilla vansinne talade ur de tärda, men icke oangenäma dragen. Armarna voro bara och ovanligt hvita. Det långa gråsprängda håret hängde utkammadt öfver hennes skuldror. En djup grön krans af konstigt flätade lönnlöf, som qvinnorna der i orten förstå att fintligt sammanvira utan tillhjelp af tråd, bar hon på hufvudet. I denna hade hon plockat och samlat allehanda fynd som hon under vägen påträffat. Små qvistar glasbitar, stenar, klutar, löf och blommor, — ja, väl en och annan tallkotte och snarborre, — voro uppstapplade till nära på så stor mängd som kunde rymmas der.

"Är du ute och går, kära Hanna? jag såg att din säng stod tom, då jag var uppe hos gummorna för en stund sedan."

"Förstås det, jag är ute och samlar till min krona. Den är ännu inte färdig, men den blir väl innan qvällen."

"Du väntar honom alltjemt Hanna?" sade Nanna medlidsamt, "och han kommer väl!"

"Nog kommer han, alltid, om man bara kan ge sig till tåls. Värre är det, i allt fall, med Åras Johannes än med mig, ty han har ingen att vänta, han...jag ämnar just ränna bort till honom ett vift, ty," tillade hon hviskande, "jag såg kärringen nyss klifva derborta på kyrkvägen. Nog hinner jag väl med kronan ändå...trör hon inte det Nanna?"

"Helt säkert, goda Hanna," sade Nanna, och då de gingo förbi hvarandra, märkte hon att gumman hade några vofflor mellan ett par lönnlöf i den ena handen, som hon under samtalet försigtigt dolt.

Snart hördes Hannas milda klagande röst genom skogen:

"Och när ska' vi koka och när ska vi så,
Och när ska' vi vänner och fränder till oss bju'
Och när ska' vi bröllopet hålla?"

Ännu samma dag gick Nanna i författning med de der omtalade nya klädernas förfärdigande åt Johannes. Det var ett ganska svårt arbete. Prostinnan hade uppletat någon slags "slitväf" af blårgarn samt deraf med en stor skräddarsax klippt till jacka och underkläder. Huru tyget än var beskaffadt, nog slet Nanna ondt med att få det sömmadt. Hon sydde förtvifladt, men var icke i stånd att kunna vika de långa sidsömmarna, utan måste derom rådfråga prostinnan. "Sådan sjåpa!" sade prostinnan, sköt upp glasögonen på hjessan, bredde ut plaggen på köksbordet och med en mortelstöt bultade ned fällsömmarna så att de blefvo helt "smidiga och galanta." Redan samma afton var ett af plaggen i ordning, följande dagen skulle de öfriga förfärdigas, samt strumpor, halsduk m. m. anskaffas.

Nanna visste icke huru hon skulle ställa till för att få sig ett par bra skoplagg af Otto, ty några aflagda ville hon alls icke ha, och icke heller ville hon förtro honom den lilla affären om Johannes hel och hållen. Otto var mycket hushållsaktig och aktsam om sina don, och icke så lätt att purra något ifrån; han var annars en ganska beskedlig gosse på allt sätt, och hette Otto Petrus efter sin far, ehuru han alltid glömde att draga streck öfver T-na då han skref sina namn, hvarföre han och af syskonen på spe kallades Ollo Pelrus, hvilket högeligen förtretade honom.

"Hör du Otto lille..." sade Nanna (hon aktade sig nu noga att säga Ollo) då hon mötte sin bror i förstugan, "hvilka hiskliga skor du har." (Otto såg ned på sina fötter) de äro ju vulna aldeles som ett par Syrénblad! och du som annars har så nätta fötter!..."

"Jag skall inte säga," invände munsjör Otto, "skorna äro bra tycker jag, något förstora, kanske, så att de klaffsa ett grand..."

"Jo, jag menar det! Nog hörs du när du kommer, alltid. Usch, inte ville väl jag ha sådana klumpar, det är allt hvad jag vet. Du ser ju rakt ut som en Kamél om fötterna, och inte som en liten herrskapsgosse! Inte ha gossarna F sådana, så mycket är säkert."

Detta sista påstående tycktes ta skruf. Otto tog händerna ur fickorna, lade dem på knäna och såg uppmärksamt ned på sina anklagade skor, gjorde derpå en ganska förarglig grimace åt dem, slängde luggen ur ögonen och rakade tillbaka upp för trappan tre trappsteg i taget nu när det bar uppföre; ned räknades vanligen icke mera än ett steg mellan öfra och nedra förstugan. Till middagen visade Otto sig i ett par spritt nya, smala och nätta skor. Nanna tog "Syrénbladen" i beslag så länge.

III.

Det var söndag, och dertill en ganska solig och vacker söndag. Ljussalarna beredde sig att gå i kyrkan. Nanna var ute i trädgården och band "kryddqvastar" åt husfolket. Hon valde allt efter hvars och ens tycke med hvilket hon var noga bekant. "Kammarstina skall ha helt små fina blommor, efter herrskapssmak . . . låt mig se, Tusenskön, Lavendel och Neglikor, det blir bra. "Lagårsmaja" skall då ha en Pion, det är säkert, litet Åbrodd, Salvia och Randgräs . . . "Hjelpan" någotnär lika, men jag tror jag sätter en Kejsarkrona till och en eldröd Arsamandi . . . se det är blommor som synas, från prostegårds stol till kyrkstötens! . . . så en Lilja till pappa . . ." "Och hvad skall du ha sjelf?" frågade någon tätt bredvid. Flickan häpnade vid denna röst och vände hastigt sitt rodnande, leende ansigte mot frågaren.

"Jag? . . . du kan välja åt mig om du vill."

Unga Edvard Berndes böjde sig ned, tog Liljorna, som till hundratal vexte omkring honom en efter annan i sin hand, såg forskande i kalken på dem tills han fann en utan vank och fel, den afbröt han, och då Nanna icke kunde mottaga den, emedan hon hade händerna fulla, trädde han sjelf den långa gröna stjelken i hennes scherpe och fästade blomman der. Derefter gingo båda, långs den breda sandgången under äppelträden.

"Var du på Auktionen i F?" frågade Nanna efter en stunds förlopp.

"Ja, jag var."

"Pappa väntade dig om aftonen?"

"Det var sent i natten jag red här förbi, men månan sken klar, och jag såg att ditt kammarfönster stod öppet."

"Det står alltid öppet om sommarnätterna; det är så varmt... Men hör, nu ringer det annangång."

De unga återvände. Vid porten stodo pigorna med sina hvita nystärkta florskläden, griddelina klippingshandskar och Psalmböcker väntande på Nannas gåfva. Kammarstina mottog sin kryddqvast med en liten förnäm knyck på hufvudet, men det syntes grant att hon var nöjd med det nobla valet; de andra båda mottogo sina med en hjertlig förnöjelse vid åsynen af de lysande, mångfärgade och starkt luktande blommorna som skulle synas från choret alltintill dörren. Nanna skyndade in att fästa Liljan i knapphålet på prostens Koftan och allesamman gingo derpå till kyrkan. Inkomne på kyrkogården skiljdes prosten vid de öfriga och gick tversöfver till den andra porten, der han mötte en ung man i sorgdrägt och hvita handskar hvilken bar en helt liten gul kista med en krans på locket samt var åtföljd af en hop bönder med blottade hufvuden. Nanna och Edvard gingo emedlertid fram till den nyss uppkastade jordhögen. De sågo ned i den lilla, men djupa grafven: väggarne voro randade af ömsom lera, jord och sandlager; här och der framstack en benknota, ändan af ett multnadt bräde eller rostadt beslag. Tyst fällde Nanna ned några blommor dit, och då hon såg huru behagligt de logo på den mörka botten fattade hon äfven liljan i sitt scherpe. Men Edvard hindrade henne, i det han hastigt lade sin hand på hennes. Hon förstod honom och lät blomman vara. Nu närmade sig, under låg men ljuf sång den lilla processionen. Prosten blottade sitt gråa hufvud och med fast och klar röst uttalade han invigelseorden om döden i lifvet och lifvet i döden. Förrättningen var slut, några af de omkringstående myllade ned den lilla sängen och makade torfvorna tillsammans deröfver. Folket skingrades utom en qvinna, som stod qvar med klädet djupt neddragit, stilla gråtande. Det ringde samman.

Kyrkan var beströdd med fint hackat granris. Kring altarrunden låg en tät krans af lönnlöf, och i kandelabrarnas alla pipor stodo högstjelkade liljor. Nanna satt i prestgårds stol i choret. Kyrkdörren stod öppen och det frodiga gräset vajade derute på grafvarna, altarduken med svarta fransen flägtade, lätt rörd af vinddraget, asplöfven fladdrade sakta mot fönstren och spelade i solskenet på golf och grafstenar. Ljusa molnflikar gledo fort fram på den blåa sommarhimlen deruppe, och foglarna gjorde sina irrfärder allt då och då förbi fönstren, men deras qvitter förtogs af orgeltonerna. Nanna kände sina ögon fyllas af tårar. Hon tänkte på den lilla gula kistan derutanför och den gröna kransen och qvinnan som gret, och då hon såg upp, mötte hon Edvards blåa öga, som var stadigt fästadt på henne. Prosten gick i detsamma förbi sin vackra dotter upp mot altaret, och från denna stund såg hon blott honom. Och hon måtte väl! ty en ståtligare andans man, så till gestalt som karakter och lefverne än prosten i Ljussala ser man sällan.

Efter gudstjenstens slut, då Nanna vid Edvards arm gick öfver kyrkbacken, mötte hon i porten kältringen. Han stötte henne på armbogen: "får jag tala ve'na ett grand?" sade han med en betydande vink. Hon följde honom några steg under lönnarna.

"Man skall aldrig i lifvit tro sin far eller sin mor; aldrig sina syskon, aldrig sin hustru, aldrig sina barn, aldrig sin fästman aldrig sin brud. Kom baraste ihåg'et" derpå nickade han och vinkade igen, samt drog sig undan bland folket.

"Åh, Hans!" sade Nanna i förebrående ton.

Edvard blef qvar på Ljussala till middagen. Om aftonen suto han och Nanna i äppelgrottan och språkade med hvarandra.

"Du ville kasta ned min lilja i grafven, Nanna, det gjorde mig ondt; jag vill icke att något minne af mig skall begrafvas, förstår du."

"Åh, inte mente jag så, det vet du väl, men i allt fall... det är bättre att begrafva den, än se den vissnad en gång."

"Hör du, Nanna," sade nu Edvard, flyttade sig närmare på gräsbänken och tog hennes hand, såsom han ofta brukade göra, men han lade ock sin andra arm omkring hennes lif, och såg henne så, länge och innerligt i ögonen — "om ock blomman vissnar," sade han i varm ton, men tystnade straxt, och satt derpå stilla en stund liksom undrande öfver sig sjelf.

När tvenne unga personer, en yngling och en flicka, sitta så der, och se på hvarandra helt nära, helt ömt, så händer det, om dessa båda eljest inbördes äro goda och vackra varelser, att oförtänkt en helt ljus, helt varm stråle gjuter sig magnetiskt genom ögonen ned i hjertat, och gör det antingen rymligare eller trängre der. Så hände nu.

Huru länge de suto så, och under tystnad läto äppelblommorna falla på sina unga hufvuden, är svårt att säga. Visst är att Nanna först drog sig undan till andra ändan af torfsoffan. Edvard lät henne obehindradt så göra, sänkte den öfvergifna armen mot soffkarmen, och lutade sitt hufvud deremot, under det han mekaniskt förde den andra mot sin barm.

Ganska länge satt han så der tyst. Kinderna buro en hög färg, men pannan var som snö. Slutligen reste han sig upp med ett eftertryckligt "hm!" tog fram sin pennknif och började omtänksamt qvista syrenerna i grottan, samt upplyfta och stöda några kaprifolie-rankor som, i stället för att sträfva uppåt, smögo sig utåt marken. Nanna hjelpte honom och allt var åter i sitt gamla skick. "Grottan blir nog tät på sidorna, vi skola leda rankorna litet uppåt hvalfvet till," menade Edvard. Nanna ville icke hafva något tak på grottan, "hon tyckte icke om ett sådant utestängande af Guds dager. Det blåa kunde vara så godt som det gröna, om icke bättre;" och så tvistades och qvistades en stund, tills det led mot qvällen.

Edvard tog farväl och red hem.

IV.

I Åras eljest mörka otrefliga stuga lyste denna qväll en munter brasa. Åras korta vidriga gestalt stod der lik en af hexorna i Macbeth och rörde i en gryta. Ehuru Åra var temligen till åren, syntes ingen enda grå stripa bland de mörka hårtestar som nu slängde kring den trottsige nacken och breda kinderna. — Åra stammade icke från det egentliga bondfolket, och ehuru man icke med visshet kände till hennes härkomst, visste man dock att hon fordom tillhört och åtföljt någon af dessa kringvandrande Tattarhorder, som stundom, till ett antal af 15 till 20 personer, män, qvinnor och barn, genomstryka och ofreda provinserna; slagta får på skogarna och stjäla sädesnekar af åkrarna till sina hästar. Hon var af "Sommarns slägt." Dock må ingen, af denna vackra benämning taga sig anledning att döma fördelaktigt om horden, som bar den. Sommarns tattarfölje var en på sin tid ganska ryktbar och äfven fruktad stam. Den hade sedan långt tillbaka, hvarje sommar besökt Ljussala och angränsande socknar, och hade der, såsom mångstädes, trotts prostens förbud och tillsägelser, sina kunder och vänner, som, mot vissa gratifikationer i snus, kryddor, perduband och nålar, åtskilliga trovärdiga förutsägelser angående framtiden samt den lyckosamme "Hvite Örmens" framkallande i ladugården, försågo "sommarns barn" med mat och herberge. Åra hade i flera år åtföljt detta sällskap, men kommit att för icke längesedan med en annan vanfrejdad person af församlingens lösdrifvare, slå sig ned i ofvannämnde backstuga, der hon nu, efter kamratens afvikande, bodde ensam med sitt barn, gossen Johannes. Prosten hade just nyligen fått veta af Åras beteende mot barnet, i anledning hvaraf Nanna begifvit sig dit, och prosten yttermera utlofvat att läsa lagen för gumman.

Åra stod, som sagt är, och tillagade den skrala aftonmåltiden. Den bestod af vattengröt, anrättad med lingonmos. En mager och osmaklig kost, men som brukas mycket af den fattigare allmogen i denna provins. Åra hade visserligen fattighjelp af församlingen, men den undsättning hon erhöll, utbytte hon mot bränvin, snus och sämre varor, af hvilka hvarken hon eller barnet hade något gagn, och i allt fall bibehöll hon alltför mycket af sin gamla landstrykarevana, för att någonsin kunna trifvas hemma, utan gick hon för det mästa omkring, och som det äfven ofta gick omkring i Åras hufvud, var hon en den sämsta husmor i verlden. Visst hände det ibland att hon, då ofvannämnde essencer felades henne, tog Gud i hågen och gick ut att binda granqvastar, samt samla kamillblommor och renfana för att sälja, de förra hos några borgerliga kunder, de sednare hos "abetekarns" i staden. Men som detta var det enda industriela företag hon någonsin verkställde för barn och hus, och som hon, vid dylika tillfällen både "in- och utresalverade" penningarne med ens, hvilket vanligen hade den följden att hon efter hvarje sådan färd var ytterst oregerlig under flera dagar, blef denna hennes vigilance mera skadlig än gagnlig för hennes lilla hushåll. Utom dessa ofvannämnde oseder, hade hon ännu ett grundlyte af betänkligare art: hon var genomhård och elak. Det torde smärta dessa goda, som beständigt måla engeln på väggen i hopp att den till slut skall komma, och som tro och yrka, att på bottnen af menniskohjertat alltid ligger en mer eller mindre stark, dock alltid skönjbar dragning till det goda vackra, det skulle smärtat dessa att finna ett sådant qvinno-exemplar hos hvilket, huru än man sökte, man likväl icke kunde upptäcka något af denna ljusa atraktion. Om än Åra icke var ett sådant vidunder som Sue har utmålat "Ugglan," — hvars öfverdrifna och satoniska vederstygglighet stiger något utom gränsen för det rimliga och naturliga, — var hon dock en värdig representant af det onda på jorden. Hvarföre sådana svartalfer i menniskoskepnad skola finnas i vår verld, har ännu ingen förmått tillfredsställande förklara. Äfven den franske snillrike författaren *) har nu i en annan sfer fått en bättre förklaring häröfver, än den han, medan han ännu dvaldes härnere, mäktat gifva i dessa ord: "Det är sannt att det absolut onda strider emot den rättvisa föreställning vi hysa om skaparens oändliga godhet och om fullkomligheten af hans skapade verk; men han har säkerligen ansett det nödvändigt för dess harmoni, eftersom han, i allt som utgått från hans hand, ställt det vid sidan af det goda och vackra. Hvarföre skulle han icke hafva inkastat i samhället förstörande och förfärliga själar, som icke hysa andra än mordiska tankar, liksom han i vildmarkerna lössläppt dessa förskräckliga tigrar och pan-

---

*) Charles Nordier.

terdjur som dricka sina medväsendes blod utan att någonsin bli otörstiga?"

På golfvet, vid den låga spishällen i vrån satt emedlertid barnet Johannes omgifven af stora högar söndergrusad bark, och sysselsatt att med en slö stubbknif tälga i ett stycke bark; så vidt man af tillstymmelsen kunde döma, skulle det bli en liten båt eller vagnshäck eller något dyligt forselredskap. Längre fram i stugan på taflan satt Hanna med sin krona; hvilken nu på aftonen var serdeles hög. Hennes blick irrade deltagande åt vrån, der gossen satt, och med mellankolisk röst sjöng hon ungersvenns svar till jungfrun:

Och sjelfver får du koka och sjelfver får du så;
Och sjelfver får du vänner och fränder till dig bju;
Och sjelfver får du bröllopet hålla."

"Åh, skråla inte, gamla uf!" bannade Åra. "Jag tycker du kunde höra upp att tala om bröllop nu, och tänka på den gröna brudgumen. Hvad sitter du der," fortfor hon till Johannes, "och karfvar för? din trasvarg! ... du regerar der i vrån, presis som en utsvulten skåpsråtta, som hittat sig en brödkant att skafva och knapra på;" och hon ryckte dervid ifrån honom knifven och slog honom med den öfver handen att der svälde upp en mörkröd rand; men knifven var för slö att göra hål. Johannes förde handen till sin mun, utan att säga något eller klaga.

Hannas ögonbryn sammandrogos och undra läppens darrning förrådde någon inre hämmad rörelse; men hon sade ingenting antingen hon nu visste att ett yttradt deltagande för gossen och förebråelser mot Åra, skulle ännu mera uppreta denna, eller ock att den stackars sinnesrörda qvinnan kände sin oförmögenhet att i något lifvets förhållande uppträda såsom fredstiftande eller tillrättavisande. Det förra är dock troligast, emedan hon, efter en stunds tystnad och icke förr än Åras vrede tycktes hafva svalnat, sade:

"Om du ändå lät Johannes gå ut i skogen ibland om dagarna och samla kamillblommor, hugga ris eller göra qvastar att gå till stan med, så hade han någonting för händer, och tiden blef honom icke så lång, och . . ."

"Han gå till stan, säger du, det skall vara en sådan galning till ett sådant förslag! .. Han bära qvastar och blomruskor . . trasorna hänga ju inte på'n längre än han håller i dem!"

"Han kunde plocka kam- mill- blom- mor- mor mor- mor," sade Hanna i långsjungande ton.

"Gamle fåne!" mumlade Åra, som under tiden aflyftat gröten samt hällt upp en del deraf i en trädskål; hon lade nu en sked surt lingonmos deröfver och sköt så skålen till Johannes. "Häf i dig nu, och gack och vräk dig sen," var den gästvänliga uppmaning, som d. s. k. modren påkostade gossen. Som barnets högra hand var öm, nödgades han äta med den venstra, och då han slutat sin skrala måltid, sköt han barkgruset litet tillhopa såsom till hufvudgärd och lutade sig ned med kinden mot handen för att sofva.

"God natt! Johannes lille!" sade Hanna och reste sig försigtigt upp samt gick mot dörren, med yttest varliga steg, för att icke rubba sin höga hufvudprydnad. "God natt!" svarade det från vrån, första och sista tu orden under dagens lopp.

Påföljande aftonen begaf Nanna sig med gladt hjerta och lätta steg på vägen till Fällan, bärande ett litet klädknyte. Hon hade icke hunnit rätt långt, innan hon i djupa skogen hörde en bekant röst och sång. Hon gick åt det håll hvarifrån rösten kom. Snart upptäckte hon "Kronbruden" sittande vid randen af en djup, klar källa, från hvilken Ljussalarne vanligen hemtade sitt dricksvatten. Hanna sjöng fortsättningen af ungersvenns svar till sin bedragna brud:

"Ty min borg är bygder allt under en bro,
Der ingen kan segla, der ingen kan ro,
Ej heller låna hus om qvällen."

"God afton Hanna, sitter du här nu allena och qväder?"

"Ja, jag gör; kom och sitt ned ett grand med, Nanna att jag kan få tala med henne ett Guds lån... nog kan väl det gå för sig, eller hvad tror hon?"

"Hvilket, kära Hanna?"

"Åhjo, att få låna hus der om qvällen."

"Hvar? kära Hanna."

"Der," svarade Hanna, och lutade sig fram öfver vattnet, och då hon skådade sin egen krönta bild dernere i djupet, log hon förnöjdt, nickade och fortfor, "nog går det för sig, alltid! jag är säker derpå."

"Kom nu Hanna så är du snäll, och följ mig till Fällan, så skola vi laga att Johannes, stackars liten får nya kläder på sig."

Hanna reste sig upp från marken och gick med Nanna utan gensägelse. Framkomna till stugan gingo de båda in och funno Johannes allena i sin vrå. Nanna öppnade knytet och visade honom de nya kläderna. De tycktes allsicke fägna honom, han knappt såg på dem, utan fortfor att oförtrutet karfva i sin barkbit. Hanna började nu, på Nannas begäran taga på honom kläderna. Under tiden stod Nanna tyst och såg ut åt den ödsliga nejden. Vildappeln sträckte sina knotiga armar mot de söndriga rutorna och några skator kifvades i den mossiga kronan.

"Se, så, ja; nu ser du ut som folk, liten stackare!" sade Hanna och vände pilten omkring på alla sidor. Liknöjd satte sig denna åter ned bland bynket. Nanna ville bli förtviflad när hon såg huru föga hennes lilla gåfva fägnade gossen. Med största likgiltighet åsåg han alltsammans. Ej en gång de smakliga kakor, som lockande tittade fram ur fickorna tycktes göra honom ringaste nöje. Tvertom såg han liksom litet besvärad ut. Nanna samtalade med Hanna härom, och meddelade henne sina bekymmer; ty hon hade märkt att denna oaktadt sitt, i de flesta andra fall svaga förstånd, likväl godt förstod henne, då frågan var om Johannes, för hvilken hon alltid visat ett stort och innerligt deltagande; under tiden satt gossen och sökte på allt sätt installera sig i sin nya drägt. Än skrufvade han litet på ärmarna, sträckte på benen samt ryckte än här och än der i de nya, och som han tyckte oviga plaggen, och det var icke utan att han, liksom Jacob Ärlig, kastade en och annan saknadsfull blick mot lumphögen som låg bredvid, och som nyss utgjort hans beqvämt obeqväma betäckning. Snart hade han dock befriat sig från skorna, och det såg nästan ut som vore han betänkt på att äfven göra sig af med strumporna, ty esomoftast drog han litet i fötet, än på den ena, än på den andra. "Om jag ändå kunde få ett bad åt honom!" suckade slutligen Nanna.

"Ett bad, ja!" sade Hanna hastigt, "deri har ni rätt, det vore verkligen det bästa af allt."

Under hemvägen gret Nanna rätt mycket, emedan hon icke kunde begripa hvad hon skulle taga sig till med den olycklige lille gossen, hvars alla själsförmögenheter tycktes vara så nedstämda eller helt och hållet förqvafda, att han aldrig kunde bli menniska mer. Hon hoppades dock att det skulle bli bättre med honom, när hon till hösten fick honom till prestgården, (hvarom hon lyckats uppgöra med prostinnan), samt derifrån påföljande vår i byskolan. I dessa begrundningar kom hon hem.

V.

Hennes lilla syster Signe kom henne till möte långt ned på vägen, och berättade att de alla skulle fara till Löf-ö på eftermiddagen. Nanna gick derföre genast på sitt rum att kläda sig till middagen, på det att hon jemte de andra skulle vara resfärdig så fort man steg från bordet, ty på landet, der man helsar på hvarann för att språka och ha nöjsamt tillsammans, tar man tiden i akt och far icke på besök i solnedgången.

Klädseln var dock snart fulländad och hon gick ned i salen för att efterse om allt var i behörig ordning till middagen. Signe som icke skulle vara med om partiet, hade till tröst fått en hop torkade krusbär, päron och äpplen samt en liten torpareflicka att fördrifva tiden med.

Från köket, der de båda nu höllo till, hördes genom den öppna salsdörren följande uppbyggeliga konversation. Lilla Signe, som icke kunde uttala bokstafven r, utan förbytte den stundom till l, stundom ock utlemnade den helt och hållet, menade:

"För si du ska klusa för mig, lilla Blitta, eftersom jag är ett litet herskapsbarn, och du bala en liten bondflicka."

"Blitta" ref sig i hufvudet och funderade på saken.

"För si min mamma har gett mig ett lölosigt fölkläde med små, små fickol på."

Britta tog mod till sig och nöp menande i en liten bredrandig lapp, som hon hade knuten framför sig.

Förtretad öfver denna förmätna åtbörd invände Signe:

"Men si jag har ock fått ett par nya fassianskor jag!"

Stillatigande sträckte Britta ut sina små fötter, som voro försedda med ett par dugtiga, hvad man kallar becksömskor, och slog dem eftertryckligt tillsammans. Denna oefterrättlighet kunde Signe icke uthärda. Rätt harmsen framräckte hon sitt lilla hufvud, knöt handen hardt under Brittas näsa och sade: "Men si jag har fått en sidenklåka af min mamma, med flor och långa glöna band!"

Britta, som fattat blott slutet af meningen, drog hastigt undan den snäfva kjolen från sina utsträckta ben och visade med en, ehuru försynt dock ganska märkbar segerglädje, ett par eldröda perduband af "sommarns" aldrautsöktaste förlag, hvilka lyste grant mot de vrångmaskade grå yllestrumporna. Detta, om ock något indirekta svar på tal, öfversteg alla förmätenhetens gränsor, serdeles som den lilla mamsellens trumf nu voro all: "Blitta, Blitta!" skrek hon häftigt, och i ögonblicket kände "Blitta" såsom tio skarpa nålar i sitt ansigte, och upp sprungo båda i vredemod från sina pallar, och för en stund foro de som ett par kifvande höns ur vrå i vrå och nappade hvarandra och skreko. Än voro de under bordet, än i vedhögen, och köks-karin, som kommit tillstädes, hade fullt upp göra att gina dem från grytbänken och vattsån.

"Alltsammans kommer bara af de der förhardade Barzeliska Hjeltesaker'a!" puttrade Karin, under det hon fåfängt sökte skilja de stridande åt. "Mång'ideliga gånger har jag sagt att tåkeder läsning inte duger för ongdom. Bara slajsmål, lygner och dåli'het frå' pärm te' pärm. De ska' ju bli ellacka och sturska till lyckta med sådana ertedömen. Jag är nästens säker på att de nu skulle agira om de der skujsröfrara Troja och Olysses, som dro'e hvarandra i hästasvansa' kring 'Rusalems murar; som Otto och Valle-Pehr bruka göra. . . Styr er onga' dä' sä'er jag er till, och lef inte som kumjanter och spetakel!"

Nu kom Nanna till och gjorde slag i saken: Signe stod snart ensam i köket, då den lilla torparflickan deremot klef oförskräckt in i salen, der hon till försoning och sårabot trakterades med allehanda smått, godt.

Signe höll sig trotsig och tyst en stund, men snart ledsnade hon vid fångenskapen. På dörren till köket var anbragt en glasruta med ett förhänge af rödprickigt sits (prostinnans invention, för att kunna hålla kontroll på pigorna). Hit hade fången omsider dragit en stol och de små händerna klafsade af all makt på rutan, snart syntes det krusiga hufvudet derutanför och en liten platt grön näsa mot glaset. Den äldre systern kunde icke längre vara obeveklig. Fången insläpptes, afbad sitt förnärmande och erhöll förlåtelse. Men vid bordet var hon ännu förlägen och ville ha "bala hale."

Vagnen körde fram, och Otto som icke varit vid bordet, utan hållit sig på sin kammare "pour s'adoniser," satt nu på kuskbocken ganska repurterlig med utviken skjortkrage, "samvetsvest" och lång dofs i mössan.

Man for af. Det var en ovanligt varm dag; en förrädisk stiltje herrskade i luften, och några mörka moln satte upp sina lurfviga hufvuden i vester. Framkomne till Löf-ö väntade caffet gästerna under lindarna på gården. Det lilla sällskapet slog sig ned der i skuggan. Caffet ångade och dunkelgröna blommor föllo ned bland kopparna på bordet.

Prosten, som under morgonvandringen till sjön, märkt att inga daggdroppar synts till i spindelväfvarna, satt med hakan stödd mot sin guldkrycka och blickade betänkligt mot skyarna. Fruarna språkade om sina trädgårdsangelägenheter. Prostinnan hade fått en hel hop åkerbärsplantor, som spridt sig alldeles oerhört der nere på "treslinten" i parken. På samma sätt förhöll det sig med björnbärsbuskarna, som nu klädde en hel mur derhemma, åt sjön till. Af dessa rariteter ville prostinnan lemna rotskott och telningar till hösten; och fruarna skulle hjelpas åt att utse tjenligaste plats för dem. "Rätt som det är, så ha vi en dusch," menade prosten och Otto som under tiden på terassen företagit allahanda gymnastiska öfningar, hade redan känt en regndroppe på näsan. Det dröjde ock ej länge, innan det bekanta förespelet till ett inbrytande oväder började låta höra sig. En plötsligt uppkommen vind jagade upp sanden på gångarna och ruskade löfträden. De smidiga ungbjörkarna böjde djupt sina toppar, asparnas blad vände silfversidan ut och ekar och lönnar susade tungt. Luckor och dörrar gnisslade på sina gångjern och foro upp och till med hurtig fart, och snart kom ett stridt regn smattrandes. Sällskapet skyndade in. Det mörknade mer och mer, och några dofva åskdunder läto höra sig på afstånd. Värdinnan som var mycket rädd för åskan, satte sig med ansigtet lutadt mot en vägg för att undgå se blixten. Prosten gick fram och tillbaka på salsgolfvet i sin skinande koftan och småsjöng såsom han det ofta brukade.

"Som foglar små,
När dundra må
Och djuren sig förskräcka
De flyga bort
Hvar på sin ort
I hålig trä sig täcka."

"Se upp nu, mor lilla, nu är det öfver," bad unga Edvard, som satt bredvid sin mor och höll båda hennes händer i sina. Men olyckan ville att just som den goda frun såg upp, slog en klar blixt förbi hennes ögon, och hon kröp åter helt skrämd tillhopa der i vrån. "Jag kunde just tro det," suckade hon, "jag har känt en sådan tryckning öfver hjessan hela dagen. . ."

Prostinnan gick och sysslade med blomkrukorna i fönstret, beundrande en stor ljusblå Hortensia. Man hade tagit afläggare af en vanlig Hortensia, satt den i en jernkruka, hvaraf blomman blifvit förvandlad från röd till blå. Prostinnan spekulerade på ett dylikt experiment.

"Nanna, mitt barn, kom hit, jag vill . . . Himmelens Gud, en sådan blixt! det är som vore det eld i hvarenda knut! . ." klagade fru Berndes, "du sade ju nyss att det var öfver, Edvard, trösta dig!

"Ja visst är det öfver — mor lilla, högt, högt öfver oss."

Nanna satte sig midt emot Edvard, på den stackars fruns andra sida. Nu hade Edvard fullkomlig läglighet att åter se Nanna i ögonen, hvartill han, alltsedan den der söndagen i "appelgården" kännt en stor håg.

"Och jag som hade tänkt att vi skulle fara öfver till Liljeconvalje-ön i afton!" hviskade han, "der är så herrligt nu!"

"Det blir nog vackert väder igen innan aftonen," sade prosten, "himlen höjer sig redan."

"Menar kusin!" sade värdinnan questionis och blickade skyggt upp.

Regnet slog ännu en stund tungt och ymnigt på fönsterrutorna, vinden höll sin frivola lek i träden, men åskan dundrade på allt fjermare håll, och de röda eldstreck, som då och då sköto upp åt firmamentet, blefvo allt mattare, och drogo sig allt längre ned mot skogsbrynet.

Prosten hade rätt. Snart var himlen åter klar och Edvard vinkade Nanna.

På förstugutrappan stötte de på Otto, som var stadd med att betrakta en hönstupp som sprang der mellan vattenpussarna, hvilka lika spegelbitar glänste i fördjupningarna på gården. Den stackars tuppen for der och kikade mellan pölarna, koxade med det rödkammiga hufvudet, än upp än ned, under det att halsfjädrarna yfdes som ett stort katolskt fräs, och troende alltjemt att han såg en näsvis rival hvarje gång han blef varse sitt jag i det klara regnvattnet gol han alldeles ursinnigt.

Edvard och Nanna togo vägen åt trädgården. De gingo arm i arm på den fuktiga sandgången under häcken vid sjön. Mandelpilarna doftade starkt efter regnet, nästan för starkt. De voro vid båtstället och Edvard hejdade sina steg. Otto som emedlertid hade ledsnat vid tuppspektaklet, kom nu springades till dem. Detta ingick allsicke i Edvards plan. Han fortsatte derföre vandringen på stranden, föresättande sig att på ett eller annat sätt skaffa bort "grytörat."

"Nå, hur går det med din Engelska, nu för tiden, min kära Otto?" frågade han bäst det var.

Otto såg bort litet förlägen. Saken förhöll sig nemligen så, att Otto hade läst detta språk för en ung sjöorre, prostens slägting, som vistats på Ljussala en sommar, och under tiden rogat sig med att läsa "The Vicar of Wakefield" och några andra lättlästa engelska böcker, med sina kusiner. Otto som var, hvad prosten kallade "språknim" och som sedermera öfvat sig på egen hand hade, efter hvad han sjelf en gång i en olycklig stund, — i anledning af en tvist om rätta uttalet af vissa krångliga ord såsom Niagara, Panama och Canada, m. fl., eller som Otto sade: Najägärä, Pänämä och Cänädä &c., — kom att anföra, öfversatt både Frithiof och Axel på orimmad, eller som Edvard menade, orimlig vers; väl kanske icke alldeles så bra som George Stephens och Oscar Baker, men i allt fall på ett fritt, och, om vi få lof säga, mycket originellare sätt. Edvard, som fått tag i dessa öfversättningar, hade dock behagat, i anledning af dem; roa sig litet på Ottos bekostnad; han kunde derföre aldrig göra Otto värre spratt än att syfta på dessa snillestreck, och så fort han började recitera:

"Go hence with God this very evening
And bring my compliments to the old mountains"

(Vi nödgas tillstå att Otto kommit att öfversätta:
"Gå hän med Gudi än i qväll;
Och helsa till de gamla fjäll."
så här litet kavaljeremang) sköt Otto som en pil in i hasselgångarna och försvann.

Edvard och Nanna gingo småskrattande ned i båten. Edvard satte sig vid årorna, och snabbt ilade den lilla farkosten med sin lätta last utåt sjön. Då de unga hunnit så långt bort att stranden endast syntes dem såsom en grön lummig häck, bakom hvilken taken af Löf-ö byggnader framskymtade, hvilade Edvard på åran och sade:

"Hör Nanna, du vet att jag, om ett år, då jag är myndig skall tillträda Löf-ö och sköta det åt mamma. Det är äfven efter min önskan; ty jag känner ingen håg eller längtan att uppsöka nya föremål och ställen, emedan jag har det bra, mycket bra som det är. Men nu är hennes önskan att jag skall komma ut och se mig om i verlden, som hon kallar det. Hon vill att jag under nästa sommar skall resa omkring och bese mitt fädernesland, och derpå tillbringa vintern i Stockholm; men jag vill icke!"

"Vill icke komma till Stockholm?" upprepade Nanna med ett tvifvelsamt, undrande leende.

"Det är uttydt: jag vill väl komma till Stockholm, men jag vill icke komma ifrån Löf-ö," genmälte Edvard.

"Men de der viljorna lära väl icke kunna böjas tillsammans."

"När jag säger att jag icke vill, så menar jag rätt och slätt att jag icke kan fara härifrån... men kom och sitt här bredvid mig, så går det bättre!" och han räckte henne handen.

Småleende gjorde hon som han bad, tog det erbjudna stödet och satte sig bredvid honom på det rymligare brädet i midten af båten. Han hade rätt, hon förstod honom bättre nu, då han förklarade: "Du vet huru bra jag har det här-hemma: huru god min Mor är och huru jag älskar henne och hur kär jag håller din far och mor och er alla på Ljussala. Inte kan jag lemna allt och vara borta, skild från er ett helt år?"

Hon tyckte visst att det väl knappt kunde gå för sig, men trodde ändå att han borde efterkomma sin mors vilja.

De talade vidare en stund mot och för, och medan de ännu med leende ögon och munnar sutovända mot hvarandra, gled båten sakta och obemärkt fram mellan neckrosor och blad, och innan de visste ordet af dref den in i viken vid Liljeconvalje-ön, puff!

"Åh, äro vi redan framme! kom då, Nannalill'," och de gingo i land under hängbjörkarne, som viftade sina långa smala grenar öfver deras hufvuden. Öfverallt, tätt i sina gröna, strutlika omhöljen, stodo de små täcka hvita blommor af hvilka ön fått sitt namn, och spredo sitt fina doft bland träden. Nu gjordes en stor Lilje-convaljeskörd, hvarvid Edvard och Nanna täflade om hvem som kunde plocka fortast. Det förstås att den förstnämnde, äfven härutinnan vann priset: störst och yfvigast voro hans blombuketter, likasom de till antalet voro öfverlägsne.

Många vänliga ord och öfverenskommelser vexlades under tiden, och de unga beslöto att förkorta skilsmessan med bref; men bäst de gingo der och språkade, kom qvällen öfver dem och nödgade dem att tänka på återfärden. Ehuru detta varit en högsommardag tyckte Edvard att den varit alltför kort. Han skulle gerna sett om han kunnat få solen att stanna öfver den lilla ön såsom fordom öfver Gibeon, på det han ännu några timmar till, måtte fått ostörd betrakta den behagliga fina gestalt, som med hatten på nacken och rosor på kinden, än mötande, än bortvikande, fladdrade der mellan träden. Men solen lät icke öfvertala sig, det visste han; hade det varit månan ändå, "alla älskandes planet," så kunde det så vara, men solen har, som det vill synas, sällan varit älskare bevågen, hvadan ock Fhritiof på ett mindre artigt sätt bjuder henne en lång god natt, i Balders Tempel.

De unga stego derföre i båten, hvilken Edvard med raska årtag dref skyndsamt fram öfver de purpurglänsande aftonböljorna. Nanna ordnade blomsterskörden och band deraf helt små buketter: blommorna i midten och de breda bladen utomkring, på öfligt vis. Snart befanns det att en hel hop upprafsadt gräs, (kattfötter och gökmat, litet af hvarje), kommit med i de stora buketterna, liksom att örtbladen voro mycket öfvertalige. Nanna teg och band, kastade småleende, och med en skälmaktig skakning på hufvudet, de öfverflödiga grönsakerna öfver bord; en stor mängd blommor utan stjelkar måste vid revideringen följa samma väg.

"Hur nu, är det inte bra?" frågade Edvard.

"Åh jo, på sätt och vis," svarade hon.

"På hvad vis är det då?"

"På karlavis," skämtade hon, med en egen liten tonvigt och schorrande i rösten, som icke undföll Edvard, "och hur göra de då?" frågade han.

"Som . . . som . . . Alexander och Columbus," svarade hon försåtligt, "du mins väl?"

Så gnabbades de en stund och logo med hvarandra och slutligen sjöngo de visan om Herr Olof, och solen sänkte i nedergången ett vänligt sken öfver dem båda. I den bjerta dager som den sjunkande junisolens oafvisade strålar nu bredde öfver Nannas fina, landtligt friska ansigte, skulle den grantycktaste betraktare ej kunnat upptäcka något som ej bar prägeln af en fägring, hvilken vi måste kalla typen för det fullkomliga, emedan den, ju mer den skärskådades, ju mer intog och förtjuste den.

Och verkligen tyckte ung Edvard, som han nu satt och såg på henne, att han höll henne mycket kär, så kär att den tilltänkta bortresan syntes honom nästan som en omöjlighet.

De gingo i land under mandelpilarna igen. Nanna satte några utvalda blommor i knapphålet af Edvards rock, och derefter delades resten ut mellan de hemmavarande.

Efter aftonmåltiden foro Ljussalarna hem till sitt.

"Så underligt qvaft och solhett det är i dag!" sade Hanna sakta vid sig sjelf då hon efter skilsmessan från Nanna åter tog vägen till skogen och källan. "När det är så hett här uppe, borde man krypa ned i vattnet ända till munnen, tänk hur ljufligt det vore, och svalt, och lätt, och friskt!" och hon tittade begärligt ned i källan, såg den blåa sommarhimlen, de seglande molnen, de gröna skogstopparna: "ack så ljufveligt!" upprepade hon rysande af förtjusning.

Den stackars vansinniga qvinnan hade länge med djupt deltagande åsett den arme Johannes' lidande. Hon hade kännt Åra redan innan denna flyttade till Fällan, och afvetat huru grymt hon behandlat gossen. Till månget bedröfligt äfventyr hade hon varit åsyna vittne, och månget, som höljt i stugans mörker förblef för andra en hemlighet, var henne uppenbart, så till följe af den egna förtroligbet, det slagt frimureri, som egde rum mellan henne och det eljest stumma offret, som ock till följe deraf att Åra aldrig vårdade sig att iakttaga någon förställning inför "fånen."

Länge hade Hanna umgåtts med tanken att, såsom hon kallade det, "förlossa" honom; men sättet hade icke blifvit henne klart förrän just i dag.

Och nu kom regnet, det svala, strida, och sköljde svalkande hennes hufvud, ansigte och hals. Hennes blick blef ljusare allt som det mulnade mer och mer uppöfver henne. Hon satt der qvar tills ovädret var förbi, och när vinden var stilla, och himlen åter syntes på källans botten, sprang hon bort till Fällan. "Kom, lille Johannes! skola vi gå ut på ängen, du och jag; nu är det åter vackert, kom," hördes Hannas vänliga röst i den halföppna stugudörren. Ett klagande ljud svarade derinifrån och nu först märkte Hanna att gossen icke var allena.

— — — — — — — — — — — — — — —

Det dröjde en stund innan Hanna fick gossen, — klädd i sina fordna lumpor, — med sig utåt ängen.

"Jag har sådana präktiga barkar åt dig dernere på stranden, dit skola vi gå; men först skola vi plocka violer, det är ju dina?"

"Styfmorsblommor," sade gossen, "de ä' mina."

"Styfmorsblommor!" — Ja, och violer, nattvioler ska vi plocka, skynda, skynda!"

Gossen var barfotad och lurfvade med, så fort han kunde, hindrad som han var af de trasiga kläderna.

De kommo ned till ån som flöt med en bred och väldig ström genom dalen.

De gingo en stund på stranden. Det var nu sent och Orchides, de hvita, luktade starkt. Hanna fattade gossen om handleden, ett stadigt tag: "vi skola öfver här . . .!" sade hon. De gingo upp på en spång, som var lagd öfver ån. Plötsligen föll gossen framstupa i vattnet, det var djupt och han drogs ned och försvann snart.

"Nog får han låna hus hos honom," sade Hanna med fast ton, och blickade allvarsamt spejande ned på blommorna, som foro kretsande utefter strömfåran, spridde sig och försvunno med gossen.

Om qvällen då Nanna skulle gå till sängs, bultade det sakta på hennes kammardörr. Hon öppnade. I sommarnattens matta skymning syntes Hanna med sin krona: "badet, Nanna, han har fått badet nu!" sade hon. Derpå nickade hon god natt och gick.

Nanna tyckte att de läto så hemska dessa ord, eller rättare tonen, hvarmed de framfördes. Hon kunde dock icke uttänka någon rimlig anledning att oroas af dem, hvarföre hon också snart lugnade sig och gick till sängs.

Åtta dagar derefter gingo Nanna och hennes lilla syster på vägen till Fällan. Hanna var dem följaktig. Stugan hade nu ett helt annat utseende. Den var invändigt klädd med friskt granris; och lukten af renfana och åbrodd kändes redan ute i förstugan *).

"Hvad är det för en liten svarter säng?" frågade Signe sin syster.

"Johannes ligger der," svarade denna, och lyfte sin lilla syster upp så att son bättre kunde se. Der låg nu Johannes, men ack, huru olika mot förr! Det mörka håret var benadt och slätkammadt åt ena sidan och lifvets blomma, aldrig i lifvet sedd der, log på hans kind, såsom ofta är fallet med personer, som omkomma på detta sätt. Med panna hvit som snö och lugn, och "med Smil som nyss en Engel hade kysst hans mund," så fint och ljufligt låg han bäddad som ett furstebarn! Tyst betraktade lilla Sig-

---

*) Det är bekant att bondfolket i vissa provinser lägga dessa örter i kistan hos sina lik för att förvara dem mot röta.

ne honom och instack en kornblomma i hans hand, den hon under vägen plockat. "Han sofver;" sade hon sakta.

"Han fick icke låna hus hos honom, men han läkte honom likväl;" sade Hanna tryggt.

Då de gingo derifrån, yttrade Nanna liksom för sig sjelf "Han hade väl gått och lekt på stranden, det arma barnet, och kanske sprungit allt för nära och blifvit yr, eller halkat på den våta spången och fallit uti! —"

"Dårakliga barn, det var ju jag som hjelpte honom ned i vattnet, vet jag; det är mitt verk alltsammans."

Förskräckt såg Nanna upp på den vansinniga qvinnan som så anklagade sig sjelf. "Gud bevara dig, Hanna, så du talar! gå icke och säg det der i gårdarna, det ber jag dig. Tänk om man kunde falla på den tankan!" och Nanna såg sig oroligt om. "Säg aldrig mer så, Hanna! det lofvar du mig? åtminstone icke förr än jag talat vid pappa."

"Nog kan jag tiga till dess; alltid!" svarade Hanna sorglöst. "Det är likagodt hvem som förlossat honom, blott han är förlossad. Värre är det med mig, Nanna om vi skola tala uppriktigt sanning; jag har ingen, ingen som hjelper mig! Men kom med till källan derborta, så skall jag tala om någonting för henne, som jag aldrig förr sagt någon christen själ." De veko af inåt skogen och togo vägen till Hannas älsklingsställe. Då de satt sig i gräset, sade Hanna: "Nanna tror alltid att han skall komma?"

"Hvem, kära Hanna?

"Han, min brudgum."

"Ja, ja;" sade Nanna under helt andra tankar. "Ja, men jag tror det icke i hjertats grund, ty, ser hon, det var icke en menniska, som hon och jag eller som Herr Edvard, fastän han var lik honom; för si —" och hon förde sitt bleka ansigte helt nära Nannas "si, det var Necken; det fick jag veta sedan, sent, försent! Och Necken är falsk, han; och håller hvarken tro eller lofven; har hon hört omtalas sådana der lyktgubbar, irrsken eller tomteljus som nattetid fara på marken? Det är ljus, men det är inte ljus; det är eld, men det är inte eld, och hur de fara, och hur de brinna, så är det ett ingenting till sluts;" och derpå sjöng hon med ytterligt sorgsen röst:

"Och ungersvenn-"(hon vet, Nanna," afbröt hon betydelsefullt nickande. "hon vet nu hvem svennen var?)"

"Och Ungersvenn, han skjuter sin eka ifrån land,
Och jungfrun stod ensam på snöhvitan sand,
Och strida hennes tårar de runno."

"Den versen har jag aldrig sjungit förr, hvarken för henne eller för någon ann i verlden," sade hon i det hon sakta aflyfte kransen och kastade den ned i vattnet, svepte kládet om sitt gråa hufvud och böjde sig djupt ned.

Nanna talade tröstens och kärlekens milda ord der, under de höga träden och Signe gret, utan att rätt veta hvarföre och smekte den stackars Hanna, mörderskan! Slutligen följde de henne till hennes hem fattighuset. Under vägen sjöng hon den öfvergifna brudens klagan:

"Min fader och min moder ha öfvergifvit mig;
Visste jag hvar de vore, visst ginge jag väl dit,
Allt om den lilla sommarqvällen."

Nanna uppsökte, genast vid hemkomsten sin far och meddelade honom Hannas ord angående Johannes' död. Prosten ansåg att Hanna pådiktadt sig sjelf detta brott, hvartill hon troligen icke var skyldig, och vore än så, och den stackars svagsinta qvinnan, i afsigt att rädda gossen från modrens misshandling, begått gerningen, hade man dock, från lagens sida ingenting att befara.

Nanna hade dock den sorgen att någontid derefter se Hanna, försedd med prest- och läkarebetyg, som ådagalade hennes förstånds tillstånd, afföras till urtima-tinget.

Alltsedan Johannes' död, hade Hanna visat en alltmer tilltagande sinnesredighet. Hon hade bortlagt kronan och sjöng icke mera sin sorgliga visa. Ännu alltjemt talade hon med största lugn och tillfredsställelse om sin gerning som hon ansåg vara ett "barmhertighetsverk både för Gud och menniskor." Prosten sökte väl att i en klarare stund föreställa henne det otillbörliga i ett dylikt ingripande i den Högstes rådslag, men detta fattade hon ej, och han envisades då icke att drifva sin sats och att väcka samvetsormen i ett redan förut så plågadt bröst, som det nu var, hade hon för döden icke den ringaste fruktan eller afsky: tvertom, talade hon om den såsom om en välkommen gäst, på hvilken hon länge väntat. Hennes enda tvifvel var, huruvida hennes brudgum, förlossad skulle möta henne i en annan verld. Johannes skulle hjelpa henne bedja för honom der, sade hon. "Dömer icke för än tid är, så länge att Herran kommer, hvilken ock skall låta komma det i ljuset som i mörkrena fördolt är, och uppenbara hjertas anslag." sade prosten; men dertill sade klockaren icke "Amen," han tyckte (och det var icke utan det ju kyrkstöten och kyrkvärdarne voro mycket af samma tanka) att prosten talade som en hedning och en turk ja väl som en hundturk, menande att han genast borde hafva dömt henne skyldig till helvetes eld och skriftat

"Hannetrollet så väl som andra sönnare och icke lagt fingra' emellan för det hon fallerade litet på vetet; ty det gjorde hvarken till eller från" o. s. v.

Nanna sörjde mycket, serdeles i början, öfver händelsen med gossen, hon grubblade på om icke hennes yttrande om badet, till äfventyrs kunde hafva ingifvit Hanna första tankan på en dylik plan. Till sin tröst erinrade hon sig dock en liten tid derefter, att Hanna redan på morgonen, då de sutit vid källan, talat underliga ord som tydde på hennes uppsåt, ehuru Nanna då icke förstod dem.

VI.

Men i dag är det ystkalas i prestgården. Upp nu, J danemän, åldermän, fjerdingsmän, länsmän och nämndemän hvad allt för männer J ären, och J Daneqvinnor, gifta qvinnor och fästeqvinnor nu skolen J ha er en liten munter svängom och glädjen skall stå högt — icke i tak utan i sky; ty dansen hålles derute i gröngräset på gården. Hur ståtlig prosten i sin skinande koftan och svarta redgarnsdamaskor! och prostinnan! är det icke hon som trippar derborta i ringen? Jo så men. Nå, och Nanna, så täck hon är i sin hvita klädning och törnroskrans! men hvem?... aha! jag ser det nu... och se Otto bara, om inte han kan ta ut stegen, kanske; och lilla Signe i ”fassiansskorna och Blitta med perdubandet om den hvita luggen!... alla .. alla äro de med. De sida långrockarna och kamlottkjolarna sväfva om hvarandra klackarna hamra i gräset, violerna klinga, polskorna hvirfla dels i ring dels ”pär-om-pär.”

Men vänta godt folk, hvad är väl detta för ett lefverne, och det på sjelfvaste söndagsaftonen? Tar då prosten upp sitt yste på söndagen? Ja men gör han så. Åh, Gud bevara oss, hvad är det för en prest? Så, stilla, stilla fromma själ, några argumenter skola snart anföras.

Tidigt om morgonen vandrade söndagsklädda bondhustrur och pigor öfver Ljussala gård. Midt för den öppna salsdörren hoverade prostinnan framför tvenne stora kar (det ena för ystet, det andra för smöret.) På bordet låg, för ordningen skull, ystlängden, men prosten icke ens såg uti den, än mindre tecknade upp; ty att teckna upp rester på dylika gåfvor tyckte han var en besynnerlighet och ännu besynnerligare att drifva dem in. En kort stund visade han sig dernere och helsade på sina sockenqvinnor, men snart sågs han, med kappan under armen vandra af bortåt kyrkan, der han i dag hade åtskilliga extra embetsförrättningar. Emedlertid gick leverancen för sig stilla och vandt; de hvita byttornas innehåll tömdes och gifvarinnorna trakterades af prostinnan, hvarvid väl hände att i minsta byttorna lades största välfägnaden. Prostinnan tackade och nickade, qvinnorna tackade och nego, ock så tack, tack; ock så handslag ock så litet brukligt småprat om gåfvornas ringhet å ena sidan, och å andra litet genprat om dess hedersamhet, o. s. v. En stund vardt det så bråttom, att Nanna måste hjelpa till, ty Morerna ville ha sina byttor tömda så att de kunde få begifva sig till kyrkan i rättan tid, så mycket mera som de måste göra en omväg åt socknestugan, för att der inlemna sina knyten och don, med hvilka de nu i brådskan icke ville besvära prostinnan. Bland de kommande och gående märkte man några mera stationära, vackra, fina, nystärkta hustrar, som gingo der ut och in i dörrarna, liksom litet mera hemmavandt än de andra. De hade något smått att bestyra i köket, det märkte man godt; men de fjeskade icke, tisslade och tasslade icke i vårna, utan sågo heldre litet högtidliga ut. Det var den s. k. "ystehjelpen", som skulle gå prostinnan tillhanda med uppläggningen af osten. Mot klockan 10 började antalet af kommande och gående att minskas och då det ringde samman, var salen tom och öde. Nu skred man till den vigtiga ostberedningsprosessen. De omtalta hjelperskorna aftogo sina nystärkta florskläden, och stapplade upp dem på pianot mot väggen, "som ett helt litet stört glasberg," sade lilla Signe. Derefter hjelpte de hvarandra att draga af kamlottströjorna. Kjolarna knippades behändigt upp, vigselringarna lades af, tillika med förklädena och "Sölke-sjala'na." Derpå skedde en allmän tvagning, hvarefter de samteliga trädde omkring det stora bordet med ystkorgarna på. Kitteln med vasslan ryktades af Karin. Prostinnan och Nanna hade att sysla med middagsbordet. "Många händer göra lätt arbete," heter det; men detta arbete gick icke blott lätt, utan äfven stadigt och säkert, och efter ett par timmar stodo samtlige ostarna der, höga, hvita, täta och rykande. Florsklädena, tröjorna och vigselringarna påtogos åter, och det var ännu god tid för att läsa vangeli't och ett par eller tre af "Davita psalmer." När detta var gjordt, och som gudstjensten i kyrkan icke var slutad ännu, gingo hjelperskorna ut i trädgården. Här vandrade de småspråkande en stund, plockande sig några "trärosser" och gingo derpå tillbaka, för att sluta sig till de öfrige bjudna gästerna, som nu kommo tågande med prosten öfver gården.

Middagen hölls ute i fria luften. Prosten satt vid ena, och prostinnan vid andra ändan af det väldiga bordet. Utgångs- eller ingångsrätten, hur man skall kalla den, bestod af en i gult, grönt, hvitt och rödt skiftande sillsalat, en rätt som bondfolket icke brukar och derföre anser med en viss vördnad, såsom varande herrskapsmat; men derefter kom sjelfva hedersrätten, kronan för alla rätter: skinkan glacerad och med krås (Nannas mästerverk) om bogen, och korfven och tungan och senapen och bruna bönorna, allt i ett "köre"; derpå följde soppan med de "oförlorade" äggen, och der ofvanuppå gödgalfsteken på ett anrättningsfat väl 6 qvarter i diameter af "Blanka-Tenn." Näst efter steken kom d. s. k. "Hvitmaten": gröten med anis, ostkakorna, tortorna och sötosten, allt gästernas egen "förning." Icke litet sjelfbelåtna igenkände de hederliga Morerna hvar sina fat, men sågo åt ett annat håll, medan "skänkasen" passerade; ty det skulle ansetts strida helt och hållit mot belefvenhetens lagar att vidröra hvad de sjelfva medfört. Deremot hörde det till saken att de skulle hedra hvarandra inbördes, för de präktiga anrättningarna, hvarföre de smakade på allt, rodnade litet vackert, och nickade, icke gladt, utan formelt och allvarsamt åt hvarandra. Så kom Berberis krämen och strufvorna, och dermed var välfägnaden all, om man undantar ett delikat mjöd på Gullvifvor, som fräste i glasen som det värrsta champagne, samt ett dråpeligt, hembryggt öl. Prosten talade under tiden med sina sockneboar om både kyrkliga och icke kyrkliga angelägenheter. Prostinnan bjöd och trugade till höger och venster och skipade ätarebalk der borta på fruntimmersflygeln; ty bland allmogen är det ett bruk vid dylika tillfällen att "manfolka" sitta för sig och "qvinnfolka" för sig. Edvard stod med uppvikna ärmar vid ett mindre bord och skar före och Nanna hjelpte beskäftigt till med uppassningen. Efter slutad måltid sjöngs på öfligt vis en psalmvers, och derefter vidtog tacksägelser till värd och värdinna för öfverflödig välfägnad, o. s. v. Derpå spridde sig gästerna i åtskilliga smärre partier, medan bordet afdukades (hvarmed hjelperskorna, i kraft af sin på förmiddagen i hushållsangelägenheterna innehafda makt och myndighet, biträdde). Gubbarna gjorde en sväng i trädgården med prosten, för att der se Bohvetet och en nyss anlagd trädskola. Under tiden gingo fruntimmerna och sågo till ostarna i boden; vände, saltade och bonade om dem, åläggande vördig prostinnan att icke glömma etternässlorna i händelse ostarna skulle ge sig till att gäsa i värman. Nu svalkades dagen mer och mer, och de inbjudande tonerna från klockarnes violin, understödde af en gäll-ljudande "klavenätt", sammanlockade det spridda folket: det gläntades i salsdörrn, i boddörrn, i trädgårdsporten och snart började den omförmälta muntra dansen. Längre ned på gården under asparna suto några äldre församlingsboer, nämndemannen i stora U., rökande sin pipa i stilla mak, samt nämndemansmora, allmänneligen kallad "Faster", tillika med en ung bondjänta, hvars glädje i dag blifvit "skämd af en förliten sko."

"Dä' va' knäckelen, lell', hva' dä' går geledigt för den stall-svente på Löf-ö; om inte han plockar bena' mä' sej, så vet inte jag!" sade nämndemannen.

"Men hvem ä' dä' som dansar mä' presta-mamsella?" undrade Faster.

"Åh, ser J inte, dä' ä' ju Löf-ö-sunen!" sade flickan med förtrånga skon.

"Så-e; få se um inte han grunnar på atte —"

"Tala inte så höjt, J!" erinrade flickan och ötte till Faster på armen.

"Åh, dä' ä' 'la inga tjyfvasak heller;" mente Faster, "onga ä' de bå'a två, och vackra som blomster, Gu' signe dem!"

"Ja, och medel få de, dä' ska jag lufva!" sade nämndemannen, sakkunnigt.

"Dä' ska 'la bli ett sjurungande bröllöp i prostagår'en i de da'a' tänker jag!"

"Dä' kan J stö' Er på, Faster, så vida prostfars näsa sitter upp," sade nämndemannen och hällde på örat, med en tvärsäker mine.

"Sqvat sqvat sqvat!" ljöd det i trädet uppöfver dem. Lockade af det brokiga hvimlet på gården, hade en hel hop skator nyfiket samlat sig kring boet i toppen af aspen, och som nu musiken i detsamma upphörde, svängde sig någon af dem ned på bordet och hoppade långs bräderna framåt andra ändan der spelmännen suto; men några oroliga rörelser af klockarens arm skrämde dem, och de foro storskrattande tillbaka till "Lindebo" deras boställe. Nu började valsen. Sex åttondelar oafbrutet i hvar tackt, med en stark ansatts på hvar tredje ton för att utmärka tackten.

Tungt går det i gräset, litet lurfvigt, helt små steg, och små, små svängar. Men der skiljer sig ett par från de andra, med styrka och lätthet förer der en sin hvitklädda flicka i stora, hastiga och jemna cirklar.

"Dä' ä' välan Löf-ö-sunen som tar trippesteja dar borta, . . . men hvem ä' dä' han dansar mä'?" frågade faster nu.

"Åh, så förveten J ä'!"

"Men se, nu skilje de sig frå' de andra . . . hvart ta de väjen, mån tro? . . . jesters! . . . jag tror atte — — —"

"Jag menar J ä' låpeter, nu igen: dä' va' ju bara på näfven, såg j inte så mö'et? . . . Han tackade henne för dansen, vet jag;" upplyste flickan.

"Håckendera tackade?"

"Jersanname, Löf-ö-harr'n vet J väl."

"Såe. — Se så der ja, nu svänge de sig igen, — huj så dä' går! — nej, beleringen, ha'ke han nu fått Schärmora i ty'a! —"

"Skamingen heller," mente nämndemannen och tog pipan ur munnen och steg upp på bänken för att bättre kunna se de dansande.

Sqvat sqvat sqvat skrattade det i trädet uppöfver honom.

"Jo så men hva' hon får trippa mä' . . . Vördi' prosten går och småmyse' . . . få se um ungeharrn kösse' henna' näfve mä'! . . . jo sist J på stållningen! . . . men se nu vill han ta' mor si' upp i flängen . . . skämmes han inte, villbasarn? . . . nej, se dä' ble' å' lju'a, ändå!"

Så gick pratet och qvatet en stund, och dansen fortfor par timmar, dock utan att prosten och prostinnan vidare förmådde vara med. Men Edvard och Nanna förmådde det så mycket bättre, och så sönk solen i skog och dansen stannade af och gästerna beredde sig till uppbrott. Byttor och fat hämtades nu och förning till de hemmavarande lades dertuti, och efter ett afskedsbesök hos ostarna, tackade man hvarandra igen på hjertligt vis och åtskildes. Men ännu en stund suto Ljussala och Löf-ö-boarna på gungbrädan vid förstugudörren och språkades förtroligt vid i sommarskymningen.

"Så i Guds namn," sade prosten, "nu är denna dagen till ända! Vet kusin, att jag en gång var betänkt på att välja en söckendag till ystets upptagande; men mina sockenboar menade att de då skulle vara nödsakade att borttaga en arbetsdag för sig och sina, sitt folk och sina ök, och då mitt exempel skulle efterföljas af komministern och båda klockarna, så blefve sådant ganska både olägligt och tyngande för folket, serdeles som ystets upptagande ibland infaller då allmogen har som brådast med sina utgöromål. Nu deremot, såsom de i allt fall, vilja till kyrkan, kunna de taga ystet med sig i vägen."

"Ganska sannt," sade hans grannfru, "och inte måtte det vara värre att leverera sitt yste den dagen, än att spänna för sin häst och koka sin kål, menar jag?"

"Vet kusin hur jag tänker? Jag har läst någonstädes att man på vissa orter af Italien, brukar dansa efter måltiden såsom till bordsbön, men det är ett slags religieus dans, ser kusin; jag menar, jag, att det bruket icke alls är fördömligt: ett gladt hjerta är alltid Gud behagligt, helst jag tänker att en sådan glädje, i och för sig sjelf är ett tacksamhetens offer, ett pris åt Honom, som ställt till allt så väl och godt för oss."

"Visserligen, ärade vän, visserligen," sade fru Berndes, "hvad som sker under kusins ögon och styrelse är alltid lofvärdt och vackert, och kan icke få vara annorlunda. Men många missbruk finnas i den vägen, och bäst vore att verldsliga bestyr och nöjen, så vidt möjligt är borttogos från helgedagarna, ty oftare ohelgas än helgas Herrans dag genom dem.

"Det kan väl så synas, nu för närvarande," menade prosten, "och jag vill icke tvista med kusin om den saken; utan hvar och en må handla efter bästa öfvertygelse, och så gör jag. Den tid torde komma, då folkets nöjen skola — jag vill icke säga likna våra, ty dermed skulle jag ingenting hafva sagt, eller åtminstone någonting ganska tvetydigt, men en tid torde komma, då de skola hafva en helt annan karaktär än de hafva nu. En sådan reform verkställes dock icke tvärt, allraminst är det lämpligt att d. s. k. upplyste hålla sig undan dessa folkfester, åtnöjande sig med att på afstånd i sin vishet fördöma dem. Folkfest, fest det tyder på någonting högtidligt, och som Seneca sade: Res severa est verum gaudium, (jag ber om förlåtelse kusin, skolfuxen tittar fram!) "allt sannt nöje är allvarsamt." Dit skola vi ock komma en gång, ehuru hvarken kusin eller jag då lefva. Men det vill jag uttryckligen hafva tillagdt till protokollet, att det som utgör quintessencen vid de s. k. bättre klassernas fester, alla rusgifvande drycker, måste bannlysas från folkfesten, på det att den måtte blifva så andlig som möjligt, först då skall nöjet blifva hvad det är ämnadt att vara: på en gång upplifvande och förädlande. Men, se der, komma Edvard och Nanna, de prisa visst Gud med sina hjertans glädje! . . och Ottopilten är med, ser jag; hvar necken ha de varit, mån tro?"

"Åh, det veta vi väl, se bara den stora korgen som Otto och Valle-Pehr kånka på. Trösta er pojkar så ni flamsa och hamsa och slänga och dänga med korgstackarn! så, bär' nu beskedligt, små påkar, annars få' j sönder den. Nå, voro gummorna sams derborta i dag?"

"Åh ja, lilla Tante, de äro alltid goda, bara ingen förtretar dem," sade Nanna.

"Ja, derpå hänger det; men nog hålla väl kältringen och Stina oron vid makt, så mycket de förmå," menade prosten. "Kommen nu, go' vänner, skola vi se till att vi få oss lite thè, vi, som icke fingo vara med nyss då "resekosten" utdelades;" och med verklig, d. v. s. hjertlig belefvenhet gaf han sin arm åt grannfrun och vinkade de unga att följa med in i salen.

VII.

Nu var hösten kommen och med den ett nytt bekymmer för Nanna. Vallgossen som gått att helsa på sin mor hade fått frossan derhemma, och kort derpå hade gumman sjelf insjuknat. Nanna måste nu dagligen vandra till ängstugan, der de bodde, och pyssla om dem på bästa sätt. Ängstugan jemte tvenne andra stugor, som buro namn efter inevånarna, "Fiskar'ns" och "skräddar'ns" bildade en triangel och förenades till ett förtroligt helt förmedelst små, smala, hårdt tilltrampade gångstigar, som slingrade sig i den frodiga grönskan. En af granngummorna hade af egen drift och kallelse åtagit sig att vara sjuksköterska i ängstugan: stackare äro merendels mycket benägne att bistå och hjelpa hvarandra.

Oaktadt all använd möda och öm omvårdnad, tilltog dock gummans onda, och snart kallades prosten att meddela henne den sista trösten. Nanna bad att få vara honom följaktig.

Det var i solnedgången. Ett rödt sommaraktigt sken log öfver de nakna åkerfälten, och i skogen sjöng Silvio — kyrkogårdarnes trogne sångare — sitt melankoliska "fuit". Långsamt vandrade prosten och hans dotter utåt vägen. De kommo till stugan den lilla grinden till trädgårdstäppan stod öppen. Det rörde Nanna, då hon såg sammetsblommorna som stodo här och der bland kålen, och om hvilka gumman alltid varit så mån; men det förundrade henne att finna antecknadt öfver dörren: "Pehr August är icke hemma," då hon likväl var fullt öfvertygad att finna Pehr August, stackars barn, derinne i soffan, svåra anfäktad af den elaka frossan.

Då de inkommit och helsat den sjuka, började prosten den heliga förrättningen. Han talade öfver orden: "Blif när oss Herre, ty det lider åt aftonen och dagen är förliden," och han talade om detta lifvets dag, dess afton och dess natt, och han talade om det andra lifvets morgon, och om himlen såsom Stefanus efter sin himmelska syn det ville hafva gjort. Den gamla stugans murkna väggar bäfvade icke här vid den väldiga rösten, såsom när han talade vid Åra på Fällan en gång. Nu var det såsom om väggar och tak af sig sjelfva beklädt sig med blommor och såsom om dufvor flugit fram och åter derinne. En klar solstråle tittade in mellan balsaminerna i fönstret, såsom till afsked; men när prosten slutat, hade redan skymningen börjat breda sina skuggor kring den sjuka, som låg der lugn och behaglig i sitt hvita hufvudkläde, med händerna sammanknäppta.

Gossen mådde bättre. Han berättade att "Mora vid Le't" hade skrifvit öfver dörren för "fråsen."

Prosten tog farväl, och Nanna tände upp i spiseln för att göra det litet gladare i stugan. Hon satte sig derefter ned att invänta vakterskan, som var hemma för att se om sitt hushåll på en stund. Allt var så tyst i rummet, och så högtidligt; endast klockans afmätta knäpp och gummans hastiga men lätta andetag och hennes sakta frammumlade böner, då och då afbrutna af några hostningar, störde tystnaden derinne.

Efter en stunds förlopp kom Mora vid Le't.

"Va'ke dä' ynkelit med den stackars Hanna, mamsell?" sade denna i en låg ton, då hon satt sig ned på taflan bredvid Nanna. "Att dä' ändå skulle gå derhän med henne till lyckta!"

"Hanna! . . Hvad är det med Hanna?"

"Åh, vet ho' inte dä' mamsell lilla? Kors! . ." och högst förnöjd öfver att ha en nyhet af så stor vigt att berätta, fortfor hon: "Hon har ställt sig så klokt och burit sig så förnuftigt åt hela långa ti'a, att det var pin omöjligt att tro annat än att hon va'tt kontant slu'er som j och jag. Hon har mä' bå' hand och mun försäkrat, rent ut inför bå' domare och Rätt att hon mä' berått mod vett och velje ödt pojkastackarn."

"Nå-å?"

"Kan j me' tro att hon sagt dem midt i syna, att hon mä' all makt hade satt sig i sinnet att pojken s'ulle dö, och att, om han stretat emot, så hade hon med våld sulat honom i åa, envetingen!"

"Nå, kära du, hvad har domarn — —?"

"Jo, sarranå, — för si jag har talat vid fjalingskarlen . . . han och jag äro gamla känninga' och barnfödda i en och samma gård, si; —"

"Och Hanna?" afbröt åter Nanna otåligt, "hur gick det med henne?"

"Joe, si när de inte va' kapabbla till att slippa henne, och sedan saka' va'tt före i den kongli'a hoforätten, så lät de det dra' åstad, hulleribuschen, sa' tysken. Si Fjalingsmannen, som ä' min känning och gå'sbo . . . har vittnat i målet och varit qvar öfver afrättninga. . . . Hon hade icke visat den ringaste ånger, utan hållet sig helt kavat, — sturska trållet, Hvit som en måsa hade hon stigit upp på ställninga' och knacks, var det gjordt i blinken!" Medan hon så talade knackade det sakta på fönsterrutan.

"Herre min . . .!" hväste gumman, for förskräckt tillsamman och gömde ansigtet i sina händer.

Nanna närmade sig fönstret, och då hon lutade sig mot glaset, såg hon kära, bekanta drag, och kort derpå böjde sig. Edvards resliga gestalt i den låga dörren. Nanna lade fingret på sin mun till tecken af tystnad, derefter gick hon fram till sängen. "Hon sofver, så du får laga det hålles tyst härinne;" sade hon till vakthustrun. "God natt!"

"Trösta mig! . . . sofver du ock, Pelle lille?" frågade denna.

"Nej vars."

"Gu' signe dig för det då! . . . god natt, kära mamsell, det är så mörkt som i en säck, trösta mig — somna inte Pelle!"

Nanna aflägsnade sig med Edvard. Båda gingo de långsamt vägen framåt och Edvard hviskade tröstens ord till den gråtande flickan.

Det var en mörk afton, ovanligt mörk och kylig för att vara så tidigt på hösten. Det hade börjat blåsa en kulen vind. Nanna frös litet och de påskyndade sin gång.

"Du skall lofva mig, Nanna, att icke gå ut så här sent om aftnarna, och så tunnklädd. Jag vet inte, men de der klara rosorna på din hy, så vackra de än äro, jag blir ändå så orolig när jag ser dem . . . du sjunger nu icke så ofta som förr, säg mig känner du någon smärta i bröstet?"

"Nej bevars, inte i bröstet."

"I hjertat då?"

Nanna log.

"Säg Nanna!" bad Edvard och stannade. Hon förde stillatigande hans hand till sitt hjerta, och det slog med onaturlig hastighet och styrka. "Här, just här," sade hon, "du känner det, — är det icke besynnerligt? gör ditt så?... nej, ditt går helt sakta: hur kommer det sig, Edvard?"

"Jag vet icke, men jag skall i morgon dag fara in till staden och fråga en läkare."

"Det skall du visst inte göra!.. tokerier!... sådер har det varit länge, och det betyder ingenting."

De hade nu hunnit fram till kyrkan, och Nanna tryckte sig närmare intill sin följeslagare. Inne på kyrkogården syntes en hvit flämtande låga, som sväfvade af och till på en graf. Båda sågo dit på en gång, men tego för hvarandra. Nanna kastade slutligen en frågande blick upp mot sin följeslagares ögon. "Vi gå väl dit," sade han, och båda sprungo hand i hand öfver ringmuren. De gingo till stället. En temligen hög silfverfärgad låga, som icke tycktes vidröra jorden, utan sväfva fri, fladdrade hit och dit öfver en graf, belägen på den lågländtare delen af kyrkogården, Edvard höll sin hand deröfver, men kände ej någon heta blott en oljaktig fuktighet, och sedan han förnyat försöket några gånger satte han slutligen sin jagstöfvel midt i lågan. Den slocknade med ens, och nu blef det alldeles kolmörkt omkring dem. De vände derifrån, men båda tyckte de att grafvarne blefvo högre än vanligt, hvarföre de togo ovanligt långa steg. Hannas ord om elfljuset runno Nanna i hågen, men Edvard sade: "Åh jag vet nu, en fet gubbe eller gumma ligger der begrafven, det är alltsammans, kom låt oss gå." Han följde henne till trappan; och icke förr än han sett henne stänga salsdörren efter sig, hvisslade han sina hundar och gick hemåt.

Under vägen höll han denna monolog:

"Det är då för besynnerligt, att jag aldrig rigtigt skall kunna komma underfund med om flickan tyckor om . . . håller af . . . det vill säga . . . hm! Hvad far du der öfver gärsgårdarna som en galning för Max? ici Max! foj! . . . många gånger har jag väl tänkt att fråga henne rent ut, och det skall jag bestämdt göra innan jag far . . . Nelly, din toka, hvad håller du för ett fanders hus? . . hvad är det för ett skällande i toma skogen? restez, Nelly! dumma åsna! . . . jag är väl icke ännu myndig — det säger mamma mig alla dagar, — men så kan jag väl ändå börja tänka på att gifta mig . . ." nu skämdes han just, litet smått, och såg sig om huruvida Max och Nelly gifvit akt på hans förflugna tal. Han log vid sig sjelf, och för att jaga bort grillerna, började han sjunga:

"Mit dem Pfeil und Bogen,
Durch Gebirg und Thal,
Kommt der Jäger g'zogen,
Früh im Morgenstrahl.
Trallala — — —

"— — Jag skall ut och se mig om i verlden, göra bekantskap med andra flickor, säger mamma . . . aldrig i lifvet skall jag se någon, som jag tycker hälften så mycket om som . . . . det är slut, det! Så god, så vacker, så klok! . . . . Ett sådant hår! ack att jag finge kyssa det håret, och ögonen sen! . . ack, att jag finge se uti dem så mycket, så ofta, så länge jag ville! och munnen, den rosenröda! . . . jag ville väl . . . Bah, sådana dumheter! . . men jag ville väl ändå . . . En afskedskyss, det kunde jag allt våga . . . jag gör det bestämdt, . . . det är narraktigt att gå så här och bära någonting på hjertat utan att tala om det. . . .

"Den allratyngsta börreda som jorreden månde bäära
Däd är tell att älska den man alderig kan fåe —
Bättre vara ensam och aliiiina,
Si dåe har man iingen sum oerogar siig —"

Hördes nu stall-sventes klingande röst från höskullen. "Så, i Guds namn, nu äro vi då hemma" sade Edvard vid sig sjelf, småskrattande; gläntade derefter på köksdrörren: "litet mat för mig och koplet, vi äro hungriga som vargar."

VIII.

Men hur hösten bredde sitt brokiga täcke öfver jorden och hur vintren kom med det hvita; hur naturen sof sin vintersömn, den halfåra natten ut, och huru menniskorna under tiden krälade och trälade i sina små myrstackar och förbrukade det förråd de under sommaren samladt, vilja vi nu ej beskrifva, utan gömma det till en annan gång. Vi vilja blott omtala huru kärlekens rosor, de vårens barn, trifdes, knoppades och slogo ut midt under vinterkylan: hur tvenne själar som tänkte hvarandras tankar, kände hvarandras känslor, allt mer sammansmälte och förenades till ett fullkomligt helt. Det var en skön tid för Edvard och Nanna, men, såsom allt skönt på jorden, flydde den alltför snart. Stunden för Edvards afresa var inne och han for till Ljussala för att taga afsked. Det var i dag sorgligare än vanligt der i prestgården. Prosten gick fram och tillbaka med händerna på ryggen och kastade dröjande allvarsamma blickar på sin fordna käre elev. Prostinnans ögon fuktades, då hon med ena handen räckte Edvard kaffekoppen och med den andra moderligt strök hans friska kind. Sjelfve den förflugne Otto såg litet stillsam och hejdad ut. Nanna hade varit ledsen hela dagen, för att (sade hon) Valle-pehr sina tre, om inte fyra gånger fått taga tillbaka lexan "om Hedningarna som icke hafva lagen af naturen" och ändå icke förmått tragga den i sig, utan i det stället, slutligen rifvit bort hela bladet med samvete, lag, stentaflor och allt. Edvard gick att söka henne på hennes kammare. Hon satt vid fönstret mot kyrkan och sydde. Han tog en stol och satte sig midt för henne. Det blef honom rätt trångt om hjertat, då han tänkte på att han icke så snart skulle få återse denna lilla kammare, der han tillbragt så många glada stunder, han böjde sig ned och lekte tankfull med fransen på hennes shawl.

"En sak måste du säga mig, Nanna, innan vi skiljas, jag behöfver veta det; säg mig, håller du af mig . . .?"

"Det vet du Edouard."

"Men jag menar mycket, mycket?"

"Det vet du att jag gör."

"Mest af alla på hela jorden, näst far och mor?" Han såg upp i hennes ögon en sekund och läste svaret der, gömde så sitt ansigte stillatigande vid hennes bröst. Hon lade sakta sin hand på hans blonda hufvud.

"Om jag finge dö, så!" sade han helt tyst. Han tänkte på sin föresatts den der höstaftonen i skogen. "Jag kunde väl våga det!" tänkte han vidare, och han vågade det.

"När själ sig själ vill närma
De då den purpurbryggan slå!"

De talade icke mycket om sin kärlek, — man talar icke mycket då man känner djupt; icke heller svuro de hvarandra en evig trohet: ty deras unga kärlek anade icke möjligheten af otro. Så bortdrömde de en stund, till rymden kort, men med en evighet uti sig.

Afskedet från de öfriga Ljussalaboarna var kort men varmt. Han tog sin gudmor i famn, skakade hand med Otto, men för Prosten böjde han sonligt sitt knä. Rörd lade den gamle läraren sin hand på ynglingens hvita panna: "Gud vare med dig, min son! måtte denna panna alltid förblifva så öppen och klar som nu, heldre lägger jag tre skoflar mull på den, än ser den förmörkas af andra moln än den oförvållade sorgens; ty sådana kunna dock skingras."

De gingo alla ut på trappan, Nanna med hufvudet tätt insvept i sin shawl, för att dölja de der rosorna som så skrämde Edvard, huru högt de brunno och hur fort de svunno. Edvard satte sig upp, och vagnen rullade bort.

Vi vilja nu icke söka skildra den tomhet som rådde på Ljussala, ej mindre än på Löf-ö, efter den bortfarne.

Nanna fick emedlertid litet att syssla med begrafningen efter mor i ängstugan. Balsaminerna flyttade hon hem till sig, dem hade hon med varm hand emottagit såsom testamente af den gamla, och stugan med dess husreråd försåldes för Pehr Augusts räkning. Denna hade emedlertid fått sig en ny långkatekes med hedningar och stentaflor i komplett skick, och syntes nu, efter modrens död, villigare än förut att läsa. Dessa små bestyr upptogo Nanna något, så att hon icke fick tid att öfverlemna sig åt sin saknad; men vid allt hvad hon företog var dock Edvard hennes hufvudsakligaste tanke. Denna tanke följde henne öfverallt, ute på hennes vandringar, vid arbetet, nöjet, hvilan; och nattens drömmar voro blott en fortsättning af dagens — och derunder sjöng hon med innerlig känsla den sköna folkvisan som ännu lefver i mången Svensk bondflickas minne:

"Om dagen i mitt arbete är du uti mitt sinn,
Om natten när jag sofver är du uti min dröm;
Om morgon' när jag vaknar, hvem saknar jag väl då?
Jag saknar lilla vännen, han är mig långt ifrå'."

Men hvarför upprepa detta? De som hafva erfarit det, veta det nog ändå, och de som icke, skola blott le deråt!

Ock så kom Edvards första bref.

Hur prydligt var det icke! det var en lust att bara se derpå. Så smakfullt lagdt och vackert förségladt! Så visst är det, att de som älska det vackra ha en egen förmåga att träffa detta i allt, så i smått som stort: i valet af en blomma, i uttryck, i handling, i klädsel, i allt

"Nanna!

Om du visste hur lycklig jag känner mig nu, då jag får sätta mig ned och tala vid dig! jag ser dig lifslefvande framför mig: dina djupa ögon, ditt ljufva leende! ja, jag känner den varma tryckningen af din hand på mitt hufvud!... Hvad jag var lycklig då, oaktadt skiljsmessans sorg! Mitt hjerta slår dubbla slag, då jag tänker på denna stund, och jag upplefver den tusende gånger i minnet; och ändock, ändock, förekommer det mig som om jag icke vore skild rätt långt ifrån dig: det går så lätt att fara fogelvägen öfver dit bort till Ljussala, der du bor; jag sitter långa stunderna hos dig, när och hvar jag vill: under äppleträden, i båten, på Liljeconvalje-ön; jag trycker din hand, jag gråter vid ditt bröst... Men hvarföre gråta? det vill jag förklara dig: till menniskans största fröjder, smyger sig en svart rand af bekymmer, en aningsfull oro griper vårt väsen midt i lifvets saligaste ögonblick — det är förgängelsen som kastar sin skugga in i själen. — Skola äfven dessa känslor förgås? tänka vi då med bäfvan, och vi önska, att få dö, innan detta förfärliga kommer... Men nej, det kan icke vara så; tusende röster inom mig säga att dessa känslors eld aldrig skall slockna, förr än med lifvet, och då blott för att, närd af sjelfva kärlekens sol ännu klarare uppflamma igen. Men du ledsnar vid mig...jag får väl icke tala så mycket om... dock jag tänker icke på något annat.

Hvad skall väl gamle Otto Petrus säga, farsgubben din, då han läser detta? Bed honom taga Plato till hjelp och söka urskulda sin stackars lärjunge. Jag är väl icke mycket redig i hufvudet nu, det är sannt, men hvars är skulden? —

Jag skulle väl säga dig någonting om min resa, ack! jag mins det först nu, jag har ju lofvat dig det? Men hvad skall jag säga? de nya föremålen halka förbi utan att stanna qvar i minnet; der är icke rum för dem, det är helt och hållet uppfyllt af... se så ja äro vi nu på samma kapitel igen!

Hvilket än mitt kringirrande lif må komma att bli, jag tänker dock på intet annat, hvarken natt eller dag. Som ett doft af blommor omsväfvar mig din kärlek, och en ljus, varm ström kännes från och till mitt hjerta!...

Farväl min goda, vackra, ljufva Nanna!... Min!... Du glömmer väl icke mamma, hon är så ensam nu. Lef väl."

Prostinnan ville se brefvet. Hon tog glasögonen till hjelp och satte sig ned att grundligt studera det. Ett godt småleende och några menande "hm!" var det enda som förrådde prostinnans tankar.

"Håll mig litet kär
Och länge, Pehr,"

var allt hvad hon för tillfället sade; men innan hon gick till sängs om qvällen plockade hon ned några volymer från prostens bokhylla, dem hon försigtigt nedläste i en låda: "Ska' icke det blåsa sju väder innan någon får nosa i de der förhärdade törnrosböckerna, som bara vrida om hufvena på gammalt folk och ungdom!"

IX.

Våren närmade sig åter, företrädd af sina härolder, blommorna. Galanthus nivalis droppade ned från sina gröna fästen som berlocker af hvit emalj; redan hade Nanna plockat blå, gula och hvita Sippor vid fiskdammen och vårfrudagslök i hummelgården. Tulpaner, hyacinter och pioner stucko upp sina röda näsor ur jorden; aquelejer, aurikler och kejsarkronor började grönska vid roten; syrénknopparna svälde och påskliljorna lutade sina gula hufvuden på stänglar dem den kalla jordens drifkraft icke förmått gifva sin tillbörliga längd. Prostinnan hade par gånger haft nässlekål med äggröra och frikadeller, och Otto och Signe plockade tranbär på de aftäckta tufvorna. Högt i "Vindhem, det blå" svingade lärkorna och slogo sina drillar i än korta än långa slag.

Solen steg högre; prosten sådde vårråg, och Lind och Hägg sådde blomdoft på sjöastrand; äppleträden sträckte blommiga armar mot hvarandra öfver gångarna, och jordens stjernor, helgeandsfestens ljus, pingestliljorna doftade i skuggan derinunder. Ängarne broderade mille fleurs i sin mantelbård, och göken stämde upp sin gamla, evigt nya visa.

Ungdomen i prostgården hade nu fullt upp göra med sina hushållsrön och experimenter i kokkonst och medicin, hvarvid Hoffbergs botanik var dem ett orakel och en ledstjerna. Rötterna af karrborr preparerades såsom sparris och åts, ehuru prosten gjorde en icke otvetydig grimace då han skulle smaka och bedöma anrättningen. Skallnackens bladskaft försöktes såsom ("en mycket helsosam") sallat med olja och ättika, och dess rötter såsom surrogat för kaffe, hvilket icke var så illa, ehuru Kökskarin försäkrade att blotta oset under bränningen qvalde henne hela dagen. Ärenpreis begagnades till Thé, och ringblommans blomblad torkades till saffran. Experimentet med Orchis maculata roade isynnerhet lilla Signe. Rötterna af denna och flera andra Orchides hafva såsom bekant är, formen af tvenne händer, en svart och en hvit, af hvilka den förra flyter och den sednare sjunker i vatten. Men det blefve aldeles för långt att här upprepa alla försök som anställdes i denna väg af Nanna och Signe. Otto var visst icke heller syslolös, det vore synd säga. Han vred tallbössor och sköt blårtappar mot fönsterrutor och tak, ja, i hvarpen af prostinnans sjelfvaste "vattengarnsväf." Han gjorde hvysselpipor af rönn och vass, af det senare slaget väl hela "oljevärk" hvarpå han pep dagarna igenom. Han förstörde alla reserv-strängarne på safning och alla borr på björklagstappning.

Valle-Pehr tog en faderlig hand om Skatorna, dem han indelade i familjer och hushåll. Der voro gamla herrskapet i Aspeloff, unga herrskapet på Lönnlunda; enkan i Lindebo och en gammal skälm till skata som höll ungkarlsstånd på Ekhof, och som genom vanartiga olater förvärfvat sig binamnet "tjufjunkern," samt mer än en gång fått lof om en hagelsvärm i hjertgropen.

Prosten hade nu ofantligt bråttom om dagarna. Mörten lekte och bina svärmade. Väl femton hvarf snoddes den gamla kasketten omkring, och vest och halsduk glömdes alldeles bort i brådskan. Enrisruskor sattes på käppar hvilka, utan allt undseende med prostinnans blomstersängar (dem hon i välmening och omtänksamhet anlagt och anrättadt framför kuporna) nedkördes i jorden. En svärm flög ändå till kos, ehuru prosten motade den med stora grabbnäfvar trädgårdsjord. Det stod hårdt på en stund, och nära var det att den besinnat sig och vändt hem igen, men plötsligen styrde den åter sin kurs mot de högre regionerna, och oaktadt alla bannor och förmaningar steg det lilla molnet allt högre och högre, ända tills det syntes såsom blott en helt liten punkt. Prosten slängde sig öfver gärdesgården, befriade sig från dammrocken på vedbacken och förföljde "Kanaljerna" ända långt bort i oxhagen. Men der tappade han spåret. (Han fick sedermera veta att en af torprarna smuglat in den på sina kupor.)

Mörtleken medförde äfven ett fanders besvär. Men prosten samlade också en väldig hop i mjerdar och nät. Otto kaflade upp unspeakablerna till knäna och gick der i ån och grep näftals af de försilfrade, rödögda dumdristiga kräken, hvilka sedermera rensades och lades på bräden att torkas i solen, för att om vintren spisas med gräslökssås, hvilket var en ganska smaklig rätt, efter hvad prostinnan försäkrade.

Vid denna tid blef Nanna bjuden till Löf-ö att dröja några veckor hos fru Berndes. Detta gjorde hon gerna, dock, inom sig besluten att der fortsätta de vigtiga försök som ännu lekte i hennes lärgiriga håg. Dit anländ fick hon Edvards rum att bebo. Det var med en egen, blandad känsla af saknad och nöje som hon första gången efter hans bortresa gick in der. Nästan allt var i det skick han lemnat det; och vittnade om ett ordningsfullt och för det behagfulla böjdt sinne. Samma afton skref hon:

"Edouard!"

Jag är nu på Löf-ö, det kära vackra, hos din mor, som du det ville. Jag bebor ditt rum, Edouard, ditt... Din gröna jagtrock hänger vid dörren, med några vissnade liljeconvaljeblommor i knapphålet! Bössan, skjutväskan och kopplet derbredvid. Jag tycker om det härinne! Jag tycker att du är mig nära. Det är du väl också fastän jag icke ser dig med mina lekamliga ögon.

Visst är jag sorgsen ibland, det kan du nog förstå, det kan icke vara annorlunda nu — det skall dock bli annorlunda, bättre, till våren Edouard! Du skrämmer mig med ditt tal om förgängelsen... icke kan det eviga, det oändliga nås af förgängelsen, och är icke kärleken evig, eller förstår jag den icke rätt? Dock märker väl jag en sådander mörk skugga ibland, det är emedan ingenting skall vara fullkomligt här. Ljus och mörker finnas bredvid hvarandra härnere det ljusa är det himmelska, det mörka är det jordiska, vid grafven skiljas de åt, derefter är allt ljus.

Fjerran och när, är du densamme, hvad skulle komma då, som förfärade mig? Hvarken lifvet eller döden kunna skilja hvad som är blott ett; ett hjerta en själ, en tanka, och äro icke vi ett? Har du läst om Siamesrarne, huru de logo, greto, sofvo — de skola ock dö — på en gång båda? Detta är en naturens underbara lek, och kan hon icke leka underbart med tvenne själar en gång? Helt visst, och om så är, så skola väl dessa tvillingsjälar följas åt i det yttersta!

Men hur jag skrifver! Du skall knappt kunna läsa det. Jag sitter vid ditt skrifbord och måste slå vatten i bläckhornet; ty der var helt torrt. Pennan var hoptorkad och slog i kors, som nebben på en död fogel. Jag blef straxt ledsen på detta. Men nu hör jag Tant i trappan, jag känner igen hennes gång: Hon skall säkert vilja se mitt bref, och då blir hon allvarsam; det är illa det, ty när hon ler har hon ett visst tycke, som jag så gerna ser . . . Adieu derföre nu, Edouard, adieu, godnatt käre, käre, käre!"

"Är det till Edouard du skrifver Nannalill? Det är snällt af dig. Får jag se hvad du skrifver för godt, barn. Rätt, rätt, du lilla dufva — ömt, godt, litet sverrmiskt . . stackars liten! . . Jag skall säga dig en sak, mitt goda barn. Just för din skull har jag nödgat Edvard att flyga ut i verlden."

Nanna gjorde stora ögon.

"Ja, ser du, jag vet huru mycket J hållen af hvarandra . . . detta är min lust och glädje, men ser du, jag håller alltför mycket af er båda, af honom, af dig, märk, af dig — för att låta er så opröfvade binda er vid hvarandra. "Opröfvad vän och klinga litar ej den kloke på;" som den vise Kung Ring säger till sin unge vän. Jag vill vara kung Ring nu. Han må höra både de svarta och de hvita foglar sjunga och välja det bästa, valet bör icke bli honom serdeles svårt. Så har jag tänkt. Jag hoppas, att Edvard skall förblifva dig värdig; men han skall lära känna sitt eget hjerta först, innan han för evigt ger bort det; ty han ger intet bort det för intet, han får ditt unga, friska, tillitsfulla hjerta i utbyte derför, icke så? Nå väl, det är icke godt, när ångerfulla tankar komma då det är för sent; derföre må han se sig om litet på flickansigtena. Alla män äro nyfikna och ostadiga af sig, — probatum est, som din gamla hederlige far säger, — låt pilten flaxa omkring en tid bortåt; då han kommer tillbaka, har han Nanna dubbelt kär, hvarom ej är han icke sin mors son och bör aldrig bli din man. Med dig har han uppväxt, era själar hafva flätat sig tillsamman, som kaprifolierna derute på terassen. Se huru de sluta sig från roten till hvarandra, ömmare närmre och innerligare, ehuru topparna tyckas kasta sig utåt från hvarandra. Du ser det, de söka sig nog hem igen. Förstår du mig, Nannalill'?"

"Inte så alldeles, precist riktigt, gummalill' fruktar jag," svarade Nanna leende: "Kaprifolierna ha fått den der spalieren till stöd och garde, de hade väl annars ränt af, hvar på sitt håll, marken utåt, förmodar jag såsom de gjort der hemma i grottan."

Fru Berndes såg oroligt på flickan. "Stöd," upprepade hon, begrundande och eftertänksamt, "saknar väl icke min Edvard, hoppas jag, derföre har din förträfflige far sörjt." Hon ljusnade åter, och tillade: "Vi vilja, i allt fall, icke fresta honom rätt hårdt; . . han kommer hem i höst . . och blir här några dagar innan han far till Stockholm. Vi få då se, om han icke åter sluter sig till tvillingrankan såsom förr!"

Med ett tjusande leende och högt blommande kind kastade Nanna sig om den ljufliga budbärerskans hals. "Så snart?!" ropade hon. "Det är ändå bra långt till dess, törnrosorna knoppas först nu," tänkte hon straxt derpå, och brefvet fick ett P. S.

Och törnrosorna slogo ut, och Nanna skulle förfärdiga törnrosperlor. Det var annars liksom litet bråttom med en rödrandig väf. "Det är just icke så häpet med det röda," sade Tanten, "men vi skulle ha litet blått på slutet till en blus åt Edvard." Dittills hade det gått tråkigt med väfven, det var så varmt och olustigt. Om morgnarne gick det bäst, men då satt inspektoren inne och mumsade i sju långa tu vid frukostbordet, och pedalen generade henne litet grand. Mer än en gång önskade hon för den, såsom för det ryktbara melodiverket, ett enkom skåp, men hon kunde icke uttänka huru en dylik inrättning skulle vara beskaffad. Slutligen fann hon på att spänna karduspapper för trampverket och sedan gick det galant. Tidigt på morgnarna var hon uppe och satt sjungande i väfstolen; hon hade hunnit till det blå och väfven gick som en olja. Hon fann det nu ganska trefligt och roligt, ehuru hon mot slutet nödgades hänga öfver bröstbommen och laga i ett och ett. "Förmodligen den grälfängerskan Stina som är ute och går igen," tänkte hon vid sig sjelf, "det är derföre den är så himmelsbefängd."

"Är du sorgsen, — sjung ändå;
Sorgen sjelf är ju en dröm.
Skyar komma, skyar gå:
Allt förbyts i tidens ström etc."

Så med godt tålamod och litet biträde af "blommorna vid vägen," tog väfven ett önskat slut.

Nu samlades törnrosorna, afbladades och lades i en jernmortel för att stötas. Det der stötandet är ett herkuliskt arbete, vi tillstå det; men det luktar så ljufligt, man späder med rosenvatten, alla rummen dofta af rose, man blir liksom litet styrkt, litet uppspelt af detta, tänker på de glänsande svarta finångande perlorna och stöter och stöter med längtan men ändå med tålamod. Ändtligen var massan fin som ett kitt. Nu rullades perlorna (ty der på bondlandet fanns det inga formar för detta ändamål,) och lades på tallrikar i dammfritt rum att torka. Andra dagen ge—

nomstuckos de med fina nålar, och efter ännu en dag till, voro de färdiga att träda upp på en silkessnodd.

Denna tid var serdeles angenäm för Nanna. Hon erhöll derunder kärleksfulla bref från Edvard hvarföre hon ock sedermera aldrig bar detta perlband utan en viss känsla af sällhet.

Men nu började slottergubbarna att nicka på fälten och slipstenen mot drängstuguväggen. Prosten tog upp sitt yste och litet längre fram efterskickades Nanna för bislagtets skull. Det var på sensommaren när Nanna nalkades hemmet och steg af för att språka an Otto, som med Cornelius i högsta hugg mötte henne i gärdesgapet, der han skulle hålla vakt mot fyrfotingarna, medan man körde in säden. Prostinnan blef just som litet haj, när den toma vagnen körde upp till stalldörn; men hennes fruktan skingrades snart, då hon kort derefter såg Nannas röda hattkråka i ett sädeslass nere på vägen.

På gården lågo lakan utbredda, med hvarjehanda grönsaker till torkning, och här höll Vallepehr vakt mot ”tjufjunkern” på Ekhof. Öfver fönsterhyllorna stodo théfat med arsenik för flugorne. Prostinnan såg sjelf efter att liken hvarje morgon sopades upp och å båle brändes, på det att hönsen icke måtte omkomma deraf. Otto kunde dock icke få i sitt hufvud att små fluglik kunde åstadkomma en dylik förödelse, hvarför han, inom sig beslöt att experimentera litet i den vägen. En vacker dag stodo de arma hönskräken på hufvud, hade hvita hinnor för ögonen och sågo dödligt illa ut. Det hölls nu en stor urtima räfst med alla innevånarne i prestgården, öfvermagarna Otto och Signe inberäknade, men den förra trodde att hönsen sofvit under fläderbusken eller ätit Bolmört, som vexte till myckenhet på hönsgården. Men när Karin trodde att de fått yr-säd gick han äfven villigt in på hennes mening.

Och nu blommade ljungen, och lingon och enbär mognade till skörd; små trasiga "axplockerskor" vandrade med sina korgar öfver den gula åkerstubben och ingen "snubbade" dem; ty prosten hade en gång för alla förbehållit sig det, och dessutom strängeligen förbjudit att ditsläppa gässen, så länge menniskobarnen hade något att berga der. "Foglarna under himmelen behöfva väl sitt, men menniskors barn äro mer än de, hvar sak för sig," sade han.

X.

Nu skulle bien slagtas. Tidigt om morgonen syntes prosten springa der i skjortärmarna med en stöpslef och sina svafvellappar. Otto grof ett hål i jorden, och prosten hvälfde, manu propria kupan deröfver, och började ceremonien med rökningen. "Det här är, i allt fall gement," sade prosten då röken började tränga ut här och der i fogningarna, och de små djuren stämde upp sin dofva dödssång derinne, "att så handtera dem som hela sommaren arbetat enige och trägne och icke gjort en mygga förnär! . . Ur vägen ungar! . . är det någon som vill ut, så . . ." och han lyfte litet på kupan, men högst få af de arma kräken tänkte på att fly undan förödelsen; de domnade och förgingos derinne i sina små labyrinter.

Följande dagen stod Prosten med ett stort gulrandigt förkläde för sig, och en krokig knif i handen framför den afsomnade lille verlden. Lager efter lager skars nu kupan upp. Först de hvita årskakorna, som icke ännu voro riktigt fyllda och öfvertäckta, dernäst de mörkare, som voro fulla och öfverbyggda. Här och der lågo de små idoge innevånarne känslolösa i sina städer, byar, palatser och kojor: ett nytt Herkulanum! Somlige hade blifvit öfverraskade af döden vid sitt arbete, andra under sin hvila, somliga på gatorne, andra inne i sina kamrar, några få qvicknade vid igen och flydde på fönstren. Prostinnan sysslade emedlertid med honungspåsar och anstalter till honungens skirning och vaxets smältning. Hon höll sig dock så mycket möjligt var, undan från sjelfva tummelplatsen, emedan, som hon sade, "bina ville så gerna åt henne." Otto hade ett par kinder som en valdhornist, och lilla Signe såg ut som hade hon varit stucken, d. v. s. munnen stod ett par tum längre fram än vanligt.

Och nu drefvo vildgässen bort och svalorna tittade i vattnet efter skyarnes gång; trädgårdssakerna, de sista, bergades, linet ruskades och potatisen ärgdes upp, röndrufvan rodnade, näsorna blånade och det började smått frysa på. Men den som icke syntes blå om näsan eller frös, var Nanna. Ju längre det led på hösten, dess rosigare blef hon och dess varmare; och så kommo matskott och husförhör. Men det kom ock bud från Löf-ö en vacker dag att Nanna ändtligen skulle komma dit. "Det var så nödigt och anförläjet," menade stallsvente, "för frua hade fått rekumderadt bref, nu då; sum ho' sa'e jag s'ulle sä'a 'fall atte prosten s'ulle prostera emot."

Nanna dröjde icke; så fort hon bara fått tillåtelse af far och mor, klädde hon sig och var snart färdig att sätta sig i slädan. Otto snodde fällen med det grinande björntrynet kring hennes fötter, och följde så med ett stycke utåt vägen på ena meden; Sven stod på den andra, och så bar det af. Det var redan vid skymningstiden, eller som man der på orten säger i qvällningen. Nanna hade, Gud vet hvarföre, icke sofvit rätt bra den föregående natten, och hon kände sig dufven och tungmodig der hon nu satt, inhyrd i slädan. Vinden kom vestanifrån och det töade litet smått, hästen trafvade friskt utåt vägen och bjellrorna klingade lustigt i aftonluften. Skymningen tilltog och det susade så underligt mellan de mörka granarna i skogen. Nanna märkte visst allt detta men det förekom henne, som om hon drömde att Edvard satt bredvid henne, ehuru hon fåfängt bemödade sig, att se en skymt af hans ansigte. Men satt der, gjorde han likväl, tyckte hon. Denna föreställning blef till slut, så öfverväldigande, att hon verkligen vände sig och upplyfte floret, samt stirrade forskande åt sidan. Men hon såg icke annat än förbiilande trädstammar och gärdesgårdar, förnam icke annat än bjellerklangen och Svens maningsrop och klatschar; och så hördes sorlet af en ström; ett qar höga gubbar med urnor på sina hufvuden, kommo de åkande emot, och skredo dem förbi, som andra lurkar utan att säga ett ord: vov, vov vov! glufsade det i detsamma; slädan gjorde en sväng, och Svente slog ett par rigtiga dundersmällar: propproroooo! Nanna steg ur och skyndade in. Sven kunde icke underlåta att för kammarjungfrun, då denna hämtade fällen, skryta litet öfver sitt väl uträttade uppdrag.

"Prostinna' tö'tte inte så mö'et um'et, och prosten ronkade hufvet och gjorde protestantiska åtbörrder, men när han (Sven) kom att nämna angåanes brefvet, så gu'e de mä' se'." o. s. v.

På Löf-ö var nu mycket bråttom: der skurades fejades, eldades och väsnades alldeles obegripligt, allt till följe af det omtalta "rekumderade" brefvet. Hvad rekommendationen beträffar, så var detta väl egentligen ett tillägg af Sven, hvars snusförstånd alltid var verksamt, för att gifva saken behörig vigt, ty; det händer väl sällan att unga herrar, som äro ute och reser på rolighet, sända rekommenderade bref till sina mödrar! Emedlertid var detta sådant det var, högst kärkommit. Det underrättade om Edvards snara återkomst till hemmet.

Denna natt sof Nanna i fru Berndes kammare, men drömde om Edvards. Följande morgonen måste man genast taga i färd med allehanda förbättringar och uppstufvelser inom hus. "För allt hvad kärt är, barn, laga att Edvards kammare blir i ordning, varm och treflig på allt sätt; den tål att elda ett par dagar innan den blir jemnvarm."

Sjelf fjeskade den omtänksamma husmodren fram och åter, ut och in, som hade det varit frågan om att tillställa en bal. Hon hade saknat sin son, och lidit mer af hans bortovaro, än hon för någon ville tillstå, men nu var allt bekymmer glömdt och glädjen och längtan hade intagit dess ställe.

Mildvädret hade sedan gårdagen fortfarit; men på aftonen började ett sakta snöfall. I skymningen är det på landet vanligtvis rätt bråttom en stund. Såsom qvarnhjulet i en ström drifves fortare eller långsammare allteftersom vattnet störtar på och fördämningarna räckt längre eller kortare tid, så vänder sig ock qvarnhjulet i ett landtligt hushåll, än fortare än långsammare omkring sin axel, allt eftersom de dagliga göromålens ström, i större eller mindre massa vältrar sig deremot. Morgon, middag och afton är det som alla damluckor dragas upp och machinen får en raskare gång.

I qvällningen skall man ställa in ved och vatten, tända upp i spisen, dela ut aftonvard, taga fram ljus och annat smått från handkammaren. Nanna hörde och bemärkte deruppe på Edvards kammare, der hon nu höll till, denna ökade verksamhet i machineriet, och ehuru hon sjelf, van att deltaga i hushållsgöromålen, ganska lätt uträknade orsaken dertill, klappade hjertat ändå med förökad hastighet hvarje gång det smällde i en dörr dernere. Sjelf kunde hon ingenting se, emedan Edvards rum var beläget åt trädgårdssidan till. Nu var det rätt prydligt derinne. De nystärkta gardinerna sänkte sig såsom ett par hvita skyar ned öfver blomkrukorna i fönstret; en törnrosbuske och en myrten, på hvilken små hvita sternlika blommor myste kärligt mot eldskenet; ty i kakelugnen brann nu aftonbrasan af, hvilken ett par gånger blifvif förstärkt med några vedträn i hopp att den måtte hålla ut till den väntades ankomst. Golfvet var beströdt med finklippt lycopodium, såsom det på landet brukas, och på bordet brann skriflampan, kastande ett mildt sken på Christushufvudet efter Guido Reni, som hängde öfver soffan.

En sak blott felades, men det var dock hufvudsaken; — steg hördes i trappan, riktiga stormsteg, dörren ryktes upp och nu — nu felades intet.

Edvard Berndes böjde knä för sitt hjertas brud, lyfte ömt smekande hennes hand på sitt hufvud och såg kärleksfullt upp mot henne, så som han ofta i tankarne gjort. — — —

Lycklige de, som efter en så lång skilsmessa (jag kallar den lång, ty i kärlekens korta blomningsperiod kan en tiderymd af sex månader benämnas så!) lyckliga de, som efter en så lång skilsmessa icke finna något fremmande hos hvarandra, utan allt oförändradt kärleksfullt, trohetsfullt! I sina tankar länkade de samman skilsmessans och återseendets stund, och tiden deremellan föll bort; de räknade den icke, eller hellre den var icke till för dem.

Nu kom fru Berndes äfven dit upp.

"Se så ja, din upprorsmakare! har du det bra nu? Jag tror, Gud förlåte mig, att du blef riktigt ond för det du icke fick rusa upp våt som en nedsnöad orre? . . om jag icke nödgat honom att palta af sig dernere, hade du fått ett vått och kallt famntag, min lilla Nanna, och det hade ditt bröst, minsann, icke tålt vid."

"Bröstet!" sade Edvard hastigt, och drog Nanna fram till lampan. "Hur är det med bröstet nu?" men uttrycket i hans ansigte, då han betraktade henne, gaf icke anledning förmoda att han funnit skäl till oro. "Hjertat slår väl fort . . . mycket fort men det har det lof till i dag!" sade han.

De satte sig alla tre på soffan under Christushufvudet. "Nå, tala nu litet förstånd med oss, kära Edvard, och bråka inte så förtvifladt: flickan mår bra och håller af dig litet mer än hvad rätt och billigt är, se så."

"Jag skall då tala om för mor, att jag anser förståndigast att icke resa bort nu vidare, och ha ledsamt, utan bli hemma och vara lycklig, hvad säger mor om det?"

"Såså-å-å!"

"Jag kan icke fara upp till det der välsignade Stockholm, det är alldeles omöjligt, ser mor. I vår är jag myndig, och då . . ."

"Åh, stilla ditt svärd, du Ridderborg!"

"Det är ju bara barnsligheter, mor lilla!"

"Kyckling!"

"Lifvet är kort, hvarför taga år från dess skönaste period?"

"För att ännu mer förlänga och försköna denna period!"

"Mor gör synd!"

Fru Berndes såg på sin son — "tviflar du på dig sjelf, min vän?"

Han vände sig hastigt mot henne och sade allvarsamt och med en lätt förebråelse i blicken, som dock icke röjdes i tonen: "hur menar min mor?"

"Jag menar, att du är en rar gosse, och att ditt bröllop skall stå någon dag nästa sommar, om Gud vill."

"I September fyller Nanna 17 år, då . . ."

"Det är rätt, men nu skola vi tänka på att roa oss dessa få dagar du är hemma. I morgon fara vi till prostens. . ."

"Men åtta dagar, hur njugg du är, kära moder, mot din ende; du mäter hans lifs lycka på tumstock!"

"I vår är du myndig, då skall du få hushålla sjelf," sade hans mor leende.

Dagen derpå foro de alla till Ljussala. Glad gick prosten sin unge vän till möte, lade sin hand på hans axel och såg honom uppmärksamt i ögat, tryckte derpå innerligt, ja ovanligt innerligt hans hand till välkomsthelsning. Edvard förstod kanske icke fullt denna blick -- den sänkte sig till botten af hans själ --- icke denna handtryckning, men det förstod han att hans gamle lärare var nöjd.

Jag bjuder icke till att skildra dessa lyckliga dagar, så lika och så olika hvarandra som ett blad, ett bär, ett blomster det andra. Det var blott ett fel med dem: att de förgingo så fort.

"Du blir nu borta ett helt halft år!" sade en gång Nanna suckande till honom, då de båda suto och språkade förtroligt en lördagsqväll under det prosten drogs med usus i sin predikan, prostinnan höll vecko-revy i köket och Otto försökte ett par nya skridskor.

"Sörjer du för det, Nanna?" frågade Edvard med en djup, varm blick.

"Visst sörjer jag, det vet du väl."

"Tack! men då jag kommer tillbaka ha vi, likasom förra gången glömt vår saknad, och återseendets glädje försonar all skiljsmessans sorg."

"Ja, om allt blir så som det nu är . ."

"Huru menar du? skola vi icke alltid älska hvarann såsom nu?" sade Edvard med en frågande blick.

"Sådant kan man aldrig veta."

Edvard fortfor att se på henne med samma uttryck i blicken.

"Nu känner jag en mörk skugga i min själ, Edvard, en svart rand af tvifvel kring denna stundens fröjd, säg, hvad betyder en sådan fruktan? är det en aning, eller måhända en inbillning blott?"

"Fruktan? tala ut, Nanna, du dolde något der — jag förstod det, ej af dina ord, men af dina ögon, hvad fruktar du, säg?"

"För jag har läst i böcker huru män som så der fara bort, under tiden få andra tankar, ja till och med glömma dem de förut älskat bäst af allt på jorden?"

Edvard log; icke öfvermodigt, men lugnt och varmt, och detta leende tröstade henne. Tyst tryckte hon hans hand till sitt hjerta, "om så ginge, så kunde jag icke lefva, det vet du, Edouard!" hviskade hon. Detta fann Edvard helt naturligt, ty icke heller han kunde lefva, tyckte han, utan henne, som nu, under stilla tårar satt lutad mot hans axel.

Men tiden, den obarmhertiga, obevekliga, gick sin oafbrutna gång, och om den ock stundom kan kallas en sengångare, så klifver den ibland på som Lunkentus, och innan man visste ordet af stod bredslädan för dörren. Fru Berndes och Nanna följde Edvard till vägs första milen. Då de hunno till gästgifvaregården väntade skjutsen redan. Medan sakerna förflyttades på det andra åkdonet tog Edvard ett ytterligare farväl, först af sin mor och sedan af Nanna. "Tänk nu icke mer på hvad som står i de der böckerna, utan på hvad som står att läsa i mina ögon och i mitt hjerta," sade han då han lyfte hennes florshufva och böjde sig intill henne. Solen lekte i hans vackra rika hår, och den trovärdiga blicken var länge fästad på henne. "Adieu Nanna! .. i Maj! .. om Gud vill; ... adieu, moder min!"

Dock, gå icke bort! Dröj en stund ännu vid slädans karm; se ännu en gång rätt djupt, rätt fast i de der klara, nu fuktiga ögonen. Styrk dig der. Visste du hvad sällhet denna kärlek ännu hade att gifva dig, denna första, enda, ty kärlekens Maj, liksom lifvets, blommar blott en gång, "en gång, men ej mera." Den första kärleken liknar barndomen, den är himlen närmare. Den första kärleken är såsom ett barn, den har himlen utan att veta det. Visste du detta, du bidade ännu en stund med denna afskedskyss ... du ginge icke nu bort, sorgsen men lugn ... du går ... välan!

Hvem förtäljer om englarnes kärlekshändelser? icke vi, detta är en teckning efter naturen, en hvardagshistoria, en skildring ur verkligheten. Ingenting annat.

XI.

Man var redan i slutet af November. En stor mängd s. k. läsare hade uppstått i församlingen under detta år. Prosten, som var en fridens man, och dertill en ganska tolerant och klok man, gjorde icke mycket väsen af saken. ”Det är med dem som med de småländska getterna,” sade han, ”ju mera man ratar dem, desto bättre trifvas de! ju mera man förföljer dem, ju värre de skrika, och ju värre de skrika, ju längre de höras; de må väl hållas så länge, få se om de inte tröttna, och få se hvilka predikningar folket tycker bäst om i längden, deras eller mina.” Men nu hade han hört sägas att en blind man höll predikningar och andeliga tal i byarne deromkring och förklarade ”väckelse och den rätta tron,” och att mycket folk lopp till att höra honom.

”Det är då rent förfaseligt att vördig' prosten tårer att blinde Sven går och stryker i byggden och predikar Guds ord mitt för näsa på'en!” sade klockaren en dag till kyrkstöten, och denne kunde heller icke begripa hvad prosten grundade på. Kom så orgeltramparen till och ville veta att prosten till och med ämnade låta Sven stiga upp i skolhuset och hålla tal för barnen påföljande söndag, hvilken underrättelse så konfunderade klockaren att han bemäldte söndag icke var i stånd att komma på nota', utan tog amen en hel ton öfver prosten.

Det var vid pass en månad före jul. Öfverallt i stugorna omkring prostgården hörde man omtalas hurusom blinde Sven skulle förklara "Dommedajstexta' " på skolhuset om söndagen, och huru prosten, som blifvit underrättad om detta, icke alls satte sig deremot, utan sade helt godt "låt honom försöka, får han känna hurudant det är; kanske gör han det rätt så bra som magistern och jag sjelf; . . det är inte ondt i det."

Klockan var omkring sex på aftonen; skolhusets rymliga sal var uppfylld af väntande, dels nyfikna, dels andäktiga åhörare. Månan kastade ett klart blåaktigt sken öfver frostblommorna på fönstren och öfver "de vandrande blommorna," barnen, som hvimlade derinne. Man bar in ljus; och nu inträdde den väntade predikanten. Det var en man omkring 30 år; hans hår mörkt och krusigt och hyn äfvenledes mörk. Ögonen voro djupt inträngda och tillslutna; men han böjde icke ned hufvudet såsom blinda vanligen bruka, utan bar det på ett vackert sätt uppåt. Hans figur var fin och ledig, mera spenslig än satt. En kort stund dröjde han vid dörren, såsom för att lokalisera sig. "Ett fyrkantigt, rymligt rum; . ." sade han liksom vid sig sjelf, . . "mycket folk härinne." Derefter, under det han i rak rigtning gick framåt utan ledare, förde han högra handen öfver skolbarnen, som med tätt sammanlutade hufvuden suto på sina bänkar i midten af salen. Han log helt fromt som han, en efter annan vidrörde de små slätkammade hjessorna.

Öfvest i rummet, nära predistolen stod prosten och hans familj. Här stannade den blinde igen; gned sina händer som voro serdeles fina och hvita, och andades på dem. Antingen väntade han att bli tilltalad, eller dröjde han så, blott för att hemta sig, och återigen, så godt det lät sig göra, orientera sig på stället. Utan mycket famlande lade han derefter sin ena hand på prostens axel (prosten stod främst) och log nöjdt vid det kan kände kaftanens släta veck.

Den blindes utseende behagade prosten, och han tog hans hand, "god afton Sven, välkommen!"

"Guds frid, vördig prost; tack!"

"Du är helt kall, jag tror du fryser," sade prosten uppmärksamt betraktande den blindes ansigte, hvarest en fin darrning på läpp och haka nu förrådde sig, men om denna härrörde af köld eller någon otolkbar inre rörelse är svårt att afgöra. Troligen var detta icke den blinde apostelens första samtal med en prest.

"Å nej, å nej; jag fryser inte nu, inte . . . det är en skön afton, . . så ljust som midt på dagen, vördig prost!"

"Ja väl, min käre Sven, men hur . . ."

"Jag förnimmer det," afbröt den blinde hastigt.

"Så-å. Men hur länge har du varit blind?"

"Alltid."

Det ligger en mäktig hemsk kraft stundom i de båda orden alltid och aldrig då de uttalas så der enstaka.

"Hvad gör du dig väl för begrepp om ljus och mörker, kära Sven, kan du förklara mig det?"

"Det skall jag säga er: om jag sticker mitt hufvud i en säck, kännes det trångt och ängsligt, sådant föreställer jag mig att mörkret månde vara. Tar jag hufvudet ut, så kännes allt så gladt, så lätt, fritt och behagligt, det är ljuset! Men månljuset är såsom en dröm, då solljuset är såsom verkligheten. Man kunde och likna menskliga förståndet vid en måne och religionen vid dess sol. Detta har jag just setat och tänkt på vägen. Man får allehanda tankar uti sig en sådanhär aftonstund. Det är som om naturen ock hade sina sön- och söcknedagar. I afton firar hon sabbat. Träden stå löfvade i hvitt, marken glimmar af millioner demanter och rund och klar går månan ur skogen, och reser en lång eldstod i viken! 'Du elenda, öfver hvilken alla väder gå, och du tröstlösa; si, jag vill lägga din grundval med saphirer; och dina fönster göra af kristall och dina portar af rubiner; och alla dina gränsor af utkorade stenar;' och nordanut, låt mig se, hvar ha vi norr, nu? der? . . . nej der, . . . det flammar nordanut i afton! Säg, är det brudgummens helsning till bruden, som klädd i högtidsskrud förbidar hans tillkommelse?" och som han så talade höjde han sin röst så att den kunde höras af alla:

"Ljus såsom sanningen hvälfver himlen sitt väldiga tak öfver jorden, högt omäteligt! — Stilla rulla verldarna sina klot deruppe, och Han styrer dem med sitt finger allt intill yttersta dagen! — Och tallösa solar springa fram på hans vink och löpa sina banor, everdeligt efter hans viljas ordning." Nu lade han venstra armen omkring predikstolspelaren, och i ett ögonblick stod han, utan biträde deruppe. Han sträckte ut sin hand, de halftäckta ögonon glimmade underligt mot ljusen, och hans röst var djup, såsom orgeltoner, då han fortfor:

"När nu allt detta skall förgås, huru bör då eder vara?"

Inspirationen hade fattat honom; och han talade om själens skönhet såsom han nyss förut talat om naturens, — om denna verldens undergång, om

Christi tillkommelse och domen och om det stundande eviga lifvet.

Det tycktes som om tankarne och ideerna trängde sig på honom med sådan häftighet att orden knappast hunno undan hvarandra, han drog djupt efter andan, kinderna brunno och stora droppar tillrade från hans panna.

Prosten satt uppmärksam och rörd bland de andra åhörarne, och då den blinde slutat, tackade han honom hjertligt och bad honom oftare helsa på i skolan och tala der. "Jag, en lekman, vördig prost!" sade Sven med ett vackert leende, "går det an, det?"

"Derföre skall du ock tala för de små lekmännen som stå dernere och se så godt på dig. Till julen är du välkommen till oss, för att jula med mig och de mina . . det vore godt jag hade dig prestvigd till dess, min gubbe." tillade prosten och klappade honom på axeln.

Vi ville gerna, och det skulle vara oss ett nöje att omtala huru julen firades på Ljussala, men vi torde redan hafva spunnit ut berättelsens tråd alltför lång och vilja fördenskull, sedan vi nu gjort läsaren litet bekant med lokalen och personerna, fortskrida något raskare med sjelfva historien.

Efter helgen vardt Nanna bjuden till sin farmor i staden, och det beramades att hon skulle tillbringa återstoden af vintren der hos henne, Detta var så mycket lämpligare, som lilla Signe nu skulle gå i dansskola, bevars! och den äldre systern sålunda kunde ha tillsyn om henne der inne hos farmors, hos hvilken de båda under tiden skulle bo.

Farmor var en förträfflig gumma af gamla verlden; bindmössornas och ärbarhetens tid. Ingen i den lilla trefliga staden bar en finare, rarare mössa än hon; men den var icke af atlas "mjölkhvitt" eller "blåhvitt," utan af allradyrbaraste veckade spetser och kostade ansenliga pengar om årena i bara tvättning. Den rosiga katunklädningen fästades efter tidens sed tillhopa öfver bröstet med tvenne stora knappnålar, hvilka brukats minst i trenne år, samma nålar. Halsklädet fästades ock samman, tätt i halsgropen med en dylik trotjenarinna till nål. Sådan var farmor till sin yttre menniska. Till sitt inre var hon lika enkel, fridsam och arbetssam som from och gudfruktig.

I farmors hus lefdes mycket stilla och indraget. Hvarken hon eller hennes dotter, som var enka efter en mindre bemedlad man, och som nu bodde tillsammen med sin mor för att vårda henne på gamla damans dagar, voro böjda för sällskap. Deras enda umgänge sträckte sig till några gamla hedersmän till borgare och deras fruar, — ungdomsbekanta och vänner, — hvilka helsade på några gånger om året, för att se hur verlden lefde med "syster."

Tiden i detta hus försvann så jemnt som sanden i ett timglas. Hela veckan om, spinnrocken och stickstrumpan, Söndagen, Strums betraktelser och Ekmansons postilla.

Rummen voro ganska trefliga, beqväma och vackra. Prosten påstod bara att "mor skurar och fejar tills hon, en vacker dag med hela sitt möbelmang far ned i källaren."

Hushållsmachineriet gick här icke med den ojemna farten af ett qvarnhjul, utan snarare såsom verven i ett positif, som vrides med stadig hand, och vilja vi fortsätta liknelsen, kunna vi gerna påstå att stycket som speltes derpå, liknade ett vackert tricordium: ständigt samma toner återkommande i behaglig vexling. Nanna trifdes här ganska väl; gick sin faster tillhanda i hvad hon kunde, läste högt för farmor och skötte om sin lilla syster som började sin dansskola.

"Är hon beskedelig vid dig dansmamsellen, Signe lilla?" frågade farmor — på sin gammalmodiga façon att lägga till en stafvelse der och hvar, — en dag, då de suto bredvid hvarandra i den låga soffan och i det hennes visnade hand smekte den lilla sondottrens rosiga kinder.

"Ja bevars, falmor lilla, jag får aldrig några bannor."

"Nå, men hur kommer det sig att du går sednare i skolan än de andra flickorna, som jag ser masa dit en timma före dig?"

"Jo, se, falmor lilla, de dansa gavotten, de, det gör inte jag, derför ska' de komma förr än jag, förstår falmor."

Hvarför skall du inte dansa,...hm...den der dansen då?"

"Nej, si falmor lilla, de som dansa gavotten betala tre rexdaler, men vi andra bara tio."

"De som dansa gavotten betala tre riksdaler mer än de andra som betala tio, menar hon," upplyste faster Maria. Nanna bara skrattade, åt lilla *Signes* rotvälska.

"Nå, har du lärt dig några kaperioler ännu, låt mig se, min flicka?" bad farmor.

"Ja bevars," och Signe steg upp, satte fötterna i positur och changerade några hvarf ganska näpet.

"Vaserra, det går ju galant!"

"Så kommer pas de sephyr men det kan jag inte liktigt ännu."

"Men det går ju snällt," sade farmor, kastade klädsnibbarna öfver axlen och gick till sin byrå. "Hör du Maria Magdalena, jag har lust att lägga till så att flickan får lära sig schavotten som de andra."

"Det kan mor göra,"sade Maria småleende. "Här har du, Nanna, nio plåtar silfvermynt, det kan du lemna dansmästerskan för Signe."

Signe slog tillhopa händerna, tryckte koralläpparna mot farmodrens skrynkliga kind så varligt och lätt, för att icke rubba mössan, den fina, nytvättade.

Faster Maria var en qvinna, som mycket erfarit, mycket lidit i denna verlden och slutligen såhär i ensamheten, så godt hon kunde vårdade de förbundna, men långt från läkta såren i sitt hjerta. Med henne talade brorsdottren om sin unga kärlek, sina förhoppningar, sin längtan och sin tro.

Fastren log, men svarade ej.

Detta leende, denna tystnad smärtade Nanna,

"Du svarar icke, Mia?"

"Il n'y a rien d'eternel, ni même de durable dans les sentiments humains;" svarade hon med Sues ord, och teg derpå igen, Nanna kände sig orolig af detta svar, utan att egentligen veta hvarföre. Under flera dagars tid funderade hon på detta melankoliska axiom, men kunde icke hitta på rätta andemeningen deri. Snart glömde hon dock bort hela saken och talade åter ur öfverfullt hjerta om Edvard och om huru de älskade hvarandra. "Kära barn," sade Maria en gång, vid ett dylikt tillfälle, "håller du då så mycket af din fästman?"

Nanna såg på frågarinnan med en innerlig, svermande blick.

Rörd af den djupa, tillitsfulla känsla, som uttalade sig i denna blick, fortfor Maria: "min lilla Nanna, vänj dig icke att hysa så alltför stora anspråk på lifvets lycka, lika litet som på din blifvande man, du skall endast komma att lida deraf."

"Huru menar du, Maria? lägg bort den der knyppeldynan och slarfvet, och se på mig medan du talar."

Fastren gjorde som flickan bad, lade undan sitt arbete, tog brorsdottrens händer i sina och såg henne förståndigt och godt i ögonen, som hon sade:

"Det är icke utan afsigt som jag öfvertalat Otto att låta dig fara in och bli hos oss en liten tid, jag känner din högstämda inbillningskraft och alltför noga bekant med de vådor, som en dylik gåfva medför åt dem, som fått den, har jag velat varna dig för dess tjusningsvilla. Det går icke an att tänka sig jorden såsom en himmel och menniskorna såsom englar, minst går det an att vänta sig stabilitet i deras känslor."

"Men kärleken, Maria," afbröt Nanna lifligt, "kärleken är dock evig och oföränderlig?"

"Jag har också en gång älskat och svermat (svermeriet ligger i vår slägt) såsom du, Nannalill';" fortfor Maria, undvikande, "som du trodde jag att kärleken betydde för mannen hvad den betyder för qvinnan, allt. Men ser du mannens ställning i lifvet, hans göromål och hans sträfvan, draga hans känslor mera utåt, hvarföre de lättare förblekna eller sköljas bort af det praktiska lifvets flod — qvinnan deremot konsentrerar sina tankar och känslor mera inom sig. Hvad äran är för mannen, är kärleken för qvinnan. För honom är den blott ett tidsfördrif, en 'lifvets krydda,' för henne, lifvet sjelft." Mot sin vilja kände Maria hur ett bittert drag bildade sig kring munnen, hon afbröt ett ögonblick och fortfor derefter: "Detta vet icke qvinnan, och så länge är hon lycklig af sin villa, men som hon en gång måste veta det och derigenom blir olycklig ju mer, ju längre hennes inbillning och tillförsigt varat, så anser jag att det är bäst på förhand veta hvad man har att vänta. Männerna begå, efter min tanka, en stor orättvisa just genom den öfverdrifna hyllning de i kärlekens första period egna qvinnan. De besinna icke att då de en gång taga sig för att knappa in på denna hyllning, dessa uppmärksamheter och varma försäkringar, skall det hjerta som funnit sin högsta sällhet i denna dyrkan, känna en tomhet, som af ingenting kan fyllas. Man hör ofta gifta män och qvinnor som öfverlefvat kärlekens midsommar, d. s. k. smekmånaden säga: jag älskar min hustru, min man likamycket nu som före bröllopet, fast på ett annat sätt." — på ett annat sätt! Hvad är detta för ett talesätt? eller hvaruti består skillnaden? Jo, att man numera icke bemödar sig om älskvärdhet, inre och yttre skönhet inför hvarandra! Såsom förr, tillbringar icke mannen mer hvarje ledig stund, han kan tillrycka sig undan det praktiska lifvets bestyr, hos sitt hjertas utvalda, han söker icke mer hennes välbehag i allt; den glödande älskaren har blifvit en ljum man, som ofta jagar efter nöjen utom hus och hemma vänder afvigsidan ut. "Hvad gör också det, mor vet nog att jag håller af henne ändå!" Och hustrun, å sin sida, hon sörjer måhända öfver detta ombyte men äfven hon finner sig snart nog deruti, tror att så skall vara. Hon bemödar sig icke mera att strö ut sitt hjertas och sitt sinnes bästa blommor i hemmet, hon gömmer sin älskvärdhet och sin andliga rikedom för att dermed sprida fröjd och behag utom hus. Papiljotterna sitta i håret vid middagen hemma, på det att lockarna skola falla sig vackert på Supén borta. "Hvad betyder också det? pappa är inte så noga: vi äro för goda vänner, att han skulle bry sig om sådant!"

D. ä. Man och hustru äro alltför goda vänner för att söka behaga, försköna lifvet för att lyckliggöra hvarandra. En förträfflig regel!

Men kärleken är en förnäm gäst, och han trifves icke rätt väl tillsammans med lifvets platta hvardagsprosa. — Såsom Psyche måste man beständigt ligga på knä för kärleken och sträcka armarna emot honom, bedjande att han måtte stanna qvar!

"Hör nu mitt lifs historia i sammandrag:

"Jag älskade min man såsom du nu älskar Edvard, och jag trodde att jag var älskad tillbaka på samma sätt, d. v. s. fullt, innerligt, ovanskligt ... Hur jag drömde och svermade!" fortfor Maria med glänsande ögon, "hur jag förlorade mig i kärlek — nej tillbedjan såsom du gör nu! min själs bästa tankar, mitt hjertas bästa känslor tillhörde honom. Vi voro icke mera tvenne väsen, vi voro ett. Hans fröjd, likasom hans sorg var min, jag kände den såsom min egen, ja, väl varmare!"

Rörd lade Nanna sina armar kring sin fasters hals. "Goda, goda Maria!"

"Hade någon kommit till mig och sagt såsom jag nu till dig: tro honom icke, hade jag säkert lett tryggt och ståndaktigt som du nyss, och likväl ..." här förlorade Marias röst den friska klangen — "och likväl erfor jag snart huru litet hans kärlek liknade min. .... Bestört och till mitt innersta sårad, drog jag mig tillbaka. Lifvet förlorade för mig sin färg, hela verlden syntes mig en öken och jag trodde att jag aldrig skulle kunna lefva der ..."

"Arma, arma Maria!" suckade den deltagande unga flickan och smekte fasterns bleka kinder.

"En sådan sorg sprider sin förmörkelse icke blott i vårt hjerta, utan och i vår själ, i vårt förstånd — öfver hela vårt inre väsen. Så hände det ock med mig ... men till min förundran gick verlden sin gång, och min smärta, som syntes mig så omätligt stor, tycktes icke inverka derpå" fortfor Maria sorgligt leende. "Vi blefvo gifta."

"Blefvo gifta?" afbröt Nanna hastigt, "du hade då redan under din förlofningstid märkt att han icke förtjente din kärlek, och ändock förenade du ditt öde med honom?"

"Jag sade icke att han var ovärdig min kärlek, jag har blott sagt att han icke älskade så som jag; att han icke vårdade sin kärlek såsom sitt lifs skönaste, dyrbaraste arfvedel. I min ungdom hörde jag ofta sägas att de flyktigaste ynglingar blifva stundom de bästa män. Huru härmed kan vara, lemnar jag derhän, men sannt är emedlertid, att män af en viss lefnadsliberalism vinna icke sällan mästa tycket hos vårt kön. För min del förstår jag icke detta. Det naturligaste är visserligen att ett rent sinne skyr det orena, snarare än amalgamerar sig dermed. Sådan var min tanka, och följden blef att sympatien mellan min fästman och mig snart var störd. . ."

"Men han ångrade sig väl, lilla Maria?"

"Ångrade sig! åja; och en menniska kan icke göra mera! om du fattar om en fjärils vingar så att färgdoftet rubbas, förstöres; om du plockar bladen af en blomma . . . så ångrar du det, men fjäriln, blomman — stå de upp igen för det, och lefva?"

Nanna häpnade och teg.

"Och dock finnes det andra fjärilar, andra blommor i den vida verlden. Men om psyches vingar falla, om själens lilja vissnar — det är obotligt . . . !" Maria tystnade åter ett ögonblick och fortsatte derefter: "Jag har aldrig förstått mig på att urskulda dessa vices aimables, som verlden kallar det, ty jag kan aldrig komma ifrån den öfvertygelsen att just sådana små förvillelser äro de som så småningom försåtligt draga menniskan in i de stora! 'Jag känner blott ett medel', säger Shiller, 'att från försämring bevara menniskan, och detta är — att skydda hennes hjerta för svagheter,' märk svagheter, säger han, icke synder. Men svagheten är syndens knoppning. Så tänkte jag äfven då, men jag tänkte det icke kraftigt nog, för att med ens skilja mig från en person, som jag icke mera rigtigt aktade. Det var ock detsamma; på kärleken hade jag numera förlorat tron, mitt hopp på lifvets lycka var ock slocknadt för alltid och jag hade icke annat att göra än lyssna till de minas önskningar. En brytning skulle hafva väckt allt för mycket uppseende och skandal inom vår lilla krets. Icke var det värdt att föra ett sådant väsen för småsaker; litet grummel älskande emellan betyder ju allsingenting; litet jalousi, qvinnonycker, romangriller &c. &c., det der allt är så vanligt... Hela verlden skulle hafva ansett honom för ett offer och mig för en narraktig romanhjeltinna.."

"Men icke jag, Mia, icke jag; ty fult är fult och vackert är vackert!"

"Likasom svart är svart och hvitt är hvitt, och blandar man dessa tillsammans så uppkommer grått; och det gråa är icke min liffärg, fastän det varit mitt lifs, och fästän jag sjelf är grå vorden," skämtade Maria. "Det går emedlertid underligt till i verlden, min söta Nanna, till sluts torde man måhända icke alls veta skillnad på svart och hvitt eller om, hur och hvarföre man älskar eller hatar, gillar eller ogillar; utan att alltsammans beror på väder och vind eller på årstid eller något annat tillfälligt. Man säger då, jag älskar den personen och hans sträfvan — för det att det blåser sunnan i dag. Jag hatar eller ogillar eller klandrar den personen och hans görande och låtande och allt hans väsende, emedan vi ha skottår i år, o. s. v."

Så predikade Maria för sin unga brorsdotter. Hon ville på förhand göra henne förtrolig med verklighetens dystra mysterier, på det hon klart och med sans måtte skåda ut i lifvet, och icke fordra af det mera än hvad det har att gifva. Hon ville stålsätta henne mot inbillningens svek och vådor.

"Du känner så föga af den verld, i hvilken du skall komma att lefva, mitt barn, och målar dig den i fantasiens falska färger, och, en älskande flickas fantasi, icke allenast agranderar alla ljusare föremål i lifvet, den äfven förgyller de mörka."

Men hon talade icke blott om lifvet, sådant det är, utan ibland äfven om huru det kunde och borde vara. Hon svärtade ej, hon förgyllde ej, hon talade sanning bara, och lyfte med ärlig hand fördomens och missförståndets slöja från menniskor och ting, och det lyckades henne slutligen att något litet draga ned den alltför öfverdrifna inbillningskraften hos sin åhörarinna, så att denna bemödade sig om att med mera sans blicka in i framtiden och sina egna förhållanden.

Ingenting är olyckligare för framtiden, om ock lyckligt för stunden, än att hysa för stora anspråk och förhoppningar t. ex. på kärleken. En sådan svermare eller svermarinna liknar spelaren, som sätter hela sin egendom på ett enda kort: hvitt eller svart, lif eller död!

Men nu led dansterminen till ända och man beredde sig till slutbalen. Nanna sydde sin syster en ny balklädning ("hvit-lutig") och Maria bestod spetsarna kring hals och ärmar. Under tiden språkade farmor med Signe angående affärerna i "danseskolen."

"Hör du Signelilla, är mamsellen alltjemt lika beskedeliger vid dig?"

"Ja bevars falmor lilla, hon kallar mig sin lilla fjäril — — men der ä' några andra flickor som hon kallar sina 'tre gracer', dem skulle du se falmor!" och Signe gömde storskrattande sitt rödblommiga ansigte i sina små händer.

"Hvad betyder det, du Maria Magdalena?"

"Åh, det skall väl vara de tre gracerna, kära mor, det var trenne behagliga vackra gudinnor förr i verlden."

Farmor var icke fullt nöjd med Maria Magdalenas förklaring, utan gick sjelf efter Nannas fransyska lexicon, för att slå upp ordet.

"Hm . . . hm . . um . . . 'Gra . . gra — — Grabat' Grace!' der ha vi det!" ropade farmor förnöjdt i det hon förde sitt finger på hvilket ådrorna korsade hvarandra, tält under orden: 'ynnest, gunst &c... behag, täckhet, gracerna eller behagens gudinnor,' "välsigna mig står det icke der! nå, men kallar hon inte också dig för sin lilla grace, flickunge?"

"Nej, jag tackar, falmor! dä' ä' tre små dumma flickor som aldrig kunna lära sig flançaisen — falmor skulle skratta om hon såg dem, fast jag glåter ibland åt dem!"

"Såå," sade farmor, som nu begrep saken.

"Och tjocka ä' de som Bolmästarinnan . . ."

"Lilla nebbnos!" sade farmor och drog fingret öfver den täcka fina näsan och friska munnen.

Emedlertid inbröt den stora dagen. Lilla Signe, dagens drottning, kläddes först. Hon såg rätt näpen ut i sin bespetsade klädning och mamluckor. Farmor hade skänkt henne sidenskorna, och dessutom köpt för "en mark" pullor för det att hon skulle hålla sig rak och "reputerliger i schavotten." Hon stod der snart färdig med "klansen" på armen. Nanna hjelpte nu Maria, som sjelf ville följa upp sina älsklingar och se till att de ej förkylte sig. Sist klädde hon sig sjelf. Hennes baldrägt bestod af en enkel hvit klädning af det sorts tyg som fordom kallades "linnedimma," nu tarlatan. En fin krans af koraller som hon bar kring den glänsande hårflätan, var all hennes prydnad, utom en frisk törnros som Maria skänkt henne och som hon bar på sitt bröst.

Farmor kyste Signes lilla hvita nacke med ambraperlorna, och klappade Nanna och Maria på kinden. Alla tre satte sig i "Bolmästarinnans" stora bredsläda och foro af. Vi vilja icke uppehålla oss med en beskrifning öfver den lilla balen i den lilla staden, hvilken bal hade mycket släng- och flängtycke med syskonen i de stora städerna: mycket animerad, mycket trängsel, mycken hetta, kurtis, pounsch, damm och ljusos; det blott villja vi omtala att lilla Signes "Pas de Sephyl" väckte mycket bifall och att hon vid hemkomsten försäkrade sin farmor att hon haft "ektigt oligt!" samt att Otto junior, kort derefter emottog följande bref, hvaruti alla öfverskrifterna felade:

"Min kare Otto!

Nu skall jag saga dig att det ar slut pa dansen och att vi hafva haft slutbal. Den balen var ofantligt roliger Det var sa ofantligt mycket folk och afven manga res-ande ungharar fran Stockholm. Nanna dansade med dem, och de talade mycket om Edvard pa Lof-O (kan du forsta!) och Nanna blef sa sjuk, sa sjuk sa hon nara pa danade men hon blef battre igen och ville inte fara hem for min skull som var uppbjuden till alla dansarna (kan du forsta!) Halsa Pappa och Mamma sa mycket; nu har jag manga rakkyssar att fordra af pappa, halsa honom med det, för sex Onsdagar och sex Lordagar och dem tar jag ut allahopa pa en gang nar jag kommer hem. Halsa afven till Sissa-Mali och den lille sote rode Kattungen, Fubbe; men inte till den svarte som rifs. Du kan afven halsa honan med den gulsprecklige kragen. Nar jag kommer hem skall jag halla dansskola med Britta på Hultet, Vallepehr och kanske att du med, Otto lille, vill försoka; du kan val forut, det forstas, men dina steg aro litet gamlare an mina, for min dansmamsell hade lart för herr Zelinder sjelf, sa hon.

Nu hinner jag inte mer; alltid din vän

Signe.

P. S. Fast, du kan allt halsa afven till den svarte kallungen, for nar jag tanker ratt pa saken, sa har jag redan forlatet den kaltringen.

P. S. Glom intet att saga till Vallepehr och Brita angaende det der om dansen. Du kan lara dig gavotten pa flojt till dess; den ar så har:

Trall, lall, lall; tallelalalalalalalala,
lall, lall, lej, tralelalalala, la, la.

Det ar forsta rep-risen. Du far ofva in den sa lange tills jag kommer, da skall jag lara dig den andre med."

Någon tid derefter kom hästar och vagn från Ljussala för att hämta flickorna hem. Farmor sade att "Otto Petrus" var en fjesker, men hon skref ändå ett kärleksfullt bref till honom och lade derin "300 plåtar silfvermynt" till "lille-Otto," som nu snart skulle till "Gymnaschet." Det vardt mycken glädje i prestgården vid barnens återkomst. "Nanna hade magrat och bleknat litet... mycket! Men Signe hade vuxit ofantligt, hade fått skick på sig, gick utför med fötterna och visste hvar hon skulle göra af händer och armar, och dansade som en liten "fogel."

Nanna var verkligen mycket förändrad. Hon var tystare och mera sluten inom sig, än förr. Det onda i bröstet, som snarare till- än aftagit, var måhända orsaken härtill. Med en egen blandad känsla af på en gång längtan och oro tänkte hon på Edvards återkomst. Han skref nu mera sällan än förut, och hans bref förekommo henne liksom litet fremmande. Förhöll det sig verkligen så, månne? eller var hennes synglas förmörkadt och skeft? Kärleken är blind, säges det, och kan väl vara att den i vissa fall beter sig på det sättet, men att den tillika, i andra fall är den skarpsyntaste gudomlighet i verlden; lärer väl ingen kunna neka.

Hvem är snarare än hon, att upptäcka, hvarje minsta förändring hos den älskade? hon läser det såsom i tydlig skrift kring hans mun, på hans panna, i hans ögon, ja, på hans ögonlock! Och ett bref, huru förrädiskt kan icke ett bref vara, helst om det väges på en misstrogen kärleks guldvigt! Ett ord förmycket eller förlitet, ett comparativ i stället för ett superlativ, en bokstaf, en half, en punkt är tillräckligt att förråda författarens innersta tanka, just den han bemödade sig att dölja!

"Et souvent aussi, l'absence c'est l'oubli... car certains coeurs sont comme les mirroirs; ils ne reflechissent que les objets presentes." "Certains coeurs" ja, men icke alla," tänkte Nanna der hon satt en aftonstund vid samma fönster der Edvard för nära ett år sedan satt lutad mot hennes bröst och önskade att få dö, innan förgängelsen göt sitt grummel till hans sällhets rena obemängda dryck.

"Skulle väl han kunna glömma denna stund?" sade hon vid sig sjelf, "skulle min bild kunna utplånas ur hans själ?...nej, eller skulle han kunna inrymma någon annan, ny bild der?" hon log litet, ty det lät så orimligt; och nu hörde hon vallgossens röst tätt under fönstret:

"Kan man ge det hjerta,
Som man en gång gett?
Kan man ge åt flera
Det som är blott ett?"

"Nej," sade Nanna nu ganska bestämdt och liksom amen till texten. "det låter sig icke göra; icke heller skall Edvard låta hänföra sig af den hvirfvel, hvaruti han blifvit inkastad; nej han skall dyka upp igen derur, stärkt, såsom af ett stålbad, men lika god och ren som förut;" som hon nu såg upp mot fästet, droppade en liten klarblå stjerna ned vid horizonten, och förlorade sig bakom kyrkan... hon tydde detta såsom en bekräftelse på sitt hopp, och sammanknäppte fromt bedjande sina händer.

XII.

"How important to shun the initiatory steps that lead to evil! What momentous consequences may hang upon what at first seems a trivial error and an amusing foible!"

Evans.

Någon läsare eller läsarinna önskar kanske nu veta hur ung Edvard använde sin tid i Stockholm. Och vi måste väl derföre ge något besked härom, ehuru, sanningen att säga, allting annat är drägligare än skrifva en ung mans dagbok i hufvudstaden.

Till en början fann Edvard lifvet der temligen andefattigt och tråkigt. Att sverma omkring på gator och cafféer, dinéer och supéer göra natten till dag och dagen till natt eller i bästa fall göra en tur till häst åt Djurgården eller Haga, var just icke serdeles efter hans tycke och blef i längden tomt och enformigt. Af Spektakler, conserter och lustbarheter intogs han mindre än han hade väntat. En stor del af hvad som mest blifvit omskrutit och prisadt, fann han vida under sin föreställning. Som han icke var van att låta "sinnena agera på egen hand," blef han icke så lätt förtjust, då hjertat icke tillika intresserades. Edvard, ehuru uppfostrad på hvad man kallar bondlandet, hade en fin och ren smak. Hans af naturen lifliga och varma känsla för det sköna hade blifvit närd och utvecklad genom läsning af klassiska författare i forntiden och nutiden, och i afseende på urskiljandet af både det æstetiskt och moraliskt vackra eller fula vägleddes han af ett sundt förstånd som ännu icke hunnit förfuskas, förbildas eller förderfvas.

Prosten, hans lärare, var icke allenast en from och samvetsgrann christen, så i lära som lefverne, utan han var äfven försedd med detta skönhetssinne, som af en naturens lika oförklarliga som oemotståndliga drift, skyggar tillbaka för det fula och onda och drages hän till det vackra och goda. Denna drift eller naturegenskap, kunde man kalla "ett litet samvete;" ty så kraftig, så skarpsynt och obeveklig är den. Och som "skönheten är ett yttre sken af inre fullkomlighet," och icke en blott och bar "delitium visus;" så är denna attraction till det sköna, en fallenhet af icke ringa betydenhet och värde. Så tänkte prosten, och icke allenast lefde, utan äfven lärde derefter. Ej under då, om hans unga lärjunge i sin nya ställning, och bland sina nya bekantskaper, — ty sådana vinna unga män som han, rika och behagliga, ganska många på kort tid, — träffade mycket, som misshagade och sårade hans innersta bättre känsla. I början lät han äfven märka detta. Men snart fann han, att han derigenom endast gjorde sig löjlig, teg derföre, och tog sin hand från republiken, samt nöjde sig med att styra den lilla staten inom eget bröst. Man kallade honom "botpredikanten", "enstöringen", "månskens-riddaren", ja väl "Joseph den andre" då det så passade sig.

Han drog sig småningom undan från dessa samqväm, för hvilka han kände så föga sympathi och i hvilka man stundom så tanklöst och så hjertlöst leker volant med hvarandras goda namn och välfärd; och tillät sig aldrig deltaga i sådana nöjen, som stredo mot hans begrepp om det höfviska och vackra. En hönvishet är den tanken:

"Mitt hjerta löper ingen fara,
Fastän min klo i dansen är;"
Ty snart befinnes att:
"När hönan första steget klifver,
Så följer andra foten med,"

Sådant händer, ty värr! alltför ofta till och med klokare varelser än höns.

För en person, begåfvad med förutnämnde skönhetssinne, kunde synden icke, utan för så vidt den — hvilket dock, egentligen taladt mera sällan händer — uppenbarade sig i en fager (skenfager) gestalt, ega någon synnerlig lockelse. Det förundrade honom mången gång, der han satt i sin ensliga vrå på restaurationer och schweitzerier, att höra hvad slags skämt, som idkades bland flera hans kamrater och jemnåriga, och han kunde icke annat än förvånas öfver den cynism, som der ofta framlyste hos de unga.

"Se der ha vi nu Enhörningen," sade en nyss barberad och friserad ung man, som slagit sig ned bland en hop muntra sporrfagra tjuguåringar, hvilka sutto kring ett bord vid sina fyllda pounschglas, samt då och då under det de ögnade i tidningarna, på bruten tyska adresserade sina något förflugna qvickheter till ett par unga harpspelerskor, hvilka trakterade sällskapet med musik och sång.

"Det skulle vara roligt veta hvad han har för högvigtigt att fundera på medan han ser så allvarsam ut, der bortnas?"

"Åh, en fästman skall se så der ut, vet jag."

"Ja, han lärer vara förlofvad nere på bondlandet, stackare!"

"Stackare!"

"Stackare!"

"Stackare!"

(En liten grön fogel från närgränsande rum) "Staquare!"

"Till sluts skall man få se att han är med i nykterhetsföreningen, eller kanske "läsare," till på köpet."

"Ganska troligt."

"Torr-roligt måtte han allt ha, den syndarn, skål go' herrar!"

"Skål. Inte kan hans flamma just ha skäl att bli jaloux, så mycke är det."

"Han kommer väl att paradera som hjelte i någon af våra fruntimmers-romaner en vacker dag."

"En ny Werther och Laura."

"Eller Petrarcha och Lotta."

"Eller Abelard och Lisa."

"Åh det vore ett alltför platt ämne: "j'aime mieux un collier qu'une bague.""

"Han lär ha pengar som gräs, och vara sin fars ende son."

"Ja vaserrafyra, han har en egendom der nere i Getapulien som han drar reveny utaf."

"Det är både synd och skam att sådana tvärviggar alltid skola ha bättre om fyrkarne än vi andra, lefnadsglada piltar; och att vi ska ha så förb . . . stor procent på våra revenyer."

"Ja, det är sakram . . . . dumt ställdt."

"Åh, det blir väl bättre på nya året; dricken go' herrar!"

"Strunt i bataljen!
Men krögar'n kanaljen
Han tål intet prut!"

"Tyst, skråla inte! Nu skall jag sjunga för er extempore — tyst goja!"

"Bland alla vänner
Som jag här känner
Fins ingen Pehr Contant;
pling plang.

Ingen kan minnas
Sådan slägt finnas
Nog tror jag det är sant.
pling plang."

"Jag har plägat råd med Anton, skurken!
Vändt mig till Diskonten, Juden, Turken,
Utan att få reda på den lurken.
Klingeli plingeli klingeli plang. — —"

"Se så ja . . . vänta, nu reser han på sig! — f-n så bra vext! . . . nu liqviderar han . . . mandelmjölk, kan jag tänka; . . . om han är karl till att dricka ett ärligt glas punsch, den krukan?"

"Han liqviderar varan alldeles som han stod vid en boddisk, landkrabban!"

"Erik den menlöse" "roman af Ingen man."

"Erik Menveds barndom" dito dito!

"Erik den Helige af Bondiska ätten!"

"Men han heter inte Erik, det är ett misstag, mina herrar: han heter Edvard, jag såg det på en tiggarlista härom dagen."

"Nå, c'est egale . . . nu ska vi ha oss litet musik: Gieben uns eine kleine Gesange, meine liebste, Weibertreue, oder meine Dient'l; eller allrahelst, den der Morelli-valsen . . ."

"Åh nej nej: låt oss höra "Die Himmlisches Leben" . . . Dra till flickor! In Tyrol, sagt 'er . . ."

"Jag går rätt till h . . . . . . e och tänder min cigarr, så länge."

(Sång) "In Tyrol, sagt 'er
Iss a G'spas, sagt 'er,
Und da tanzen s' sagt 'er,
Auf den Bass, sagt 'er.
Auf die Alp'n, sagt 'er,
Geht der Bue sagt 'er,

Und das Dient'l, sagt 'er
Singt dazu. Didrau--au."
"Hvart fanden tog vår Werther vägen nu?"
"Han gick till Himmelriket, det förstås."

"Godt, vi hålla oss till jorden sålänge, och vårt himmelska lif — vidare i texten flickor!"

"Wennst in Himmel, sagt'er
Willst kemma, sagt'er,
Must die Zeitung, sagt'er
Mitt dir nemma, sagt'er.
Denn in Himm'l sagt'er.
Wenn s'was Neu's sagt'er,
Inna wer'n. Didrau — au — au.

Edvard gick, och herrarne vid bordet läto ännu en gång fylla sina glas. Harpspelerskorna togo på Morelli-valsen och klockan slog . . . innan det blef slut på mucicerandet, improviserandet, reqvirerandet och liqviderandet.

Edvard hade dock förvärfvat sig några intimare bekantskaper, på hvilka han satte stort värde. Det var så naturligt att han, som egde ett så varmt hjerta och liflig själ, skulle innerligen glädjas och förtjusas af hvad godt och intagande han erfor i sina nya förhållanden; ty det var till en del med honom såsom Thorild säger om sig sjelf: "Jag blef verkligen rigtigt kär med längtan, med suckar efter allt som hade något ömt, högt, behagligt: en barnunge, en yngling, ett vackert ställe, allt —"

(Sue yttrar ungefärligen detsamma någorstädes fastän litet à la français: "La vue d'une riche nature" säger han, "d'un beau cheval, d'un beau chien, d'une belle fleur, d'une belle femme, d'un beau ciel m'a toujours plongé dans une sorte d' extase —"

Bland sina nya vänner hade han utvalt sig några, med hvilka han förtroligare umgicks; synnerligen var det en bland dem, en ung poet med ädelt hjerta och naturfriska känslor, som han höll mycket af. Dessa vänner skämtade väl ofta öfver hans allvarsamhet och hans håg att ”gubba sig”; men detta gjorde de på ett oförargligt och trefligt sätt.

En gång då han var vid mindre gladt mod, eller som hans vän poeten kallade det ”i en alltför erotisk sinnesstämning”, skref han följande bref till

”Nanna!

Du skrifver och lyckönskar mig!... öfver hvad?.. i denna stund, detta nu är jag visserligen mycket lycklig ... men hvad eljest som passerar utom mig, fröjdar mig mindre än du tyckes tro.

”Julen” ... hvilken jul här i hufvudstaden! Föga bryr man sig här om dess religieusa betydelse. Det är en de jordiska nöjenas fest, ingenting annat. Huru olika dem jag tillbringat bland eder! Din far, Gud signe hans gråa hufvud! — har lärt mig att rätt fira denna högtid, jag har ock firat den på hans, på edert, på mitt vis, så godt jag kunnat med mig sjelf. Du talar om frestelser, du varnar mig, du rädes och ängslas för mig!.. frestelser? Jag skall icke säga att jag påträffat några sådana af farlig art: spel vet du att jag aldrig tyckt om, allraminst då man, såsom här är fallet, spelar om pengar; ty det förefaller mig, lindrigast sagt, mycket småaktigt. Detta slags tidsfördrif som modet inlåtit i våra bildade sällskapskretsar, är i den opartiskes ögon blott ett eget sätt att schackra som, om än så häfdvunnit, dock aldrig kan anses riktigt nobelt eller ridderligt. Källarlifvet och det eviga drickandet, är mig vedervärdigt. Unga män bli så feta, uppblåsta och okosliga deraf... Dansa roar mig, som du vet, och hade jag en flicka här som jag tyckte om, så tror jag nog att detta nöje skulle behaga mig. Nu dansar jag väl ändå, men icke rigtigt af hjertat gerna. Valsar gör jag aldrig med någon annan än dig. Spektakler, operor och concerter hafva ändock något intresse i mina ögon, och för dem har jag offrat mina goda fyrkar, det nekar jag ej. Men på dylikt ruinerar man väl icke sin helsa och sin pung. Ett gör mig likväl ve, och det är att erfara huru föga verkligt goda saker senteras här, och huru en hop underhaltiga tillfällighetsstycken endast i och för sceneriets och kostymernas lyx uppbäras och hyllas. Du vet, när vi läste Schiller tillsammans, hvad begrepp vi då gjorde oss om skådespelet! — — För öfrigt äro nöjena här af ett ganska besynnerligt slag: föreställ dig bara att jag vid min ankomst hit hörde omtalas ett mycket omtyckt lustställe, ett Stockholmsboarnes "pleasure-ground" (som Otto skulle kalla det). Det är en vackert ordnad trädgård, doftande af blommor samt omsluten af grönskande häckar af syrener, accasier och jasminer. Det är ett förtjusande ställe. Ville du icke vara der med mig! Sitta hand i hand under accasian och i aftonens stillhet inandas blomsterångorna och tala ord som komma djupt ifrån?

Men de sitta icke under accasian, men de njuta icke af aftonens stillhet och blomsterångorna, de tala icke förtroligt med hvarandra! Träden hängas fulla af mångfärgade pappersstrutar med ljus uti; några musikanter trumma och pipa der nere i en rotunda, och folket går der fram och åter på gångarna och sladdra och helsa och kritisera hvarandras mantiller och promenad-hattar. Djupt från det ångande gräset och blommorna fara smattrande raketer, och svärmare upp, hela nejden blir full af rök och os, träden få eldfärgade löf och vandrarne skrika och springa om hvarandra, och månan står hög och klar och ser stum ned på allt det der skräpet: strutarna, raketterna och på vandrarna! Och detta kallas nöje!

Nå, ja; alltför gerna för mig.

Men hvad bryr du dig om allt detta, Nanna min? Gud vet hvad jag pratat om hela långa stunden, min hufvudsakligaste tanke har dock varit: ack vore jag hos dig! vid dina fötter... nej, vid ditt bröst... jag är der... lägg din hand på mitt hufvud.. lägg din arm om min hals... så;.. nej det käns så konstigt i mitt hjerta.. stilla! stilla! stilla! addio!

P. S. Helsa far och mor och syskon, de äro mina.. mina!"

Han hade just slutat sitt bref och satte sig vid pianot samt sjöng Rousseaus Tricordium.

"Ack hur dagen dröjer
Tillbragt utan dig!
Intet mig förnöjer,
Allt bedröfvar mig;
Sjelfva blomsterparken,
Då du ej är der,
Liksom ödemarken
Kall och ödslig är."

In trädde en liten qvickögd, mörklagd person, det var vännen poeten. "Hör på, min heders bror," sade Edvard till denne, "du kunde just ta och skrifva mig en eller par versar till, ty jag kan blott denna första!"

Poeten skref extempore:

"Silfverbäcken ilar
Till den klara sjön;
Sommarängen hvilar
Under blomstersnön: —
O! när skall du ila
Hulda! till min famn?
O! när skall jag hvila
Salig i min hamn?!

"Comme ça?"

"Mycket bra, det tycker jag just om!" och Edvard sjöng med full, djup och innerlig stämma den nya versen. "Vidare, heders, heders broder, min!"

"Ack hur natten skrider,
Trög och sorgefull;
Ack hur grymt jag lider
För min kärleks skull!"

Återigen såg improvisatören frågande på sin åhörare. "Bra, bra," sade denne, "ehuru sådant lidande icke precist kan kallas grymt" — och han sjöng de fyra stanzerna igenom. "Fortfar herr poet!"

"Ack hur natten skrider
Trög och sorgefull!
Ack hvad hjertat lider
För sin kärleks skull! —
Alla qvalens gastar
Spöka i min dröm;
Innan kort jag kastar
Mig uti Norrström!" —

"Åh, i Helsingeland heller! .. hvart tog du nu vägen, din flygfisk?"

Poeten reciterade med konstladt allvar:

"Aborr mört och simpa!
I er kalla sjö,
Vill jag hellre dimpa,
Vill jag hellre dö,
Än gå här och lida,
Skild ifrån min tös,
Än gå här och qvida; —
Hellre blir jag gös!"

"Nej, pass min gubbe, det är alltför sentimentalt! — —"

Poeten vidtog:

"Der mitt veka hjerta,
Utaf fjell betäckt,
Hårdnat för hvar smärta

Skall ej mer bli knäckt;
Der, i silfverskruden
Gömd vid klippans bröst,
Skall jag glömma ljuden
Af min flickas röst!"

Nu var poeten kommen i farten:

"Läpp skall jag ej hänga,
Tröstlös såsom förr,
Vilda hvalar blänga
Skola vid min dörr;
Grönbeskäggad lyran
Skall jag slå ibland
Att betala hyran
I det våta land."

Edvard kunde intet annat än skratta, men var ändå litet förtretad inom sig öfver att bli så der beledd. "Jag hade tänkt att låta dig se brefvet till min fästmö, men nu bryr jag mig icke om det, eftersom du är en sådan spelvinker, och drifver gäck med allvarsamma saker; så, undan karl!" . . och han gick till bordet att försegla sitt bref.

"Åh, låt mig se det ändå!" bad vännen nu allvarsamt och med botfärdig mine.

Edvard räckte honom det, dock icke utan en spejande blick i poetens ansigte.

Denne läste brefvet, som det tycktes, med mycken uppmärksamhet. Då han slutat, vägde han det ännu en stund likasom begrundande, och då han återlemnade det, tryckte han manligt och fast sin väns framräckta hand. "Tack," sade han blott.

Nu inkom en annan af Edvards bekanta, som äfven var litet initierad i hans hjertas angelägenheter, och alla tre språkade en stund om kärleken, dess sällhet och qval.

"Lyckligast är kärleken innan den ännu uttalat sig i ord," sade poeten, "medan den ännu brinner tyst på djupet af hjertat, obemärkt af alla utom den, åt hvilken den är helgad; bäst är:

"Att låta kärlek tala utan tolk
Ur hjertan klappande emot hvarandra."

En gång uttalad . . ."

"Ja, då är det precist som när man tar korken ur en butelj," sade den sistkomne, en ung, blond man något rund om kråset, och som slagit sig ned i soffan, der han med utsträckta ben och tillbakalutad rygg, rökte sin cigarre: "Antingen, och om varan är god, så flyger alltsammans i taket, eller blir det qvar och dufnar!"

"Det här förstår du inte, min gosse; tig, du, och röka din pipa så länge" sade poeten småleende och fortfor derpå, vänd till Edvard. "Hvad jag vill säga är, att det förhåller sig med dylika känslor som med en del färgor, de blekna, om de uttsättas för det yttre klimatets åverkan. Nej, låt denna allraheligaste känsla pulsa såsom en åder af guld på bottnen af din själ, låt dina ögon tala derom, men låt läppen tiga!"

"Men du känner icke, du, det märkes väl, hvad sällhet som ett förtroligt meddelande, tvenne likstämmiga själar emellan innebär," sade Edvard lifligt.

"Själar! — om man kunde lägga upp själarna på ett par glastalrikar och låta dem communicera sig med hvarandra, så kunde man möjligen tänka sig en fortfarande helt och hållet andlig intercourse; men som det nu är, skall alltid det materiella momentet blott ögonblickligen träda tillbaka . . ."

"Men alltid stå nära nog," vidtog den oefterrättelige, "för att kunna rycka anden i rocken allt emellanåt . ."

"Om det icke generar herrarna att höra," sade poeten, bläddrade litet i sin plånbok och tog fram ett papper, "skulle jag läsa några rader, som jag skref en gång, då jag var så der magnetiserad?" Edvard nickade, och herrn i soffan likaledes, men med mine af en martyr.

"Din bild beständigt för mig sväfvar
Och hvarje tankes mål är du.
Den suck, som öfver läppen bäfvar
Den söker dig, blott dig! ännu
Jag ingen högre sällhet känner,
Än denna tysta dyrkans fröjd,
Af ingen anad, ingen röjd!
Och elden, som min själ förbränner,
Och trängtan, som mitt hjerta tär,
För mig den högsta vällust är:
Den ljufva lott min lott är vorden,
Att flamma under evig snö.
Ack hvad är skönare på jorden
Än älska, tiga, skiljas — dö?
Jag blöder.. blöder!.. låt det vara, —
Ej bättre läkdom jag begär
Än i en blick, en enda bara
Få läsa hur du har mig kär.
Då skulle jag så gerna glömma
Allt annat jorden bjöde mig;
Och lefva, andas blott för dig
Och än i döden om dig drömma!
Ej hjertat sig beklaga bör,
Om hjertat för sin kärlek dör.
Den ljufva lott, min lott är vorden
Att flamma under evig snö,
Ack! hvad är skönare på jorden
Än älska, tiga, skiljas — dö?"

"Det är verkligen rörande," sade mannen i soffan, litet långögd, "jag ber om förlåtelse, men sådantdet söker mig alltid så förb..... heldst på förmiddagarna; hör du Edvard," fortfor han och vände sig till denne, "du som ändå är ett solgrand menskligare af dig, inte kan du vara så erbarmligen enfaldig och inskränkt att du för en flickas skull försakar alla andra?"

"Hur menar du?"

"Åh, så!.. din skrymtare... inte tror jag du är så kallsinnig som du låtsar!"

"Kallsinnig! nej; men när hjertat en gång är fullt, så får der icke rum mera, vet jag?"

"Åh, det är en sak för sig, det; hvem talar väl om hjertat? jag talar blott om tillfällighets-affectioner, passader, tycken för dagen, för stunden en passant!.."

"Man skall aldrig leka med eld, det har jag hört allt sedan jag var barn i verlden;" svarade Edvard.

"Åh så,.. gör dig inte så alltför ofantligt helig, kära Edvard, det just förargar mig; liksom inte t. ex. en vacker mun har sitt tillockande behag för dig så väl som för andra menniskor i denna snöda verlden, gifta män, fästmän och ungkarlar!"

"En vacker mun är icke alltid behaglig, min bror," invände Edvard, "ett skratt, ett ord, ett drag kan lätt förvandla den från vacker till ful — sådant beror på hvars och ens begrepp om skönhet; i fråga om menniskor är mitt begrepp om skönhet oåtskiljeligen förenadt med begreppet om godhet, andra kunna tänka annorlunda." Poeten som hela tiden sutit med hufvudet nedlutadt i handen, såg nu upp och nickade gillande.

"Men säg mig uppriktigt Edvard," (bad de vackra munnarnes beundrare) "äro de inte litet tråkiga af sig de der landtflickorna? jag fruktar verkligen att jag skulle finna dem så?"

"Ho vet om icke de skulle finna samma fel med dig," sade Edvard småleende.

"Det kan anfäkt— — jag ber om ursäkt, du tycker aldrig om sådana der kraftord vill jag minnas," sade vännen och förde hastigt handen till sin ganska vackert formade, korallröda mun — "det kan alltför väl hända säger jag, ty jag tycker så sjelf ibland. Men jag kan aldrig glömma en historia som någon af mina kamrater en gång förtalde mig. Karlen hade något derangerade affärer, — ehuru han var löntagande löjtnant, men en löntagande är stundom en låntagande tillika, han hade en hel hop bråkiga äfventyr i penningeväg häruppe, då beslöt han att gifta sig för att komma ur trasslet. I sådan afsigt for han ned åt bondlandet någorstädes och sökte upp sig en arftagerska. Han gick en tid bortåt och suckade, men slutligen grep han sig an med förklaringen. De stodo vid ett fönster åt gården till, när detta passerade. Flickan rodnade starkt och svarade... "Ack, se kycklingarne gå på gården!" Karlen blef litet förlägen, men hemtade sig och upprepade sin kärleksförklaring, och hon, hon upprepade sitt svar... "Ack, se kycklingarne gå på gården!" sade hon åter med en älskvärd och rörande blygsamhet. "Nå så låt både hönsen och kycklingarne gå der till evig tid!" ropade min vän och begaf sig hufvudstupa på dörren. Det går mig alltid en kall kåre öfver ryggen," fortfor berättaren, "hvar gång jag tänker på min väns äfventyr och på hans bondlandsflamma ... Men nu tycker jag att vi nog länge zoologiserat om skäl och and och höns och kycklingar, låt' oss gå till * * och skölja ned skräpet med ett godt glas champagne!"

"Nej, jag tackar jag dricker aldrig på förmiddagarne."

"Du narras; du och din vän poeten äro egentligen aldrig riktigt nyktra; ni gå, så tillsägandes, andeligen lull från morgon till qvällen, men det är af fina varor, (just derföre bjöd jag er på champagne, edra kräsmagar!) då vi andra deremot, hålla oss till de gröfre. Men rus som rus tänker jag, och få se hvilket slag som är skadligast i längden; se så, kom nu bara, pratmakare!"

Ännu en tid bortåt höll Edvard fast vid sina principer och drog sig undan hvimlet, men småningom började han ana att det blott var veklighet, fruktan att icke kunna bestå i striden som höll honom tillbaka, detta gick icke an, nej ut och brottas med stormen, se faran i ansigtet, men afväpna henne. "En dygd, som icke är pröfvad är ingen dygd;" hade ju hans mor sagt.

Gå då; du går icke ensam eller obeväpnad: du har ditt goda samvete med dig, det skall varna dig, religionens ljus skall lysa dig på vägen . . . du har fått en uppfostran som omfattat på en gång förståndets och hjertats bildning, du har kunskaper, du har ett hem att minnas, och till allt detta har du kärleken, den englavakt som aldrig blundar. . gå då med Gudi! Men var icke öfvermodig; var vaksam. Du skall nu se det fula i skenfager form, med bländande utansida, du skall förnimma att det gifves ett svart som är helt hvitt på ytan. Få älska väl det fula för dess fulhets skull, men de se något bländfagert deri, något som efter deras felaktiga sätt att se, att dömma, är vackert. Det gifves kanske ock fult, som icke har fulhetens varningstafla öfver sig. Akta dig för detta. Det är en orm som tjusar, men icke såsom skallerormen varnar, tag dig till vara för detta! Nu gäller det att se hvad makt de läror, som prosten — "Gud signe hans gråa hufvud!" — har inplantat hos sin lärjunge, förmå uträtta.

XIII.

"Drömmars ting är afblåst
Andehusen stängas."

"Mitt matta öga söker dig med tårar,
Och läppen darrar, då den helsar dig —
Men tala måste jag — sig slute striden! —
Klart skall det bli — i klarheten bor friden! —
Ditt var mitt hjerta — du det ej förstod! —
Det brast uti din hand — —"

Halm.

Det led mot våren. Prosten tog ofantligt med marsgäddor, Prostinnan bryggde marsöl och klippte papper åt hönsen, och ungdomen experimenterade och stekte marskråkor. Sjöns stora spegel hade lupit an här och der af svarta förrädiska fläckar, och Otto fick förbud att någonsin sticka "näsan" dit, hvilket förbud han förmenade dock icke sträckte sig till fötterna. Den sista snöplätten hade Rättar'n, med jernstång hackat upp vid trappan, och Signe fann violer bland kålstockarna, då hon sökte serf till grönsiskan. Under en enbuske vid fiskdammen hade hon hittat några snödroppar och nu sednast till och med en blåsippa.

Tiden för Edvards återkomst var redan inne. Han skref väl esomoftast, än till Nanna, än till sin mor; men ehuru hans bref bibehöllo ungefär samma ton som förr, fann dock Nanna någonting oförklarligt annorlunda och fremmande uti dem. Det låg mindre i orden, i uttrycken och talesätten, än i andan af det hela, och då han nu sjelf uteblef vida öfver den utsatta tiden, hvälfde sig åter den oroliga aning, som sedan några månader legat nedtystad vid hennes hjerta. Hon sprang icke mera nu som förr, sedan hon blickat sina ögon trötta efter postbudet, ut på skogen för att möta det, och derefter med väskan och nyckeln i otålig längtan upp till sin far, för att några minuter förr erhålla sina bref. Hon mottog dem nu med klappande hjerta på sin kammare. Hela våren hade hon klagat öfver en stickande smärta i venstra sidan af bröstet. Prosten ålade henne att akta sig för vårkylan, icke sitta på den fuktiga gräsbänken i äppelgrottan, hålla fötterna varma, bada bröstet med iskallt vatten och dricka islandsmossa med mjölk om morgnarna. Icke förr än mot slutet af Maj erhöll man underrättelse om Edvards tillernade återkomst. Nanna var nu icke, såsom förra gången på Löf-ö för att mottaga honom; — hon hade denna gången, för första gången, afslagit fru Berndes begäran att komma dit och vara henne behjelplig med sonens välkommande. I det stället hade hon farit till staden, dels för att helsa på sina fränder, dels ock för att få rådfråga läkare om sitt bröst. Hon lagade dock så att hon skulle vara hemma igen till Edvards väntade återkomst.

Det var Pingstdagen 18..., en herrlig sol- och sommardag. Edvard var återkommen till Löf-ö och väntades jemte sin mor till Ljussala denna samma eftermiddag. Prosten, Prostinnan, Otto och Signe hade beslutat att möta sina gäster på halfva vägen, och Nanna, som, i anseende till sin plåga i bröstet undanbedt sig promenaden, skulle bli hemma och besörja kaffet. Prostinnan gaf ordres angående glaskokarns försigtiga behandling och rådde Nanna att välja

"Stjerneduken" snarare än "Spanska liljan," som blifvit litet skrufvad i manglingen.

Efter dessa anordningar begåfvo de sig af. Det var med en egen känsla som Nanna såg dem alla vandra öfver den sammetsmjuka gröna gårdsplanen ut åt vägen. Ack, för ett år sedan skulle hon hafva varit den första af dem alla! Nu gick hon med en suck tillbaka i salen. Tanklöst bredde hon Stjerneduken öfver bordet, gick så att bryta några hvita och röda syréner och liljor, för att sätta i ett glas derpå. Kopparna framfördes, de tunna, fina, med skalliga chinesarne som vanligt, för Edvard. Glaskokaren stod på glöden och puttrade och Karin satt i spisen och stafvade på Episteln. Detta gick temligen för sig i början, men på slutet, som verkligen går etwas öfver ett vanligt pigförstånd och innanläsningstalang, vände hon så till det, att Nanna blef helt ledsen och satte sig bredvid för att hjelpa henne öfver det värsta, det der om tungomålen. När nu episteln var inlärd och allt i ordning, kröp hon upp i soffan, lutade ansigtet mot sina händer och förblef så tyst. Dunkla taflor ur hennes förflutna lif öppnade sig i hennes själ; dessa af doftande skogar, grönskande fält och klarblå himmel äro de ej barndommens? och dessa, omgjutna af ett rosenrödt skimmer som förklarar alla föremål, äro de ej ungdomens och kärlekens? men hvilka äro dessa med molnen öfver, och som skrida oförstådda förbi . . . äro de också ungdomens och kärlekens?

Hon visste icke hur länge hon sutit så och drömt då dörren hastigt rycktes upp och Edvard med vanlig ifver och brådska rusade in. Hans otålighet hade förmått honom att skynda före de andra.

En häftig hjertklappning öfverföll Nanna, och det var med möda hon förmådde resa sig upp och välkomna sin fästman.

Gardinen var nedfälld för solen så att han icke straxt märkte den förändring, som föregått med henne; men då han höll henne tätt sluten till sitt bröst och bad: "se på mig," och bad förgäfves, då förstod han att icke allt var som förr.

"Så låt då mig se på dig!" sade han efter en stund och försökte att upplyfta det fina ansigte, som innässlat sig, icke just ömt, men skyggt vid hans bröst.

"Nej, jag vill icke," sade hon, "ty då vet jag hvad du gör,"

"Och skulle jag inte få det?"

"Nej."

Nu släppte han henne, bestört och förundrad, men hon tog hans båda händer och såg honom mildt men fast, i ögonen och sade: "jag har icke kysst fader eller moder eller syskon, alltsedan jag skildes från dig, . . och du? . . ."

Han vände bort ansigtet något, men om detta skedde för att dölja en sinnesrörelse eller färgskiftning, var sådant onödigt; ty det var för skumt i rummet för att den skulle kunnat märkas.

Nu kom det öfriga sällskapet till, och kaffet inbars och serverades af Nanna. Med en egen tröstande känsla mottog Edvard den vanliga favoritkoppen af hennes hand, derefter gingo fruarna ut i trädgården, för att taga grönsakerna och prostinnans sköna blekväfvar i skärskådande.

Nästa ögonblick som Edvard och Nanna voro lemnade allena, sade den sistnämnde med ett tvunget leende: "Nå Edouard, du vill inte taga ut din rätt, eller försmår du den?"

"Försmår?" svarade han med ett oändligen vackert och varmt ögonkast, men tillade: "jag kysser icke med vilkor."

De sutto vid fönstret och gardinen var uppdragen. Nannas blick var forskande fästad vid Edvards ansigte, länge och djupt såg hon honom i ögat, derpå drog hon hastigt sina händer ur hans och lemnade rummet.

Hon gick upp på sin kammare. Så häftigt och så smärtsamt hade hon aldrig känt det onda i bröstet. Hon kunde draga blott halfva andetag, ty det förekom henne som om någonting skulle brista sönder i trakten af hjertat, ifall hon droge ett djupare. Denna tyngd, hvars qval till slut blefvo henne olidliga, varade ännu, då hon hörde Edvards steg i trappan.

Med handen tryckt mot hjertat stod Nanna stödd mot fönsterkarmen. Ett par klara rosor, alltför höga och skiftande för att vara helsans, brunno på hennes kinder. De vackra läpparne rörde sig, men förblefvo dock tysta. Edvard förde henne till en stol och satte sig sjelf ett stycke ifrån, stillatigande betraktande henne under en synbar våldsam sinnesrörelse.

"Edouard," sade hon slutligen, så sakta att orden med möda förnummos, 'jag hade en gång en vän, som jag älskade, högre än fader och moder, högre än lifvet . . . . de hafva sagt mig att . . . att han är död . . . svara mig ärligt, Edouard, är det så?"

Edvard teg och betraktade förfärad flickans uttrycksfulla ansigte. Det syntes som om hela hennes tillvaro hängde på det svar, hvarpå hon nu förgäfves väntade.

"Din tystnad är gruflig," hviskade hon, "du var aldrig förr så hård mot mig!"

"Nanna, sansa dig, bad han vekt, men tillade derpå; "lycklig han, om han vore död, då vore han befriad från denna stundens qval!"

Ett qväft, men hörbart smärtans skri undföll nu Nanna! Hon hade rest sig upp och stod, i framlutad ställning, de korslagda händerna, hårdt tryckta mot bröstet och den stela blicken fästad på Edvard. Han skyndade fram för att bistå henne, ty han såg att hennes ansigte var hvitt som snö och att hon icke förmådde tala; men hon gjorde en afvärjande rörelse, Ett eget leende, det brustna hjertats, sväfvade kring de fina läpparna, som hon sade: "Det är nu öfver, . . . allt är förbi! . . . jag är åter lugn . . . du ser att jag är det, Edouard! . ." Och hon gick fram till honom, tog hans hand och såg honom stilla och godt i ögat. "Du är ändå ärlig mot mig, det tackar jag dig för, och vill äfven vara det tillbaka. . . . Min kärlek kan jag hädanefter icke tala om . . . du torde hafva förstått den någongång . . . du torde hafva förstått den på din egen. . . . Nu kan jag icke säga hur den var; ty det är någonting sönder här, nu! . . . Jag har underliga tankar, som du vet, ty vi hafva ju ofta talat med hvarandra, . . och du har sjelf sagt, att när man en gång gått ifrån hvarandra kan man aldrig mera åter komma till hvarandra . . ."

"Nanna, för Guds skull."

"Nej, afbryt mig icke, . . . jag har så svårt att åter tänka vid . . det är så sönder allting inom mig, och det förekommer mig såsom om jag hädanefter icke mera skulle kunna tala så som nu . . . tiden är derföre dyrbar . ." och hon talade fort, såsom fruktade hon att icke medhinna hvad hon hade att säga.

"Hör mig Nanna!" ropade Edvard häftigt, "du måste höra mig!"

"Edouard," sade hon nu allvarsamt, "märker du icke att det är försent? . . och i allt fall, om det du har att säga mig, angår bekännelser om mäns vanliga oförrätter . . . så vill jag icke höra dig. . .

För bådas vår skull vill jag det icke. Låt det derföre vara såsom det är, efter det ändå aldrig kan åter blifva såsom det var . . Jag skall snart skriftligen förklara mig, om förklaring med ord behöfvas mellan personer som äro vana att läsa i hvarandras ögon . . . Nej, se icke så bekymrad ut . . . du märker ju att jag är helt lugn . . .. sörj derföre icke för mig, det värsta är nu öfver . . . Gå ned, Edouard, gå till de andra, de äro säkert oroliga för oss . . . säg ingenting åt dem . . . gå nu, gå nu, jag ber dig derom! . . jag skall skrifva . . .”

Han tog hennes hand mellan sina, han ville tala, men orden felades honom och han såg äfven att hon nu icke förmådde höra honom, hvarföre han efterkom hennes begäran och aflägsnade sig.

Snart erhöll han, från henne, ett bref af följande innehåll:

”Edouard!

”De hafva alltid sagt mig att mannen är qvinnans stöd, han den starke, hon den svaga, han eken, hon rankan; och jag har äfven trott så.

Men om stödet faller, faller rankan ock till jorden, eller vissnar hon och dör. Såg jag icke upp till dig, såsom barnet till sin mor . . var icke du min ledare, mitt bättre jag, i hvars starkare hand jag lade min, för att icke stappla eller förirra mig, och i hvars famn jag sökte klarhet, frid, styrka och salighet på jorden? —

Detta stöd har svikit mig, och denna tillflykt fins icke mera.

Men icke derföre att du gaf mig allt detta, var jag lycklig, Edouard, utan derföre, och ännu mer derföre, att jag med min kärlek, med hela mitt väsens innerliga, outsägliga kärlek ville göra dig lycklig och bli lycklig i din lycka. Men jag ville älska dig för din skönhets skull, för din godhets skull, och jag ville vara skön och god och rik i dig; genom hvarandra skulle vi finna en himmel på jorden!

Hvad vill du säga mig Edouard? . . . att du förstört denna himmel? vill du bigta dig för att få förlåtelse? . . Du förlåtelse af mig! . . Skall modren bedja barnet, sitt, om tillgift? . . det är en onaturlig tanke, som pinar mig . . . och skulle min förlåtelse kunna försona dig med dig sjelf? Så tag den då gerna; tag den i allt fall, men förlåtelse utan sjelfförsoning är ett tomt ord, som menniskor i sin klenmodighet funnit på, och som de nyttja sig emellan till att smeta öfver och lindra svedan i sina samveten. Smärtan stillas, måhända, men såren, renas, läkes icke deraf.

Blott af den starkaste kan den starke utan blygd mottaga förlåtelse!

Finner du tröst i min famn, som förr — finner du någon läkdom, någon hugsvalelse der, så kom Edouard . . . den står öppen för dig, såsom för min bror . . . men min engel är du icke mera . . . Jag ser icke upp till dig, såsom barnet till sin mor . . . din hand leder mig icke mera, din famn värmer mig ej . . . Kan du göra det annorlunda, så gör det, kan du länka tillsammans det brutna, kan du hela det krossade, kan du förvandla mörkret till ljus igen . . . kan du bortkyssa skuggan ur min själ . . Edouard, är du en gud?

Jag famlar, såsom ginge jag i mörker, men lider ej, ty jag har icke mer något hjerta . . . du märker det allt på mitt bref . . . men sörj icke förmycket deröfver. Jag anser det som händt oss, endast såsom ett oundvikligt ondt . . . en sjukdom eller annan nöd, som oförtänkt kommer öfver en här i lifvet . . . Gör så med Edouard . . . Tills Han kommer, som förmår tvätta det svarta hvitt som nyfallen snö

. . . och draga själen ur minnets tunga hylsa, såsom fjäriln ur puppans skal . . . En stund dröjer väl fjäriln ännu, och släpar blodiga vingar i stoftet . . . men snart höjer den sig fri och oförhindrad mot ljuset . . . der skola vi återfinna, der förlåta hvarandra; ty der äro vi alla barn igen, derföre är det ock möjligt att börja ett nytt lif, såsom om intet annat varit, och ingen skall förleda oss der, och ingen skall komma och taga vår ro ifrån oss!

— Jag vet icke huru det hänger ihop det jag skrifvit, och icke orkar jag läsa igenom det . . . kanske är det mycket oredigt . . . men du skall ändå förstå det . . . du förstår . . . förstod mig alltid så väl . . . adieu Edouard! . . . god natt!"

Brännande och blytunga droppade dessa ord på Edvards hjerta. De voro icke hårda, icke bittra, icke talade i vrede, knappast i sorg; åtminstone icke i jordisk sorg. De talade såsom amors blickar till psyche i skilsmässans stund. Orden kommo icke såsom omedelbarligen från henne sjelf, det var såsom om ett oemotståndligt öde dikterat för henne hvad hon skref.

Han tänkte icke, såsom så mången i hans ställe kanske skulle hafva tänkt: "Åh det ger sig väl; det är så qvinnors sed att larma öfver småsaker. Litet jealousie litet sårad stolthet. Tiden läker sådana sår. Det hör ju henne till att förlåta och försoningen blir så mycket ljufvare, ju större missnöjet varit o. s. v."

Edvard var alltför upplyst, rättvis och billig för att icke finna det Nanna hade rätt. Han var alltför god och ärlig, för att icke, inom sig erkänna att det aldrig mera skulle kunna blifva fullt hvad det varit. Det ligger ett fint doft öfver menniskans själ från begynnelsen; ömtåligt och andelätt såsom fjunet på en fjärils vinge; en gång bortblåst återkommer det aldrig. Han hade varit bekant med Nanna allt från barndomen, och visste att det var en flicka med fasta grundsatser och orubblig kärlek för hvad de sig emellan kallade "det vackra". och var sålunda öfvertygad att det skulle bli svårt, om icke omöjligt, att fullkomligen besegra hennes ofördelaktigare tankar om honom. Huru hon vunnit denna kunskap om hans lefnadssätt under sednare hälften af hans vistelse i hufvudstaden, qvittade honom lika, nogaf att hon hade rätt; och han trodde, i allt fall, äfven på denna fina instinkt, som leder den ena älskande anden i den andras spår och som lär den att upptäcka hvarje, äfven den ringaste förändring. Och var Edvard verkligen helt och hållet den samma som förr? låg "vårens dagg" qvar på hans känslor ännu? var himlen i hans bröst lika klarblå som förr? . . . var allt detsamma?

"Och kärleken liknar den icke till sin natur solglaset, som, när det hålles stilla på en punkt, upptänder i låga; men ofta flyttadt förlorar all kraft?"

Nu började en bister tid både på Ljussala och Löf-ö. En vinterkyla midt i högsommarn. Nanna var väl, som alltid, huld, vänlig och verksam derhemma, samt uppfyllde sina små åligganden med ordning och behag; men det gick icke nu som fordom tillika med lust och fröjd. Hela hennes väsen tycktes hafva blifvit förvandladt, någonting stelt och machinmessigt hade intagit den fordna elastiska, lifliga rörlighetens ställe. Tyst och hvit rörde hon sig deremellan fader, moder och syskon, bistod, hjelpte och ordnade allt så förståndigt och godt. Men det var någonting andelikt, blodlöst, själtomt och kallt i hennes ord, blickar och rörelser.

Edvard, å sin sida, höll sig tillbaka och arbetade med sitt inre qval allena så godt han förmådde.

Om hennes kärlek för honom aftagit, så hade hans för henne, på sitt sätt, och kanske just till följe af hennes kallsinnighet, — ty så underligt är menniskohjertat, — ännu mera ökats; den känsla, som alltifrån hans barndom spridt klarhet och värma genom hans inre, hade nu blifvit en flammande, sönderslitande lidelse: han andades eld och lågor; och om han förr, med handen på sitt bröst betygade: "här är så ljuft, så ljuft, så varmt;" sade han numera: "här sjuder, brinner, stormar! —"

Det var efter den nya ordboken.

Alla der på Ljussala bemödade sig, liksom efter en tyst ömsesidig öfverenskommelse, att omgifva och omhulda Nanna. Af en kärlekens fina aning lärde de att behandla henne nästan som vore hon sjuk. Sjelfva den larmande, förflugne Otto smög af sig de klumpiga skorna, då han gick uppför trappan förbi hennes rum. Icke derföre att hon tycktes snarskrämd eller sensible, tvertom, det starkaste och mäst plötsliga buller skrämde henne icke alls; men för det att man vanligen tar för gifvet att unga flickor, som så der blekna och falla af, äro nervsvaga och känsliga för så väl yttre som inre störande verkningar.

En dag önskade prosten att de alla skulle fara till Löf-ö, der de icke varit alltsedan Edvards hemkomst. Han gick just och funderade på rätta sättet att förmå Nanna följa med, då han till sin förundran och glädje förnam att hon tog detta för afgjordt och att hon sjelfmant beredde sig till resan.

Häpen och glad kom Edvard dem till möte på trappan, och det var med yttersta möda, som hans sinnesrörelse tillät honom att lyfta Nanna ur vagnen. Såsom vanligt var hon vänlig mot dem alla, men samma leende satt ännu alltjemnt på hennes läppar, hvilka voro något blekare än förr. Vi säga men, ty detta leende nästan skrämde Edvard, och oroade honom mera än om hon visat sig mörk och missnöjd. Det vittnade om antingen likgiltighet eller en besegrad smärta och ett fast beslut. Edvard var tyst och föregaf hufvudverk. Lilla Signe påstod att han var "hvit-lödare" än vanligt och att hon icke kände igen honom "ektigt, hvalken på låcken eller vesten."

Sednare om aftonen suto Edvard och Nanna på ömsesidor om fru Berndes i soffan. Stillatigande tog hon bådas händer och lade dem moderligt tillsammans mellan sina.

"Nanna, barn," sade hon ömt, "jag är nu gammal och längtar att komma till ro, säg mig, när vill du göra Edvard lycklig? . . . du vet huru kär han håller dig, och huru jag åstundat denna förening?"

Edvard omslöt varmt och hårdt den kalla hand som han höll i sin.

"Edvard är icke ännu sinnad att gifta sig," sade Nanna lugnt, "fråga honom sjelf: han vill inte." "Vill inte!" upprepade Edvard hastigt, men tystnade tvert, som hans flammande blick mötte hennes milda men kalla öga . . . "nej," tillade han då med sakta röst, "det är bäst för bådas vår skull, att dröja ännu dermed."

"Hur! . . om jag er förstår!" sade fru Berndes missnöjd; "sitta så der som om ni vore vild fremmande för hvarann och säga: "jag vill icke," när er gamla mor talar om att göra er lyckliga, och att uppfylla era hjertans bästa önskan . . . sannerligen det der bär sig, barn!"

"Hvarför ser du på mig så; Edouard, hvad felar dig, säg," bad Nanna.

"Hvad som felar mig! ... och det frågar du?" ropade Edvard häftigt. Fru Berndes steg upp och aflägsnade sig, viss att nu en länge önskad förklaring skulle följa, den der gjorde allt godt igen. I sådan tanke gick hon nöjd till trädgården, för att uppsöka sina andra gäster, som nu snodde sig som bäst i jordgubbslanden.

Edvard flyttade sig närmre. "Stackars Edouard!" sade nu Nanna och räckte honom sin hand. Han tog den hastigt och tryckte den mot sin panna, sina ögon, sitt bröst.

"Tack för de orden!" sade han "de lindrade något . . . nu en blick, en enda . . . en half sådan som förr! . . . Du vill det icke! . . ." och åter betäckte han sorgsen sina ögon . . "Din hand darrar så, . . hur är det Nanna? . ."

"Jag fryser!" svarade hon med en lätt rysning.

"Fryser! . . . det skall du evigt göra, om du flyr mig så! . . . Nanna se på mig!" bad han åter.

"Dina händer kännas rätt behagligt varma . . . tag nu min andra hand med, så! . ."

"Nanna," ropade Edvard häftigt och drog henne intill sig, var barmhertig mot mig, . . mot dig sjelf! . . ."

"Så barnslig du är!" sade hon och sköt honem sakta tillbaka "inte vill jag dig illa!"

"Så gif mig en blick då . . . o gör det! jag behöfver det väl . . . nej, icke så; du dödar mig; . . se icke på mig så! . . ."

"Jag förstår dig icke, kära Edouard;" sade Nanna otåligt; "du plågar mig; det är ju alltsammans fåfängt!"

"Hvilket är fåfängt? för kärleken är ingenting omöjligt . . min skall slutligen segra . . . hårda, säg, . . , du älskar mig ännu?"

"Älska?" upprepade hon eftersinnande och upplyfte långsamt sitt hufvud, "jag kan icke mera söka upp det ordet hos mig . . . jag finner icke dess betydelse . . ."

Edvard reste sig hastigt upp. Det susade för hans öron och han såg icke mera klart. I hjertat blef det så förfärligt trångt, och en hemsk aning drog sitt mörker kring hans själ. Denna blick så förfärligt lugn, kall, död! .. vore hennes sinnen rubbade? eller voro hans det? "fåfängt! .. fåfängt!" utropade han med ångestfull ton och ilade ut. Han sprang bort i mörka skogen, långt från hemmet, och återvände ej förrän han visste att Ljussalarna voro borta.

Få dagar derefter öfverlemnade Edvard sin mor ett bref från Ljussala. Han stod framför henne då hon bröt det, och bevakade hennes ansigte medan hon genomläste de få orden det innehöll.

"Nanna är sjuk;" sade hon dröjande, "men det torde väl gå öfver, hoppas jag. . . ."

"O låt mig se! . ." bad Edvard, och hon nödgades lemna honom brefvet.

"Nu är här ett bedröfvelsens hus," skref prosten. "Nanna har sjuknat in i en häftig feber. Hon yrar och fantiserar natt och dag, talar de förunderligaste saker. Vi hafva skickat efter läkare, men kom för all del, k. kusin och sök att trösta mor, som är alldeles öfvergifven. . .

"Brodren Edvard har Nanna icke styrka att se."

Förgäfves skulle vi försöka skildra den arma ynglingens sorg, dock sorg är för litet sagdt, ty det liknade mera qval eller förtviflan, det som nu brände i hufvud och bröst. Hon sjuk, och han skulle icke få gå till henne. Hon döende — och han skulle icke få sitta hos henne, hålla hennes hand, emottaga hennes sista suck, hennes farväl, hennes förlåtelse! . . Det var dock alltför hårdt! .. Han ville dit, till henne, han ville det icke . . . han uthärdade ej denna blick, denna själens dvala, som förekom honom nästan förfärligare än vansinne. Han led outsägligt.

"Det arma barnet har en förskräcklig feber," sade fru Berndes, då hon, efter några timmars förlopp återkom, "men läkaren ger hopp . . ." tillade hon tröstande då hon såg sonens förstörda ansigte.

"Om bara yrseln ville ge med sig så att hon finge någon ro, men den marterar henne odrägligt."

"Talar hon? . . hvad säger hon?" frågade Edvard efter en stund.

"Åh, hon talar om liljor och grafvar och convaljer."

"Hvad . . . hvad säger hon om liljorna?" frågade han med återhållen andedrägt.

"Hon talar om att det vore bättre att begrafva dem, än se dem vissa . . ."

Edvard förde handen mekaniskt till sin panna, det blef så underligt der. "Hvad säger hon mer?" "Åh, derpå kan ingen bli klok, kära barn; hvad man så der pratar är bara persilja; hvarken hackadt eller malet. Hon talar om Necken och sjunger hela långa raderna, just som den gamla besatta Hanna i verlden. Gud förlåte mig! och sådantder mera som ingen kan ta reda på."

Edvard förstod nog meningen med liljorna och Neckvisan.

Under flera dagars tid förblef tillståndet oförändradt. Fru Berndes for dagligen öfver till Ljussala, och Edvard förmådde heller icke aflägsna sig derifrån, ehuru han aldrig var inne i sjukrummet.

Dessa dagar sväfvade Nanna mellan lif och död. "Lifvet vann" dock slutligen, eller rättare, döden gaf vika denna gången; men sade såsom riddaren i visan: "Jag kommer väl igen medan skogen står i löfven!"

Första gången Edvard erfor att sjukdomen tagit en bättre vändning, sprang han i vild glädje ut i trädgården, kastade sig ned och kysste gräset och gret som ett barn.

Tillfrisknandet tog dock långsamma och osäkra steg, och tillfrisknad liknade hon snarare dödens än lifvets vinst. — Först när läkaren förkunnadt att hon, för denna gången var utan fara, vände Edvard, på prostens och sin mors böner hem, för att ömsa kläder och taga någon hvila.

Nanna var bättre, men veckor, ja månader förgingo utan att hon kunde lemna sitt rum. Hon var dock icke sjuk, hvarken till själen eller till kroppen, tyckte han. I det fordom så lifliga, glada Ljussala var det emedlertid numera så tyst och hemlighetsfullt. Invånarne sågo skygga på hvarandra, liksom fruktade de att läsa hvarandras tankar i de oroliga ansigtena vissa, på förhand, att dessa tankar voro dystra och fruktande. Nanna sjelf var dock vid ett ganska lugnt, ja stundom glädtigt lynne, och skämtade ofta, då hon såg dem med försigtiga och lätta steg syssla omkring henne i rummet.

"Hvad smyger du så sakta för, kära Otto?" sade hon en dag, då denne helt tyst pysslade med att sätta några blomglas i hennes fönster; "icke är jag ett lindebarn heller, och icke är jag nervsvag; tag du ut dina vanliga sträcksteg, kära du, jag tål allt vid det." Otto såg tvifvelsamt, men ändå glad på systren. Lilla Signe, som satt vid hennes fötter, lade hufvudet smekande i hennes knä och sade: "hade du nu dödt, Nanna, så hade jag aldrig gift mig omigen, utan blifvit dig tlogen!" "Du lofvar mer än du kan hålla, lilla barn," sade Nanna sakta klappande barnets ljuslockiga hufvud.

Nanna var just i begrepp att gå till sängs denna samma afton, icke för att sofva, ty det gjorde hon obetydligt, ehuru hon förteg detta för de gamla utan blott för att hvila, emedan hon kände sig outsägligen matt. Höstvinden susade i lönnarne på gården, och de våta grenarne slogo sakta mot fönstret. Nu hördes Wallepehr, som gick i månskenet under appelträden för att hopsamla och tillgodonjuta de nedfallna astrakanerne:

"Hvart skall jag taga vägen?
Hvar skall jag finna bo?
När du mig öfvergifver,

Hvar skall jag finna tro?
Hos fåglar uti skogen
Allt uppå ensam qvist,
Som turturdufvan klagar,
När hon sin maka mist."

Ljuset brann ännu med lång skare vid Nannas säng. Då tyckte hon sig höra sakta steg i trappan. Det var sent, och hon undrade hvem det väl kunde vara. Stegen kommo närmare hennes dörr. Att det icke var någon af husets folk, det sade hennes fina hörsel genast; hon gick mot dörren, antingen det nu var i afsigt att regla, eller öppna densamma. Hon hann, emedlertid ingenderadelen, emedan den, innan hon väl hunnit öfver halfva golfvet öppnades, och en högst oförmodad syn framställde sig för hennes blickar; en syn, som för hvarje annan convalescent skulle hafva varit ganska oroande och af farliga följder, emedan den var så lik en andesyn.

In trädde en lång mager qvinnofigur; håret fladdrade ned öfver hennes skuldror, och på hufvudet bar hon en lönnlöfskrona.

"Guds frid, Nanna!" sade qvinnan.

"God afton Hanna; är det du? och hur kommer väl du hit?" frågade Nanna förundrad, men icke i ringaste måtto upprörd eller förskräckt.

"Ja, nog har jag varit borta, länge, länge, alltid; men nu längtade jag hem igen till Johannes, till er, stackas barn!"

"De sade mig att du var död, Hanna; att de dödat dig?"

"Dödat! åh, det fanns ingen domare, som med rättrådighet kunde döma lifvet ur mig; rätt är rätt, och jag gjorde rätt med Johannes, eller, det var både rätt och godt, och det inse de alla; men med er är det icke rätt!" och Hanna strök håret från Nannas marmorhvita tinning och betraktade henne uppmärksamt. "Så blek ni är i de der hvita kläderna . . . jag förstår! . . . men sade jag er icke att han (ni vet) var lik herr Edvard, sade jag er inte det, men ni trodde mig inte då!"

Och de båda brudarna satte sig nu på sängkanten bredvid hvarandra, och språkade tills dager var ljus.

Nanna hade icke för prosten omtalat hvad hon erfarit om qvällen i vallgossens hem angående Hannas öde, ty hon ville icke oroa honom. Hade hon det gjordt skulle hon hafva spart sig många tårar och mycken onödig sorg, ty prosten visste nog hur saken förhöll sig. Ingen domstol kunde döma den vansinniga qvinnan till döden, det var naturligt för hvar och en som var litet mera bekant med lagen än Nanna. Huru ryktet om Hannas afrättning uppkommit viste man emedlertid ej. Måhända hade det endast varit ett illa beräknadt skämt af "fjerdingsmannen" för att roa sig med sin nyfikna gårdsbo, "Mora vid Leet." Sedan ransakningen med Hanna var till ända, Hade prosten genom en bekant, tillställt henne en summa penningar och bedt henne komma tillbaka till församlingen. Detta hade hon likväl ej tagit i akt, och ingen visste hvar hon denna sednare tid uppehållit sig, icke heller omtalade hon det ens för Nanna.

Några dagar efter detta möte erhöll Edvard ett bref från Prosten. Han bad honom i de bevekligaste ordalag komma och söka öfvertala Nanna öfvergifva sitt beslut att taga Hanna till sig i prestgården, såsom sitt dagliga omgänge och skötebarn. "Det vore ju rent af att förstöra det arma barnet," skref prosten; "ett sådant sällskap kan icke vare läkande i något afseende eller hugneligt, hvarken för sjuk eller frisk: kom derföre du, broder Edvard, och försök hvad du förmår."

Detta bref ryckte Edvard ur sin dvallika overksamhet. Han hade icke sett Nanna alltsedan hon insjuknade. Ett svagt hopp att denna sjukdom skulle hafva åstadkommit någon, för honom önskvärd förändring i hennes känslor, bidrog att lifva honom, på samma gång som fruktan att ännu en gång få se denna stela blick, som så förfärat honom, uppsteg förmörkande derbredvid. Han for emedlertid. Det var med en egen öfverväldigande känsla han gick uppför trappan till hennes rum, det han ofta med så lycksaligt hjerta beträdt. Hans hand dröjde en hel minut på nyckeln, innan han förmådde öppna. Der satt en hvit skepnad på soffan midt emot. "Hon sofver," sade han hviskande till Otto, som följt honom till tröskeln. "Gå tillbaka, och se till att ingen störer oss!" Han tillslöt dörren och gick sakta fram. Han visste icke rätt, om den bild han hade framför sig var lefvande eller död. Nu lutade han sig ned mot hennes ansigte, och den lätta flägt, som smekte hans kind förkunnade honom att hon ännu lefde. I detsamma slog hon upp ett par fixa klara ögon emot honom, men hon tycktes icke bli öfverraskad, ty hon lyfte hufvudet, log vänligt och vinkade honom ned bredvid sig i soffan.

"Är du här, Edouard?.. hvarför har du inte kommit förr? . . tyst, jag vet det nog! . . . jag har mycket lidit sedan sist vi sågo hvarandra! det var allt mycket länge sen . . eller hur? . . men ser du, nu är jag bra igen . . . allt har en öfvergång," fortfor hon och såg småleende på honom. Hastigt blef hon allvarsam igen, i det hon lade handen mot sitt hjerta, "här är det ändå svårast, tycker jag, . . . ser du mitt förstånd är klart . . jag kan tänka så redigt och bra, men här är det illa, mycket illa . .! Så, det var rätt, sätt dig närmare . . . jag tror dock icke att du kan värma mina händer mera? Ack nej, det vill icke gå," fortfor hon och drog dem otåligt tillbaka igen.

"Nanna," sade nu Edvard med half röst, "finnes det ingen läkdom på jorden mera för dig?"

"Ingen," sade hon, i det hon skakade sitt hufvud och såg tanklöst ned på sina egna snöhvita händer, som sorglöst hvilade i hennes knä.

"Icke här?" sade han, och tryckte handen mot sitt eget våldsamt klappande bröst.

"Nej!" svarade hon och skakade åter sitt vackra hufvud.

"Nanna, du säger att ditt förstånd är klart. . . inser du då ej att här är den enda läkdomen för dig, . . för mig, för oss båda? . . . Har jag . . har jag icke pliktat nog!" Och han föll ned framför henne och gömde sitt ansigte i vecken af hennes klädning. Hon lade sin hand på hans hufvud, en rysning genomfor honom dervid, ty den kändes kall som en döds.

"Stackars, stackars Edouard!" sade hon likväl. Nu såg han upp mot hennes ansigte, men bäfvade vid den marmorstillhet och död som herrskade der. Han ville hafva gifvit en verld, om hon visat tecken till vrede eller sorg; ja, till hat!

"Det är fåfängt," sade hon, "jag har intet hjerta mera. Det var en gång . . du talade så underliga ord . . då drog jag det der andetaget, som jag så länge gömt på, jag drog det helt visst för djupt och hjertat remnade i ångesten . . det brast i tu . . i tu! . . . Det har jag sagt dem, men de vilja icke tro mig . . . de tro icke förrn det stannat . . ."

Förtviflad slog Edvard sina armar om hennes lif och böjde sig lyssnande intill henne. Han tyckte att hennes hjerta stod stilla, och hans eget slog med hörbara slag. Gång efter gång tryckte han sina brinnande läppar mot hennes bröst.

"Så . . icke så! Edouard, du gör mig illa . . . der har varit så ömt alltsedan, på en fläck . . . just der . . låt vara, det är fåfängt . . . stig upp nu . . . sätt dig här bredvid mig som förut, . . så!"

I outredliga känslor lutade han sitt hufvud mot hennes axel och båda suto stilla och andetysta några ögonblick, under det att hennes kalla fingrar lekte med de gyllne lockarna på hans panna. "Vill du göra en sak, som jag ber dig om?" hviskade hon slutligen.

"Om jag vill?"

"Men du måste lofva mig säkert, heligt."

"Vid min salighet!"

"Kom och följ mig till äppelgrottan . . . det är min födelsedag i dag, Edouard, min sjuttonde!"

"Du . . så sjuk . . . min dyraste Nanna . . . jag vågar inte!"

"Du har lofvat mig. Jag vill nödvändigt dit ut . . . der är friskare, bättre än här . . . jag vet ingen som ville följa mig . . du . . du Edouard är den ende, kom! eller skall jag gå ensam?"

"Nej, nej! . . men jag bäfvar . . aftonkylan . . så sucka icke . . jag skall . . kom, här är din kappa."

Hon tog den, men fällde den snart tillbaka, "den är för tung, jag förmår icke . . ."

"O tag den!" bad Edvard "jag bär dig! . . höstnatten är kall . . . du är sjuk . . tag den för min skull!"

"Schawlen tar jag för din skull . . . den är tillräckligt varm . . du är ju med mig . . . jag fryser ej . . och slöjan om hufvudet, den hvita som jag fått af dig . . men kom nu, sannerligen om det går an att dröja längre!"

Mycket långsamt vandrade de af. Han nästan bar henne utför trappan, och så kommo de på den breda sandgången i trädgården. Det var nu skumt, men stjernorna lyste med ett blåaktigt skimmer genom löfhvalfven. De togo vägen till grottan, och de satte sig der på torfbänken vid hvarandras sida. Stillatigande lade hon sina armar om hans hals och lutade sig intill honom. Så suto de tysta en lång stund; han drog instinktmessigt schawlen tätare omkring henne, ty kände gjorde han ej att Septemberaftonen var kall.

"Snögar det?" frågade Nanna efter en stund.

"Nej, min älskade!"

"Det är väl äppelblommorna då som falla!"

Nu uppstod en ännu längre tystnad. Edvard tyckte att den blef alltför lång. Sakta förde han sin hand under schawlen till hjertats dörr. Det var verkligen stilla derinnanför, dödsstilla! Nu lossade han sakta sin arm för att upplyfta hennes ansigte till sitt . . . Hon föll tungt tillbaka mot torfsoffan — ett lik! —

Det säges att vännen poeten, när han erhöll kunskap om den sorgliga händelsen, skref och tillsände Edvard följande stancer, dem han kallade:

"*Natten i Appelgården.*"

Var icke rädd, sof tryggt hos mig:
Jag trogen sitta vill hos dig
Nog kan jag än med sömnen bida,
Och vaka natten vid din sida.

Visst är väl läppen blek och kall,
Och konstigt hvita slöjans fall;
Af slummern djupt ditt öga tryckes.
För djup den slummern är, mig tyckes.

Och lyssnar jag vid hjertats dörr, —
Der är så stilla nu mot förr!
Ej kan min hand mer röja slagen,
Och länge dröja andetagen.

Mitt bröst det är ju sjukt också,
Fast ingen märka vill derpå.
Visst känns hon tung Septemberdimman,
Och kallt det är vid midnattstimman.

Men hvad gör det? jag är så varm;
Och dimman gör mig ingen harm:
Skall väl en brudgum frysa, medan
Han har sin brud på armen redan!

God natt, då! hur det mörknar här
Hur tungt mitt arma hufvud är!
Det blir väl bättre, om vi begge
Oss ned på samma örngott lägge.

Violer små, bland gräsen der!
J veten väl hon var mig kär.
Af er en krans, en blå, jag plockar
Att binda kring de mörka lockar.

Du vind, som for så yster nyss
Och nu vid grottans ingång lyss!
Du får ej kring om henne leka:
Blott jag, blott jag får henne smeka.

Du stjerna, som från hvalfvet der
Emellan löfven blickar ner,
Låt molnets flor din stråle täcka,
Att bruden min den ej må väcka.

God natt! båd' vind och himmel blå!
J stjerneljus j blommor små!
Vi sofva nu tills dagen bräcker,
Jag henne då med kyssar väcker! . . .

På Nannas bord låg ett påbörjadt bref:

"Min goda Farmor!"

"Jag har varit . . . .

Här var skrifningen afbruten; förmodligen hade skrifvarinnan ämnat berätta att hon varit sjuk, men icke orkat fullfölja sitt bref. Prosten tillade blott:

"men är icke mer!"

Och då Maria läste dessa rader sade hon, i det hon söndertryckte en tår i det insjunkna ögat: "du har orätt, broder! nu först *är* hon; Lycklig hon!"

* * *

UPSAL. BIBL. REG. ACAD.

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 001138112

Original-
Bibliothek.
10.

SYSKONBARNEN.

B[illegible]NE.